LUDMILA GHIȚESCU

Enigma unui ametist

EDITURA EMINESCU

LUDMILA GHITESCU

Enigma unui ametist

ROMAN

EDITURA EMINESCU
București, 1984

Fiicei mele
VIORICA

lăcrimînd în frunze. Grădinile se adăpau din lumina ce cădea orizontal împletind vîrfurile copacilor înălțați spre soare, într-o plasă de ceață, cuib pentru norii ce pătrundeau pînă la rădăcina sufletului pietruit de pașii ce apăreau și dispăreau în depărtare.

O femeie tînără, surprinsă de calda adiere se opri în fața gardului. Cercetă locul fără grabă, încercînd să descopere un cît de mic indiciu cu privire la oamenii care locuiau în casa din fundul curții. La poartă – nici un semn, în afară de cutia poștală prinsă de stîlp cu o fîșie subțire de tablă. Fără nici o inscripție cu numele stăpînului. Privi în dreapta, în stînga – nici un semn. Liniște! Avea impresia că totul doarme.

„Nu știu! Pe unde o fi casa?“ – se întrebă mergînd încet. Deschise poșeta, deformată de-atîtea lucruri inutile. Mîna femeii, cu degete lungi, subțiri, fine, alerga pe clapele unui pian imaginar. Răscolea nervos conținutul făcînd să se audă un zgomot neplăcut. „Unde-oi fi notat adresa?” – se întrebă Raluca după ce întorsese poșeta pe toate părțile. Și doar o pusese cu grijă ca nu cumva s-o piardă sau s-o rătăcească? Sigur că trebuia să fie acolo, începu iar să scoată din geantă fiecare petic de hîrtie citindu-l cu atenție. „Oare ce număr avea casa? 10 sau 15 sau poate 19?” Cum de-a putut uita așa repede? Venise anume ca să-l găsească pe omul – enigmă pentru ea. Poate nu-i era dat să-l cunoască! Și totuși era absolut necesar să dezlege taina. Strada purta un nume de floare, ușor de reținut. Numărul însă îi dispăruse din minte. Printre biletele de troleibuz, de tramvai sau de tren, folosite și nearuncate, îngălbenite, șifonate, zăcea și acest petic acum pierdut.

Răvășită de gînduri, cuprinsă de nerăbdare, trecea pe stradă cu speranța în brațe, strînsă la piept, cu jerba de imagini ce-o însoțeau spre bine sau rău – în acel moment îi era tot una! Să cerceteze, să cunoască, să dezlege!…

— Pardon, domnișoară! – auzi vocea unui tînăr de care se izbise, preocupată cum era de căutarea adresei.

— Scuzați, zise, ridicînd ochii.

— Vezi pe unde calci! – zise tipul enervat.

— Nuuuu… am vrut… se bîlbîi, privindu-l mirată și totodată necăjită că putea fi atît de neatentă.

— Altădată să deschizi bine ochii! Căută să intre în vorbă cu ea sub pretextul provocat – în fond – de el. „Ce drăguță e!“ – își spuse. „Dar gîscă nu altceva! Se vede că nu e din capitală!“

— Nu mi-ați spus ce căutați – îi aruncă, apoi, în treacăt cu voce tare.

— Un lucru neinteresant!

— De ce neinteresant? Nu vreți să vă ajut? Locuiesc aici, prin apropiere.

Ca să scape de tînărul insolent, Raluca intră iute în curtea primei case. Un potop de trandafiri roșii o întîmpină. Curtea și grădina erau numai covoare de crăițe, petunii, flori de piatră. Pe afară, casa părea înfășurată într-o năframă de verdeață. Prin fereastra deschisă din fundul grădinii veneau sunetele unui pian. Undeva, în depărtare, niște oameni coseau iarba.

Nu sună la ușă. Se opri ascultînd melodia, ale cărei triluri parcă se revărsau peste albiile văilor, sărind din piatră în piatră.

Raluca uită de ce a intrat în curte. Lungi tăceri i se lăsară pe umeri. Nu* se mai auzea nimic. Uitase de tot. „Dar cine cîntă? Trebuie să fie o fată tînără, îndrăgostită sau decepționată, frumoasă… părăsită de iubit Deodată la fereastra larg deschisă apăru chipul unei femei.

— Omule, strigă cu vocea îndurerată, nu mai cosi! Las-o așa! E păcat! Las-o așa și du-te! Poate ai treabă în altă parte. Cosașul îi aruncă o privire piezișă, întrebătoare.

— Da, da! Uite plata și du-te! Las-o așa cum este. Iarba răcorește curtea și îmi bucură ochiul.

— Să mă iertați, dar Florica mi-a spus că s-a făcut iarba mare și întunecă florile…

— Las-o pe Florica! Ce, e stăpînă aici? se răsti femeia.

Raluca o privi mai bine și văzu, decepționată, o bătrînă asemenea celei descrise de Dickens în *Marile speranțe.* După ce termină cu cosașii, femeia își aruncă ochii spre poarta.

— Mata, duduie, ce cauți în curte?

Raluca nu se mișcă. Era încă sub impresia melodiei auzite.

— Nu auzi? se răsti. Cu mata vorbesc! Dacă ai ceva vino mai aproape! Eu nu stau cu nimeni de vorbă neanunțată. O am pe Florica fată în casă și ea îi anunță pe cei care mă caută. Pentru asta e plătită, să aibă grijă de mine, Să păzească… E un cîine credincios: păzește, dar nu latră. Nu auzi? Trebuie să te mai rog mult?

— Iertați-mă, făcu Raluca înaintînd timid către fereastra deschisă. Ce să spună? Nu găsea cuvinte. Să-i spună că a fugit de un tînăr impertinent care o acostase?..

— Vino mai aproape! se auzi vocea imperativă în timp ce cobora treptele unei scări dar cu tot efortul vocea suna răgușită, obosită.

Raluca mai înaintă cîțiva pași, nesiguri, timizi.

— Știți, caut casa doctorului…

— Zi mai repede, ce doctor?

— Doctor… se bîlbîi Raluca.

— Ce tot bîigui acolo? strigă năluca din fereastră,

— Da… doctor… repetă bîlbîindu-se mai departe.

— Pe strada mea stau trei doctori, care din ei?

— Doctor… făcu o pauză. Ionescuuuuu…

— Doctorul Ionescu? o întrebă mirată.

— Parcă așa ceva…

— Cum duduie, cauți ceva și nu știi ce?…

— Nu mă luați așa, zise Raluca prinzînd puțin curaj.

— Cum vrei să te iau? După ce pătrunzi în. curtea omului, așa nitam-nisam! Mai faci și caz…

— M-am fîstîcit și am uitat numele…

— Chiar pe doctorul Ionescu îl cauți? Cred că ai spus un nume la întîmplare. Ionescu, îl întîlnești pe toate drumurile. Spune adevărat, ce cauți în curtea mea? Pe cine?

— Pe domnul doctor…

— Iar ai uitat numele lui?

— Nu, dar v-am spus o dată…

— De ce n-ai citit la poartă numele locatarului? Te plimbi pe stradă, dai buzna în curtea omului… Ce, nu știi carte? Citește și pe urmă intră în curte, ca un om civilizat.;

— Am făcut o imprudență, grăbită cum eram nu mi-am dat seama cum trebuie să procedez.

— Altădată nu mai greși, căci orice greșeală te costă scump. Du-te!

— Plec, dar dați-mi voie să vă întreb ceva! zise Raluca începînd să se obișnuiască cu figura și glasul femeii. Cine a cîntat?

— Ce întrebare! Cine ești de te pricepi și la muzică? Ai început să-mi placi.

— Dacă v-a supărat întrebarea mea, îmi cer scuze. Dar mi-a plăcut muzica și nu știam cine cîntă. Vă spun sincer, atrasă de melodie, am rămas împietrită.

— Deci îți place muzica?

— Da!

— Să știi, duduie, dacă nu ești de pe-aici, oricînd vii la București mă poți căuta și vei fi primită de mine. Dar nu uita: Florica trebuie să mă anunțe. Așa e protocolul în familia mea. Numele îl ai scris pe ușa de la intrare. Citește-l bine, ca să-ți intre în cap cine sînt.

— Vă mulțumesc, doamnă. îl voi nota cu grijă. Sînt nouvenită în București.

— Pardon, domnișoară! Nu permit nimănui să-mi spună „doamnă“, atîta timp cît nu sînt. Dacă am să mă mărit, atunci da… Cuvinte la care Raluca zîmbi. „Baba se mai gîndește la măritat...”

— Iertați-mă, iar v-am supărat!

— Ei! Supărată sînt de la naștere, nu ai de ce să-mi ceri iertare. N-ar fi trebuit să mă nasc fără voia mea. Un zîmbet firav îi lumină pentru o clipă chipul. Raluca o privi cu ochi curioși, neștiind ce să-i răspundă să n-o jignească. „Fire dificilă" – gîndi ea – „și nespus de curioasă, dar în adîncurile ei zac multe lucruri de preț." Cine știe ce om plin de tainele vieții, de dorințe nerealizate, de zadarnice chemări, s-o fi închis în ea, prefăcîndu-și sentimentele în piatră dură, în vorbele astea care mai mult te alungă decît te apropie.

— Domnișoară! zise calm, cu oarecare milă pentru trecutul ei, mă bucur sincer de cunoștința aceasta neașteptată.

— Așa, să-mi zici, domnișoară. Mata poate nu ești, căci astăzi fetele de la 14 ani se grăbesc să intre în viață, dar să știi că eu sînt…

— Ba sînt! răspunse Raluca jignită de bătrîna ce se credea așezată undeva foarte sus. Dar imediat îi păru rău de această concesie… confesiune… Trezită brusc la realitate de replica „domnișoarei", Raluca se enervă. Doar venise pentru altceva, nu ca să-i asculte palavrele. Ca să nu mai vorbim de mărturisiri, de docilitatea cu care răspundea ca o ființă, dacă nu vinovată, vulnerabilă.

— Da, da… ar fi păcat să nu fii. Toată viața să rămîi așa! Cunosc destule fete cărora le place să fie așa. Nu-ți dau speranțe… Eu știu ce este adevărul. Un adevăr pe care pînă acum nu l-am considerat doar ca pe una din explicațiile posibile ale celor trăite. în momentul de față văd că s-a putut… Viața mi-a dat răspuns la toate întrebările, vechi și noi, în același timp n-am îngenuncheat în fața ei. De mine oamenii au avut nevoie un timp, pe urmă m-au părăsit…

— Înțeleg, spuse Raluca, realizînd cît de fragilă era forța acestei bătrîne.

— Cînd vei mai veni pe-aici, am să-ți povestesc multe. Dar pentru asta trebuie să fiu anunțată, pregătită din vreme ca să stau de vorbă cu mata. Te aștept cînd dorești. Și-atunci am să-ți cînt din Chopin sau poate din Beethoven.

Bătrîna intră în casă și, după cîteva clipe, grădina răsună de acordurile răscolitoare ale unei melodii neștiute. Parcă nimeni și nimic n-o mai puteau opri. Clapele pianului cînd se transformau în furtună, cînd se linișteau, după care venea fulgerul. Cînd lăcrimau, cînd rîdeau. Raluca nu mai voia să vadă chipul celei care cînta. Curiozitatea dispăruse. Dorința de a vedea o fată tînără, frumoasă, îndrăgostită sau suferind din cauza dragostei se spulberase.

Ieși în stradă, după ce notă numele domnișoarei scris pe cartea de vizită, pusă sub geam, în dreptul soneriei… Runa Simion. Citind, făcu ochii mari.. Fusese poate frumoasă în

tinerețe! Acum ce-a mai rămas? Numele ei făcuse vîlvă odată. Cînd era mică, mama îl pomenea adesea. îi admira jocul, frumusețea… Interpreta roluri de femei îndrăgostite, decepționate, geloase, care i se potriveau de minune. Dar acum… Are o viață interesantă, o viață care îți stîrnește curiozitatea.

Ieșind în stradă se uită în dreapta și în stînga, nu cumva s-o mai aștepte băiatul obraznic de care fugise.

Scoase din geantă hîrtie cu hîrtie, dar nu găsi adresa… Era gata să renunțe. Știa precis că aceasta e strada. Dar numărul… Pășind înainte, urmărită de chipul domnișoarei, figura hieratică a Runei, chipul luminat odată de frumusețe, șters de timp…

Strada cu rîndurile aliniate de stîlpi, cu jocul razelor, semăna cu un templu jumătate ars, jumătate viu…

Pe jos, asfaltul, șlefuit, netezit, în care pasul s-ar înfunda fără zgomot. Mergînd înainte și citind numerele de pe gardurile curților, hotărî să sune la una din ele, care nu avea carte de vizită la ușă sau pe cutia de scrisori. O sudoare rece îi cuprinse trupul. Se opri. Cîteva clipe mîna îi tremură deasupra butonului de sonerie. Nu îndrăznea să-l atingă. Degetul arătător apăsa încet. Nici o mișcare. Între timp, mii de furnici îi jucau în trup ca într-un mușuroi. Sună încă o dată. Tăcerea din casă îi dădu putere și curaj. Va pleca așa cum a venit. După o lungă așteptare cînd se hotărîse să plece, auzi în sfîrșit pași venind ca din adîncul pămîntului și apropiindu-se de ușă. Cineva totuși trăiește, în această casă! Dar cine va deschide? Cine-i după acest zăvor care se mișcă? Zăvor ce despărțea ființa ei de cea aflată dincolo de ușă, de suflet, de gînd? De ce se mișca așa domol năluca necunoscută? Părea că dincolo, prin întunericul culoarului, se trezea mișcîndu-se, un chip venit din frunzișul des. O mină lenește răsuci cheia de cîteva ori. Ușa se deschise, scîrțîind prelung din balamale și Raluca avu impresia că trecuse mult timp de cînd acest zăvor și aceste balamale zăcuseră înțepenite. În prag se ivi un bărbat. Fața arăta a fi a unui om bolnav, aflat în convalescență. Părea nemulțumit. Fusese deranjat!

Încă agitată Raluca aruncă involuntar o privire curioasă înăuntru. Albul pereților, picturile bufone, chenarele pompeiene și panourile cu nimfe și nuduri… Probabil opera italianului, care trecuse pe acolo… își aducea vag aminte de… Dar totul părea învăluit în ceață…

Omul arăta ca un bărbat între două vîrste. Figura ștrengărească era aspră și contractată. Aprins la față, cu o buclă căzută peste ochi, semăna cu* un cocoș necăjit cu creasta vînătă. O privi pe Raluca lung, cu mirare, neștiind ce caută, de ce a sunat…

— Ce doriți domnișoară?

Raluca făcu ochii mari.

— Ce dorești duduie? Cum să te numesc? repetă de data aceasta mai tare. Raluca tăcea, neștiind cum să i se adreseze.

— Caut familia… Omul deschise ochii mari. Părea jignit.

— Familia…

— A cui familie? se răsti omul.

— Scuzați, vă rog!

— Nici o scuză, spune mai repede ce dorești!

— Doresc să știu… dacă aici locuiește…

Omul o cercetă mai atent. Privirea i se opri asupra încălțămintei, studie îmbrăcămintea. Modestă, chiar prea modestă…

— Pe cine căutați?

— Domnul… Radu… R-a-d-u… își dădu seama că spune un nume la întîmplare. Omul o privea neștiind ce să creadă și mai repetă întrebarea:

— Pe cine căutați?

— Pe cine? Domnul Cernat… nu Radu…

— A, da! Căutați pe cineva și nici nu-i știți numele!

— Da, pe doctorul Pătrașcu… dar, m-am zăpăcit…

— Așa deodată?

Raluca fu scuturată brusc de indignare: „Ce căuta ea aici între acești oameni necunoscuți?“ Ea căuta un *om!* De ce pierduse atîta timp, în loc să rămînă în singurătatea ei?

— Da, pe unul din ei! zise pentru a scăpa de o conversație inutilă.

— Intră în casă, ai să răcești! se auzi o voce venind din umbra culoarului. De ce te-ai sculat?

— Ai puțină răbdare! Apoi: Spune, domnișoară! Nu auzi că mă strigă? M-am sculat bolnav din pat ca să-ți deschid… Raluca zîmbi. Se încurcase de-a binelea. Desigur nu era decît un singur om și acest om se numea Pătrașcu. Doar așa își notase pe bilețel?!

— Îl caut pe domnul doctor Pătrașcu sau pe altcineva din familie!

— După cîte știu pe strada noastră nu stă nimeni cu un asemenea nume.

— Da? spuse Raluca lăsînd capul în jos. Strada o știu, dar numărul casei…“

— Dacă nu știți numărul exact, atunci de ce deranjați oamenii la ore nepotrivite?

— Casa nu avea număr la poartă, așa că vă rog să nu vă supărați pentru deranj!

— Nu am număr ca să nu mă deranjeze toți neisprăviții, ca mata domnișoară sau doamnă ce ești!

— De ce nu mă credeți? N-am vrut să vă supăr. Am și eu necazurile mele.

— Nu stă aici nici un Cernat, nici Radu, nici Pătrașcu. Altădată iubiții dumitale să-ți dea adresa exactă…

Raluca lăsă capul în jos. Ochii îi ardeau. Rămase un minut sau mai multe fără vreun gînd precis. În tîmplă, în artere, cînd și cînd, simțea o ușoară zvîcnire.

— Duduie, spuse individul, ce mai stai, du-te!

— De ce mă goniți? Eu caut… caut un om…

— Poate am să te ajut să-l găsești pe domnul pe care-l cauți, se îmblînzi bărbatul.

— Sînteți amabil, dar să știți că nu mi-e prieten, nici iubit, nici… zise aproape printre lacrimi. Nici nu-l cunosc…

— Atunci? întrebă pictorul mirat.

— Nu pot să vă explic, căci nu veți înțelege, așa cum nici eu nu înțeleg bine. Dar îl caut. Trebuie…

— Vă asigur că voi încerca să vă ajut. Nu acum. Mă interesez și…

— Sînteți atît de bun! Puteți fi și bun?

— După cum vezi. Pot fi și bun… chiar dacă oamenii mă cred rău. În sfîrșit, zise schimbînd tonul, pe care din ei să-l caut?

— Fără ironie, domnule! Vă rog să nu vă mai jucați cu mine!

— Credeam că iar ai uitat numele!

Nici nu-și mai aducea aminte cum se trezise în stradă. Se afla acum între două lanuri semănate la fel, între două șiruri de case de aceeași construcție. Avea inima strînsă, speranța risipită, gîndurile întunecate, își aducea aminte că pictorul îi ceruse adresa. Ce adresă să-i fi dat? Nu avea încă o adresă. Revedea scena aievea: „Dacă ați devenit într-o clipă așa de bun trecînd de la fulger la curcubeu, și vreți să mă ajutați, atunci vă caut eu. Știu unde stați.” „Fată nostimă – gîndise atunci pictorul. Drăguță și foarte curajoasă. îmi pare rău că am jignit-o. Dar nu pot înțelege ce căuta aici? De unde venea? Și de ce tristețea aceea întipărită atît de timpuriu pe chipul ei?” „Nu intri în casă, se auzise aceeași voce, care-l chemase și prima dată. Să nu te plîngi că te mai doare ceva!” „Vin,“ răspunse pictorul cu gura pe jumătate deschisă. „Cu cine stai atîta de vorbă?“ „Am stat – zise – închizînd ușa cu zăvorul singurătății, sub care se tăinuiau din nou gîndurile și vorbele lui Tănase Pascu.“

O liniște apăsătoare domnea în jurul ei. Înainta obsedată de gîndul acestei lupte, plină de capcane, cu necunoscutul. Oare îl va găsi pe…? Și dacă îl găsea? Ce să-l întrebe? Ce să-i spună? Nici ea nu mai știa acum de ce îl căuta, ce avea de vorbit cu el.

Iar dacă îl găsea și el ar fi putut s-o jignească, făcînd-o să renunțe pentru totdeauna la iluzia ei, sau să aibă un șoc din care să nu-și mai revină mult timp. înainta pe stradă șovăind, ca un om care își face primii pași în viață. Deocamdată dorea să fie singură, cu gîndurile ei. Să deschidă larg geamurile, să vină umbra în odaie, să se ghemuiască într-un colț al simțirii scăpînd de soarele ce o ardea. Dar pentru ea fiecare oră aducea un val de lumină sau de spaimă. Sufletul se lăsa cotropit ca o plajă încinsă de soare, de spuma și vuietul valurilor. Se lăsa înghițit, eliberat, înghițit… dar în loc ca urmele să dispară totul se adîncea.

*

Trenul o smulse din orașul pe străzile căruia rătăcise fără succes. Pînă spre seară Raluca rămase pe culoarul vagonului. Baloturile de paie fuseseră strînse și pămîntul dezgolit se odihnea. Miriștea era galbenă, pînă-n zare! Pe alocuri se ara, cîte o fîșie neagră încingea marginea pămîntului cu o panglică de țărînă reavănă. Apoi totul în jur se acoperi cu un covor cafeniu pe care păștеau vaci pestrițe. Un cioban cărunt, cu pălărie de paie, se așezase pe marginea terasamentului. Își potolea setea dintr-o sticlă. Mai încolo, o fată cu un aer nevinovat păștea încet cu o nuielușă în mînă, citind o carte… În zare, răbufneau din cînd în cînd rotocoale de fum… Prin fereastra vagonului se rătăci o clipă duruitul tractoarelor… O haltă, o fîntînă pe uliță. O femeie care se strîmba din pricina soarelui își așeza părul pe sub basmaua albă, în timp ce învîrtea de roata fîntînii și se uita la tren. Privind pe sub palma dusă streașină la ochi, părea să se strîmbe la fel și băiețelul de lîngă ea. Găleata plină se ridica încet. Deasupra ușilor, la mai toate casele, atîrnau ghirlande de frunze de tutun.

Gările păreau că varsă foc. Pămînt arzător plin de praf de cărbune, șine strălucitoare și scrîșnete metalice, locomotive, încărcături… Apoi trenul gonea iarăși prin spații largi, bătute de vînt. Un drum de cîmp, prefăcut de arșiță în cenușă albă, alerga pe lîngă linia ferată. Priveliștea ce se deschidea de la fereastra vagonului se ascundea cînd după o movilă, cînd după o pădurice de salcîmi cu aerul ei de prospețime veșnic gînditoare. Cerul trandafiriu strălucea prin ferestre. Ajunsese acasă.

— Doriți o bere, un pepsi, sandviciuri, prăjituri, o îmbie un ospătar ce trecea pe culoar, venind de la vagonul restaurant. Raluca ieși cu sticla de pepsi pe culoar. Trenul se oprise într-o haltă. O căsuță de cărămidă roșie, cu grădiniță de flori în față și o firmă mare vizibilă, pe care scria numele haltei.

Soarele ardea și juca valuri de căldură la marginea cîmpiei. Trenul își continua drumul. Gîndurile o năpădeau, deși parcă

nimic pe chipul ei nu trăda o mișcare lăuntrică. Era așa de senină fața, pielea întinsă peste această tristețe sau mai degrabă cumplită necunoaștere.

*

Pete verzi năpădiseră pereții bucătăriei, de parcă totul era plin de mucegai, chiar și fețele celor prezenți. Andrei, stăpînul casei, stătea într-un colț, odihnindu-și brațul pe umerii soției – Leonora – muncitoare la fabrica de chibrite.

— Trebuie să-mi reparați camera, nici soba nu mai e bună, stăruia Livia Prodan, chiriașa unei cămăruțe.

— Da, are dreptate, și-n camera mea plouă, adăugă Simion, un bătrînel ce abia își mai tîra zilele.

— Vedeți, dacă repar, chiria urcă.

Andrei Petrescu, precupeț de meserie, avea cîțiva chiriași în odăile mici și igrasioase. El locuia în casa nouă.

— De ce să mai urci prețul, nu plătim destul?

— Ești un prost, i se adresă el moșului.

— Așa-i! Dacă sînt prost… bătrînețea… Niciodată „prostul nu aude, nici nu încălzește. Prostul e ca lutul: cînd e vreme urîtă, ți se lipește de picioare, iar cînd e frumos – nu rodește!

— Nu-mi pasă! zicînd acestea ridică mîna, își holbă ochii și începu să urle furios. Nu e destul că plătești așa puțin, mai vrei și reparații? Mai ai puțin, și te duci…

— Ne vom duce toți. Nici dumneata nu ești stăpînul veșniciei. Lacrimi cenușii șiroiau pe obrajii bătrînului. Andrei simți că i se face milă de el. Se gîndi la tatăl său.

— Ce-i, Andrei, te-a apucat mila? îi zise soția Eleonora. Să-i repari camera! Să trăiască și el mulțumit cîte zile mai are! Omul a muncit o viață întreagă.

*

Livia se trezise în această cameră datorită bătrînului Simion. Cu ani în urmă o găsise disperată, cu copilul în brațe, într-un oraș necunoscut. Căuta un adăpost. Acele clipe nu se puteau uita așa repede. Bătrînul a hrănit-o pe ea și pe copil pînă cînd și-a aflat un loc de muncă. Cînd se întorcea acasă de la lucru, găsea fetița în odaia lui, jucîndu-se într-un colț, lîngă sobă, pe un preș vechi. „Bunicule, mai spune-mi o poveste!” Atunci bătrînul o așeza pe genunchi și-i povestea pînă cînd copilul începea să doarmă. Așa îi găsea Livia, mulțumită de faptul că fetița nu stătea singură. Era ca un tată și cîte nu făcea pentru ea și pentru copil. Cine oare ar fi putut s-o iubească și s-o respecte mai mult decît acest om singur pe lume?

Bătrînul îi făcea pe voie, iar cînd Livia pleca, se plimba singur prin odaie cu ochii ațintiți în podea, dornic parcă să-i zărească urmele. Gînduri ușoare ca niște nori albi de primăvară

îi pluteau prin minte: „Ce, parcă omul are nevoie de multe în viața asta?”

Viața e frumoasă dacă în preajma noastră înflorește neîncetat cîte o inimă tînără. Și dacă se deschide cît de puțin în fața ta, atunci zărești într-însa un zîmbet pentru tine. înțelepciunea bătrînului, se gîndea Livia, ar trebui să se împletească mereu cu forța încrezătoare și curată a tinereții, căci numai așa binele va crește neîncetat pe pămînt…

*

„În lume sînt și oameni de treabă”, se gîndea Livia „Nu mai ești singură, cînd îți iese în cale un suflet tot așa de singur ca și tine.” Dar Livia avea un copil, care devenise și pentru moș Simion o mîngîiere și o preocupare permanentă.

Știind copilul în siguranța, bine îngrijit în timpul cît lipsea ea de-acasă, muncea mai cu spor.

—Să știi, Livia, Andrei nu e om rău. Lacom, da! Cît ar avea tot puțin i se pare. Nevasta îi cere întruna, dar nu muncește cinstit și-i păcat!

— Cum poate fi om bun dacă nu este cinstit?

— Uită de cinste atunci cînd se îmbată.

— Și după cît de mult bea… Aproape mereu este beat!

— Iacă și ăsta, e un biet om!

— Nu-i bine!

— E om deștept. A văzut multe, de care noi habar n-avem. Și îl vezi că bea toată ziulica, zău așa!

— Rău face…

Livia tăcu o clipă, căzînd pe gînduri. Se uită în jur. Palidă, uitase ceasul și timpul pierdut fără voia ei în curte, asistînd în întuneric la o scenă nedorită. „Ce nemernic! Și ce vrea de la el? Haimana! Dureros, dar adevărat. Cum, adevărat?“

Peste noapte dormi prost, chibzuind la hotărîrea luată și căutînd să se încredințeze că așa trebuie să facă – să se mute din casă. Cînd? Unde? Sîntem singure, eu și ea, două femei străine pentru toți cei din jur. Livia visa o viață tihnită. Nu-i prea plăceau oamenii. Nu suporta ura lor ascunsă deși uneori se gîndea că și această ură e doar închipuirea ei. Începu s-o cuprindă teama de a sta cu oameni ca Andrei. El, stăpînul camerei în care avea adăpost… În ceasurile de singurătate, cînd venea obosită, o cuprindeau, rînd pe rînd, cele mai. contradictorii sentimente.

— Moș Simion – îi spuse într-una din zile ·– sînt nevoită. să-mi caut o locuință mai bună. Fetița este mare, termină liceul și i-ar trebui niște condiții mai omenești.

— Ai dreptate! Te voi ajuta, deși Andrei e în stare să-ți pună piedici la repartizarea apartamentului. Nutrește gînduri

ascunse. Ți-ar da toată averea și toți banii… Dorește chiar să-ți înfieze fetița…

— Dacă n-am dat-o cînd s-a născut, speriată de viață și de ce putea să se-ntîmple, pierdută în lume cum eram. Dacă am pornit să lupt singură cu greutățile…

— Femeia răzbate mai greu în viață cînd e singură. Dar dîrzenia și voința te-au călăuzit numai spre bine…

— Dumneata mi-ai fost primul ajutor. Oare te-am putea uita vreodată? Nu! Nici eu, nici Raluca!

— Voi mi-ați dat tinerețe, mi-ați prelungit viața. Zilele mele frumoase vouă vi le datorez, copiii mei…

— Dacă ne mutăm, te luăm cu noi, nu te lăsăm singur.

— Nu se poate, i-am dat lui Andrei toți banii mei, agonisiți într-o viață de om. I-am dat ca să aibă grijă de mine. Dar…

— Ce păcat! N-are nici o grijă de mata. Nici măcar odaia în care stai nu e ca lumea…

Adesea, după discuțiile cu ea, tulburat, se ducea în afara orașului și acolo, stînd pe deal, privea cum se apropie amurgul de ziduri – clipa cînd lumina și întunericul se prind în luptă, unul cu altul. Noaptea venea răcorind pămîntul. În zori dispărea, făcînd loc unei zile noi. Și pentru el va veni aceeași zi tristă a bătrîneții. Nu-l aștepta nimic nou! Se apropia sfîrșitul, cînd va trebui să-și ia rămas bun de la ultima licărire a zilei. Trăind alături de Livia și Raluca, uitase de bătrînețe. Dar de plecat trebuiau să plece, spre binele lor. Spre binele Ralucăi, mai ales.

Livia se calificase la fabrică unde muncise, însă nu renunțase la facultate. Își aducea aminte de ziua cînd plecase din sat spre oraș. Oraș mare, lume puțină! În drum, dăduse peste un meșter cu un ferăstrău în mînă, pe care-l întrebase despre fabrică: „Ai de mers, departe, dincolo de oraș,“ îi răspunsese el cu glas subțire. „Cum dincolo de oraș?” „Fabrica noastră face parte din oraș, numai că e mai mare decît orașul. E construită pe niște dîmburi și pe cît se vede, se mai construiește.” „Păi cum, nu e terminată? – întrebase Livia. E terminată, dar se face și mai mare ca să dăm dușmanului peste nas.” Și meșterul îi arătă cum să ajungă. „Pînă acolo merge un autobuz, dar n-o să te ia că nu dovedește nici cu muncitorii. O să trebuiască, fată dragă, să te duci cu autopicioarele. Asta-i mai sigur!“

Livia porni la drum. După o vreme, zări un coș de fabrică, drept și impunător ca un tun. Cînd apărea, cînd dispărea. Din gura lui năvăleau rotocoale mari de fum care se risipeau în vînt. Coșul părea aproape, totuși merse pe un drum cu hopuri, care nu se mai termina. Rătăci prin galerii de lut, stive de cărămizi și de scînduri. Peste tot era învălmășeala și praful

acela din care încep să răsară construcții noi. La plecare, meșterul îi spuse:

— Acolo o să-ți placă. Este nevoie de muncitori. Poți ajunge și ingineră. Numai să înveți.

Aceștia au fost primii pași făcuți de Livia către fabrică, clupă ce lăsase în urmă satul, cu· toate amintirile și întîmplările ce-o legaseră de el.

— Tovarășă Livia, îi spuse într-o zi directorul fabricii, să te duci la evidența personalului să-ți completeze fișa…

Mai completase una la angajare, de ce i se mai cerea una acum? Ce s-o fi întîmplat? A doua zi, plină de emoție, bătu la ușa șefului de cadre.

— Sînt chemată aici.

— Da.

— Ce s-a întîmplat? întrebă cu glas plin de emoție. Timp de cincisprezece ani, cît lucrase, nu fusese chemată să-și completeze o altă fișă personală.

— De ce ești emoționată?

— S-a întîmplat ceva?

— Da, ceva bun. Organizația de partid se interesează de activitatea si munca dumitale.

— Și?…

— Probabil te va avansa și-ți va schimba locul de muncă.

— Mie?

— Da.

— Nu știu dacă merit.

— Noi credem că da.

— Deci nu e ceva rău?

—Nu. Colegii de muncă vă tot laudă că sînteți conștiincioasă, cinstită. Acestea sînt referințele lor. Doar vorbe bune. Ce mai!

Livia plecă neștiind ce să creadă. Deci sînt oameni care o apreciază. S-a ferit de certuri, de neînțelegeri. A suferit în tăcere. Așa o învățaseră greutățile vieții prin care trecuse. Se gîndea că mai era destul de mult pînă cînd Raluca va termina facultatea. Dar visul i se va realiza prin fiica ei. Poate va încerca, cel puțin acum, să urmeze la fără frecvență. Era poate momentul să înceapă să facă ceva doar pentru ea, deși ceea ce facem bine pentru noi se răsfrînge, tot ca bine, și în cei care ne sînt aproape. Într-o zi de sărbătoare, îi zise Ralucăi:

— Nu vrei să ieșim puțin?

— Ba da!

Se plimbară pînă tîrziu pe străzile marelui oraș, forfotind de lume. Spre seară, străzile se linișteau.

— Raluca, să știi că m-am hotărît să ne mutăm din cameră în altă parte.

— Cine ne va da o altă locuință?

— Se vor găsi și oameni care mă vor înțelege. Aici nu se mai poate sta. Ne-am chinuit destul. Așa a fost la început. Altceva ne trebuie.

— Mi-a fost rușine de colegii mei. Am evitat să-i invit prea des la mine.

— Crezi că nu mi-am dat seama? Am înțeles lucrul acesta de mult. După ce ne vom muta o să poți să-i inviți. Bineînțeles pe colegii tăi care vor fi studenți ca și tine.

— Nu știu. O să văd…

— Ce nu știi? Premianta liceului să nu reușească la facultate?

—Examenul alege, răspunse Raluca. Apoi, după o clipă de tăcere: Dar cum să-l părăsim pe moș Simion?

— Va veni cu noi.

— Va accepta oare?

— Să-l rugăm. Ne va înțelege. Avem nevoie de apartament. Ne-am chinuit destul…

Umbra copacului se muta fugind de soare. Și totuși razele soarelui parcă o urmăreau. Livia privea departe, în fața ei se zăreau șiruri de munți care înghițeau lumina, bucată cu bucată, cu dinți necruțători. Munții erau departe, ascunși în fundul zării. îi urmărea fără oprire și fără să-i ajungă. „Cînd o să le orînduiesc pe toate?“ Dorința ei fusese întotdeauna aceea de a da fiicei ei tot ce ea nu putuse avea în viața. Pe moș Simion îl va îngriji chiar dacă nu vor locui în aceeași curte. Ce s-ar fi întîmplat dacă nu l-ar fi avut pe el s-o ocrotească? N-ar fi acceptat să cadă victima lui Andrei. Să-și vîndă sufletul și trupul pentru bani. Moș Simion îi citea în ochi întreaga frămîntare. În viața lui, și mai ales în tinerețe, bunătatea nu prea stătuse cu el la masă. Fusese destul de egoist cu nevasta lui, care se și prăpădise de tînără. Copii nu avusese și singurătatea crescuse în jurul lui. Pînă în ziua cînd îi apăruse în cale Livia, cu o fetiță în brațe. Această mamă tînără, aproape copil, strîngea la piept un ghemotoc înfășat în scutece albe. Niciodată nu îndrăznise s-o întrebe ce se întîmplase cu tatăl copilului. „A murit”, îi spusese ea într-o zi. Și de-atunci nu mai adusese vorba despre el. Era prea dureros. Și e bine ca durerea oamenilor să fie ocolită, dată uitării, și nu reînviată la fiecare pas. Simion regreta că nu are și el un copil. Fără copii, la bătrînețe viața devine monotonă, searbădă. Dar regretăm întotdeauna cînd e prea tîrziu, cînd greșelile trecutului nu se mai pot îndrepta, iar experiența vieții ni le scoate în față ca pe un dar inutil. De aceea o sfătuia pe Livia să aibă grijă de copil ca de ochii din cap.

— Da, moș Simion, îmi dau seama. Copilul este averea unei mame. Dragostea față de copil este una, față de bărbat e alta. Cea de a doua trece, prima nu te părăsește niciodată.

Pe Andrei Petrescu nu-l putea suferi după cele spuse de bătrînul Simion. Uneori, în clipele de disperare îi venea să se arunce în brațele lui Andrei, dar tînguirea femeii alungate, pe care o auzise într-o noapte în grădină „îi răsuna amenințător în urechi. Ce-i mai trebuia bărbat?

Pleca la uzină. Printre războaiele ei se simțea fericită. Trecînd de la unul la altul, auzea numai cum suveica zvîcnește înainte și înapoi, însoțită de un zgomot ritmic. Zilnic, același pac-pac, același zumzet al suveicilor grăbite, alergînd tot înainte, lăsînd în urmă sute de metri de pînză, sute de metri de speranță. Trebuia să-și învețe copila cu frumusețile și greutățile vieții. Să știe să lupte și să învingă. Alături de mama ei, Raluca devenea pe zi ce trece tot mai dîrză, mai ambițioasă, mai muncitoare. Nu o dată, întorcîndu-se obosită de la serviciu, Livia găsea mîncarea pregătită. Într-o zi, neavînd timp să curețe un pește, îl lăsă pentru a-l pregăti seara la întoarcere. Spre surpriza ei, găsi ciorba gata. Iar pe o foaie de hîrtie stătea notata rețeta. Moș Simion o întîmpină bucuros. Azi am mîncat ciorbă de pește făcută de Raluca..

— De Raluca? se miră Livia.

— Da, chiar ea. A crescut. Nu mai e un copil.

— Ce surpriză! Eu n-aveam încredere s-o las la bucătărie, și ea…

— Ambiție mare! Și ce gustoasă e! zise moș Simion, trecîndu-și limba peste buze ca și cum ele ar fi păstrat gustul mîncării.

Ca s-o obișnuiască cu treburile bucătăriei, Livia îi lăsa mereu cele necesare și alături rețeta. Apoi pleca. La întoarcere găsea mîncarea gătită.

— O pregătesc pentru viață, spunea Livia. Nu doresc să fie numai o păpușă de vitrină. Frumusețe și inteligență are din belșug, dar trebuie să fie și gospodină.

Andrei, în discuțiile pe care le avea cu Livia și cu nevastă-sa îi spunea:

— De ce nu vrei tu s-o înfiem noi pe Raluca? Uită-te ce avere am. Toate vor fi ale ei.

— Eu n-o trimit la bucătărie, intervenea Leonora. O îmbrac cu cele mai scumpe haine. Nu am copii! Fata asta a crescut sub ochii noștri, o cunoaștem…

— Cum credeți că aș renunța la copilul meu? Ce fel de mamă aș fi? O puteam da cînd s-a născut. De ce să mă prăpădesc aruncînd dragostea mea în fîntîna cu apă amară?

— La noi n-ar cunoaște lipsurile și sărăcia.

— Mai bine în sărăcia mea, decît în averea care nu i-ar folosi la nimic în viață.

Așa știa Livia să închidă gura tuturor celor care o vedeau și o luau drept femeie nevoiașă. Ce conta dacă sute de acoperișuri, îngrămădite asemenea capetelor unei mulțimi, adăposteau viețile unui mare oraș? Alături de fabricile în care creștea viața, Livia auzea mereu aceleași cuvinte, rămase amintire din tot ce fusese odată.

— „Numai eu te pot face fericită. Pentru· mine ești cea mai frumoasă dintre fete. Ești iubită cum nici o femeie nu va mai fi vreodată. Nu știu ce vor să spună cuvintele „datorie" și „virtute". Eu te iubesc. Sînt fericit că te iubesc și te voi iubi pînă la ultima suflare. Am mîndria iubirii mele. Mă cred menit să nu cunosc în viața mea decît o dragoste. Poate vi se pare curios ceea ce spun acum, dar sînt mulțumit că vom avea un copil, nu mai doresc nimic altceva în viață."

Ce urît sună în inima mea aceste cuvinte! Cîtă minciună a fost în ele! Cum am putut crede? se frămînta Livia în nopțile de insomnie. Trecuseră anii și tot se mai simțea amețită de aceste cuvinte în care crezuse. Baloane de săpun! Și fiecare cuvînt te minte, te minte, doamna mea, răsunau valurile mării îngenunchind la picioarele ei. Niciodată nu va mărturisi nimănui acest episod din tinerețe. Mai bine printre oamenii modești, simpli, mai bine alături de acest bătrîn Simion, pe care-l privea ca pe un far al bucuriei cînd vedea aerul plin de bunătate luminîndu-i fața aceea brăzdată. Întindea mîna spre omul acesta care parcă i-o cerea spre vindecarea durerilor ivite odată cu bătrînețea. Ce durere pentru Livia cînd acesta îi mărturisi, printre lacrimi, că Andrei îi spusese într-o zi:

— Această fată îmi va fi amantă.

— Cum poți să te gîndești la un copil nevinovat? zise bătrînul tremurînd de furie.

— O înfiez. Îmi va fi amantă și fiică.

— Cine admite așa ceva? Fata are mamă, femeie tînără și cinstită. Nu e păcat să-ți bați joc de ele?

— Am bani mulți, avere frumoasă. Îmi dă mîna să cumpăr orice.

— De data asta ai dat greș. Te împușc cu mîna mea, dacă li se întîmplă ceva. Ai înțeles? în averea ta sînt și banii mei. Ai uitat, ticălosule? E și averea Leonorei! Știi? Ce, crezi că-ți merge cum vrei tu?

— Iacă așa, am glumit, nea Simioane. Nu știi de glumă? Doar am nevastă. Ce-ar zice Leonora dacă aș face o prostie ca asta.

— Glumă, glumă, dar nu așa! Te cunosc eu ce poamă ești! Numai Leonora ți le suporta pe toate.

— N-are încotro. De ce nu mi-a făcut un copil? Să fiu și eu în rîndul lumii?

— Parcă așa nu ești? Să fii cinstit, corect, tu ca om, și te va cinsti lumea, societatea, chiar dacă n-ai copii.

Andrei îl privea pe bătrîn cu ochii plini de remușcare sau poate de rușine. Dorea să-și motiveze spusele, gîndurile ce uneori îi întunecau mințile.

În zilele de sărbătoare, Livia stătea mai mult de vorbă cu bătrînul. Atunci era invitatul lor la masă. Dacă plecau la plimbare, le atrăgea atenția:

— Nu uitați, la ora unu servim masa, nu întîrziați prin oraș!

Pentru el, sărbătorile, însoțite de lungi discuții, așteptate cu nerăbdare, aveau o deosebită însemnătate, îi dădeau curaj și dorința de a mai trăi. De astă dată, părea mai abătut. Purta ceva pe suflet și nu putea mărturisi.

— Astăzi nu ești în apele matale, moș Simioane? Tocmai acum cînd toate felurile de mîncare sînt opera culinară a Ralucăi?

— Nu-i așa. Vi se pare. Mă simt puțin obosit.

— Obosit? repetă Livia cu mirare.

— Obosit sufletește. Mă apasă ceva. Simt că mă sufoc uneori. Nu-mi ajunge aerul din jur.

— Te-a obosit plimbarea. Sau te-a supărat vreo discuție cu cineva?

— Mă gîndesc, poate e mai bine să vă mutați de-aici…

— Tocmai dumneata spui acest lucru? Te-ai săturat de noi? Ți-e greu cu noi?

— Nu, copiii mei! Nici gînd! Aveți nevoie de o casă mai bună, cu baie, bucătărie, încălzire centrală și nu cu lemne… Vara mai e cum e, dar iarna îndurați multe…

— Stînd cu mata, nu le simțim. Ne-am deprins.

— Nu, să vă mutați. Și cît mai curînd. Să închid ochii liniștit.

Livia a început să înțeleagă de ce. Simion știe. Poate Andrei i-a mărturisit ceva din gîndurile lui ascunse. Altfel nu insista atîta. Și lui îi e greu să se despartă de noi. Vrea să ne apere dînd alarma, să pricepem.

— Plecați, repetă el în șoaptă.

Raluca rămase un timp tăcută, pradă unui zbucium necunoscut pînă atunci sufletului ei.

*

Raluca locuia împreună cu mama ei în acest oraș al frămîntărilor, al culturii, al civilizației, cum îl caracteriza cu puțină ironie, în gînd, oraș în care oricine putea să-și ascundă identitatea. Putea să se ascundă în orașul aglomerat, pierzîndu-se în marea familie a locuitorilor săi. Dar de ce să se ascundă?

Rostea încet numele mamei ei aproape silabisindu-l LI-VI-A, Livia Prodan, și o vedea aievea, femeie tînără, cu chipul frumuseții umbrit puțin de anii zbuciumului, al grijilor zilnice ce apăreau și dispăreau. În cartea vieții căci fiecare are o carte a vieții lui, toate rămîn scrise și trăiesc peste timp. Cartea timpului închide în ea enigme, fantezii, aventuri și atîta supunere în fața destinului. Destinul, ca și cum fiecare om ar avea o albie. Așa cum cred unii. Întîmplările oamenilor se țes cu diferitele lor jocuri, de parcă am fi actori pe tot felul de scene, sau pe ecrane mai mari sau mai mici, care se perindă. Ecranul e în veșnică mișcare.

Raluca, zise într-o zi, întîmpinîndu-și fiica. Am să-ți dau o veste mare.

— Ce veste? întrebă fata mirată.

— Vreau să ghicești. Glumea cu o voce așa de tînără, se juca aproape pentru a-i trezi curiozitatea.

— Hai! spune, nu mă mai fierbe.

— Da. După ce te-am lăsat pradă curiozității și văd că ai fiert destul, pot să-ți spun bucuria.

Livia începu cu o voce scăzută:

— Să știi că astăzi am fost chemată în biroul directorului.

— Și ce-i cu asta?

— E un lucru mare. Mai trebuie să-ți spun că directorul te cheamă în două ocazii: cînd ai făcut ceva bun sau invers.

— De data asta despre ce era vorba?

— De bine, nu se vede pe mine, de bine…

— Și anume? Cît de mare poate fi acest bine?

— Anume: mi-au repartizat un apartament în noul bloc din Piața Unirii. L-am văzut. Două camere cu baie, bucătărie și tot ce trebuie. Parchet pe jos. Baia și bucătăria îmbrăcate în faianță. Nu găsesc cuvinte să ți-l descriu de frumos ce e. Vom locui și noi într-un apartament nou, nu într-o cameră prăpădită ca acum. Scăpăm și de încălzirea cu lemne și mai ales de proprietar care m-a necăjit rău. De copiii cei răi de pe stradă cu care te jucai cînd erai mică.

— Mamă! E adevărat?

— Și nu numai atît, am primit și ordinul muncii clasa a II-a. Schimbată din secția țesătorie, sînt șefă de secție în alt sector.

— Ce bună ești! Cum muncești pentru noi amîndouă! Eu nu pot să te ajut acum. După bacalaureat, poate îmi voi lua un serviciu dacă nu voi da examen la facultate.

— Nici să nu-ți treacă prin cap una ca asta. Pentru ce mă zbat? Să obții o licență. Și să știi că nu vreau decît medicina. Visul meu nerealizat.

— Totul e cu putință.

*

Pe strada pustie și întunecată, în ciuda verii răcoroase și foșnitoare ca o pădure, mergeau două prietene – mama și fiica. Prima se grăbea spre fabrică, unde avea de lucru, și ambiția o făcea să nu fie decît alături de muncitoarele fruntașe. Cînd intra pe poarta fabricii, lăsa în urma ei toate grijile vieții de zi cu zi. Cealaltă, cu servieta plină de cărți în mînă, avea alt drum – Universitatea. La admitere intrase pe primul loc și nici nu-i venise să creadă că obținuse media cea mai mare.

— Vreau să fiu mereu prima. Nu voi ceda acest loc nimănui.

O adiere lină clătină vîrfurile copacilor și împrăștie în aer răcoarea zilei. Cîțiva nori acoperiră soarele și umbrele lor făcură să se vadă și mai bine frumusețea naturii. Și totuși nu îndrăzni să ridice ochii spre mama pe care-o simțea aproape umăr lîngă umăr, poate, de teamă să nu i se citească prea marea-i bucurie din priviri.

Livia știa sau mai degrabă simțise de multe ori înrîurirea pe care locurile natale o au asupra sufletului. Un lucru vrednic de luat în seamă. Dacă sîntem cuprinși de melancolie, atunci negreșit ne aflăm pe țărmul unei ape… O altă lege a firii noastre impresionabile face ca la munte sentimentele să se purifice… Acolo pasiunea devine mai adîncă, pe măsură ce crezi că pierde din vioiciune.

— Ești emoționată din pricina celor ce ți-am spus? — zise Livia.

— Mai întrebi? Parcă aș aștepta o a doua naștere. Simt că totul va fi altfel.

Au ajuns la un punct unde drumurile li se despărțeau.

— Diseară mergem să vedem apartamentul.

— Abia aștept.

— O să mergem împreună. Eu cumpăr o sticlă de șampanie cu care vom stropi camerele cele noi. Primii locatari ai apartamentului.

— Nici nu-mi vine să cred! Dar…

— Ce ai? Ce s-a întîmplat? Treci de la prea marea bucurie la tristețe

— Mobila! Mobila! De unde? Cu ce putem mobila un apartament nou și frumos?

Livia zîmbi.

— Mobila? Da, ai dreptate. Dar la țesătorie mă vor ajuta să ne luăm mobila în rate. Tot ei mă vor ajuta să mă mut. Cu ei am curaj. Să nu-ți fie teamă!

— Cea veche n-o putem lua cu noi.

— Nu. O lăsăm celui ce se va muta în locul nostru. Noului chiriaș. El îi va veni de hac proprietarului. Ce crezi?

Raluca sărea de pe un picior pe altul, de bucurie. Se transformase în copilul ce se bucură primind jucăria mult

dorită, așteptată și visată cîteva zile ce durează parcă ani. Acum o avea. Se va muta pe o stradă mare, cu blocuri înalte, părăsind străduța unde trăise.

În blocul din Piața Unirii, oamenii începuseră să se mute.. La geamuri apăreau perdele, lumină. Zidurile noi prindeau viață.

— Mamă, zise într-o zi Raluca, n-avem perdele la ferestre.

— Știu. Este singurul apartament unde lipsesc. Trece lumea și se uită.

— Poate era mai bine dacă rămîneam acolo în camăruta noastră.

— Tu le vrei pe toate așa, dintr-odată?

— Mamă, dacă… Raluca vru să-și continue întrebarea, dar parcă ceva o strîngea de gît și înghiți cuvintele fără să le pronunțe. „Ce bine am făcut" se gîndi în sinea ei. „Dacă ar fi trăit tata? Dacă aveam un tată cum au colegii mei?" Erau întrebările pe care le păstra mereu pentru sine. Acum era bucuroasă că nu o îndurerase pe mama ei. Odată, cînd era mică, o întrebase pe maică-sa și ea nu-i răspunsese. În schimb, mult timp după aceea o văzuse plîngînd, ferindu-se de ea. „Bine că m-am oprit la timp. Era să-i pricinuiesc cea mai mare durere, acum cînd viața începe să-i surîdă."

— Da, te ascult, ce-ai vrut să spui? Dacă ce?

— Am vrut să spun să împrumutăm bani de la cineva cunoscut și m-am oprit. De ce atîta grabă, cum ai spus mata. Toate la timpul lor.

Livia a crezut că la asta se gîndise Raluca. Acum fata e mare și înțelege posibilitățile lor materiale.

— Să mai scap de datorii. Mobila nouă a costat mult. Rata e mare. Doi ani de plată.

— Doi ani?

— Nu se putea altfel.

Livia își privi copilul cu inima strînsă ca într-o scoică, din care nu poți ieși. Te strînge carapacea vieții. Nu se întorcea cu gîndul în urmă. Faptele noastre, făcute cu voie sau fără voie, se datoresc nouă și împrejurărilor.

— Da, zici mata cum e zicala – dacă ai și unde-ai să cazi, ți-ai așterne paie să nu te lovești.

Raluca se așeză la picioarele mamei, îi îmbrățișă genunchii, mîinile și îi răspunse cu ochii în lacrimi:

— Sînt tare fericită. Vorbele pe care le-ai rostit mi-au umplut inima. Cum aș putea uita ce ai făcut și· ce faci pentru mine?

— Oh, da, tu întotdeauna mi-ai spus gîndurile tale, nu-i așa?

Livia oftă ușor fără ca fata să observe.

— Numai tu ești în sufletul meu. Cufundîndu-mi ochii în ochii tăi, văd totul. Viața ta e tot atît de pură pe cît îți e de limpede privirea.

— Nici în ochii tăi nu sînt ascunzișuri, mamă. Se ridică și îi sărută ochii.

Livia nu ascundea nimic?! Cum putea să nu-i ascundă? Că el era atît de frumos și știa acest lucru: Că ea îl iubise atît de mult și el știa acest lucru. Iar dacă a suferit atît de mult și el nu știa acest lucru, simpla uitare se joacă inconștientă printre cărbuni stinși iar, la urmă, cenușa se risipește-n cele patru vînturî.

— Cu timpul le vom rezolva pe toate, Ralucă scumpă. Tu numai să înveți.

Locatarii din bloc începuseră să-și întoarcă privirile unii după alții. În scurt timp cunoștințele erau făcute. Familiile erau pe cale să se împrietenească și nu pridideau să se ajute, la una, la alta.

În ziua cînd s-a mutat Livia Prodan, se mutase și familia doctorului Petre Iordache, împreună cu soția Aglae și doi copii – Camelia și Mihnea. Apartamentul lor se afla pe aceeași scară și la același nivel cu cel al Liviei. Erau adică vecini de apartament. Soția doctorului nu avea serviciu. Era o femeie înaltă, cu ochii albaștri și părul negru, arătîndu-și o față mereu îmbujorată și o privire zîmbitoare. Bună gospodină, îi plăcea să primească musafiri la orice oră. Nu-i plăceau însă bîrfele și intrigile.

Dorința Aglaei era să sărbătorească ziua de naștere a copiilor, a soțului. Nu uita nici de ziua ei.

Liviei i se părea că fiica ei este cea mai frumoasă fată. Aici nu-și putea stăpîni orgoliul, de care se mira singură, în marea ei modestie pe care i-o întipărise viața. Există oameni —e drept puțini – care posedă această trăsătură de caracter uneori cu mult prea accentuată, într-adevăr fuseseră vremuri foarte grele pentru Livia, dar ele au rămas de domeniul trecutului. Cu excepția unui singur moment, care o urmărește și acum. în granițele lui se simțea mereu prizonieră, și, se înțelege, nu vorbea despre el.

*

Doi bărbați în vîrstă ședeau la masă. Păreau a fi niște jucători de șah; unul dintre ei stătea aplecat cugetînd la mișcarea următoare, celălalt, lăsat pe spate, cu ochii ficși în tavan, calcula variantele pe care le-ar putea aborda în momentele următoare. Între cei doi nu se aflau piese pe o tablă de șah, ci numai două cești de cafea. Unul, cu părul încă negru și cu o frunte de intelectual – pesemne fusese odată un bărbat frumos – avea acum obrazul supt, iar trăsăturile îi

încremeniseră într-o grimasă de adîncă plictiseală, în timp ce, destul de mari, cearcănele trădau oboseala. Partenerul său, cu desăvîrșire cărunt, avea dimpotrivă un chip fraged și trandafiriu de nou-născut. Deasupra gurii mici, de copil, îi creștea o mustăcioară căruntă și rară și numai pleoapele îi erau, într-adevăr, ale unui om bătrîn. Scrise ceva cu un creion subțire pe foaia cărții de imobil și i-o întinse celuilalt. Acesta se uită la înșiruirea de cuvinte prin lentilele ochelarilor, – apoi dădu din cap rostind cu voce tare cele scrise: apartamentul 7, Livia Prodan, Raluca Prodan, pe urmă completă vîrsta, numărul buletinului.

— Vezi cum o fi povestea asta? Fiica poartă numele mamei, numele ei de fată.

— Așa au vrut ele. Nu-i nici o greșeală.

— Să nu greșim noi! Poate e bine să-i cerem fetei actul de naștere.

— Nu intră în competența noastră. Nu sîntem decît responsabili de bloc și ținem evidența celor mutați aici.

— Da, e o persoană deosebită. îți trezește fără să vrei curiozitatea. Fata e asemenea unei madone. Cîtă grație și ce firească e parcă la ea frumusețea!

— Ce te mai interesează, colonele pensionar?

— Inima tot tînără rămîne! Mai dă brînci, cînd în dreapta, cînd în stînga. Pe urmă, unde mai pui, singur pe lume…

— Cînd ești tînăr nu simți singurătatea. Numai la bătrînețe o simți.

— Ai fost însurat o dată.

— La bătrînețe se poate găsi un tovarăș de viață, o prietenă…

— E prea tîrziu pentru tine. Acu', poate doar calea bisericii, a liniștii… cum se spune-n popor.

— Nu mă îmbătrîni așa devreme. Va veni și timpul acela, dar mai tîrziu. încă mă simt tînăr.

— Tînăr fără să faci prostii, ce fel de tinerețe e asta?

Prietenii discutau despre fiecare locatar venit, înscriindu-i numele în cartea de imobil.

Colonelul pensionar Ovidiu Georgescu și Gigi Bărbulescu, fost magistrat, responsabil cu evidența locatarilor, stăteau fiecare într-un apartament compus din două camere. Primul era singur, văduv. Al doilea locuia cu soția. Aveau apartamente la parter. La repartiție se ținuse cont și de vîrstă. Scările ar fi fost obositoare pentru ei.

— Să ceri actul de naștere al fetei și al ei!

— De ce tocmai eu? Poți face tu acest lucru.

—De ce să bănuiască că mă interesează viața lor?

— Pentru completarea cărții de imobil e firesc să le ceri asemenea acte și, apoi ceri datele astea de la mai multe familii. Așa nu vor bănui.

— Eu, pripindu-mă, am greșit față de o tînără. Fără voia mea, și nici azi nu pot să mi-o iert. Am jignit-o și am umilit-o în așa hal, încît pînă la urmă a izbucnit în hohote de plîns. Era ce-i drept tare frumușică, grațioasă, simpatică. Au trecut mulți ani, și uite că regret și acum. Voiam în mod evident să-mi descarc inima dar cuvintele mele vorbeau parcă în locul meu și totul ieșea pe dos, stîngaci, vulgar.

— O fi fost cazul? Poate și ea era de vină.

— Nici vorbă. Toate le-am făcut pe dos în ziua aceea.

— De ce să-ți amintești de lucruri care s-au întîmplat de mult? Mai bine vezi ce faci cu cartea de imobil, mai sînt cîteva apartamente de trecut. Te-ai poticnit la al șaptelea…

— Ai dreptate. E bine să oprești omul la timp și să-l aduci la realitate. Vorbim de prezent, nu de ceea ce a fost odată.

Între familiile doctorului Georgescu și cele două Prodan s-a legat o prietenie sinceră, pe nesimțite. Totul s-a întîmplat atît de firesc și încet-încet a devenit aproape o necesitate să se întîlnească. Mama Ralucăi muncea mulțumită la fabrică. Apreciată de colege, muncitoare ca și ea, de șefii săi, făcuse eforturi ca să se califice. Toți cunoșteau faptul că avea studii și se lămuriseră într-un fel că motivul din pricina căruia nu reușise să urmeze facultatea fusese, din păcate, lipsa posibilităților materiale.

*

Livia tot mai spera că se va înscrie fie la facultate, fie la institut, bineînțeles că la secția fără frecvență. Aștepta să termine fata, repetîndu-și ca pe o formulă magică fraza: „niciodată nu e tîrziu să înveți”.

— Livia? Te-ai mutat într-un apartament nou? — o întrebau colegele.

— Da, m-am mutat, dar nu am reușit încă să-l aranjez cu toate cele necesare. Mai am nevoie de multe.

Era fericită cînd vorbea despre apartamentul ei.

— Mobila toată e cumpărată în rate, mobila de sufragerie, dormitorul, bucătăria, toate sînt noi. Nu am dat decît un mic acont, restul îl plătesc în rate.

— Ai mobilat frumos apartamentul? zise cineva cu un glas plin de invidie.

— Ce te interesează? sări o altă colegă.

— Toate ați vrea să aveți apartament nou, mobilă frumoasă. Și unde puneți, lucrează singură, nu are nici un ajutor. Dacă ar fi avut un soț i-ar fi fost mai ușor. Nu-i așa Livia?

— Nu pot să-mi dau seama dacă e mai ușor sau poate mai greu. Am făcut ce-am făcut prin munca mea și aș dori ca toate colegele mele să aibă ce-și doresc.

— Ai suflet bun, zise prietena ei Dora.

Dora, părăsită de soț, se descurca singură cu doi copii. Destul de greu. Nu se plîngea însă nimănui.

— Femeia muncitoare, cinstită, învinge dacă este demnă. Viața este o luptă, cînd mai grea, cînd mai ușoară, dar omul trebuie să se simtă mulțumit atîta vreme cît simte că fericirea și-o clădește singur, pe măsura puterilor sale.

— Luați exemplu de la Livia. De cîte ori nu și-o fi culcat plină de grija zilei de mîine copilul, dar nu a spus nici o vorbă.

— Știți, suferința mea nu a fost suferință. Nu am dorit nimic din ceea ce nu puteam să am. Sau cum se zice m-am întins atît cît îmi era plapuma…

— Pînă acum nu ai avut de plătit rata la mobilă? o întrebă colega invidioasă.

— Nu mă sperii. Rata nu este mare. Și, pe urmă, în douăzeci de luni, am scăpat și de rată și de împrumut.

— Nu au mulți curajul tău.

— Nevoia te învață, te călește, îți dă răbdarea și puterea de a învinge.

Discuțiile avute cu colegele, în timpul pauzei, îi apăsau tîmplele. O durea capul de efortul atîtor ore de atenție încordată în timpul lucrului. Stătu o clipă cu ochii închiși, acoperiți cu palmele, să respire încet și adînc. Aerul era închis, stătut, prăfuit. Își luă mîinile de pe ochi și se uită la fereastră. Afară era soare. Colegele plecau. Ieși, fără zgomot. Ridică o clipă ochii să se uite în gol, gîndindu-se concentrat la ceva. Tramvaiele albastre, roșii și mașinile alunecau prin fața ei, printre cele două ziduri ale străzii. Plopii uriași începeau dincolo de palatul administrativ. Mai departe se zăreau turlele galbene și cupolele verzi ale catedralei, peste care luminile păreau a fi caii nebuni și frumoși ce coborau din porțile cerului.

Deși era soare, aerul nu era bun, ci apăsător și iritant. Bătea vîntul, un vînt uscat și aținător pentru nervi. Fațadele uriașe, masive, tencuite în crem și galben, opreau vîntul. Livia își simțea respirația apăsat. Era nemulțumită. Ea nu putea să creadă c-ar avea vreun dușman, căci nu dușmănea pe nimeni, nici nu invidia și totuși…

Afară, plopii din fața blocului, vibrau în suflarea neprielnică. Frunzișul se frămînta în vîntul uscat și primejdios.

La intrarea în bloc se întîlni cu un tînăr de douăzeci de ani – așa părea! — cu părul blond, sprîncenele negre, genele

castanii, avea ochi cu irisul roz ca la iepuri, era sașiu și vorbea anevoie.

Livia a venit mai devreme de la fabrică, anunțînd-o pe Raluca – nu fără bucurie – că vor primi vizita colegilor ei. Trebuiau să sosească secretarul de partid, Georgescu, tovarășii de la sindicat și alții.

— Vai, mamă – zise Raluca – cu ce-i tratăm?

— Ceva, ceva tot vom putea pregăti la repezeală.

— Vrei să mă lași de data asta să fiu o gospodină desăvîrșită?

— De ce nu? Parcă în alte rînduri nu ți-ai arătat calitățile? Bucuria va fi cu atît mai mare, cu cît vei trece „proba" în fața atîtor persoane care nu știu ce ești tu în stare să faci cu mîinile tale.

Musafirii nu puteau să nu fie mulțumiți de primirea caldă făcută de Livia. Prietenii veniseră să-i aducă un dar din partea muncitorilor. Pe Livia o impresionă gestul lor în care simțea atîta dragoste.

*

Unii din locatarii blocului s-au împrietenit repede, alții au stat mai retrași. După cum le era firea, după viața pe care-o trăiseră. Unii cunoscuseră privațiunile, fiecare purta înlăuntrul lui o carte a timpului. Pagini de enigme, fantezie, aventuri, muncă, supunere, așteptare, iluzii și cîte mai cîte.

În serile verilor calde, locatarii udau florile din preajma blocului. După masa cînd soarele pleca spre asfințit și se răcorea afară se adunau pe băncile parcului din față.

Livia și Raluca se obișnuiseră cu vecinii de pe scara lor. Cît despre ele două, le era bine împreună și bucuria noii case le umplea existența. În timpul liber citeau sau se plimbau admirînd nopțile liniștite, luminate de luna plină, de cerul spuzit de stele. Plimbîndu-se în tăcere, fiecare se gîndea la cîte ceva, fără să-și mărturisească totdeauna una celeilalte gîndurile sale. Raluca nu dorea să-și tulbure mama, iar maică-sa trăia în lumea amintirilor.

— Vreau să vorbesc cu tine, zise Livia, dar văd că tăcerea întinde o pînză grea împrejurul nostru.

— Te înțeleg. Eu mă gîndesc la cursurile mele. Repet în gînd. Așa sîntem amîndouă odihnite și mulțumite.

Tăcerea lor fu întreruptă de apariția unui bărbat ce mergea cu pași legănați cînd spre dreapta, cînd spre stînga, speriindu-le.

— Știi cine e? Chiriașul familiei Vasilescu, de la apartamentul 12, de pe scara noastră. Acolo are o cameră închiriată.

— De unde știi? întrebă mirată Livia.

— Este cunoscut printre studenți. Știu povestea vieții lui.

— O poveste interesantă?

— Da. Foarte. A venit să dea examen la facultate și a pierdut anul. Îi scrisese maică-si că a intrat. Ba chiar că primise bursă. În realitate trăia în mizerie și probabil se înrăia tot mai mult. Totuși, mai tîrziu a început să-și facă un drum. Dar maică-sa a murit înainte de a-l fi văzut cu studiile terminate, tocmai cînd băiatul avea mai multă nevoie de ea. Ce-i drept, învăța bine, ba chiar cu patimă, fără a se uita înapoi, parcă s-ar fi grăbit. Dar cum a primit știrea despre moartea maică-sii s-a rupt ceva în sufletul lui. Se pare că și ea era pentru el singurul reazim moral în viață. Am să termin studiile, gîndea el, am să stau pe picioarele mele. Mama o să vadă, fie și la sfîrșitul zilelor ei, că mai există dragoste și recunoștință și o să i se umple inima de bucurie. După tot efortul depus, unicul ei copil să aibă și clipe fericite. Nu a ajuns însă să trăiască această clipă. Ca să treci printr-o încercare ca asta fără să te frîngi e nevoie de multă putere. N-a rezistat. A început să se înece în alcool. Nu-și mai dădu examenele: nu mai avea pentru cine obține diploma. Ducea o viață fără căpătîi.

Livia asculta cu multă atenție și deodată se văzu pe ea mamă dispărînd și Raluca singură, dezorientată, demoralizată… Ce ar face ea?

— Viața unui om este trecătoare.

— Nu poți muri! Nu… nu concep să mă despart de mata. Mor și eu atunci…

— O! Ce gînduri… mama ta e tînără și puternică. Copacul viguros nu-l doboară așa de ușor furtunile.

— Bine că sîntem împreună – zise Raluca, gîndindu-se la destinul celui întîlnit.

— Sîntem împreună, mergem alături, dar gîndurile sînt diferite…

— Poate va veni un timp cînd și fainele vieții se vor mărturisi. La vremea lor. E prea devreme să vorbim, cînd încă nu știm ce se va întîmpla.

— Aștept.

Pe chipul Liviei se așternea mereu umbra tristeții. Fruntea îi era îngîndurată. Privindu-l îți făcea impresia că acest chip așa se născuse. Un chip de femeie tînără cu privirea blajină, ochii albaștri oglindeau seninul necunoscut al mării. Rareori, o vedeai zîmbind.

Jos, în fața blocului mai stătură o clipă să se dezmeticească în aerul blînd și mîngîietor al serii de vară. Venea un vînt dinspre baltă, trecut prin păpurișuri și mlaștini aflate dincolo de oraș și aducea mirosul noroiului, apei și ierbii grase și înflorite.

— Ce vînt ciudat! Poartă din depărtare aerul bălților – zise Raluca.

— Te duce către Dunăre.

— De ce vin și amintirile odată cu aceste adieri stranii?

— Explicația o aflam numai în noi. Te asigur, alții nu percep acest miros cum îl simt eu. Pentru mine e însăși amintirea.

— De multe ori ne aflăm pe marginea unui necunoscut care ne face să uităm de noi și să ne gîndim numai și numai la un ceva ce a trăit cîndva în noi.

*

În apartamente au început să se aprindă luminile. Becurile răzbeau prin perdele cu ochi de jăratic, pierzîndu-se undeva departe.

Livia dormea agitată, cu toată plimbarea de cîteva ore făcută împreună cu Raluca. în coșmar o cutremura spaima. Se trezi dintr-o dată și încercă să-și caute copilul ce dormea în camera vecină. În cămașa de noapte a cărei lungime îi acoperea laba picioarelor, desculță, se dădu jos din pat și se duse să-și vadă fata. Era încălzită. Simțea fierbințeala în corp, dar pielea îi era rece. Avea febră.

Fata dormea liniștită, cu amîndouă mîinile sub obrazul drept. Se duse la fereastră și se uită afară la străzile pustii. La lumina slabă a stelelor, copacii se înălțau sumbrii în întunericul ce înghițise zgomotul zilei.

—· Ce vis ciudat? Copilul meu, să nu mi-l fure cineva!

Tremura. Fusese o criză de nervi. Bietul trup mai tresărea cutreierat de valurile emoției stîrnite de un vis nocturn.

Adormi cînd se lumină de ziuă și somnul îi fu greu, zdrobitor, plin de vise monstruoase. Cînd se trezi, era aproape amiază. Sări speriată.

— Am întîrziat la serviciu. O, nu, am uitat, azi e duminică. Cineva trăsese jaluzelele. Printre lamelele lor pătrundea o lumină aurie, o boare de culoarea mierii. Se simțea că e cald afară, că vibrează văzduhul deasupra blocului. Și în odaie, aerul era cald, și parcă mirosea a mare, a alge încălzite pe mal, a praf. Era un aer parfumat și uscat, încins de soarele dogoritor al miezului de vară. în odaie umbrele erau calde, de un cafeniu roșcat, ca în tablourile vechilor maeștri. Afară se auzeau tot felul de glasuri. Oamenii treceau prin fața blocului. Mașinile, autobuzele făceau și ele zgomot.

— Raluca! Raluca! Tăcere. După un scurt timp, ușa s-a deschis și Raluca foarte îngrijorată apăru în cameră.

— Mamă! Mamă! Ești bolnavă, ce ai? Ai visat ceva? Ai vorbit în somn, ai plîns. Strigai pe cineva?

— Așa sînt visele uneori…

—Ești bolnavă? Ai febră mare. Avem în casă medicamente din cele cumpărate de la farmacie, acum o săptămînă. Să le iei acum, să-ți scadă febra.

— Raluca, nu te agita! Stai liniștită! Nu vezi că nu mai am nimic.

— Cînd va veni doctorul Iordache de la spital, îl voi ruga să te vadă. O să vorbesc cu doamna Aglaia.

— Să nu faci caz de un lucru de nimic. O mică răceală, o gripă, un junghi în inimă sau mînă sînt lucruri aproape firești, cînd omul muncește și nu are timp să se îngrijească.

Raluca o strînse în brațe și o sărută mult. Buzele ei se lipesc de obrazul fierbinte și simt o arsură ca de jar.

— De unde atîta febră? Ce să fie? Doamne, de unde să mai am răbdare pînă la sosirea doctorului?

Cum a intrat în casă, Aglaia l-a și expediat la doamna Livia.

— Du-te să vezi, este bolnavă. Nu are pe nimeni. Ce știe Raluca?

Iordache constată o ușoară congestie pulmonară. O asigură că în cîteva zile o pune pe picioare. în rest trebuie să stea în pat și să urmeze tratamentul prescris. La serviri își va motiva absența pe baza certificatului medical. Mai rău e că doctorul a constatat o slăbire generală a organismului. Și obosirea inimii. Va trebui să vină la spital, după ce se va însănătoși pentru a-și face unele analize. Ciudată congestia asta ivită în plină vară.

*

Livia își cîștiga existența de la optsprezece ani. Așa au fost împrejurările. Muncea din toată inima, dar din greu. Fără sprijinul nimănui, trebuia singură să rezolve problemele vieții.

Raluca s-a născut fără voia ei și a părinților săi. Izgonită cu brutalitate, Livia se adăpostise la o mătușă, departe de sat și de părinți. Ascunzișul pentru ea și copilul ce urma să se nască, era cuibul mătușii. Și-a înțeles părinții, cărora le-ar fi făcut cea mai mare rușine tocmai în satul unde erau cunoscuți ca oameni înstăriți, buni și cinstiți gospodari – Iar unica lor fiică, frumoasă, cu școală terminată la oraș, ce se pregătea pentru admiterea la facultate *a greșit.* Mătușa Catinca a ocrotit-o ca pe propriul ei copil. Văzînd-o pe Livia în situația în care se afla, își pusese în gînd să-i înfieze copilul pentru că ei tot nu aveau copii.

Așa a venit pe lume Raluca. Nu a întrebat-o pe mama ei despre *el.* Știa că a murit cînd ea s-a născut. Odată, cuprinsă de curiozitate, totuși o întrebase:

— Cum arăta tatăl meu? Era frumos?

Ochii Liviei s-au umplut de lacrimi și a răspuns: — Da. Foarte frumos. Cel mai frumos din cîți am văzut și cunoscut pînă la el și după aceea.

— Și tot atît de bun?

Livia nu i-a răspuns niciodată la această întrebare. ’Căuta să schimbe imediat vorba să nu înțeleagă copilul ei cît i-e de greu să-i dea răspunsul.

*

În casa lor nu prea veneau cunoștințe sau prieteni, deși aveau destui. De multe ori, era chemată în vizită la diferite familii cunoscute, dar Livia nu răspundea la invitație. Prefera în timpul ei liber să-și îngrijească copilul, să pregătească mîncare bună, să-i facă prăjituri, să-i calce hainele. Pentru ea, fetița însemna clipe pline de farmec și veselie. Alături de ea, sufletul îi vibra și uneori se simțea invadată de fericire.

Părinții au izgonit-o din mijlocul lor și acum chiar de-ar mai chema-o e prea tîrziu ca ea să revină. Omul să se mulțumească cu cît are, să nu rîvnească aiurea. Viața lui începe adesea într-o casă la țară, unde ajunge să meargă apoi tot mai rar. Undeva, acolo vom găsi moara, o fermă mecanizată, condusă de un inginer crescător de păsări și animale și pe tatăl ei care a uitat de mult c-ar fi avut un copil. Așa că, de părinții săi nu pomenea niciodată, motivînd că au dispărut atunci cînd ea a fost mică. Rămasă orfană, ar fi fost crescută de o mătușă. Iar despre viața orfanilor nu este bine să întrebi, pentru a nu răscoli momentele triste.

— Mamă, de ce-ți place așa de mult marea? întrebă într-o zi Raluca.

— Muntele e frumos și el, însă marea mă atrage mai mult, mai ales vara. Sînt unele momente pe care nu le poți uita. Cum urlau valurile uriașe ce se spărgeau cu zgomot de talgere înaintînd pe nisip tot mai mult, în timp ce pescarii treceau aproape de pămînt amenințați de furtună. Norii venind avalanșă, cădeau în mare, risipindu-se. Păsările știau jocul, mîngîierea, alinarea, atunci cînd certurile deveneau din ce în ce mai aprige între cer și mare și spărgeau văzduhul, văzduhul împăciuitor între acești doi măreți luptători. Și dacă stai și judeci puțin, tocmai asta e frumusețea: împăcarea între cei ce nu vorbesc.

Uneori, fără să vrei te simți atras de miturile vechilor greci, înflorite din spuma mării. Ceva din întîmplările acestor legende îți îmbie sufletul la reverie.

Cîte nu s-au scris, cîte nu se vor mai scrie despre cer, apă și văzduh. O teorie nouă o va combate pe cea veche, se vor lua la ceartă și va învinge cea mai tare, cea care va ști să demonstreze o nouă ipoteză mai puternic, mai convingător.

Cine se poate gîndi la pelerinajul vremurilor ce vor veni, vor pleca, se vor opri. Există vremi ce tac și iar o iau razna,

peregrinînd printre pietre și vid, ca raza de soare între apă și uscat.

Raluca era fericită, adăpată din izvorul dragostei, cald, curat și fără sfîrșit. Uneori i se părea ceva prea exagerat, o dragoste pe care alte mame cunoscute de ea nu o arătau copiilor lor în permanență. Ba din contra îi certau, vorbeau urît cu ei. Uneori, primeau și bătaie pe nedrept. Lua ca exemplu pe Aglaie, mama lui Carmen. Avea o comportare cu totul diferită față de copiii ei. Dar e mama lor bună nu vitregă. Mama ei comparată cu altele era frumoasă, drăgălașă, blîndă. Nu a certat-o niciodată, deși, poate, fiind copil mai făcea și ea năzbîtii.

În fiecare din noi pîlpîie – la rădăcini – o lumină, fie ea cît de firavă, pîlpîie mereu în așteptarea unui moment potrivit care să-i îngăduie să ne cuprindă în întregime. Sau, ceva mai exact: dacă noi înșine am fi mereu deschiși, mereu disponibili să ne abandonăm acelei energii, acelui dinamism, care la urma urmei este al nostru, e veritabila noastră identitate și propria noastră fire, poate că lucrurile ar sta altfel…

Mama Ralucăi avea în ea o căldură permanentă și o lumină, ce se răsfrîngea asupra copilului. Nu o dată venind de la lucru, obosită, își punea capul în poala Ralucăi, respirînd ușurată. Abia dacă simțea cum sudoarea de pe fruntea ei îngîndurată începea să cadă tăcut, aproape trist.

Cînd aveau mai multe zile libere, plecau în excursie, fie la mare, fie la munte. Livia prefera litoralul, mai cu seamă stațiunea Neptun. Stînd pe malul mării, ochii i se umpleau de lacrimi, pe care le ștergea repede, pentru a nu fi observate de fată. O strîngea la piept și pieptul ei cald era odihnitor, îmbrăcat în aur atunci cînd pielea bronzată își arăta sclipirea. Raluca nu știa cum să se țină să nu vorbească tuturor despre dragostea, sacrificiul și tinerețea mamei sale.

Raluca aștepta cu nerăbdare să termine facultatea, să ajungă medic. Atunci mama ei nu va mai lucra.

— Cînd voi avea serviciul meu nu te mai las să lucrezi. Tu vei fi copilul meu și eu mama ta. Dimineața vei fi fără grija sculatului devreme și a plecatului la servici. Te vei plimba în parc. Ai să faci ce îți va plăcea. Amîndouă vom fi și mai fericite ca acum.

— Ce avem acum? o întrebă Livia. Avem tot ce ne trebuie. Tu înveți bine. Eu muncesc, sînt apreciată, cîștig bine. Ne mai trebuie ceva? Nu. Nu Raluca, mulțumirea îmi umple sufletul. Viața îmi pare nespus de frumoasă, caldă și bună cu noi.

— Zilele sînt luminoase, soarele strălucește pe coama cerului albastru. Și așa aș dori să fie tot timpul, zise Raluca văzîndu-și mama fericită.

Dar Livia știa să pară așa pentru a-i da fetei curaj și liniștea de care avea nevoie ca să învețe. Trecutul devenise pentru ea asemănător unui vis. Marea dormita într-o ceață acum și tot ca în vis se strecurau de-a lungul malului umbrele fantomatice ale trecutului. Dar cînd amintirile veneau puternic, un dor tulbure și înăbușit se trezea în sufletul ei răscolit asemenea pietrelor de pe fundul mării, și sufletul atîrna cuprins de neliniști apăsătoare ca un clopot a cărui funie n-o mai trage nimeni, simțindu-și sunetul înghețat pentru totdeauna în malurile sale de bronz.

Raluca observa că de multe ori mama ei, cînd termina treburile prin casă, se închidea în camera ei, cu aerul că n-ar vrea să-și deranjeze fata care învăța. Stătea la o măsuță mică, în fața unui caiet și scria. Scria pînă ce somnul o cuprindea și adormea cu capul pe caiet. Raluca știa că este un secret al mamei. Poate chiar viața ei întreagă dacă nu erau doar anii tinereții. Și dacă mama ei nu-i mărturisise nimic, ea nu avea dreptul s-o întrebe. Dimineața, caietul dispărea într-un sertar, pe care maică-sa îl închidea. După multe seri, cînd nu era obosită, caietul apărea din nou și Raluca o vedea scriind.

Adeseori, oamenii ne devin cunoscuți abia după ce dispar. Vedem sufletul lor deschis ca o foaie de hîrtie, citită de unii, de cei pe care persoana respectivă îi interesează. O viață! Una dispare învăluită în ceața uitării și în locul ei apare alta cu acel început semănînd cu deschiderea unei flori.

De ce să vorbim de eroinele romanelor lui Tolstoi, cînd întîlnim femei cu sentimente asemănătoare și altele despre care-ți vine să scrii, pe care le-ai picta, le-ai sculpta, ori le-ai face să se vadă în linia melodică a unei sonate. Căci nu s-au născut doi oameni la fel în lume, cu aceleași trăsături. Doar incidentele și întîmplările ivite în viață seamănă unele cu altele. Ce ciudat cum acești oameni atît de diferiți, cu firi atît de contradictorii, ce ciudat se adună ei ca să formeze societatea din care facem parte. Ne acomodăm cu ei, împreună cu ei mergem înainte, venim, plecăm, iar venim, iar plecăm. Important e să știm să trăim frumos și să îmbătrînim frumos și chiar dacă drumurile noastre nu se întîlnesc să știm să mergem pe cărările noastre paralele, neignorîndu-ne unii pe alții. Căci cel mai îngrozitor lucru e indiferența, apatia curgîndu-ți prin vine, în locul sîngelui.

*

Familia dr. Petre Iordache s-a împrietenit repede și cu Livia și cu Raluca. Cu Camelia, Raluca era colegă de facultate și de an. Fetele se cunoșteau bine din facultate, dar nu erau încă prietene. Camelia cu tatăl ei medic la spitalul orășenesc avea un atu mai mare. Cunoscută de profesori, de studenți, se

bucura de multe avantaje pe care ceilalți nu le aveau. Chiar dacă uneori învăța mai slab se baza pe legăturile pe care tatăl ei le avea' cu profesorii. Știind acest lucru, Camelia nu prea se omora cu învățătura.

— Iar tocești? îi spunea Ralucăi.

— Cum să nu învăț? Cine îmi poate da note bune pe degeaba? Nu am pilele tale.

— Ce pile? Nu învăț, dar notele sînt bune – îi răspundea Camelia.

— Dorința mea este să devin un medic bun, priceput, să nu dau greș în diagnostic. Notele nu mă interesează, cunoștințele – da.

Camelia rîse dintr-o pornire firească. îi era teamă ca nu cumva vreo șoaptă sau vreun cuvînt nelalocul lui să nu-i risipească vraja acelei iubiri, în care se lăsa legănată mai tot timpul.

— Îl iubesc pe Marius încă de cînd eram la liceu. El în clasa a XII-a, eu într-a VII-a. Mergeam împreună la petrecerile organizate de tineret, fie la Casa studenților și elevilor, fie la Tehniclub. El devenise student, eu eram încă la liceu, și asta mă măgulea – mă simțeam mare. M-am certat cu el cînd s-a înscris la Institutul de agronomie.

— De ce vrei să te duci la țară, să lucrezi pămîntul?

— Da, de ce nu. Îmi place în aer liber, pe cîmp. Cît e de frumos! Cît privești cu ochii să vezi numai cîmp și iar cîmp. Să treci prin lanurile în care rîd spicele de grîu, pălăriile galbene de floarea soarelui și santinelele neclintite ale lanurilor de porumb.

— Deja te vezi agronom? Ce vise frumoase! Mie nu-mi plac aceste vise. Știi, Raluca, noi cînd sîntem împreună parcă lunecăm din azurul lacului în azurul înalt al cerului. Am senzația că sufletul iubind e un tobogan, un fel de leagăn în care plutim ca niște copii… Copii mari…

— Eu nu am fost încercată de aceste sentimente. Poate fiindcă m-am ferit de ele. Dragostea mea este învățătura.

— Cînd se apropie de mine, simt cum pîlpîie încet pe buze respirația lui mai puternică, parcă și mai prelungită decît de obicei, ca și cum pieptul său, apăsat de o povară invizibilă, ar fi înapoiat într-o singură răsuflare toată năzuința unei vieți îndelungate. Mă simt mereu tulburată de aceste apropieri, de aceste respirații ca un sorb.

— Suferi? îl iubești așa de mult?

— O suferință amestecată cu ura uneori, cu lacrimi alteori. Fără ea nu pot exista.

— Un lucru foarte curios, zise Raluca, suferința, durerea, fericirea, toate se adună la un loc și nu pleacă din tine.

— Iubirea. Există și gelozia. Cea mai grea boală.

— Mă gîndesc ce se întîmplă în clipa geloziei. Dacă s-ar schimba întreaga natură, dacă soarele ar rămîne agățat cu discul său, pe jumătate scufundat în spatele brazilor. Știi, uneori brazii seamănă cu niște gene. Parc-ar fi genele pleoapei cerului… Dacă lumina și umbra ar rămîne contopite și nelămurite în aer, această gelozie s-ar zbate între două țărmuri care-ar rămîne veșnic la aceeași distanță de iubire. Starea de fericire atunci cînd ar pătrunde în inima mea aș înțelege-o. Acum însă n-o pot înțelege, fiindcă nu iubesc.

— Oare nu poți înțelege acest lucru. Dacă nu, atunci tu ești fericită și nu eu.

— Camelia, să știi că fiecare cunoaște fericirea în felul său. Tu iubindu-l pe Marius, eu învățînd, trăind alături de mama. Viața mamei mă ajută în înțelegerea drumului meu, e ca un îndemn. Mi-ar place să trăiesc o viață cinstită, echilibrată…

— Tata mă răsfață. Îmi spune mereu că sînt fata lui. Semăn cu el. El dorește să-i îmbrățișez meseria. Mama mă iubește mai puțin, căci îl are pe Mihnea, pe care îl divinizează. Îi spune mereu „băiatul mamei, dulceața mamei”. Suna așa caraghios, cîteodată.

— Dar tu pe cine iubești mai mult?

— Ce întrebare? Desigur, pe tata. Pe mama, așa și așa.

Raluca oftă, ea nu-și putea imagina cum este dragostea unui tată, cum ar fi putut fi mîngîierile lui și mai ales cum l-ar fi putut iubi, cum ar fi fost posibil să-l iubească mai mult decît pe mama ei.

— Eu – spuse Raluca – o iubesc pe mama mai mult decît orice pe lume. Pentru mine ea este soare, pămînt, apă. Dacă aveam un tată, tot pe mama aș fi iubit-o mai mult.

— Cine știe? răspunse Camelia, care amețită de dragoste pentru Marius îi oferea toată dragostea ei simțind-o mai puternică decît cea față de părinți, chiar față de tatăl său pe care zicea că-l iubește.

*

Familia doctorului Petre Iordache nu era curioasă să știe ce se întîmplă în viața fiecărui locatar. Mult mai puțin curioasă decît majoritatea celorlalți adunați sub acoperișul aceluiași bloc. Puțin se interesau de întîmplările ce se petreceau în spatele ușilor de la apartamente. În schimb se găseau alții, destui, curioși, invidioși.

Tatăl Cameliei, doctor cunoscut în orașul în care locuia, printre medicii din spital, la policlinică, era tot timpul solicitat de bolnavi. Aglaia, soția sa, era casnică, deși avea studii universitare. Nu dorea decît să-și crească copiii, pe Camelia și pe Mihnea să se ocupe de educația lor. Făcea singură

gospodărie, răsfățîndu-și soțul și copiii cu mîncăruri gustoase și prăjituri alese. Doctorul cîștiga atît încît ajungea să le asigure un trai bun.

Raluca surprinsă de mărturisirea Cameliei —atît de neașteptată, nebănuită de ea – era aproape răvășită de uimire. O dată chiar a cuprins-o mila, gîndindu-se la suferința pe care o provoca această dragoste.

— De fapt, dragă Camelia, fiecare om are înlăuntrul său o taină, în care nu e firesc să pătrunzi, nu de alta, dar ai putea descoperi lucruri de care să-ți fie teamă, ori silă, ori altceva, un sentiment aflat între cele două alternative, și atunci omul n-ar mai apărea frumos decît pe dinafară, ca un măr din rotundul căruia se cade să muști numai dacă nu ai încotro.

Camelia asculta cuvintele Ralucăi fără a pricepe la ce se referă și chiar de le-ar fi tălmăcit, nu i-ar fi folosit la nimic.

— Judeci ca un om care nu a trecut prin asemenea situații, care nu a cunoscut asemenea sentimente, sau cum să le numesc trăiri, iubiri, dureri, bucurii…

— Oare poți să păstrezi în „albumul” amintirilor tot ce ai simțit.

— Pentru moment nu sînt amintiri. Realitatea ce mai tîrziu devine vis trebuie trăită. Mai tîrziu va deveni o viață după care vom tînji…

— Așa se întîmplă la prima iubire. Pot veni și altele cu tensiunea nu tot așa de mare. Dar tot cea dintîi…

— Într-adevăr, zise Camelia, primele cuvinte sînt ca un dar oferit omului. Unul neașteptat de frumos. Eu nu voi iubi niciodată pe altul în afară de Marius. El e totul. Cu el vreau să mor. Toată viața aș vrea să fie numai al meu.

— E bine să fiți lucizi la început. Rațiunea să domine sentimentul iubirii. Mai tîrziu unul sau celălalt ar putea regreta…

— Ce vrei să spui cu toate astea?

— Uite, azi vorbește cu tine. Mîine poate vorbi cu alta, cu aceleași cuvinte spre a o cuceri. Doi tineri ce nu se mai iubesc pot să transforme vechea lor iubire în ură. Ura ce crește, crește… dar la un moment dat totul poate reîncepe. Viața omului se leagănă între iubire și ură.

— L-am însoțit pretutindeni. Mă gîndeam la el, îl urmăream cu gîndul fără ca el să-și dea seama că sînt alături. Altfel, departe el, departe eu, cum aș putea trăi?

— Tu nu te-ai gîndit la un lucru: dacă nu veți putea porni amîndoi pe același drum? Să-l parcurgeți fără a rătăci în gol cu gustul înfrîngerii pe buze.

— Aș vrea să pornim în același timp pe același drum, amîndoi. Cînd mîinile noastre se întîlnesc, respirația noastră

are parfum de noapte și de grîu, în vreme ce pașii ne poartă încet pe albul drumului întins prin inima cîmpului, iar noi căutăm răsăritul unei vieți comune.

— Fie, un răsărit cald, fără apus…

— Bucuria visului nu vreau să rămînă ca o umbră, ca o plutire în umbră și în lumina speranței… Cuvintele lui par așa de sincere. Să vezi, aseară îmi spunea: „Acolo, departe, iubita mea… Acolo sînt locurile noastre, cu păduri, holde, acolo se poate zidi un palat pentru cine rămîne cu inima curată. Trebuie însă să ajungi la vreme. Dacă unul din noi întîrzie, visul rămîne neîmplinit. Aș dori să începem drumul nostru chiar acum, pînă nu se destramă, căci este prea frumos și parcă mi-e groază să nu-l pierd.

— De ce să-l pierzi? Cimentați-l puternic, rădăcinile să-i fie sănătoase, atunci nici o furtună nu va putea smulge copacul sau să-i frîngă ramurile, zise Raluca bucurîndu-se de dragostea sinceră ce exista între acești doi tineri.

— Pînă la capătul lumii, draga mea, vom merge împreună, mi-a zis Marius. Îl cred. Aceleași sentimente mă încearcă și pe mine. Ne-am unit pe vecie. Pot oare să nu-l cred? El nu mă poate înșela, cum nici eu n-aș putea face așa ceva.

Raluca nu prea se bucura cînd începeau aceste discuții. Dar Camelia știa una și bună – Marius, singura preocupare, singurul gînd.

— El este iazul cel de foc, începutul și sfîrșitul, sfîrșitul și începutul dragostei. Prin el se văd și se primenesc toate cîte există.

— Poate va veni un timp cînd vei spune „ce bine că toate astea n-au fost decît un vis.“

— Raluca! O! Te consider de azi înainte o prietenă sinceră. Destăinuindu-ți tot ce am pe suflet, îmi ușurez sufletul. De fapt, ce îți spun, spun dintr-o necesitate interioară.

— Și eu, la fel, îți răspund pentru că așa cred. Fără să fii în cauză judeci altfel. Vezi totul dintr-o altă perspectivă.

— Uneori, adorm cu cartea în mînă și simt un fel de năbușeală. îmi lipsește aerul lui și nu pot să dorm.

— Vezi tu, acum te afli în poieni mirifice, umbrite de arbori cu frunziș bogat, sub un cer albastru, pur, care ocrotește puzderie de flori semănate ca niște scîntei multicolore prin iarbă. Dar iată că pe negîndite din fiecare floare poate să se îndrepte spre tine cîte un cap de șarpe, scăpărînd limbi ascuțite. Și vei căuta atunci o scăpare…

— Atunci îl prind în ghearele mele. De-acu’ băiete ești al meu și n-ai să-mi mai scapi! Unde ai putea să-mi mai scapi? N-am să-l las, chiar de-ar fi să mă lupt la Termopile, ori la Austerlitz. N-am să-l las. Atîta iubit am și eu.

— Da, ai să spui răspicat fetelor ca la Mărășești, cu baioneta în mină: „Pe-aicea nu se trece!“ M-ai înțeles?

— Înțeles, dădu Camelia din cap. De ce să vorbim ce va fi, ce nu poate fi. în prezent, așa cum este, este bine și frumos.

— Acum, ar fi bine să-ți cumperi un caiet în care să-ți scrii jurnalul. Notezi toate întîmplările, discuțiile, sentimentele. În alt caiet îți treci ideile principale, aforisme, expresii rare, formule, metafore, pe care le sublimezi în culori diferite, după importanță. Pentru a nu uita trăirile sufletești de azi.

Raluca se gîndea la discuția avută. Oare care era scopul ei? Ce importanță au toate cîte sînt pe lume? — se întreba uneori. Și-și răspundea singură: toate cîte sînt pe lume își au rostul lor.

*

Locatarii unui bloc se cunosc mai mult sau mai puțin, dar se cunosc.

La parterul blocului, locuia familia Rădulescu. Soțul lucra la C.F.R., iar soția era casnică. Mînată de o curiozitate bolnăvicioasă, acumula și difuza cele aflate, era la curent cu ultimele știri, cunoștea evenimentele petrecute în toate familiile ce locuiau, pe aceeași scară, înnebunită să știe prima cine la cine vine. Cîte ore stă? De ce vine? Ce vorbesc oamenii? La toate astea se mai adăugau și știrile adunate din viața întregului oraș. Prin ce mijloace reușea să afle în cel mai scurt timp noutățile, nu se știe. Un paznic plătit nu ar fi fost în stare să se informeze așa de exact și să se priceapă la difuzarea rapidă a celor auzite.

Doamna Emilia Rădulescu devenise în scurt timp bine cunoscută de toți locatarii blocului.

— Să vezi – îi zise într-o zi vecinei sale – la familia doamnei Prodan nu văd pe nimeni venind. Cum or fi trăind aceste două femei? Izolate? Se țin mîndre foc!

— De unde știi doamnă Emilia? Pe mine nu mă interesează…

— Cum să nu știu? Fata frumoasă, mama tînără, drăguță… să nu aibă cel puțin un prieten? Dar așa pe nimeni…

— Și dacă ar avea? E liberă. Suflet de om. Singură, fata este studentă. Are dreptul la viață, cum se zice…

— Poate să facă ce vrea, dar de ce să nu știu și eu?

— Tușă Emilia, îi zise Carmen Vasilescu, prinsă în pragul blocului venind de la lucru – ce te ocupi de viața oamenilor? Nici lui Carmen nu-i displăceau noutățile și informațiile depănate de doamna Rădulescu. De unde știi că nu-i vine nici un bărbat în casă? Poate vine după miezul nopții?

— Tui… utuiiiuuuu… tuuuuiiiii… Căci după miezul nopții toți dorm. Dorm și eu lîngă Ilie al meu. Îi încălzesc oasele

obosite după muncă. Să știi că tot nevasta e nevastă. Chiar de mai dă bărbatul în gropi. Femeia ta e pînă la urmă totul în casă.

— Noroc cu mă-ta, așa mai știm și noi ce se mai petrece în bloc, cel puțin pe scara noastră.

— Ba îi cunosc și pe cei de pe scara B și C. Vezi de colo pînă colo, de la o ușă la alta, de la un geam la altul. Timpul trece.

— Dacă nu ai copii, griji, trebuie să-ți ocupi timpul cu ceva. Ocupație plăcută, distractivă și făcută pentru așa ceva.

— Bine zice! Dacă bărbatul meu e tot plecat. Lipsește cîte 3 —*4* zile, iar cînd nu e plecat vine tot tîrziu acasă, de multe ori chiar după miezul nopții – ba la ședință, ba la o tablă, ba la un șpriț la restaurantul de la gară. Trebuie să-mi găsesc și eu o ocupație. Și să-ți spun drept așa îmi place. Ce să mă duc după el! Să-l urmăresc ce face la servici. Nu. Pe urmă, unde să-l caut?

— Da, timpul vine, timpul trece. Nu ai copii, nici pisică, nici cățel. Treaba prin casă o termini cum ai clipi din ochi și pe urmă în fața blocului pe bancă stînd cu vecinii… duraaa… durraaa… duraaa… durraaa… torci pe un fus, aduni pe ghem și deșiri mai tîrziu.

— Fac ce pot. La ce mă pricep, zise Emilia mîndră de isprăvile ce i se datorau.

— Ce o fi după noi, țață Emilia, nu ne mai pasă. Îmi cresc copiii, da, am doi, să-mi trăiască… serviciu e servici… gospodăria la fel ca în orice casă, cîte și mai cîte sînt pe capul meu. Mai citești presa, cîte o carte și cîte și mai cîte. Anii trec, nu mă sperii de frămîntările vieții, cît am aceste două brațe puternice și sănătoase. Pe urmă, am un bărbat, vrednic de mama focului, iubește copiii, mă iubește și pe mine, mă ajută în gospodărie și altceva nu-mi mai trebuie.

— Ascultă, doamnă Carmen, vrednic bărbat ai, n-am ce zice. Dar cînd ai fost la spital, săptămîna trecută, știi ce chefuri făcea acasă?

— Nu mă interesează. E bărbat, ce să-i faci?

— A! a băut cu două femei și încă un bărbat. Au petrecut pînă după miezul nopții. îl crezi ușă de biserică? Nu-ți mai spun că venea în fiecare seară cu femeia, să se culce cu ea în patul curat, în așternutul spălat de mîinile matale. Biata de mata, zăceai pe patul spitalului. Vezi, mi-am jurat să nu-ți spun și tot ți-am spus. Gura asta păcătoasă, mi-o luă înainte. Chiar de i-aș pune lacăt, tot nu tace. Pe urmă, femeile trebuie să se ajute între ele. Să nu te superi că ți-am spus.

— Nu mă supăr, nu mă interesează, treaba lui. Copiii i-am dus la mama, să aibă grijă de ei, și restul îl privea. La mine venea în fiecare zi la spital să mă vadă. Mi-aducea toate

lucrurile de care aveam nevoie. Drăguț, bun, ce aș putea să-i reproșez.

— Ce naivă ești? Crezi în cinstea unui bărbat? Halal de sufletul tău doamnă Carmen, biata de tine!

— De ce? Eu sînt mîndră de soțul meu, mulțumită. Avem doi copii frumoși, îmi dă toți banii cîștigați în casă. Face cumpărături, cînd are timp. Sînt alții ce vin acasă beți, își bat nevestele, fac scandal și cîte și mai cîte.

— Ferească sfîntul, cum să-și bată nevestele? Al meu numai o dată mi-a dat o palmă și vai de capul lui ce-a pățit. L-am zgîriat ca o leoaică, îi umplusem fața de sînge de nu putea pleca de acasă. O săptămînă și-a luat concediu medical. De atunci, nu s-a mai atins de mine.

— Vezi, de multe ori, sîntem noi mai rele. Nu găsești că am dreptate. Ce ai mînca dacă bărbatul matale nu ar munci? El aduce bani în casă…

— Vezi ce bine face doamna Livia? Nici un picior de bărbat nu i-a trecut pragul casei. Singură… Singură…

— Singură… da… singură… pînă la douăsprezece noaptea, răspunse Carmen cu multă invidie. Păzește-te bine că-i iapă cu mînz periculos, țață Emilie! Pe urmă, știi zicala, mița blîndă zgîrie rău, apa lină rupe malul. Mai vrei și altele? Pot să-ți spun cîte vrei… Știu un car, dar mi-e frică să nu se desumfle carul și boii s-o ia razna.

— Ce zici de domnul doctor Iordache? Nu-i trece pragul casei…

Carmen dădu din mină, se uită la ceasul a cărui brățară se răsucise, făcu un gest de indiferență aparentă și se grăbi spre casă.

În urma ei se închise ușa de la apartamentul Emiliei. S-a făcut liniște pe scări, numai pe banca din fața blocului stăteau cîteva femei la umbra pomilor de tei și bîrfeau pe cîte cineva lucrînd cu croșeta sau acul. E tot una. Principalul era că se odihneau plăcut la umbra copacilor, discutînd vrute și nevrute. Așa trece timpul.

*

Zburați voi păsări călătoare, plecați gînduri în cele patru colțuri ale lumii! Priviți cum în grădină visul înflorește, apa prin jgheabul vieții curge și îngheață, marea duce în legănarea-i vapoare, în timp ce o sărută cerul cu ochiul lui luminos și nimeni nu întreabă de ce? De ce pomii au flori multe și de ce fructe puține rămîn? Lanuri întinse de spice, dar cu boabe puține în ele? Cîmpul e plin de fîntîni cu apă dulce, sărată și amară în ele. De ce? Nu ne întreabă călătorul. Mergi mai departe, mergi să te ridici mai sus, căci pînă la apus mult mai este.

Raluca avea multe prietene. Dar nu la fel. Ele se deosebeau mai ales după felul calităților pe care le avea fiecare. Unele ridicate pe raftul de sus al sufletului, altele așezate pe raftul de jos. Clasificate după valoare, comportare și inteligență. Din modestie, ea singură, se așeza pe raftul de jos, pentru a putea lupta și mai mult, urcînd treptat rafturile pînă la cel mai de sus.

— Eu sînt cea mai mică dintre colegele mele, cea mai nepricepută. Ani multe de învățat pînă mă voi putea considera ajunsă pe treapta cea mai înaltă a scării. Aștept să mă așeze alții, nu eu.

Niciodată nu voi ocupa un loc pe care nu-l merit și nu voi deschide cartea științelor de orice natură ar fi ele cu mîna nepriceperii, fără muncă. Camelia, colega ei de facultate, rămasă în urma altor colegi se ridica singură pe baloane de săpun, ce se dezumflau în văzduh. Nu accepta sfaturile nimănui. Deși între părinții lor existau diferențe sociale, aceasta nu diminua legăturile lor de prietenie. Așa se considerau și fetele. Colege de facultate trăiau viața lor de studente învățînd, muncind. Camelia citea, dar gîndul îi era mereu la Marius. Altceva nu o interesa. Îi plăceau nespus de mult balurile organizate de tineret, mai ales la casa studenților. Raluca nu se ducea, motivînd că e pierdere de timp. La un bal organizat cu ocazia încheierii unui an de studii, la insistența colegilor, hotărî și Raluca să ia parte, așa că s-a dus, la casa studenților împreună cu Marius și Camelia. Marius era un bun dansator. în salon omenire, viermuială, gălăgie, peste care se căznea să răzbată muzica. Cineva cocoțat pe o canapea, lîngă orchestră, striga cît îl ținea gura: Doamnelor și domnilor, liniște vă rog, începe balul, tombolă, bufet bine asortat, se va alege și „Crizantema balului”, fata cea mai drăguță care va împlini cele mai multe voturi. Ilustrata este un vot. Ele se pot cumpăra la bufet. Fetelor participante li se vor pune în piept numere. Fata cîștigătoare va primi cupa „Crizantema balului” și alte cadouri.

Era cald. Aerul uscat mirosea a colonie și praf. Cîteva grupuri de femei și bărbați discutau. Perechile dansau. Printre ele, Camelia și Marius. Raluca, invitată la dans acceptă cu multă reținere. Răspundea pentru a nu-și supăra colegii, mai ales pe cei buni la învățătură. Abia aștepta să plece acasă.

— Camelia, mai stăm mult?

— Ce ai de gînd să plecăm așa repede?

— Se face tîrziu. Cum mergem acasă singure? În direcția noastră nu stă nici un coleg.

— Ai uitat de Marius? Ne va conduce acasă, chiar de nu stă în direcția noastră.

— Să-ți spun drept m-am plictisit.

— Sînt atîția colegi ce vor să te cunoască! Chiar l-au întrebat pe Marius, cine-i fata cea drăguță, vrem s-o cunoaștem. Îi spun să-ți prezinte un băiat frumos?

— Nu. De ce să mă leg la cap dacă nu mă doare?

— Atunci stai și așteaptă pînă se va termina balul. Lumea venise buluc, amatoare să vadă tineretul distrîndu-se și să schimbe păreri și vești despre una și despre alta. Mai multe perechi își făceau loc pentru valsul acela, legănător, dominat de acordeon.

În timpul pauzei, Camelia și Marius i-au făcut semn Ralucăi să vină aproape de ei. Părăsi cu regret grupul de colege și discuția plăcută pe care-o avusese cu ele. Fu prezentată acelora ce îi înconjurau. Raluca le întindea mîna, automat, pronunțînd numele său. Erau tineri necunoscuți. în lumina puțină nu se distingeau prea bine chipurile lor, iar numele pronunțat nu ajungea pînă la ureche din cauza muzicii. Apoi, găsi ideea salvatoare. Se scuză că vrea să danseze la invitația unui tînăr necunoscut.

Deodată se făcu liniște. Pe scaun se ridicase un vorbitor dorind să anunțe pe „Crizantema balului”:

— Vă anunțăm: cupa a fost cîștigată de numărul 7. Numărul 7 îl poartă studenta Camelia Iordache. A întrunit cele mai multe voturi. S-au auzit urări, felicitări, iar muzica anunță dansul „crizantemei” care își alesese ca partener pe Marius.

Privirea tuturor se îndreptă către perechea ce începea dansul – dansul „Crizantemei”.

— De unde a avut Marius atîția bani pentru ilustrate, o întrebă Raluca la întoarcerea acasă.

— Ești prea curioasă, domnișoară Raluca!

— Nu curioasă, întrebarea e pusă la întîmplare:

— Să știi, i-a dat tata, spuse Camelia la urechea Ralucăi.

Raluca surprinsă de acest răspuns neașteptat și nebănuit tăcu. Tăcerea era poate semnul nedumeririi, al uimirii. Pe el îl credea om serios, nu-l vedea atras în asemenea nimicuri copilărești. Nu înțelegea de ce a făcut gestul acesta. Dacă avea și ea tată, el nu ar fi făcut așa ceva niciodată.

Concurentele purtau în piept numărul 7 și spuneau tuturor:

— Numărul îmi poartă noroc. Uitați-vă cîte ilustrate se trimit la acest număr. În sală se auzea strigînd 7, 7, 7, 7, 7. La numărătoarea lor acest număr a bătut recordul.

Raluca nici nu se gîndea să i se pună număr în piept, deși era 9 nu dorea să facă parte dintre concurente.

— Tata, deci, un tată ambițios, zise Raluca.

— Da. Mă iubește mult. Pentru a-mi procura plăcere este în stare s-o plătească cu bani.

— Deci meritul e al tatei că și-a scos fata „crizantema balului”. Bani!

Fata triumfa de bucurie, atrăgînd atenția tineretului, mai ales cînd „crizantema” primi o frumoasă vază de cristal.

— Ce bucuros va fi tata! Cînd va afla despre fiica lui că este cea mai frumoasă fată dintre concurentele ce s-au prezentat la bal.

— Nu se știe dacă cea mai frumoasă, zise Raluca pentru a-i scoate din cap acest lucru. O șansă, un noroc cum zici tu. Numărul 7 ți-a purtat noroc.

—· Să știi, îl voi purta tot timpul. „Numărul cu noroc”.

— Da, da, așa este, Camelia are dreptate, zice Marius.

— Cine nu-l cunoaște pe domnul doctor Iordache? Trebuie să fie și fiica sa cunoscută.

— Da, cînd ai un tată cunoscut, însă atunci cînd nu-l ai, singură îți croiești drum în viață. Puterea și forța le dobîndești muncind cinstit. Iar aprecierile ți le va da societatea fără intervenții, mai tîrziu sau mai devreme. Dar o va face.

— Nu te contrazic Raluca, zise Marius. Nu am argumente și nici nu pot găsi pentru contrazicere. Tu ești adevărul și numai adevărul, așa vei rămîne. Ce frumos!

— Înainte tinerețe! A ta e viața! învață cum trebuie să trăiești!

Nu se mai gîndea Raluca la gestul făcut de tatăl Cameliei și, pe urmă, cum a putut Marius accepta această umilință. Ea nu era un om care să nu se gîndească mai mult la alții decît la el. Pe urmă, el inginer, cu salariu, să accepte?

Camelia se dădu puțin la o parte. Nu-i plăcea să i se vorbească direct în obraz pe tonul ăsta. Știa că ei i se adresează, toate cele spuse de Raluca. Urmă o tăcere. Poate Camelia este foarte mulțumită că tatăl ei a reușit și nu-i trebuie nimic altceva.

— Ești foare galantă cu mine, în seara aceasta.

— Cum să nu fiu? „Crizantema admirată de toți și iubită de tine”. Ce rîzi? Ce-am zis de rîs?

Marius era atît de vesel și de liniștit și avea o asemenea față roșie și netedă și asemenea ochi limpezi incit se citea pe el că n-are răutate într-însul. Fuma în tăcere pe străzi întortocheate, unde cîte un bărbat și o femeie își spuneau cîte și mai cîte într-un colț de întuneric. Totul era tulbure în seara aceea pentru el, nesigur, neliniștitor. Simțea asta în toată ființa lui și în viața lui, împrejurul lui, în toate, în toți oamenii. Simțea cum universul întreg, cerul și pămîntul se mișcau, necontenit ca în fața ochilor unui om beat. De ce te sprijini? în cine poți să ai încredere? În cine, Camelia? În cine? își mușca țigara, strivindu-i între dinți capătul și gustîndu-i amărăciunea

otrăvită. Camelia tăcea palidă, cu marginile rochiei strălucind ca spicul albastru, ridicat în jurul obrajilor. Din cînd în cînd îl privea cu coada ochiului, apoi se uita iar înainte. Pe urmă, cîteva minute vorbea cu Raluca, fără a se uita la el.

— Să vezi ce-i fac, îi șopti Ralucăi. Să vedem la cine sau la ce se gîndește. Se întoarse, și cu mișcare îndemînatică și fulgerătoare îi smulse țigara dintre dinți și o aruncă jos strivind-o cu piciorul.

— Mai bagă-ți-o și-n… țigara! șuieră ea furioasă, fierbînd. Te plătesc ca să-mi faci un chef și nu ești nici măcar politicos cu mine. Te uiți tot la Raluca. E mai frumoasă. îți place de ea? Ticălos ce ești!

Raluca tresări. Nici prin minte nu-i trecuse așa ceva. Era prietena ei, iar Marius nu o interesa de loc. Nici un alt băiat nu o interesa. Atunci ce s-a întîmplat cu furia venită deodată? O cuprinsese o gelozie nebună.

— Ce-i cu tine? Cum poți ofensa o fată ca Raluca? Trezește-te!

Camelia își scoase cu degetele tremurînd batista din poșetă și începu să-și șteargă ochii. Un miros puternic de parfum se risipi în jurul lor. Marius nici nu se mișcase, nici nu clipise din ochi. Era prea întuneric ca să se vadă că îngălbenise. Raluca își luă batista de la ochi, rece și atentă, apoi începu să-și șteargă lacrimile absente, în timp ce Camelia se silea să plîngă – nu izbutea însă.

Cînd s-au oprit în fața blocului, urcară scările fără a-l aștepta. Raluca intră năucită ca după o beție. Marius o ajunse cînd rămăsese singură și apăsa pe butonul ascensorului. Ea se întoarse și-l privi peste umăr.

— Sînt obosită astă-seară, lasă-mă singură, țîșni, aspră vocea Cameliei.

— Te rog!

— Nu stau decît două minute.

Camelia îi mai zvîrli o căutătură, îl văzu galben și trist și îi trînti ușa ascensorului.

— Ce faci? îi strigă. Oprește-te!

*

Era o zi ploioasă, cenușie, neașteptat de rece pentru acea vreme a anului. Cîmpurile pustii și dealurile de lut, cu iarbă rară, erau numai noroaie. Noroaie cît vedeai cu ochii, băltoace, coaste de dealuri roase de ploaie, mărăcinișuri, livezi de pomișori uzi, cu trunchiul negru și frunzișul pleoștit. Aerul umed, cerul cenușiu, orizontul tulburat de ceață. Marius stăpînit de o plictiseală și oboseală nemaipomenite, era nemulțumit și furios. Nu-și dădea seama limpede de ce. Nu-și spusese încă lămurit ce-i displăcea și ce-l revolta. Camelia…

Da… Fată drăguță, dar o gîsculiță. Ședea cu genunchii încleștați pe coastele calului, cu călcîiele ușor în afară ca să nu-i zdrelească burta, cu frîul în pumnul stîng, adus spre sine. Calul înalt înainta pe drumul plin de bălți. Trebuia să ajungă la oraș, unde era așteptat de familia doctorului Iordache. Dimineața trebuia să fie la slujbă. Era primul său an de slujbă. Inginer agronom în comuna X. Calul, prietenul cel mai bun la drumuri urgente și întoarceri grăbite. Cu relațiile doctorului ar putea ajunge de la sat la oraș, post la județ, la direcția agricolă. Nu va mai trebui să măsoare cîmpul și primăvara și toamna și vara. Va fi inspector și îi va inspecta el pe alții. O să-i controleze și o să-i îndrume pe cei de la cîmp.

— Da cu fata ce face? S-o ia de nevastă pentru banii tatii? Sacrificiu prea mare!

Scrisese prietenului său scrisoarea, grăbit s-o pună la poștă. Dorea să-i împărtășească sentimentele, cerîndu-i părerea și sfatul în legătură cu pasul ce vroia să-l facă.

„Dragă Ionel,

Iată, am înfrînt pe fata cea trufașă, care îndrăznea să creadă că ar putea să-mi reziste. Da, dragă prietene, e a mea! Și de ieri, mi-a acordat tot ce poate să-ți dăruiască o fată.

Sînt încă prea aproape de fericirea mea ca s-o pot aprecia dar sînt uimit de farmecul inedit pe care l-am simțit. Nu întîlnim aproape întotdeauna o rezistență mai mult sau mai puțin simulată, la prima victorie? Și am mai găsi oare în altă parte farmecul de care vorbesc? Totuși nu-i nici acela al dragostei, căci dacă am avut uneori lîngă această fată uimitoare clipe de slăbiciune care semănau cu această lașă pasiune, totdeauna am știut să le înfrîng și să mă întorc la principiile mele.

În mulțimea de femei pe lîngă care am îndeplinit pînă azi rolul și funcțiunea de amant, nu întîlnisem încă nici una care să nu fi avut cel puțin atîta poftă să cedeze cîtă aveam și eu s-o hotărăsc să facă aceasta. Mă obișnuisem chiar să le spun mironosițe acelora care nu făceau decît jumătate de drum, spre deosebire de atîtea altele a căror apărare provocatoare acoperă într-o foarte slabă măsură avansurile făcute de ele.

Nu-i deci de mirare că succesul acesta, datorat numai mie, mi-a devenit cu atît mai prețios, iar sporul de plăcere pe care l-am simțit în izbînda mea și pe care-l simt încă nu-i decît impresia agreabilă a sentimentului gloriei. Îmi convine s-o cred, deoarece aceasta mă salvează de gîndul umilitor că aș putea depinde oarecum de însăși sclava pe care am subjugat-o, că n-aș fi singurul stăpîn pe întreaga mea fericire și că facultatea de a mă face să mă bucur de ea cu toată tăria ei ar

fi rezervată unei anumite femei, cu excluderea oricărei alteia. Sînt cîteva gînduri ce ți le împărtășesc și ție pe o filă de hîrtie. Te îmbrățișez cu prietenia ce nu se poate uita.“

Vizitele făcute familiei Iordache deveneau din ce în ce mai dese. Dacă se întîmpla să lipsească cîteva zile, fără a da semn de viață, Camelia devenea nervoasă, se certa cu toți fără motiv, nu mai învăța. Atunci doctorul îl căuta prin toate căile invitîndu-l la el acasă. Camelia îi făcea scene de gelozie, invocînd diferite motive pînă cînd se împăcau. Veneau zile liniștite pînă la izbucnirea noii furtuni.

— Raluca, tu ești fericită, nu așa cum sînt eu.

— De ce mă crezi fericită? Poate ai dreptate. Mama e o femeie bună, o iubesc, dar mai iubesc și colegii, profesorii și oamenii ce seamănă cu mama.

— Nu, mă înțelegi greșit. Eu îmi iubesc colegii, părinții, profesorii, dar un singur om ocupă locul cel mai de seamă în inima mea. Iubirea mea e suferință, gelozie, egoism. Îmi pierd controlul sentimentelor, nu mă doare și mă doare jignirea, nu mă pot abține. Răbufnesc asemenea vulcanului în plină erupție. Am pus stăpînire pe un om și este numai al meu, nu-l împart cu nimeni. Vreau să-mi fie supus, vreau să-l simt subjugat ființei mele.

— Începi rău dacă te lași învinsă de gelozie… în primele clipe sincere de dragoste, dacă e loc deja pentru gelozie, atunci unde mai e iubirea… bucuria… uimirea trăită în fața celuilalt, dorul de a-l cunoaște.

— Mă frămîntă un gînd și-ți cer sfatul cum să procedez în dezlegarea lui? Niciodată nu mi-am dat seama cît pot fi de stăpînită de chipul lui. Caracterul lui dirijează toate fibrele corpului meu. Uneori, merg la întîlnirea cu el fără plăcere. Îl urăsc. Cînd îl zăresc însă dispare ura, gelozia, oboseala. Devine cuceritorul meu. Mă simt renăscută. îl iubesc atît de mult încît nu-mi trebuie nimic în lume. Lumea întreagă o văd în el și prin el. Acum să-mi spui ce este cu mine. Ce înseamnă acest lucru, această trăire? Îți cer un sfat, un ajutor. Să-l părăsesc? Vreau și nu pot.. Cui să-i cer ajutor? Cine mă poate înțelege?

— De părăsit nu vei putea pînă la un punct. Poți să-l iubești mereu, poți să-l abandonezi, să prefaci dragostea în ură. Iubirea ți-a întunecat rațiunea. Rațiunea apare cînd iubirea dispare.

— Poate să se întîmple și așa ceva? întreba Camelia mirată.

— O zi poate aduce ce nu pot aduce anii. Așa se zice și este adevărat. Nu aduce anul ce aduce ceasul. Proverb valabil pentru toate vîrstele și împrejurările.

Camelia privea cu ochii nedumeriți cele spuse de prietena sa și nu putea să-și adune gîndurile într-o singură cupă. Licoarea împrăștiată a prezentului atît de amețitor…

—— Oare crezi că ar putea să se rupă firul fericirii? Ar fi ceva sinistru, e moarte sigură, deschisă către drumul rușinii și al remușcării.

— După mine, gîndurile tale pesimiste se nasc prematur. Ești iubită de Marius. Flacăra arde ca un far al viitorului. Depinde cît va arde și cît se va stinge. Dacă se va stinge. Acest lucru nu poate să-l știe nimeni. Timpul își va spune cuvîntul.

—— Eu de pe acum prevăd chinurile mele. Ele îmi vor fi dragi, căci vor scurta zilele. Să nu am timp de lacrimi. Voi suferi. Nu de milă voi avea nevoie, ci de tărie.

— Ți s-au scufundat corăbiile, după cum văd, zise Raluca. Te știam fată veselă, zburdalnică, acum ce te-a apucat? întrebă Raluca cu glasul ei impunător, ce făcu să se potolească puțin suferința Cameliei.

— Nu mi-e frică. Mă gîndesc că prea multă fericire poate naște și durere. Prevăd de pe acum ce mă poate aștepta în viitor.

— Poți să te aștepți și la ceva frumos. Și acest frumos născut acum are toate șansele să viețuiască mereu.

— Să sperăm. Pe urmă, nu pot să-mi imaginez că ar putea exista o putere să sfărîme ce am început să clădim atît de frumos, uniți amîndoi. însă e ceva insuportabil dacă nu-l văd cîteva zile. Promite că vine și nu vine. Încep să-mi fac diferite idei. Cad într-o deprimare ne justificată.

— Trăiești frămîntarea pînă la venirea lui. Pe urmă uiți totul. Fericirea deschide ochii. Ți se face rușine de gîndurile tale ce te-au stăpînit o clipă.

— Așa e. Parcă ai fi în sufletul meu.

— Știi de ce se nasc asemenea stări sufletești?

— Nu.

— Ești prea geloasă. Vezi numai răul în viitorul tău ce poate fi altfel.

— Greu să-mi dau seama. Stările mele sînt asemenea unei bărci aruncate în largul mării, ce luptă cu valurile pe timp de furtună și plutește liniștit cînd se potolesc. Nu știu cînd se nasc, cînd mor. Vin, mă răscolesc, fierb într-un ciaun cu smoală și pleacă aducînd liniștea și fericirea. Odată cu asta mă umple regretul de a nu mă putea stăpîni și nu înțeleg de ce nu pot avea mereu aceeași stare de spirit, liniștită, indiferentă și veselă.

— Veselia depinde de tine, indiferența tot așa, liniștea, întreg reflexul frămîntărilor sufletești – imaginate. Stăpînindu-le poți alunga din inima ta tot ce provoacă frămîntare, toată

nebunia asta ce naște griji, și-ți provoacă zbucium inutil. Poți deveni veselă și fericită.

— Raluca! Ai dreptate. Dar cum pot să mă transform și să devin indiferentă, alungind gîndurile triste? La vîrsta mea este rușinos să trăiesc clipele durerii. Cu ce drept să-mi întunece ele fericirea reală? În timp ce asculta sfaturile prietenei, gîndurile îi erau pe urmele lui Marius, căutîndu-l, chemîndu-l.

— Cheamă-l și va veni! Caută-l și-l vei găsi.

— Îmi este greu să justific farmecul deosebit pe care-l are Marius. Ceva necunoscut pînă acum de mine, poate și de alte fete de seama mea.

— Îndată ce împrejurările nu mai corespund, formulele pe care te-ai deprins să le aplici ca gelozie, egoism etc.? N-ai putea totuși să ieși din făgașul lor, zise Raluca, căzînd pe gînduri, obosită să tot răspundă acestui bombardament interogativ al cărei țintă era Marius, Marius, Marius. Pînă și numele băiatului o enerva, în această repetare a lui absentă. Camelia parcă uitase să mai vorbească, parcă n-avea și alte cuvinte la îndemînă, decît iubire, ură, gelozie, iubire, respirație îndrăgostită, subjugată de celălalt.

— Eu nu cred că din această dragoste, el face pur și simplu o aventură. Ceea ce-mi reproșez cel mai mult și trebuie totuși să-ți spun e că mă tem că nu m-am apărat atît cît aș fi putut pentru a nu cădea subjugată de el.

— Prostii! El e băiat bun și așa începe dragostea.

— Da. A vrut să mă sărute și pe cînd mă apăram, cum era și firesc, nu știu cum a făcut, că n-aș fi vrut pentru nimic în lume. Dar el voia mai întîi o sărutare. A trebuit să i-o dau. N-aveam încotro. Cu atît mai mult, cu cît încercasem să strig, dar pe lîngă că n-am putut mi-a spus că dacă vine cineva va da toată vina pe mine și într-adevăr, era foarte ușor, căci acasă nu era nimeni. Vecinii însă ar fi auzit.

— Nu trebuia să rămîi în casă cu el singură. Bărbatul e bărbat și puțin îi pasă ce rămîne în urmă. Dar tu… Dar tu… fată, unde a fost mîndria ta?

— M-am luptat cu el, nu s-a retras. A vrut încă o sărutare, dar aceasta nu știu cum a fost că m-am simțit foarte tulburată și pe urmă a fost și mai rău ca la început. Oh! Știu e foarte rău! În sfîrșit, pe urmă… mă vei scuti să spun restul, dar sînt cît se poate de nenorocită.

Camelia tăcu. Cine știe unde o purtau gîndurile. Ochii i s-au umplut de lacrimi și deodată și-a dat seama că cele mărturisite erau trăirile ei, care nu trebuiau să fie mărturisite nici celei mai bune prietene. Ce o apucase să facă destăinuiri, cînd ea s-a simțit așa de bine. Marius la fel și așa va fi toată viața.

— Draga mea, știu eu, totul trece, începutul e greu, dar să nu lase urme. Restul merge înainte. Să nu afle părinții. Să nu pierzi examenele.

— Încerc. îmi adun gîndurile. Am să fiu mai atentă la cursuri și poate mă ajuți și tu. Ce bine e să-ți fie colegă și prietenă bună chiar șefa promoției. Ce mai vrei?

— Te-am ajutat și te voi ajuta. Nu depinde însă totul numai de mine.

— Tata mă iubește, mai intervine și el dacă e cazul.

*

Raluca era la vîrsta cînd sufletul avea nevoie să se hrănească din cuvinte și prin cuvinte. Dar cum se întîmplă întotdeauna, imboldul o ia înaintea forței. Îndată ce învață și știa bine cele învățate își arunca cu dezgust cărțile parcă ele erau de vină că nu scria și mai mult decît cele deja știute de ea. I se părea că învățătura e singura predestinare a omului și că el a fost, creat pentru a zămisli gînduri, așa cum arborele își zămislește rodul.

Cînd Raluca ieșea duminica sau în zile de sărbătoare gătită altfel, din odaia ei pe balcon, cu cîteva flori de leandru roșii în părul negru, ea trecea în sus și în jos prin fața ferestrei mamei sale ca un păun ce-și ondulează coada la soare, pe acoperiș: cînd își tîra agale picioarele, strînse în papucii brodați, privindu-și-i, iar apoi își înălța capul cu mlădierea obișnuită a gîtuluir pentru a face să fluture fularul de mătase și părul de pe umeri; cînd observa că o privește mama ei admirînd-o, ea roșea puțin, ca și cum s-ar fi rușinat că e atît de frumoasă. Noua strălucire a frumuseții ei o impresiona atît de mult pe Livia încît îi părea că o vede pentru întîia oară și atunci lăcrima gîndindu-se la tatăl ei. „Unde o fi s-o vadă cît de frumoasă este?“ Erau atîtea gînduri ce nu se puteau mărturisi.

Poate e mai bine așa. Poate copilul i-ar fi fost o piedică în viață și în cariera de medic? Cine poate să știe? Ea însă a simțit totul pe pielea ei și știe ce greu a dus-o cu un copil mic.

Raluca cu modestia ei incredibilă căuta atît de puțin să uimească, iar instinctul ei firesc pentru podoabe era atît de lipsit de orgoliu și de orice cochetărie, încît ți se părea ciudat s-o simți atît de feminină și de atrăgătoare așa cum arăta în armura ei de sfială.

Facultatea era singura preocupare mai serioasă în viață. Privea cu o seriozitate uneori agasantă studența care era pentru ea, după cum le spunea colegilor: „cea mai frumoasă viață.“

— Din ce punct de vedere? o întrebau aceștia, nereprimîndu-și mulți surîsul ironic.

— Din toate punctele de vedere. Tinerețea e lipsită de alte griji în afară de grija de a învăța, de a schimba păreri despre

cele învățate, de a…

— Bine, bine, zise colega ei de grupă, dar viața nu constă numai în aceste lucruri spuse de tine.

— Da, da, mai are și alte plăceri, evident așa cum le înțeleg tinerii de azi.

— Acolo unde-i muncă este și distracție.

— Da, de exemplu avem un cor al studenților pe facultate. Corul a fost premiat de multe ori. Este o plăcere să-l asculți și o plăcere mai mare să faci parte din el.

— Trebuie să ai voce, numai așa te poți înscrie în cor.

— Cui îi place muzica, chiar dacă n-are voce și ureche muzicală, se modelează tot făcînd repetiții, spuse un student cu o voce aproape stridentă care făcea parte din cor.

— Să vezi ce dirijor avem!

— Ce dirijor? Profesor de conservator?

— Nu, un coleg din anul IV, Pavel Ispas.

— Se pricepe la muzică? întrebă Raluca cu indiferență.

— Întrece un profesor de conservator. Și acest lucru ne bucură. Știe să atragă coriști noi, se poartă frumos și mai presus de toate, are o voce de aur iar la muzică se pricepe ca nimeni altul.

— Corul nostru a cîntat și la București. A fost apreciat. Mai mult, a fost distins chiar cu premiul I și titlul de laureat la faza republicană a celei de a II-a ediții a Festivalului Național „Cîntarea României”.

Într-adevăr, Raluca nu putea să se plîngă că n-are voce. De multe ori cînta împreună cu maică-sa și colegele știau lucrul acesta, mărturisindu-l dirijorului cînd se întîlneau la repetițiile de la cor.

— Avem o studentă foarte bună în anul al II-lea are o voce minunată… excepțională de-a dreptul.

— De ce nu vine la noi?

— Este retrasă. Nu-i plac petrecerile. De multe ori o scoatem cu forța din casă.

Într-o zi, întîlnind-o pe Raluca nu se mai putu stăpîni să nu-i spună:

— Ai voce bună, de ce nu vii la cor?

— Nu știu dacă este așa. Alții… sînt de părerea asta.

— Cei care spun asta, trebuie că știu ei ce spun.

— Ba da, ba da! Un coleg care te-a auzit cîntînd mi-a zis nici mai mult nici mai puțin că locul tău era la conservator și nu la medicină.

— Nu știam. Nici nu m-am gîndit. Într-adevăr, mama cîntă frumos. Poate am moștenit-o. De multe ori cînd sîntem bine dispuse cîntăm împreună.

— Atunci ai voce. Poți intra în colectivul corului nostru.

— M-a surprins faptul că îmi spuneți de conservator. Nimeni nu mi-a dat îndrumări spre conservator. Dorința mamei este să fiu medic și n-aș fi putut trece peste dorința ei.

— Eu însă neputînd realiza dorința mea, care e cu totul alta, din cauza unor împrejurări obiective sau subiective, așa cum s-a întîmplat, mă vezi aici. Poate în mine a vrut mama să-și vadă un vis realizat. Dar acum îmi place și mie mult ceea ce fac. Dar și muzica mă pasionează, în continuare. Și mi se pare normal să fie așa…

— Cînd pierdem bagheta din mînă, este greu s-o mai regăsim. Dar ceea ce faci acum este bine. Ambele sînt frumoase, necesare în viață, depinde cum știi să le împaci împreună. Cum te dărui fiecăreia dintre ele.

— Poate și eu voiam să urmez conservatorul· și m-am trezit la medicină, continuă Pavel, privind-o cu multă dragoste. „Ce chip naiv și frumos.” Altceva mai mult nu putea spune. În inima lui începu să încolțească un fir de dragoste pentru ea. Cînd o întîlnea pe coridoarele facultății erau ca doi colegi necunoscuți. Treceau indiferenți unul pe lîngă celălalt.

— Dumneata ai să răzbești în viață, îi spuse el. Eu am auzit de la colegi numai păreri frumoase. îți place să înveți, ești silitoare. Poate și ambițioasă. Te menții pe locul întîi. Puțini studenți sînt sau pot sta la același nivel cu dumneata. Îmi dai voie să te consider o colegă apropiată?

Raluca era dusă departe cu gîndul așa că nu era atentă. Poate cei ce mă laudă nu mă cunosc prea bine. Știu eu își spuse Raluca în gînd. Și deveni dintr-odată aspră, fără motiv. Nu dau socoteală nimănui, decît conștiinței mele. Nu mă interesează nici ce fac alții. Fiecare este dator să răspundă de faptele sale. Nu înțelegea această teamă a ei de singurătate. Apoi își frînse gîndul interior și începu să-l asculte mai atentă pe cel ce-i vorbea în fond așa de frumos, cu o căldură aparte.

— Știu. Ești încă în perioada acumulării cunoștințelor, în perioada cînd lupta cu viața abia începe. Cînd te vei umple de lucrurile știute mai adînc, te va interesa și ce fac ceilalți semeni ai dumitale.

— Să nu te îndoiești nici o clipă că mi-ar face plăcere să țin seama de părerile dumitale, spuse cu o curtenie zeflemitoare, care pe student îl mișcă. Se simți mîndru de el, deși fusese mereu așa. Dar în fața unei fete cum era Raluca, el nici nu știa cum trebuie să se poarte pentru a-i cuceri simpatia. Devenea stîngaci lîngă această fată, făcută parcă numai din muchii, asemenea unui cristal transparent și strălucitor, în geometria lui perfectă.

— Ce tot stați de vorbă? se auzi vocea Cameliei, ce ieșise cu multă gălăgie din sala de cursuri împreună cu un grup de

colegi.

— De unde ai tras concluzia că stăm atîta de vorbă? Nu m-am uitat la ceas, după mine nu au trecut decît cîteva minute.

— Nu, și mai puțin, cîteva secunde, zise Pavel ironic.

Ușile sălilor de curs începură să se deschidă una după alta. Cursanții părăseau sălile, grăbiți să ajungă fiecare în altă parte, desprinzîndu-se de stol ca niște păsări grăbite să ajungă fiecare la cuibul lor.

O zi caldă, la început de toamnă. Dinspre lac venea o lumină vie și un ușor iz de nămol. Clădirea facultății, răsturnată în oglinda apei visa liniștea și odihna după o zi zgomotoasă. Lebedele alunecau plictisite lăsînd urme pe mătasea verzuie a iazului. Broaștele, moleșite de căldură, orăcăiau încet, adormite. Chinuite de arșiță, frunzele castanilor din jurul facultății se ofileau. Curtea era goală. Clădirea albă tăcea închisă în ea. Zidurile răsuflau ușurate după zgomotul de peste zi. Dispăruse tinerețea. Numai pereții stăteau nemișcați cu zidurile îmbătrînite de anii ce trecuseră necontenit.

Raluca își aminti o clipă prima impresie, cînd a făcut cunoștință cu această clădire.

— Poftește! spusese decanul grăbit, invitînd-o în cabinet. Și Raluca s-a suit pe scările acelea de afară și apoi pe alte vreo trei scări dinăuntru. Pe urmă au trecut împreună printr-o odaie cu scaune moi și au intrat în altă încăpere luminoasă, cu vedere spre grădină. Acolo, decanul s-a așezat în spatele unei mese mari, iar pe ea a poftit-o să șadă pe un scaun, unul din scaunele moi și mari… Masa mare care-i despărțea era plină de hîrtii și hîrțoage, iar de jur împrejur erau numai dulapuri cu cărți aranjate frumos una lîngă alta.

— De unde ești? o întrebă privind în ochii ei.

— Din oraș, din acest oraș, accentuă Raluca.

— Ai unde sta? Nu ai nevoie de cămin?

—Nu, stau cu mama. Avem locuință.

— Eu te felicit. Știi de ce?

— Nu.

— Ai fost admisă la facultate. Ai media cea mai mare.

Raluca făcu ochii mari. Auzise, dar listele nu se afișaseră încă și nu se putea bizui pe spusele colegilor. Nu știa ce să răspundă, să se bucure sau nu. Era încă stăpînită de emoțiile prin care trecuse. Dar se gîndea la mama ei, la bucuria ce o va avea, văzîndu-și fiica reușită la facultatea de medicină.

— Să ne aduci adeverință cu venitul mamei ca să-ți dăm bursă. O meriți pe deplin. Iată de ce te-am poftit la mine!

— Vă mulțumesc, răspunse Raluca emoționată, în primul rînd că îl cunoscuse pe decanul facultății și apoi pentru că fusese admisă cu medie mare. Era o fericire neașteptată.

*

Pentru doctorul Iordache ziua de naștere a copiilor constituia un eveniment deosebit.

De data aceasta petrecerea organizată avea o semnificație deosebită. Camelia împlinea douăzeci de ani, Acești ani trebuiau sărbătoriți cu mult fast. Părinții erau bucuroși că au o fată studentă și încă la medicină.

În fiecare an, de ziua ei, îi urau: drum drept în viață, fără spini, suișuri și coborîșuri, doar dimineți senine și un cer fără lacrimi.

Care dintre părinți nu dorește așa ceva copilului său? De multe ori ajung să-l supraestimeze și cred mai mult despre el, despre puterile lui intelectuale și sufletești, îl cred savant la fiecare vorbă rostită. Iar copiii, preiau acest lucru de parcă li se cuvine de drept, devin încrezuți considerîndu-se atoateștiutori. Greșeala aceasta se simte egală la toți cei ce-și divinizează copilul, crezîndu-l superior altora. Cînd pornește pe drumul vieții nu este pregătit să lupte și să învingă greutățile. Doctorul Iordache făcea parte dintre acești părinți, orbiți și orbi în fața copiilor lor.

Camelia nu învăța strălucit. Doctorul acuza profesorii, motivînd că este persecutată. își socotea fata chiar prea inteligentă, frumoasă. Pe urmă era fiica medicului, bine cunoscut în oraș. „Copilul să-l săruți, numai atunci cînd doarme” nu era deloc proverbul lui. O iubea pe Camelia mai mult ca pe lumina ochilor lui, cum se spune, și-ntr-adevăr nu mai era în stare să discearnă adevărul de iluziile pe care și le făcea la tot pasul.

La ziua de naștere a Cameliei au fost invitați colegi și colege de an, prieteni ai familiei și cîțiva studenți, șefi de grupă ai anilor mai mari. Printre ei era și Pavel Ispas, un bun organizator al programelor artistice din facultate, dirijorul corului, secretar al organizației U.T.C. pe facultate. Venea pentru prima dată în casa doctorului. A acceptat invitația la insistența acestuia. Nu întîmplător tatăl Cameliei vedea în el un om de viitor pentru cercetarea în medicină. îl urmărea de mult și-l aprecia, discutînd cu lectorii, profesorii și chiar cu decanul facultății ce i-l prezenta de cîte ori venea vorba ca pe un element de valoare în medicină. Printre cei tineri se aflau cîteva familii prietene de mult timp cu mama Cameliei. Bineînțeles, cei în vîrstă erau în altă cameră pentru a lăsa mai mult loc să se desfășoare tinerilor și pentru a nu-i intimida în bucuria lor tinerească. Doctorul și soția sa se aflau printre invitați.

În odaie, era cald, bine, veselie mare, iar dincolo de ferestrele odăii, toamna își cernea frunzele roșii printre gînduri

și poene rătăcite. Vîntul cu mîna sa lungă mătura ochii grădinilor și parcurilor, agățîndu-se uneori de scheletele copacilor, semănînd învrăjbirea între ei. Tulbura apele rîurilor, se liniștea spre asfințit, obosit și pregătit să-și găsească somnul printre scheletele pomilor, poienile îngălbenite sau frunzele așternute covoare pe poteci. în apartament, pe balcon, dansul nu se mai oprea, în această molcomă furtună a sărbătorii care-ți umplea și trupul și sufletul.

În cameră, în sufragerie, pe masa lungă, doamna Iordache pregătise un bufet bine asortat, arătîndu-și din plin întreaga artă culinară, iar acum aștepta laudele purtînd acea mască a modestiei de gazdă. Le merita, de altfel, cu prisosință. Bineînțeles, tinerii nu conteneau s-o laude. Totul era la discreție. Băutura cea mai aleasă și mai variată.

Muzica îndemna tineretul la dans. Nu se sinchiseau de transpirația ce se aduna în broboane pe frunte, nici de căldura din cameră, la care se adăuga și licoarea din sticlele ce se goleau una după alta. Becurile din candelabre își revărsau razele peste fețele îmbujorate ale tinerilor. Inimile se lăsau aprinse ca focul vreascurilor ce se zbate în pădurea arsă de secetă.

Cînd a sosit tortul pe măsuța împodobită frumos cu douăzeci de luminări, Camelia a luat un chibrit și le-a aprins, în timp ce tinerii începură să cînte „La mulți ani“.

Luminile au fost stinse. Numai luminările luminau fețele celor adunați în jurul măsuței. Raluca simți cum în spatele ei cineva încerca să se apropie de ea. Acel cineva își puse mîna caldă pe umărul ei obligînd-o să se întoarcă.

— Cine?… Cine?

— Sînt Pavel. După ce-și spuse numele, apăsarea deveni mai puternică.

Raluca se retrase în timp ce Camelia sufla în luminări.

Tinerii încălziți căutau să se răcorească. Se plimbau prin fața blocului, în spatele lui, unde erau mai feriți de ochii invitaților.

— Stai jos, îi zise Marius, aici n-o să ne înecăm decît în· propria noastră respirație. Cuvintele acestea care sunau ca o sentință pentru Camelia fuseseră rostite lunecînd pe un strat de iarbă, cu fața ascunsă. Îngenunche lîngă trupul ei, îi căută înfrigurat gura, respirația și privirea aceea rea· de gelozie care-o făcea urîtă fără a-i știrbi din frumusețe. Înțelegea că în sufletul ei se dădea mereu o luptă cu ea însăși. O ridică, apropiindu-și-o. Camelia era ușoară. Tremura. Mai avea încă în ochi privirea aceea ciudată, și cuta din bărbie îi semăna cu o cicatrice adîncă deasupra căreia Marius se aplecă apăsîndu-i gura. Palmele ei se lipiseră de pămînt. îl simțea, îl dorea, nu

putea să i se opună, deși un gînd mai puternic decît ea și decît dorința ei o îndemna să-l alunge.

— Marius, ajută-mă să nu te mai iubesc! Ajută-mă! Nu vreau să te caut. Nu vreau să sufăr. îmi ajunge visul frumos. Nu suport minciuna, jocul de-a absența pe care-l joci cu mine. Acum era mai frumoasă și mai rea decît de obicei. Marius pricepu că o iubește, pricepu că viața lui se legase pentru totdeauna de ființa Cameliei și că oricît ar încerca s-o evite, imaginea ei avea să-l obsedeze ca o pecete topită în carnea dureroasă a sufletului.

— Să trăiască și părinții Cameliei, la mulți ani!

Dansau privind luminile puternice din colțurile odăilor, iar cei de pe balcon admirau cerul cu farmecul său, așa ascuns în fiecare stea care reușea să se vadă alături de lună, regina nopții. Aglaia era singură, făcea fel de fel de planuri, pentru alegerea unui tînăr cu o situație frumoasă. Le plăcea de Marius. Situație, om bun, cu posibilități de a fi mutat în oraș. Băiatul are bani, familie înstărită, poate să cumpere un apartament mare.

Se făcuse tîrziu. Trecuse mult de miezul nopții, cînd Camelia și părinții ei au început să-și petreacă musafirii. Tinerii gălăgioși plecau cîntînd, rîzînd, mulțumind gazdei pentru ospitalitatea caldă.

În fiecare dintre ei poate că ardea scînteia dragostei și regretul despărțirii încheia seara aceea, cînd noaptea li s-a părut atît de scurtă.

— La mulți ani Camelia, încă un an dar tot cu douăzeci de luminări.

— Să trăiești și să ne mai chemi, striga grupul depărtîndu-se de blocul ei. Iar ea mai strîngea încă mîna lui Marius, de care nu dorea să se despartă. Dorea să fie cu el în noaptea aceea și în altele ce vor veni. El însă se desprinse din mîna ei fugind să ajungă grupul ce se depărta printre clădirile cenușii, printre copacii despuiați și negri.

Norii fugeau peste oraș, se frămîntau cu creste de un alb ce se transforma în negru deschis, fără strălucire, se lăsau jos pe pămînt sau se risipeau fără culoare în văzduh. Florile din parc, veștede, tremurau în vînt, crengile subțiri ale copacilor se agitau și făceau semne aerului, prietenul lor. Camelia privea cum se depărtau, geloasă pe colegele ce plecaseră împreună cu Marius. Două lacrimi i s-au prelins pe obraji. Ar fi vrut să-l strige, să fugă după el, dar maică-sa o chemase în casă.

— L-am pierdut. Cine știe cu care din ele va merge la braț?

Trecea în revistă fetele invitate, la cine oare se uitase mai mult? Cu cine vorbise? Cu cine rîsese? începu să le scoată la

iveală una după alta. Se va culca în pat singură, plîngînd după el.

Doctorul se așeză în fotoliu să se reculeagă după atîta alergătură. Părea foarte obosit. Părul cărunt mai adineaori periat și lipit de cap, îi atîrna acum răvășit pe tîmple, gulerul alb se muiase de sudoare și se mototolise, iar cravata îi căzuse într-o parte. În clipa aceea pungile de sub ochi, pielea încrețită la tîmple, cutele de pe obraz și de pe frunte îl arătau mai în vîrstă decît era.

Liniștea a cuprins strada, apoi ecoul gălăgios s-a risipit. Undeva departe s-a auzit mai apoi și lătratul unui cîine bolnav și bătrîn, adăpostit după blocurile construite.

*

Dimineața își făcea apariția. Prevestea o zi senină. Spre răsărit norii s-au risipit goniți de un roșu aprins ce se profila peste cer. Undeva departe sirena fabricii semnaliza începutul muncii.

Zgomotul tramvaielor, autobuzelor își revărsa ecoul peste străzile liniștite.

Orașul se trezea la viață.

— Auzi, vecino? Ai putut dormi în noaptea asta? o întrebă Emilia pe vecina sa de apartament, pe care din întîmplare o prinsese în ușă.

— Vai de capul meu, răspunse vecina. îmi vîjîie tîmplele și acum. îmi tremură tot corpul. Luai două tablete de extraveral să-mi treacă durerea de cap, dar degeaba. Lua-i-ar naiba să-i ia pe toți cei ce nu se gîndesc la locatarii blocului care mai trebuie să doarmă ca să nu mai spun că sînt și bolnavi.

— Cine a fost? Atîta gălăgie, muzică… Vai de mine și de mine…

— Mai întrebi cine? Niște golani, armata de oițe și cerbi încornorați…

— Cu alte cuvinte tineret? întrebă Emilia curioasă.

— Da. Arde-i-ar focul să-i ardă, răspunse vecina supărată.

— Ce foc? Să-i ardem noi pe cei ce îi aduc aici să tulbure somnul locatarilor. Iată, domnul doctor ce nu are astîmpăr. își pune mintea cu copiii.

— Ai dreptate Emilia! Bine că stai mata pe aici și faci ordine! Altfel ce s-ar alege de noi!?

În timpul acesta, Carmen Petrescu, locatara apartamentului de la etajul V își ducea copilul la grădiniță. Văzînd-o, vecina de jos nu se stăpîni să n-o întrebe:

— Ai fost la bairamul de astă-noapte?

—· Care? întrebă mirată femeia ce cobora grăbit scările.

— Cel din blocul nostru, ba chiar pe scara noastră, răspunse Emilia revoltată.

— Se întîmplă în fiecare bloc cîte o petrecere, cînd oamenii se întîlnesc la un pahar de vin, la un pahar de vorbă…

— Ce băutură? Ce pahar?

— *A!* zise Carmen, era ziua Cameliei. A împlinit douăzeci de ani. Trebuia s-o felicite și locatarii blocului, cel puțin cu un buchet de flori. Așa ar fi fost frumos..

— Ei! Ce te-a apucat, soro? După ce că nu ne lasă să dormim noaptea întreagă, să-i mai dăm și flori?

— Ai fost și mata tînără!

— Zău! Mă curtau cei mai frumoși băieți, zise Emilia. Ce fată mîndră eram!

— În seara aceasta a petrecut familia Iordache. Mîine seară poate petrece alta și așa mai departe. Dar noi să fim oameni, locatari uniți și la bine și la rău, și atunci totul va merge bine, zise Carmen ieșind pe ușa blocului.

Lucrurile s-au liniștit repede. Discuțiile de dimineață au continuat prin apartamente și între femeile care se adunaseră pe bancă, în fața blocului. Au durat atîta timp cît nu apăruseră alte evenimente noi care să ia locul celor vechi. Primele se uitau, cele noi se nășteau. Așa e viața în bloc. își urmează cursul său înainte zi de zi, cu veniri și plecări pe ecranul luminii și al întunericului, acolo unde se perindă tot soiul de evenimente, legende și mituri, cînd nu sînt simple sau oribile bîrfe de mahala așezate pe verticală.

La vîrsta tinereții, iubirea înflorește cu mult curaj și frumusețea inundă lumea ce ne înconjoară. Uneori se soldează cu o căsătorie, iar alteori e tot mai greu să fii prieten cu cineva, să nu nesocotești ființa celui pe care l-ai numit iubit și care-ți devine așa de ciudat apoi, indiferent, străin.

Raluca pleca împreună cu Camelia și colegii lor, vara la mare, iarna la munte. Mama Ralucăi avea grijă să-i asigure o vacanță plăcută, oriunde ar fi dorit să se ducă cu colegii ei. Fără ca Raluca să știe cu ce greutăți se lupta și ce economii făcea ca să adune bani. Îi plăceau sporturile de iarnă, mai cu seamă patinajul și schiul. De mic copil, pleca împreună cu mama ei. Iarna căuta zăpada și bineînțeles îi plăcea Valea Prahovei, de care era îndrăgostită. Vara mergea la mare, îi plăcea la nebunie înotul, iar mama ei se simțea bine. Putea să stea ore întregi pe malul mării privind în depărtare nesfîrșitul apei. Privirea i se oprea acolo unde marea se contopea cu cerul. Acolo unde se îmbrățișează, se unesc și dispar aceste două ținuturi cu pulsații albastre.

Nu oricare loc al litoralului însemna pentru Livia odihna, liniștea și visarea. Vacanțele Rălucăi nu erau așa de lungi ca să poată sta vara la mare și iarna la munte.

Într-o iarnă, mama Ralucăi s-a îmbolnăvit și ea nu putea s-o lase singură. La toate insistențele mamei, – Raluca renunță la plecarea în tabăra studențească de la munte.

— Raluca mamii, du-te cu colegii tăi și odihnește-te. Cum să plece Camelia fără tine? întotdeauna ați plecat împreună.

— Nu. Colegii sînt mulți, mama e una.

— Da, ai dreptate. Dar eu mă simt bine. Pe urmă, nu sînt singură.

Cu mine este doamna Aglaie și doctorul, prieten bun și sînt și alți vecini tot așa de buni. Du-te fără griji.

— Cine poate să-ți fie mai apropiat decît copilul pentru care ai făcut și faci atîtea sacrificii?

— Atunci, du-te, fă-mi plăcerea. Mă voi simți odihnită sufletește, dacă am să te știu bucurîndu-te de vacanță după atîta învățătură!

— Departe de mata nu voi putea să fiu liniștită. Este imposibil să te las pe mîna prietenilor și pe urmă, iarna este blîndă anul acesta, zăpada e mică nu ca în alte ierni. Iar colegii mei? Cu ei mă întîlnesc la cursuri.

— Nu mai insista! Din punctul tău de vedere ai dreptate și eu din punctul meu de vedere. Sîntem chit.

Livia se îmbolnăvea deseori. Slăbea, avea amețeli. De data aceasta îi mergea ceva mai bine, după o gripă infecțioasă. Se afla în convalescență. Vindecarea depindea de timp și de îngrijire.

Raluca era mulțumită că mamei îi merge mai bine, căută pe cît era posibil să rezolve probleme gospodărești pe potriva puterilor și talentul mamei sale. Dorea s-o îngrijească la fel cum o îngrijea și dînsa cînd era bolnavă. Chiar de nu putea fi la nivelul mamei sale, căci n-avea experiența ei, se simțea mulțumită. Cînd reușea să ducă la capăt un lucru pe care aceasta l-ar fi făcut cu mîinile ei, de nu era boala.

Privirea caldă a fiicei părea medicamentul cel mai bun în alinarea și vindecarea durerilor. Un cuvînt cald, mîna rece pusă pe fruntea înfierbîntată îi dădeau tăria de a putea suporta oricît de mari dureri. Livia suferea și nu putea mărturisi nimănui.

— O ce boală ciudată am, se gîndea Livia. Șansa vieții stă în mine, în ființa mea de a-mi inventa destinul clipă de clipă, fără frică, cu orgoliu, cu o stranie demnitate. Să mă admir în oglinda mare a lumii. Panica, alarma să rămînă departe de mine… Lîngă mine sînt oamenii, soarele – fratele nostru –, pomii verzi visează și ei, vîntul să-i miște mai puternic, să-i împingă cu tot cu rădăcini mai înainte. Chiar apa pe care o cîntăm poartă curajul moral al iubirii, e fericită, plină de îndrăzneală umană. Atunci existența mea e necesară. Să merg încet-încet, să nu mă împiedic de malurile abrupte, de munții

stîncoși, să nu cad în mocirlă fără voia mea. Gîndurile Liviei fură întrerupte de Raluca ce țîșni cu bucurie în odaie.

— Mama, mama, domnul doctor Georgescu mi-a spus că analizele ți-au ieșit bune. Nu ai nimic grav. Ce mult mă bucur!

— Mă bucur și eu copilă dragă, căci trebuie să mai trag de viață pînă cînd te voi vedea la liman.

— Pe urmă voi munci eu. Tu ai să stai lîngă mine și eu o să-ți admir chipul și o să mă bucur de el. Și atunci voi avea cea mai mare satisfacție.

— Nu asta va fi satisfacția cea mai mare. Ea va veni din munca ta, din felul cum vei ști să-ți rezolvi problemele vieții în mod inteligent și la timp, dar mai ales fără compromisuri și minciună.

— Dreptul de a-ți face de cap dezechilibrează viața pe frînturi și pe fracțiuni și dă naștere la confuzii. Cîte șovăieli și cîte incertitudini! Cum aș putea fi eu altfel de cum m-ai învățat? De ceea ce cred că este bine să fac? Lecția ta am învățat-o pe de rost. Să-ți faci de cap, bătîndu-ți joc de viață!

— Nu trebuie să te stăpînească sentimentul de neîncredere și de provizorat în care par oamenii că se odihnesc. Eu le-aș zice tuturor: luați-vă o pungă de semințe și apucați-vă de semănat, semințe bune și curate. Cînd la dreapta, cînd la stînga și veți găsi rezolvarea în rodul muncii ce îl veți culege. După semințe, după muncă va fi și rodul.

— Sînt convinsă Raluca că totul se va lămuri în viață mai tîrziu. O să lămurim chiar noi. Sau poate numai tu. În viața noastră binele și răul, cîștigul și paguba, fericirea și durerea umblă legate laolaltă.

— Și nu se știe care cîștigă. Viața e făcută în așa iei că din doi unul trebuie să triumfe. Deși ar fi prea simplu dacă lucrurile s-ar petrece așa. Un bec stins, altul care se aprinde în locul lui…

— Nu mi-e frică, zise Livia ridicîndu-și capul spre Raluca. Spicele culcate de ploaie la pămînt se îndreaptă ca niște prunci noi-născuți. Oare de ce putem privi cu atîta seninătate cîmpul sau… marea în furtună în timp ce dramele noastre ni se par fără ieșire?

Pe urmă, o sărută pe obraz foarte ușor, apoi, după o clipă, încă o dată, mai apăsat și mai lung.

—· Ești așa de frumoasă! Frumoasă! Și tu trebuie să știi acest lucru. Dar mă gîndesc că floarea prea frumoasă este ispita tuturor celor care întind lacomi mîna. Frumusețea trezește grabă în noi, dorința de posesiune. Iubirea, știi, se poate confunda cu nerăbdarea, cu vanitatea. Mulți transformă o femeie frumoasă într-un obiect.

— Eu sînt convinsă că n-o să mă-nșel chiar așa ușor. Și-apoi nu sînt chiar așa de strălucitoare. Nu o femeie frumoasă mă interesează să fiu, ci una care va face în viață ceva.

— Sînt convinsă c-o să fie așa. Știi, generația noastră a făcut un efort considerabil ca să puteți voi, generațiile de după noi – generația ta, Raluca, să vă dați drumul la toate forțele. Mereu mi-am dorit ca viața mea să-și găsească odată și odată împlinirea în tine.

Peste noapte, căzuse zăpada. Dimineața, orașul era acoperit de o haină pufoasă și ceva curat plutea în aer sau îngropa în alb urmele pașilor. Oamenii treceau grăbiți, măturînd zăpada de pe trotuar. Raluca s-a întors de la cumpărături.

Soarele, bătrînul soare, urca încet croindu-și punți printre nori, răvășind luciul strălucitor peste pelerina albă, albastră a străzilor. Pomii încă nu și-au scuturat povara albă ce-i acoperise. Lumina juca în pașii ținui dans lent cu izbucniri și cutremurări ale ritmului ivite pe neașteptate, printre scheletele îmbrăcate în alb, scuturînd cîte o creangă din podoaba ei. Dar ei ce-i păsa! Mereu poznașă. Cînd printre frunze, cînd printre crengi desfrunzite, lumina aceasta fragilă ca o pîlnie se certa cu păsări, sau exploda pentru o clipă îngîmfată rostogolindu-se peste albul imaculat.

Păși pragul blocului fără să se întîlnească cu cineva, căci era ora cînd majoritatea oamenilor erau la slujbă. A pus sacoșa jos și aruncîndu-și privirea în interiorul cutiei de scrisori zări ceva. Fugi imediat în casă după chei. Veselă, împrospătată de frumusețea timpului de afară îi povesti mamei ce nebunie a purității se revărsa în natură. Un tablou splendid, pictat de o mînă fermecată! Căută cheia de la cutia de scrisori și fugi jos.

—Mă duc să văd ce avem în cutie.

După ce scoase corespondența se uită: cîteva ziare, un plic pentru mama ei și o vedere pentru ea. Desigur prima privire îi fugi spre vederea ce-i era adresată.

De la cine o fi?

„Nici fulgii de zăpadă, nici chemările munților, nici glasul inimii mele nu te-au adus aici, de unde îți scriu. Pavel“

Era surprinsă de aceste rînduri, atît de neașteptate. Pe urmă, cum de s-a gîndit la ea? Cum de i-a observat lipsa, cînd este asul colectivului? Chipul lui domina toți studenții. Admirat, mai ales de studente, începînd de la boboci și pînă la cei din anii superiori.

Greu de înțeles. Poate a scris clin plictiseală, într-o seară cînd liniștea cuprinsese cabana, iar insomnia nu-i dădea pace.

Aducînd corespondența mamei îi mărturisi emoția ce o simțise citind rîndurile scrise: *„Nici fulgii de zăpadă, nici*

chemările munților, nici glasul inimii mele, nu te-au adus aici, de unde îți scriu. Pavel".

— Vezi ce bine făceai dacă plecai la munte.

— Nu. Tu ești importantă, nu el. Și pe urmă, îți spun ce cred – a scris de plictiseală și mă iubește așa, în glumă.

Pe fața Liviei s-a așternut umbra cenușie, deși prin geamul de afară pătrundea în odaie strălucirea unor rotiri imaculate, născute între cer și pămînt, transparența aceea dintre om și zăpadă.

— De ce te-ai întristat mamă? o întrebă Raluca, privind-o atent. Văzu că în ochii ei albaștri au apărut două lacrimi.

— Nu, ți s-a părut. Dar visele ce se nasc în noi sînt niște clipe ce dispar uneori imediat după naștere, alteori mai tîrziu. Altele, în schimb, se ascund undeva între cutele creierului și nu pleacă. Trăiesc ascunse și învie la prima atingere cu realitatea. Trebuie să fie mereu în noi.

— Oare și clipa aceasta în care am citit rîndurile lui va rămîne în viața mea?

— Ce să-ți spun? Atîta timp cît realitatea sîntem noi, și nu ne închidem în sertare inutile trăirile, vom pleca cu ele fără a fi deschise de cineva.

— Poți oare păstra atît de mult un lucru în tine? Cum?

— Nu, numai viața ta te va face să poți înțelege acest amestec de realitate și visare. O scrisoare găsită cu foile îngălbenite de timp nu are nici o importanță pentru cei ce nu au cunoscut drama sau fericirea rîndurilor zăvorite în cuvintele acelea care nu sînt o taină pentru tine. Pentru lumea cealaltă ea rămîne o taină. O enigmă necercetată.

— Vorbești de taină? Față de tine eu nu pot avea taine, ceva nemărturisit.

— Nu poate să existe o taină, atît timp cît nu pot exista oameni cu sentimentele necunoscute de oameni. Din mii de oameni pe care-i cunoaștem sau se cunosc între ei, la unul sau mai mulți, durerile pot să semene așa cum se pot potrivi și bucuriile. Dar ne cunoaștem așa de puțin…

— Mamă, dar eu nu înțeleg ce este o taină?

— Nu știu dacă voi reuși să-ți explic. După mine să ascunzi de tine însuți, în cutele adînci ale gîndirii, unele lucruri pe care vrei să nu le cunoască nimeni. în momentul cînd e cunoscută nu mai reprezintă nici un mister și nu mai poate fi socotită o taină.

Raluca nu prea putea să lege împreună toate cele spuse de mama ei. Nu erau tainele ei. Nu cunoscuse decepții în dragoste, căci încă nu iubise pe nimeni. Pentru ea, băieții nu erau decît colegi, prieteni de facultate, și atît.

Micile simpatii între colegi, de pe timpul liceului nu puteau fi decît simple copilării, ce se datorau vîrstei. Ele se uită, dispar, pe măsură ce înaintezi în vîrstă și se izbesc pe drumul vieții de alte sentimente ce se nasc și au șanse să dureze.

Atunci tinerii judecă mai mult și nu cad victimă viselor trecătoare. Încep să vadă realitatea și să o deosebească de visul imaginat de ei. Rațiunea preia locul viselor trecătoare, ușuratice ale vîrstei de pubertate sau dimpotrivă înțelege că ele s-au născut ca să rămînă. Asta nu înseamnă că aceste prime fioruri nu vor rămîne, în inima lor, amintiri frumoase ale vieții ce își deschide larg chemările către un drum al cărui capăt nu-l cunoaștem.

— Dar scrisoarea lui Pavel, ce a fost? A tulburat-o? Da sau nu? se întreba în gînd, nu-și dădea seama. Auzise vorbindu-se printre colegi cît de inteligent este, că era iubit de studente. Fiecare colegă se simțea fericită cînd Pavel îi dădea o oarecare atenție… Dar nimeni nu putea ști ce sentimente nutrește, ce taină poartă acest Făt-Frumos.

Fetele făceau fel de fel de presupuneri, bănuieli, colportau bîrfe sau își imaginau cuplurile ce se vor naște așa cum se întîmplă între tineri. Dar pentru el se potrivea zicala: Cîinii latră, vîntul trece. Pavel nu băga de seamă cele spuse de colegi. Ba e cu una, ba cu alta, ba cu toate fetele de la cor… și el auzea, se amuza o clipă, însă rămînea indiferent.

— Mamă, întrebă într-o dimineață Raluca, pe care o frămîntaseră întrebările o noapte întreagă, nu știu cum se face că Pavel s-a gîndit la mine?

— E lucru bun. Te-a văzut serioasă, bună, conștiincioasă.

— Poate a trimis și altor fete vederi? Erau cîteva rînduri plăcute. Să-ți spun sincer m-au tulburat.

— Nu se știe dacă nu a fost și el tulburat.

— Nu cred. Dar mă gîndesc cum de a observat lipsa mea? Cum de s-a gîndit să-mi scrie, cîteva rînduri calde și frumoase? „Nici fulgii de zăpadă, nici chemările munților, nici glasul inimii mele nu te-au adus aici...” Le știu pe de rost, și le repet în gînd. Cum încerc să le scot din minte, apar iar și iar.

Ce zici mata de ele?

Raluca vorbea cu mama ei așa cum vorbești cu o prietenă. Două prietene sincere, apropiate.

— Mă întreb și eu? Ai răbdare. Timpul îți va arăta ce a urmărit el. De ghicit nu ai cum să ghicești ce zace în sufletul omului. Gîndurile sînt așa de închise încît îți trebuie mult timp să afli cheia cu care să le deschizi.

Între Livia și Raluca nu exista distanță care uneori se insinuează și poate deveni chiar o criză între mamă și fiică. Fiecare spunea ce gîndește. Mai important era că mama se

apropia de vîrsta fiicei, înțelegea întrebările care apar la vîrsta ei. Îi răspundea totuși prin prisma trăirilor sale, știa să-i vorbească despre experiențele avute, mărturisindu-i întîmplările, bucuriile și durerile. Dîndu-i sfaturi, îndemnînd-o ce să facă după priceperea sa, deși spunea cu ironie și amărăciune că în dragoste nu poți da rețete și nici să-ți hotărăști sentimentele care cresc sau se depărtează după o mișcare·tainică, imprevizibilă.

— Poate a scris din politețe. La fel putea scrie și altor colege, zise Livia neștiind cum să-i explice fiicei niște sentimente, pe care le credem neînsemnate, deși ele pot oferi surprize bune sau rele. Cine știe? Inima omului e atît de ciudată.

— Mă gîndesc de ce, de ce a făcut acest lucru. Vezi, vorba spusă trece, vorba scrisă rămîne. Pe urmă mi-a scris cam liric. „Semnul" pe care mi l-a dat de departe e gîndit să sune frumos aproape prea frumos. Uneori, știi, fraza îmi sună artificial în ureche.

— Adevărat, acceptă ea, aplecînd repede privirea ca să ascundă dorința pe care-o resimțea ca să afle mai multe lucruri de la Raluca, fără ca ea să-și dea seama că e trasă de limbă, supravegheată.

— Cred că-i mai bine să fiu rezervată cu Pavel, să păstrez o anume răceală. Nu știu de ce dar simt că stilul acesta rezervat e cel mai bun cu el. Nu din calcul dar prea e dorit de toate fetele, prea e copleșit de laudele colegilor care nu mai știu ce să facă pentru a-i intra în voie. Știi, mamă, chiar mă amuz uneori să observ tertipurile fetelor ce-i fac curte. Toate încep să se miște altfel în preajma lui. Pînă și vocea li se schimbă. Sînt rea, dar parcă toate încep să aibă voce cînd e prin preajmă Pavel. Cu cît sînt ele mai drăguțe cu acest „dirijor de suflete" cu atît devin eu mai înțepată, mai rece. Îmi iau un aer de premiantă și chiar dacă mă privește ispititor, încerc să nu mă miște în nici-un fel această privire. Nu sînt de nasul lui. Chiar o fi crezut că va ajunge la mine cu cele cîteva rînduri aruncate pe o ilustrată?

— Greu să cunoști sentimentele bărbatului. Uneori se aprind repede și tot atît de repede se sting. Mulți trec repede de la un sentiment la altul, de la o fată la alta.

— Și pe mine mă sperie această schimbare, deși n-am trăit-o pe pielea mea.

— Nu te mai gîndi. Ai răbdare și ai să vezi mai tîrziu ce urmărește el. Cu timpul ai să-i verifici sentimentele, în ce măsură sînt sincere. Apoi în viață de multe ori e mai importantă durata decît sinceritatea. Poți fi sincer o clipă. Cît ține iubirea, asta contează.

— Pe urmă, zise Raluca enervată, ce atîtea discuții pentru cele două rînduri mîzgălite pe zăpadă și trimise. Un gînd telegrafic de pe muntele Himalaia. Scris cam poetic. Nu ți se par căutate cuvintele lui Pavel?

Livia o privi dintr-o parte. Pe chipul ei se citi o clipă contrarierea. Mușchii feței, trăsăturile ei păreau că o vor lua brusc către o albie a rigidității contrariate. Totul avea aerul că se va nărui într-o expresie bruscă, jignitoare. Nu se strecurase oare în tot ce-i spunea Raluca un soi de șiretenie adolescentină care așeza în primul rînd ceea ce n-o interesează? De ce a scris? Asta era problema cea mai importantă.

*

A urmat gripa infecțioasă – diagnostic pus de doctorul Iordache, considerat de orășeni drept un medic priceput, cu experiență bogată. Era conștiincios, un om ce își iubea meseria. Urmase medicina întîmpinînd destule greutăți materiale. Băiat modest, lipsit de posibilități necesare studiului, tînărul de atunci avusese destulă forță și ambiție ca să învingă aceste greutăți și devenise medic.

Fiecare caz de îmbolnăvire îl interesa. Studia boala de la individ la individ. Căuta să fie la curent cu noutățile apărute în problemele medicinei. Învăța din experiența altora, mai pricepuți decît el, participa la congrese, conferințe, cercetări.

— O! zicea adeseori, dacă cel puțin unul din copiii mei mi-ar semăna, ce fericit aș fi!

Pentru el a fost cea mai mare bucurie cînd și-a văzut fiica admisă la examenul ce s-a dat la intrarea în facultatea de medicină.

— Să reușească, spunea el, pe urmă o trag eu de păr pînă termină. Dar cine-l trăsese oare pe el de păr? De ce era oare atît de îngăduitor cu fiica lui care efectiv n-avea nici o problemă. Totuși era clară selecția severă ce se făcea la admiterea în facultate. În fiecare an se prezentau candidați mulți, bine pregătiți. Se înscriau cam 10-l5 pe un loc și uneori chiar mai mulți. Era normal ca lucrurile să se petreacă astfel.

— Avem nevoie de medici bine pregătiți, care să lucreze cu dragoste în specialitatea pe care și-o aleg. Așa că reușita fetei însemna efectiv primul pas făcut spre realizarea visului dorit. Își îmbrățișă copilul cu căldură, și de la aflarea vestei că e studentă o răsfăța pe Camelia îndeplinindu-i toate dorințele și capriciile.

— Fata tatei studentă la medicină, se lăuda printre prieteni.

Încă nu știa ce specialitate va alege. Sînt unele mai bănoase, după spusele lumii.

*

— S-a făcut doamna Livia bine? întrebă doamna Rădulescu întîlnind-o pe Raluca la ieșirea din bloc.

— Mama este bine. A început serviciul, nu mai este în concediu medical. Domnul doctor Petrică m-a ajutat foarte mult, i-a dat medicamente, a consultat-o, a dus-o la analize la laboratorul spitalului. Nici nu știu cum să-i mulțumim. Om bun!

— Da. Om bun!

— Va veni un timp cînd îi voi mulțumi așa cum voi putea în viața mea.

Doamna Rădulescu zîmbi… da… nu știu, dar vezi lumea e lume… gura lumii aleargă… Vorbește cîte și mai cîte. Trebuie să aibă grijă de Livia… nu are încotro.

— Ce vrei să spui tușă Emilio? nu pricep.

— Iacă mă luă gura pe dinainte, păcătoasă de gură, așa îmi face mereu. E motorul ce nu se poate opri. Uneori, îmi e necaz, că sare nitam-nisam ca hopa Mitică, cade și nu se mai ridică. Ca la bîlci nu altceva! Am jurat să nu mai vorbesc și tot vorbesc ce trebuie și ce nu trebuie.

— Să-ți măsori cuvintele. Nu știu la ce faci aluzie. Dar să știi, că la asemenea mizerie sufletească nu țin cont de vîrstă și dacă mai continui îți cîrpesc două palme.

— Iacă ce obraznică. De la nimeni în viața mea n-am primit nici o palmă, dar încă două! Mînca-te-ar furnicile să te mănînce!

— Uite, eu pot să-ți dau două. Ești aproape de vîrsta mamei. E femeie sfîntă nu altceva, iar prin mintea matale trec niște orori.

Doamna Rădulescu izbucni într-un hohot de rîs.

— Să știi mînz prost ce ești că am aflat și alte lucruri despre sfînta de maică-ta, strigă în urma Ralucăi.

— Ce obraznică! Mahalagioaica! se gîndi. De-ar ști biata de mama! Bine că nu știe, nici eu nu-i spun. Bîrfește pe toți locatarii, dar nu în față căci este lipsită de curaj. Vorbește atunci cînd cel în cauză nu este de față și nici nu are cine să-i spună.

Livia îndrăgise familia doctorului. Îi era simpatică mai ales prin prietenia sinceră pe care i-o arătau. Mai ales cînd întîmpina greutăți, săreau în ajutor fără să-i tragă nimeni de mînecă. Aveau destul lucruri comune ce îi uneau și mai mult. S-au mutat în același timp în blocul dat atunci spre folosință. Între părinți și copiii lor domnea deplina înțelegere. Deși copiii doctorului aveau condiții superioare de viață, comparate cu cele oferite de Livia Ralucăi, nimeni nu făcea caz de aceste diferențe. Doctorul avea o bibliotecă cu cărți bune de care puteau să beneficieze și Camelia și Raluca. Camelia citea

puțin. Cartea pentru ea era ca un somnifer. Cînd o lua în mînă, după cîteva minute începea să caște și somnul o trăgea sub aripa sa. Cînd doctorul o găsea dormind, cu cartea căzută pe piept, se uita la titlul ei, o închidea lăsînd-o să-și continue somnul. În definitiv cărțile de literatură beletristică poate să le citească și mai tîrziu. Ce s-o intereseze ce a scris X sau Y? Doctorul mai avea speranțe și își îmbogățise biblioteca. Așeza aproape zilnic pe rafturi noi volume ce îi soseau de la librărie, imediat după apariția lor. Firește se găseau destui care s-o aprobe pe Emilia, cînd se întreba de ce mai cumpără atîtea volume, cînd are și așa destul de multe?

— De ce? nu are ce face cu banii, răspundea, acră, doamna Rădulescu. În camera zisă cabinet, nu mai are loc pe pereți de atîtea rafturi pline cu cărți. Doamna Rădulescu avea un grup de prieteni cu care se potrivea de minune. Dimineața se adunau la cafea, la una din ele și începeau să treacă în revistă viața blocului. Nu știu cum se făcea că dădeau evenimentelor alt înțeles, înflorind mult, mai presărau peste fiecare întîmplare un pumn de boabe senzaționale în detrimentul adevărului, transformînd într-o bîrfă – ce pierdere de timp – lucruri dintre cele mai nesemnificative. Nu v-am spus că domnul Georgescu se va însura imediat după moartea soției. Biata femeie cît a muncit! Ce lucruri are în casă! Numai lenjerie de pat brodată, de poți face zestre la cinci fete cînd le măriți! Să vezi ce vesel e acum! Văduv, ce-i pasă de moartea soției! Bine că nu are copii! Ce copii, erau încă tineri! Nu v-aim spus că se însoară imediat! — Da, ai dreptate. Nici nu s-a răcit pămîntul de pe mormîntul soției. — A naibii de Maria! — Cum a intrat peste el! — Să știi că e mult mai mare ca el! — Are fată măritată! — Vai, vai! — S-a însurat cu o vecină văduvă din cartier! — Șmechera a pus mîna pe avere! Ba are și cincizeci de mii la CEC. — Ce mai discutați? puse capăt doamna Emilia. Așa e viața. Dacă nu era Maria, era Ioana sau alta. —· Mîine la cine cafeaua? — Cui îi vine rîndul?…

Locatarii blocului erau destul de pestriți. Se aflau acolo oameni de diferite ocupații și majoritatea lor aveau mult bun-simț. Se sculau dimineața, plecau la lucru, își vedeau fiecare de treburile lui și de copii. Nu aveau timp pentru discuții inutile. Femeilor nu le ajungea ziua pentru gospodărie, iar despre cele care aveau copii, ce să mai vorbim… Cine putea să le orînduiască pe toate repede și frumos?

— Iar v-ați pus rochia nouă? Ce bine vă stă cu ea! Aveți multe lucruri bune, și ce modele originale și nu cum au· alte doamne, zise doamna Rădulescu Liviei cînd o întîlni pe pragul blocului.

— Chiar așa? Nici n-am băgat de seamă. Nici n-am observat cum se îmbracă lumea, nu prea mă interesează. Fiecare se îmbracă în felul lui, după gust și după banii ce-i cîștigă, zise Livia surprinsă de această mărturisire neașteptată. Dar cum de vede cînd vin oamenii acasă? Ce penibil! Cum apare cineva, vezi cum deschide ușa să te întîmpine. Dai de doamna Emilia, chiar de nu vrei. Te oprește ținîndu-te de vorbă. Și-atunci să vezi turuială.

— Sînteți o doamnă bine, dacă v-ați îmbrăca mai modern ați fi și mai atrăgătoare.

Livia o privi, tăcea, dorea să plece mai repede din fața ei, știind-o vorbă lungă și pierde-timp, dar doamna Rădulescu nu se mulțumea cu atît, mai avea de spus cîte ceva, nu o lăsa mîncăriciul de pe limbă.

— Vă îmbrăcați mai bine decît doamna Iordache. Păcat, e nevastă de medic. Domnul Iordache e bărbat frumos, bine făcut, cine nu l-ar plăcea, turuia femeia făcînd niște gesturi ca la mahala, căutînd să o înțepe cît mai adînc ca să priceapă.

— Nu ai dreptate. Eu o găsesc pe doamna Aglaie drăguță. Se îmbracă cu gust și pe urmă să știi, nu îmbrăcămintea face pe om, ci omul face îmbrăcămintea. Este bună, îngrijește copiii, vede de casă și de bărbat. Asta e destul pentru o femeie. Ei trăiesc frumos, nu le mai trebuie nimic. Se înțeleg amîndoi.

— Să nu vă supărați. Sînteți prietenă cu domnul și cu doamna. De cînd v-ați mutat, tot împreună. Cînd sînteți bolnavă, vă îngrijește. Bine face. Sînteți singură! Greu fără bărbat în casă!

— Frumos din partea lor! Prietenii la nevoie se cunosc. Aceasta e prietenie adevărată.

— Da… da… bine ziceți. Dar vedeți, lumea… e lume înțelege totul pe dos…

— Vezi, ne-am mutat în acest bloc în aceeași zi. Așa s-a întîmplat. Mata te-ai mutat mult mai tîrziu. Noi am avut nevoie unii de alții, chiar din primele zile. Să ne ajutăm.

— Așa e,. spuse satisfăcută că reușise s-o înțepe cu cîteva cuvinte. Zadarnic încerca să scoată de la Livia ceva.

Întîmplarea a făcut să-i apară în cale Carmen. O opri. Livia era bucuroasă că găsește pe altcineva. Începu să vorbească despre ceva ce părea așa de „important cu tînăra fată, care se zăpăci pe moment, neînțelegînd despre ce-i vorba, Livia îi vorbea cu aerul că continuă o discuție esențială, abia întreruptă.

— Omul trebuie să-și croiască drumul, să stea cu fața dreaptă. Oamenii cresc asemenea unor mlădițe, unele în partea dreaptă a trunchiului sau în stînga, altele spre creștet, dar toate dintr-o aceeași rădăcină, sămînță a vieții. Ce filozofare de după

amiază își zise Carmen în gînd, strîmbîndu-se. Ce i-o fi venit să vorbească în metafore? Dar imediat înțelese despre ce-i vorba. După cum s-au despărțit în fața apartamentului, după aerul stingherit al femeii, care se opri brusc din meditație și-i spuse: „Iartă-mă“! Femeia aia e imposibilă. Îți intră în suflet cu cizmele. Ce silă îmi face. Și totuși nu pot s-o reped, deși mi se pare un om oribil care nu „vede“ lumea decît prin gaura cheii. Și ce imaginație murdară.

*

Doctorul Iordache era mulțumit atunci cînd putea ajuta un bolnav. Era extrem de săritor mai ales în cazul Liviei. Față de ceilalți locatari păstra oarecare distanță, apropiindu-se de ei cu multă rezervă.

— Lăsați cîmpul curat, zicea el, și iarba va crește curată rodind alta la fel. Omida fuge din pomul spălat și curățat, și inima copacului piere, dacă nu implîntați toporul în trunchiul lui să-l doară.

„Durerea cere răzbunare. Dar uneori e bine să nu te răzbuni. Să lași timpul să vorbească. De multe ori, el este acela care ne răsplătește faptele.“

Livia trăia între zidurile apartamentului ei cu Raluca, mulțumită de vecinii și prietenii săi. Se simțea bine în preajma familiei doctorului, căreia îi păstrau amîndouă recunoștință. Nu prea discutau lucruri inutile.

Trăia cu gîndurile ei închise în zeci de sertare fără a deranja pe cineva. Cine-o cunoștea cît de cît, pricepea că doar în muncă își găsea uitarea și mîngîierea.

Adeseori gîndurile îi erau pe malul mării, cînd nu răsuna nici un tunet spumos de talaz solitar, sfărîmat în larg, nici pas desculț de val nu se-auzea, împiedicîndu-se în trena lungă, cînd vastele întinderi abureau briza salină a mării. Atunci cînd parcă zeul apelor adînci strivise în palme sucul pămîntean al frunzelor și cu o singură mișcare îl nimerise fiecare fulger umed pînă la stele. Pentru că această amintire pierde viață, dar nu viață demodată a amintirilor, cînd apele mai sînt tulburi și nici o vîslă nu le tulbură visarea, nici un catarg, nici un braț de om. Stătea cenușie, lung ostenită, timpul era parcă solemn împovărat de propriul lui trecut. Cîte un pod trecea de la un mal la altul. Se auzeau numai pașii tăcerii prin rugina lui și din cînd în cînd se năruia un zid. Al amintirii poate.

Livia se simțea mulțumită cînd putea cel puțin să fie singură cîteva minute, să-și retrăiască trecutul și să fie cu el. „Ah, cît de fericită am fost. Am putut aduce aproape de mine timpul, pescuind în el tot ce e plăcut, aruncînd în nămolul mării zgura”.

În ziua aceea, își aminti Livia, domnea albul pe toate pînzele dar un alb a cărui fragedă lumină se stinsese, un alb împăienjenit, țesut cu surul fir al aței de păianjen peste care dai în casele părăsite. Uneori, timpul acela venea aproape, chiar prea aproape de ea, imaginile se suprapuneau fără să le cheme. Din contră, căuta să le îndepărteze, să le smulgă din nopțile și zilele sale, să le lase îngropate sub nisipul malului, veșnic spălat și locuit în această umezeală eternă de puritate.

Vine timpul cînd o viață întreagă putem trăi cu visele noastre, cernîndu-le din lumină la întuneric, și din întuneric în lumină. Le transformăm în realitate și nu este suficient să mergem cu pași grăbiți înainte. Unii oameni se închid în aceste amintiri făcînd dovada unei voințe demne de admirat. Am trăit, într-o clipă, o viață prea frumoasă. Se începe alb, clipa albă ce se schimbă și merge înainte abandonînd albul pe parcursul vieții. Clipa se înnegrește, clipa se înălbește, dar sînt clipe fie albe, fie negre. Dar nu culoarea contează ci senzația aceea de cutremur, de ființă care se predă fericirii așa cum te lași pe seama zidurilor smulse din țîțîni cînd înnebunește pămîntul. Și dacă zidurile te sfărîmă, rămîi singur între acele cărămizi, un trup zdrobit care îngheață singur, căruia nimeni nu-i închide ochii. Iubirea pe care ceva o oprește brusc seamănă cu un cutremur ce-ți surprinde pe neașteptate ființa, strivindu-te, dăruindu-te în cîteva secunde singurătății. Totul poate fi numai o clipă înainte deplin, firesc, chiar dacă ești singur și te simți predat celuilalt, îndrăgostit de el, țesut în purpura sîngelui ce visează la sîngele celuilalt, fără să-și dea seama că de aceea se îmbujorează, că… Totul curge normal și dintr-odată ești smuls definitiv vieții, albiei, în care se mișca această iubire. Singurătatea care-ți rămîne e ca o moarte și uneori mai rău ca o viață în care ești îngropat de viu între zidurile prăbușite de un cutremur ce te protejează și te sufocă, în fortăreața lor care nu duce în nici un fel spre lume, deși acolo pipăi și vezi poate cel mai bine lumea, prezență sfîșietoare cu cît e de fapt o absență. În această singurătate se simțea Livia, ori de cîte ori se întorcea la ea, la fata aceea tînără de atunci, la senzația că e fulgerată, că ceva o închide pentru totdeauna între niște pereți, ca un cutremur, ca o explozie, ca o moarte ce ți se dă tocmai ca să amplifici tot restul zilelor viața, bucuria, nebunia cîtorva clipe, seismul acela. Doamne, cît iubise și cît de scurt fusese răstimpul. I se făcu atît de dor de ea, de ea cea care trăise atunci. Și-așa cum privea cu ochii în gol, îmbrățișa de fapt în chiar privirea cu care se vedea pe ea, în clipele acelea chiar trupul ei tînăr, cutremurat, chiar prăbușirea și, amintirea i se părea ca o mamă care-și ține la sîn nu copilul ei ci propria ei destrămare și o leagănă și-i este un dor sfîșietor de sine.

Viața de studentă. Frămîntarea mai mare în timpul examenelor, emoții trecătoare, ce se repetă în fiecare sesiune, la cursuri, la seminarii. Prietenii care nasc și invidie, uneori. Căci cine te poate vorbi mai de rău decît foștii prieteni, fostele prietene. Să nu uităm mai ales ce rol joacă vanitatea fiecăruia. Toți sînt tineri și încep prima luptă cu existența.

Camelia și Raluca au ajuns în anul patru de facultate. Camelia, trecea anul cu restanțe, șchiopătînd, cînd la un curs, cînd la altul. Materiile i se păreau mai grele. Lichida cu o restanță, după care venea alta. Își formase un grup de prieteni și prietene de petreceri, excursii, îi plăceau facialele prin cafenele. Prietenul ei Marius, o însoțea.

Dragostea între ei era sinceră. Marius îi făcea curte cu intenția de a se căsători. Se potriveau de minune. Colegii discutau întrebînd-o: Cînd te măriți? Camelia și Marius formau o pereche potrivită.

— Abia aștept să joc la nuntă, o trăgea de limbă cîte-o colegă. Știu, vei face o nuntă frumoasă.

— Mărită-te odată, să ne distrăm, zise altă colegă.

— Ce-i în mînă nu-i minciună.

— La așa ceva mă gîndesc, dar vedeți mai am de învățat. Tatii i-ar plăcea medic și nu inginer, zicea Camelia.

— Apoi fă-o mai repede ori cu cine o fi. Și măritată poți urma mai departe. Ba ai și unele avantaje, profesorii sînt mai indulgenți cu cei căsătoriți.

— Mă mărit, le răspundea Camelia, căci prea mult discutau despre ea.

Raluca asculta de multe ori vorbele colegelor, numai că pe ea nu o interesau asemenea probleme. Se gîndea cum să termine mai repede, să-și ia o slujbă pentru ca mama ei să se odihnească. Avea nevoie de un ajutor bănesc ca să poată face față cerințelor vieții.

— Mama mea muncește prea mult, este obosită, zicea Raluca. De-ar veni mai repede timpul s-o pot ajuta. Uneori mi se pare că mama este bolnavă sau e numai o impresie. Cum putea alarma pe doctor motivînd o boală imaginară. Frica o făcea să fie în permanentă alarmă. Se ocupa cu atît mai amănunțit de sănătatea ei, cu cît o socotea mai amenințată de degradări fizice și psihice. Ajunsă în starea asta de spirit nu mai rezistă și într-o zi îi mărturisi doctorului că e tare îngrijorată din pricina Liviei. El o potolise foarte repede, scoțîndu-i din cap temerile. Mama e sănătoasă. E adevărat are sufletul bolnav. Da, dar pentru așa ceva medicina nu a descoperit un tratament, nici un medicament. Totul se limpezise. Ceva o smulgea din lumea în care trăia. Ca un lucru important pe care l-ai uitat și care te întoarce brusc din drum,

răsturnîndu-ți toate proiectele, dînd peste cap toate planurile pe care le aveai.

Privind prin geamul apartamentului, aburit de ploaie, lumea ce trecea nu o putea vedea deslușit și atunci răsfrîngea în afară chinurile vederii interioare, apropiindu-le sufletul său. Știa prin ce muncă statornică, va parcurge drumul vieții. Mintea ei accepta orice fel de gînduri. Nu purta grija și osteneala de a înțelege, în nădejdea de a dărui cugetarea și apoi de a o primi înapoi ca pe o bucurie. Bucuria ei proprie pe care reușea s-o împărtășească mamei. Amîndouă de mînă, unite, plutind prin văzduhul albastru, cu speranța că vor avea și zile frumoase.

*

Într-o seară, cînd Pavel o petrecea acasă, ceea ce se întîmpla foarte rar, a deschis brusc discuția despre viața lui. Mergînd cu pas rar, din cînd în cînd se mai și opreau, Pavel îi mărturisi unele lucruri. Colegii nu-i cunoșteau viața. Sînt unii oameni care prin felul lor de a fi nu pot vorbi despre ei, despre viața lor. Pudoarea sau poate altceva îi fac să creadă că trăirile lor le aparțin numai lor înșile și că de aceea nu merită să fie divulgate și altora, indiferent că e vorba de lipsuri materiale, de foame, de frig sau de cele mai mari bucurii, de împliniri pe care îți vine să le strigi în gura mare.

— Nu știam că și tu ai rămas fără tată de mic copil, zise Raluca după ce-i ascultă povestea copilăriei.

— Dar tu, cum de nu ai tată?

— A murit, zise Raluca. Atît de demult că nici nu știu cum arăta.

— Vezi cîte lucruri ne leagă? Nu știam ce m-a apropiat de tine chiar din prima zi.

— Nici eu nu știu ce să cred?

— Cînd te-am văzut mi s-a părut că cerul e mai frumos. Lumea devenise mai caldă.

—Eu în schimb fugeam de tine. Te vedeam înconjurat de prea multe colege, erai iubit, unele ți-au mărturisit că sînt moarte după tine, altele te iubesc în taină. Sigur succesul pe care-l ai te poate face indiferent, închipuit, incapabil de iubire. Dar uneori e o mare șansă pentru că devine ca un soi de filtru care separă oamenii în două tabere: de o parte cei obișnuiți, de alta excepțiile. Tu ești o mare excepție. Fugi de lume uneori caraghios de tare și așa de stîngaci. Te împingi singură spre singurătate și te simți bine în ea. Ești o mare solitară, Raluca, și deși te presimt un om enorm de bogat pe dinăuntru, pe dinafară aproape că ți-ai compus o mască: învățătură, învățătură, și totuși nu ești tocilară. Singurul lucru de care mi-e frică și mi-e frică de dragul tău, este că tu ești dintre aceia care aleg greul, drumul cel mai complicat în viață, știi tu nu știi și

chiar dacă știi nu vrei să-ți ușurezi drumul, ce să mai zic de compromisuri, cînd tu ești genul care-ar putea să rezolve numai cu un surîs sau cu un gest inteligent ceea ce de fapt vei împlini cu mari sacrificii, crispată, chinuindu-te. Știi care e cel mai mare pericol care te paște? Pofta pe care o ai să fugi de lume, foamea pe care o ai de singurătate, uneori sălbăticia, pentru că tu ești o sălbăticiune, greu de domesticit.

— Mai bine ai spune o fiară. Te pomenești c-ai să mă compari cu o cîrtiță care sapă și sapă galerii în pămînt și din cînd în cînd înalță un mușuroi la lumină… dar casa ei n-are nici o fereastră. Hm! Sălbăticiune deci…

— Știi, Raluca așa ceva este chiar fără importanță. Acum e vorba de mine, de sentimentele mele, Dă-mi voie, cîrtiță încăpățînată ce ești! Nu trebuie să te sperie discuția noastră! Tu voiai altceva, dar de fapt trebuie să fii fericită că s-a întîmplat așa. Discuția aceasta ne poate lega mai puternic.

— Așa crezi? Poate ne dezleagă și nu ne leagă?

— Ne leagă. Pe noi amîndoi. Acum, aici, pe o stradă, cum s-o fi chemînd oare? Ce e sigur, e că e noroioasă… Poate am mai multă nevoie de tine decît crezi… Oricum, cu mult mai multă decît la început. Căci fiecare avem o lumină, un reflex de neconfundat. Tu ești o ființă solară în ciuda săpăturilor de care vorbeam înainte. Sîntem totuși alături. Vreau să spun că eu sînt alături de tine.

Ea dădu încet din umeri fără să răspundă. Habar nu avea ce gîndea. Poate devenise brusc absentă, poate un cuvînt, indiferent care, o proiectase în afară, o înstrăinase deodată. Ne depărtasem de drumul ce ducea spre casă. Timpul trecea. Discuțiile noastre se aprindeau din ce în ce mai mult.

— Căutăm adevărul, vrem să-l prindem, el fuge de noi, zise Raluca. În lume nu trebuie purtate atîtea discuții despre adevăr, ci trebuie să adopți simțul ironiei și echilibrului. Nu pentru că adevărul e incomod. El nici nu este atît de incomod, cît mai ales este mizer. Așa de brutal, de prost mirositor, de nepotrivit. Așa de rar mi se pare adevărul ceva potrivit.

— Nu înțeleg de ce te legi de o idee abstractă. Oare crezi cumva că eu nu spun adevărul? În definitiv nu are importanță. Ai să te convingi mai tîrziu.

— N-ar fi caraghios să spun fraze așa de retorice, de bombastice: „Sentimentele mele sînt pîine albă caldă, spic de grîu curat ce stă de veghe în mine“.

— Degeaba rîzi. E ceva adevărat și în oratoria asta desuetă. Căci „spicul” stă de veghe pentru scurt timp. Emoțiile ard și se sting. Și locul lor îl poate lua o altă flacără, ce va putea arde mai puternic și atunci vei uita de prima flacără. Cît de ușor uităm. Ce simplu trecem de la un om la altul. Mi se pare atît de

straniu că aceeași mînă poate să mîngîie în același an doi oameni, de pildă…

Niciodată n-am crezut că nu voi putea învinge dragostea, cînd se va naște, și că mă voi lăsa dus de mîna ei, zise Pavel plin de o stranie satisfacție.

Pe stradă era încă animație multă, ciudat de multă lume forfotea încoace și încolo.

— Nu mai e mult și mă apropii de bloc, zise Raluca zărindu-și geamurile de la apartament.

— Te bucuri? Eu doream ca drumul să fie fără sfîrșit și tu…

— Toate drumurile se termină odată…

— Mă crezi așa de schimbător? Mă cunoști prea puțin sau deloc. Dacă te interesa ce e cu mine, cel puțin așa de curiozitate, m-ai fi cunoscut din spusele colegilor mei. Cîțiva dintre ei au înțeles ce fel de om sînt. Tu o să te convingi singură. Poate și colegii mei, sau indiferent ce metodă vei folosi. Nu e tîrziu niciodată ca să cunoști un om.

— Nu înțeleg de ce să fac această investigație pentru a cunoaște un coleg mai mare? La ce mi-ar folosi? Dacă doresc să cunosc pe cineva, atunci singură trebuie să deschid porțile ferecate. Eu și numai eu.

— Ba, mai tîrziu poate vei înțelege. Nu vei pleca niciodată din sufletul meu. Inima mea era liberă, nici o fată nu și-a găsit cuib în ea. Era greu de pătruns. Mă stăpînea liniștea.

— Înțelegerea mea este prea îngustă. Sînt de-a dreptul „monovalentă“. Eu îi respect pe oamenii care zidesc o pietricică peste alta, urmărind, prin aceasta, progresiv și oarecum matematic să ajungă la ceea ce au hotărît. Mă interesează un singur lucru. Cred că nu m-aș plictisi dacă viața mea ar semăna cu viața mamei mele.

Uneori mi se pare că sînt pregătită să fiu singură. Că cel mai în siguranță mă simt în singurătate. Mama mea nu face nimic altceva decît să muncească. Nu s-a recăsătorit. Deși e frumoasă și a fost cerută de nevastă, nici prin cap nu i-a trecut să-și refacă viața… Iar eu, e ciudat ce-ți spun acum, dar am uneori senzația că sînt văduvă deja, c-am trăit iubirea, că știu totul despre ea, că nici un bărbat n-are de ce să mă mai intereseze.

— Prostii. Nu confunda pofta pe care o ai pentru studiu cu blazarea. Ție-ți place să înveți, faci medicina de dragul medicinei, nu doar ca să ai o diplomă care-ți acordă o mare trecere socială. Cît privește singurătatea… e o boală de care te vei vindeca. Mai mult un somn i-aș spune din care te vei trezi. Cît aș vrea să fiu eu acela care te va trezi…

— Și dacă se poate trăi în mai multe feluri. N-ar putea să fie pe lume și o specie de femei care rămîn îndrăgostite, doar de mama lor. Niște solitare, vaccinate să nu sufere, să nu trăiască

dragostea. Niște dogmatice, tocilare, un fel de feminitate deturnată, condamnată să poarte pe umeri pasiuna unei profesii așa cum Sisif, în felul lui n-avea decît plicticoasa ocupație de a căra un pietroi. Atîtea feluri de oameni sînt, nu ți se pare normal să fie așa?

— Da. Poți să trăiești în nenumărate feluri. Dar nu știu dacă poți găsi un om care, dacă l-ar întreba propria lui conștiință cum trăiește, ar putea răspunde că trăiește cu desăvîrșire drept. Pînă și omul obișnuit nu poate să se înșele pe el însuși că nu va găsi în drumul vieții lui cîte o urmă, cîte o asperitate lăsată de un pas greșit, de un viciu intrat pînă în miezul ființei sale sau de o patimă neînfrîntă la vreme. Cît despre oamenii obișnuiți ei nu încearcă să-și spună lor înșile adevărul, își văd atît de bine greșelile încît pentru liniștea lor preferă să se mîngîie, gîndindu-se că soarele își are și el, după cum se știe, petele lui…

Raluca se gîndea la cele spuse, o mărturisire neașteptată, dacă totuși nu e sinceră, destui tineri vorbesc multe, dar totul e un vis imaginat de ei, pe care îl schimbă la prima mișcare a drumului împins în altă direcție. Poate el încerca să se convingă dacă ea este la fel cum sînt majoritatea studentelor.

— Îți mai repet, singură doresc să-mi fac o idee exactă despre tine, așa cum tot singură mă întreb despre sinceritatea caracterului tău.

Mergînd alături de el, simțea cum sufletul ei se apropie de al lui, dar în ce măsură este sincer cu ea nu-și putea da seama. Ceea ce-i spunea ei poate spunea și altor femei. Oare ce a găsit mai deosebit la ea?

În clipa aceea ar fi vrut să fugă de lume pentru un timp oarecare, indiferent ce s-ar întîmpla cu ea.

Tăcerea ce a coborît i-a cuprins pe amîndoi. Poate a venit clipa să facă pauză după atîta discuție.

Dar el simțea nevoia să-i mărturisească taina, bucuria sufletului, purtată luni de zile. Suferința îi cuprinsese inima și-l obosea starea sufletească neexplicată din el, ca un braț care devine dintr-odată insuportabil pentru că nu-ți dai voie să-l întinzi spre celălalt, deși asta ți-e mai mult decît dorința.

Raluca habar nu avea ce gîndea Pavel. Poate devenise brusc absentă, poate un cuvînt al lui, indiferent care, o proiectase în afară, o înstrăinase deodată. îi cuprinse mîna caldă, ce tremura în mîna lui. Ce putea face ca să încălzească această mînă? Numai această mînă. Putea să-i redea forța unică, fantastică, mistuitoare. Pavel era aproape disperat, în orice caz trist. Niciodată nu voi fi în stare s-o înving, gîndea și se lăsa dus de mîna ei de fier, de mîna hotărîtă de care avea nevoie. Ce era dacă purta iubirea în el, așa cum o purtase un an de zile, din

momentul cînd a cunoscut-o? Oare venise momentul să-i facă mărturisiri, așa de timpuriu? Poate nu a cunoscut-o bine? A greșit. Cine poate cunoaște sufletul femeii într-un timp așa de scurt? Numai el, lipsit de experiență poate face asemenea greșeli. Vorba spusă zboară și nu se mai întoarce înapoi. Și-apoi Raluca e așa de gravă… Acum trebuia să-și justifice tăcerea celor cîteva minute. Mai bine-ar vorbi despre cursul de histologie. Dar nu putu nici să deschidă gura.

Ajunsă acasă Raluca își simți inima grea. Erau în dreptul celor două ferestre ciudat luminate și pe o stradă cu toate luminile aprinse, chiar în fața blocului ardea un bec mare. Lumina lui hipnotiza fluturii de noapte.

În apartamentul Liviei era întuneric. Ce s-o fi întîmplat? Mama nu se culca pînă ce nu-și vedea fata acasă, în apartamentul de vizavi, pe deasupra perdelelor albe, în fund, zărea camera cu rafturile pline de cărți. Privind-o numai, simți fumul de țigară ce domnea acolo ca o ceață a insomniilor lungi. Vedeai de afară lampa din odaie. Nu era o lampă aprinsă pentru un întîmplător nesomn, ci un mare glob luminos, bulgăr de gheață incandescent, soare de odaie pentru a menține umbra nopții ce se plimba prin unghere, căzînd peste cărți, cînd peste masă, peste masa pe care stăteau tot rînduri de cărți.

Raluca a observat cum Pavel privește atent încăperea aceea luminată ce avea încă jaluzelele netrase încît oricine putea vedea ce e înăuntru fără nici o greutate. Raluca nu se putu opri să nu urmărească atent fiecare gest al lui Pavel și privirea lui foarte ageră, cu toată senzația pe care ți-o dădea că e interiorizată, indiferentă, de-a dreptul apatică uneori.

— Ai văzut ce cărți are și încă prin geam nu poți vedea toate rafturile bibliotecii.

— Cine locuiește acolo?

— Un magistrat pensionar. Responsabilul blocului, cel cu evidența cărții de imobil. Mare pasionat de literatură.

Prin mintea Ralucăi trecură parcă aievea cuvintele mamei sale. Își aminti cum îi povestea despre magistratul acesta bolnav după literatură, cum îi făcea pensionarul propuneri de căsătorie și, fără să vrea, zîmbi deoarece povestea i se părea caraghioasă. Cum? Se întreba. Mama ei, tînără, frumoasă să se căsătorească cu un om bătrîn? Nu, mama ei nu va face o asemenea greșală. Deși se potrivea așa de bine cu aceste cărți, împietrite pe rafturi, cuminți, deși erau adunate la un loc de o pasiune.

— Am uitat să-ți spun. în orașul nostru se construiește un spital nou, mare. Cel vechi e neîncăpător. Se va construi pe un teren mare, circa 10 ha, în afara orașului, și probabil doctorul Iordache va fi directorul spitalului nou.

— Acolo va pregăti și un loc pentru Camelia ca să lucreze sub îndrumarea sa. Din păcate nu este fata care dorește să-și însușească meseria și s-o practice cu pasiune, zise Raluca și regretă imediat că era nevoită să fie așa de sinceră, deși poate că Pavel nu merita să-i arate tot ce gîndește.

— De ce ai această părere atît de aspră despre ea? Va avea o diplomă și slujbă. Depinde de ea cum va putea să se descurce. Și muncind poți învăța, dacă munca îți este dragă.

— Uneori, e bine să ai și un tată. Simți un sprijin chiar dacă n-ai nevoie de el. Ai un zid de apărare contra furtunilor ce ar putea veni. Mergi cu mai mult curaj. Toți știu că ai un tată. Ceea ce mi-a lipsit mie.

— Pentru ce să te sprijine? Cînd ești un om format, cu diplomă în buzunar. Cînd știi să înveți, să iubești, cînd ești stăpîn pe picioarele tale. Și dacă ai un soț, te apără el, îți dă curaj.

— Greșești. Un soț nu e un tată. Ai nevoie de cineva lîngă tine în mai multe feluri. Să nu cazi fără voia ta, să nu te doboare vînturile, valurile. Pe Camelia nu o interesează profesia de medic, decît pentru că-i dă prilejul să locuiască în oraș, să rămînă lîngă tatăl ei, să cîștige bani… Se simte în siguranță. Dar nu înțelege încă ce serioasă trebuie să fie o femeie care e medic.

— Ca medic trebuie să fii un om dintr-o bucată. Să vezi oamenii, să cauți vindecarea lor. Să-i sprijini. Trăiesc cu speranța în ușurarea durerilor. Să vezi urmele întunecate pe care durerea le lasă pe chip, să vezi apoi curajul, credința lucind în ochii acelora care se bizuie pe o luminiță așa de îndepărtată de speranță. După mine este atîta iluzie în medicină și totuși mai există încă ceva. Eu am văzut bravura care-l face pe om să întîmpine prevestirea morții cu o glumă pentru că e prea mîndru ca să vrea să lase să i se vadă pe chip spaima din suflet.

Raluca nu mai asculta cele spuse de Pavel. Parcă era ametită. Îi venea s-o ia la goană deodată. Să alerge singură. Să alerge.

Întunericul ce domnea în camera mamei ei o îngrijora. De obicei Livia nu se culca pînă cînd nu o vedea acasă. Adormea știind-o că este lîngă ea, altfel nu putea să închidă ochii și stătea cu lumina aprinsă, citind sau scriind în caiet.

— Noapte bună! spuse Raluca brusc, întrerupînd conversația, după care dispăru ca o nălucă pe ușa blocului.

Se repezi după ea. De ce fugi așa repede? Așa se spune „noapte bună?“ O cuprinse în brațe și o sărută.

S-a desprins brutal din brațele lui și a luat-o la goană pe scări.

— Duminică vin la voi, îi strigă în urmă. îmi dai voie?

Raluca intră în odaie tremurînd. Ciudat, mama ei nu era acasă. Și fără să se mai poată opri s-a trîntit pe studio în hohote de plîns.

— Cît de vinovată sînt față de mama! N-am făcut niciodată așa ceva. în momentul acela își dădea seama că într-adevăr începea să-l iubească. îi răsuna în ureche numele lui: Pavel. Parcă se legăna rostindu-l în gînd. Ce va fi? Cum se va termina? Nu-și putea închipui nimic din ce-avea să se întîmple. Era mulțumită și nu dorea să se gîndească la ce va fi mai departe. Și totuși un clopoțel straniu, doar cîteva sunete o smulgeau din acest echilibru. Vroia să știe ce va fi, nu vroia să știe.

Noaptea coborîse, o cuibărise alături de cel drag, un bărbat ce o sărută. E sincer? Admirat de colege, curtat… Și cum se face că numai ei i-a declarat dragostea lui? Oare numai ei? O iubește cu adevărat? Acum simțea limpede că fugea mereu de dragoste. Fugea de frică să nu cadă într-o capcană. De aici și nebunia cu singurătatea. De unde atîta frică… și fugă. Pînă cînd?

Greu să găsești adevărul atîta timp cît sufletul, plin de fericire, colindă ca un abur binefăcător în jurul ei.

El a venit prin ușa ce s-a deschis larg. începutul începutului. Povestea avea ceva delicat și primejdios. Acele asigurări, prea multe destăinuiri, jurăminte și toate venite într-o noapte. O înspăimîntau, dar ceva le ajuta, așa că nu o puteau încă întoarce de la încăpățînarea ei de a refuza iubirea.

— Mamaaaaa… mamaaaaa… strigă de cîteva ori, dar nici un răspuns.

— Nu e acasă. Unde o fi singură? fără… fără… să știe ea. După cîteva minute auzi telefonul. Suna chiar mama ei de la o prietenă bolnavă. Era îngrijorată de întîrzierea ei. Îi explica de ce a plecat singură fără să-i lase nici un bilet.

— Unde ai întîrziat atîta? o întrebă neliniștită. Știi, vroiam să plecăm împreună. Doamna Manoliu dorea să te vadă. Și pe urmă ca viitor medic ne gîndeam amîndouă că te pricepi să dai primul ajutor bolnavului.

— Iartă-mă, mamă, crede-mă că nici nu știu cît e ceasul acum.

— Ați uitat de ceas, dar nu e nimic. Mi-ai dat niște emoții. Bine că nu s-a întîmplat nimic rău. Îmi făceam fel de fel de gînduri și toate prăpăstioase.

— Nimic, zise oftînd, uitîndu-se la ceas. Într-adevăr era ora 11. Cum de a trecut așa de repede timpul?

— Știi… M-a condus un coleg pînă acasă. Pe drum discutînd ba de una, ba de alta, nu mi-am dat seama cum a

trecut timpul.

Destul sînt eu supărată, gîndi în sinea ei Raluca. Poate că e bine așa. O mai vede și mama plîngînd și numai plăcere nu i-ar fi făcut s-o știe necăjită. Ar fi insistat să-i spună adevărul. Și oare ar fi putut-o supăra pe mama ei? Cu starea asta ciudată!

Cele cîteva telefoane primite de la Pavel mai mult o tulburau, provocîndu-i o stranie neliniște. Nota fiecare cuvînt în memorie, încărcînd-o cu fiecare vorbă rostogolită în toate direcțiile. Se oprea la fiecare cuvînt pentru a-l putea răstălmăci în singurătate. Îi destăinuia suferința lui, dorul de a nu o vedea oră de oră. Începea să-și dea seama că atunci cînd nu o vedea cădea într-o stare de melancolie. Nu putea să-și găsească astîmpăr. O chema la telefon. Dorea să-i audă vocea, vocea ei blajină, neprefăcută. îi vedea chipul dincolo de firul telefonului. Se calma, devenea fericit. Își recăpăta liniștea pentru o perioadă scurtă de timp. Apoi telefona din nou. Vorbea. Închidea. Și în cîteva minute iar avea chef s-o audă. După toate acestea povestite de el cu multă sinceritate și naivitate, pe Raluca o cuprindea mila. Îi făceau și o mare plăcere toate aceste apeluri. O zgîndăreau. Se frămînta fără nici un rezultat. El pornise de la început cu ideea că este iubit. Se simțea fericit. Dragostea lui nu era însoțită de gelozie. Era tot atît de sigur. Știa că nimeni nu-i poate lua ceea ce îi aparține în acel moment. Se simțea cuceritorul unei stele pe care o va ține în palmele lui mereu. Nu se îndoia că și Raluca are aceleași sentimente. Aproape că făcea abstracție de ea.

*

Livia se hotărî să se ducă la stațiunea montană așa cum îi recomandase medicul. Bineînțeles, își făcuse planul să plece cu fiica ei. Raluca avea nevoie de recreere după un an de facultate. Toate examenele fuseseră luate cu zece. Cu Pavel abia dacă s-a întîlnit de cîteva ori. El era ocupat cu pregătirea lucrării pentru examenul de stat și plecase să lucreze în liniște la sora lui în Ardeal. Rămasă cu singurătatea de care făcea atîta caz, trăia de fapt mereu alături de el. Îl simțea aproape, oricît încerca să-l depărteze. Chipul lui îi revenea și o însoțea pretutindeni.

Cînd rămînea singură în odaie vorbea cu vîntul, cu soarele, cu umbra lui. Era noaptea în care nu dormise. Să treacă mai repede! Abia aștepta să se facă ziuă.

— Ce lungă mi s-a părut noaptea asta!

— Oboseala! Ți-am spus să nu pui atîta inimă învățînd. Am primit două bilete și mergem la Vatra Dornei.

— Mă bucur. Mata ai nevoie de odihnă și de aer de munte. După gripă ai slăbit tare mult. În două-trei săptămîni, îți vei

reface sănătatea. Eu nu am nevoie. De ce să mai cheltuiești și cu mine? Stau acasă ca să învăț și să citesc.

— Plecăm împreună. Nu aș avea liniște știindu-te singură acasă.

— Atunci vom pleca împreună. Am terminat examenele, restanțe nu am.

Livia își revenise și se simțea cumva bucuroasă așa că merse cu fiica sa la o prietenă, cu care au stat toată ziua, discutind fel de fol de lucruri. Venise vorba și de căsătoria Ralucăi. Doamna Silvia le mărturisi că a găsit o partidă foarte bună pentru Raluca – un tînăr magistrat, fiul unui profesor care are deja un apartament angajat de părinți și un autoturism nou și altele. Livia se bucura auzind toate acestea, gata să accepte întrevederea între ei. Raluca, deși enervată de discuție, după ce le ascultă destul de atent, le tăie orice speranță:

— Pînă cînd nu-mi termin facultatea, nici gînd. Nu. Nici nu doresc să-l cunosc.

— Păcat, Raluca. Să te gîndești la situația lui materială. Nu-ți dai seama cît contează în viață să depășești, fără greutăți materiale, primii ani de căsătorie, cînd ești tînăr.

— Pe urmă, e frumos, elegant, deștept. Dorește o fată cuminte, modestă.

— Pe urmă e frumos… deștept. Intîi casa… că obrazul ce contează… Iertați-mă, sînt rea.

— Vezi? Potrivirea e perfectă. Ai să trăiești mai bine avînd de toate.

— Mamă și tușă Silvia, nu-mi vînd sufletul pe apartament, autoturism și altele. Vreau să-mi fac viața frumoasă.

— După ce ai să-l cunoști, vom vorbi, zise Silvia, indignată de răspunsul Ralucăi, ea care o vedea deja măritată cu tînărul magistrat.

Seara s-au întors acasă, mulțumite de felul în care prietena le-a primit. De fapt, doamna Silvia care era văduvă, locuia singură, iar pe Livia o iubea de cînd o cunoscuse. Îi făcea o deosebită plăcere s-o vadă la dînsa acasă.

Cînd să intre în bloc, chiar în prag, s-au întîlnit cu doamna Rădulescu.

— Bine că te văd, îi spuse Ralucăi, azi-dimineață te-a căutat un tînăr.

Raluca tresări fără voia ei.

— Cum arăta?

— Vrei să știi? Un băiat frumos, de picai jos privindu-l.

— Da, chiar așa…

—Unde ai văzut femeie să cadă cînd vede un bărbat prea frumos?

— Așa se zice duduie Raluca. Era frumos de picai jos privindu-l. Înalt, cu ochii mari negri, părul buclat, pieptănat peste cap. Fruntea mare, albă, ca o coală de hîrtie. Ce să-ți mai spun? Mai departe nu găsesc cuvinte. Da era tare frumos.

— Și n-ai fost curioasă să-l întrebi cel puțin cum îl cheamă? Cine este? zise așa ca să vorbească Raluca emoționată căci după cele descrise își dăduse imediat seama că era Pavel.

— Nu. S-a întristat la față și a plecat cu capul lăsat în jos, fără să spună ceva.

Livia și Raluca se grăbeau să intre în apartament cînd se auzi iar vocea Emiliei Rădulescu care striga în urma lor:

— A venit și după-masă tînărul și-a întrebat din nou de Raluca.

— Nu au fost azi pe acasă? Pe un ton foarte politicos? Chiar nu au fost sau nu ați observat?

— Eu? Nu se mișcă nimic fără știrea mea în acest bloc.

— De data asta, doamnă Livia, l-am urmărit pe fereastră după ce-a ieșit din bloc. Așa, de curiozitate, căci vă spun drept, chipeș mai era! M-a tot întrebat de mai multe ori cînd veniți. „Cînd vin? Cînd vin? Nu știți nimic? Unde sînt plecate? Sînt împreună?“

— Ce îmi spun cînd pleacă și unde pleacă? De ce pleacă? Nu vă pot spune. Dacă știam vă spuneam. Le-am văzut trecînd dimineața, gătite frumos amîndouă. Pînă să ies din casă, să le întreb, plecaseră. Erau departe și nu mai puteam să le strig.

— Da. Sînt undeva departe de nu au venit toată ziua acasă. Da. îmi pare rău!

*

Pavel plecase întristat. În jurul lui totul era pustiu. Un gol, necunoscut pînă atunci, îi cuprinsese inima. Își făcea fel de fel de reproșuri. Îi părea rău că nu stătuse mai mult de vorbă cu Emilia, vorbăreață de la care putea afla multe lucruri necunoscute lui despre Raluca. Dar oare el nu are încredere în fata pe care o iubește? De ce? Ar fi prea meschin din partea lui să ceară referințe de la o locatară. Adevărul era însă altul. Venise într-un suflet s-o vadă. Apoi mereu simțea nevoia să-i pronunțe numele, să vorbească despre ea.

Da, nu fuseseră acasă toată ziua. Ce poate fi la mijloc? De unde să ghicească? Presupuneri pot fi multe.. Adevărul însă? Mergînd cu pași rari pentru a lungi timpul, frămîntat de diferite presupuneri, copleșit de bănuieli… Ciudat dar neîncrederea începu să i se strecoare chiar în miezul dragostei, aruncîndu-și umbrele, pe care tot el încerca să le înlăture, de groază să nu-i cuprindă tot sufletul, dar mai ales această bucurie nerăbdătoare. Era îndrăgostit. Asta era sigur.

*

— Pavel, el a fost, șopti Raluca cu ochii plini de lacrimi. Unde să-l caut? Unde îl pot găsi?

Îi venea să fugă după el, să-l strige, să-i spună că i-e dor de el, că vrea să-l vadă, să stea de vorbă mult… mult… Să nu se termine niciodată discuțiile lor, sufletele să se deschidă fără nici o teamă. Să se apropie în bătaia razelor de soare, în seninul cerului. Și ce frumos ar fi fost! Orele ar fi trecut ca niște secunde, noaptea s-ar fi scurs un minut, cît mișcarea pleoapelor peste un vis frumos…

— Culcă-te liniștită! Să nu te frămînți pentru un bărbat! Cine merită suferințele noastre. Culcă-te! Pînă dimineață ai să uiți. Somnul o să te liniștească, este un medicament bun. Poate îl vei visa și, în vis, veți fi împreună. Iar cînd te vei deștepta, vei fi bine dispusă. Hai fii fetiță deșteaptă.

— Ce frumos ar fi, dar gîndurile… Și-apoi mă dor tîmplele, de parcă mi-ar zbura sub ele un stol de păsări. Da, asta e senzația pe care o am. Nu-i vorba de nici-o metaforă. Îmi huruie capul, de parcă mi s-ar fi mutat sub frunte cerul ăla dinainte de furtună, plin de păsări agitate, infernal de zgomotoase.

— Gonește stolurile ce poposesc în sufletul tău fără voie, se nasc fără voia ta, cresc și noi sîntem neputincioși în lupta cu ele. Știi, zgomotul acesta de care-mi vorbești, ne întunecă rațiunea, ridicîndu-se mai presus de orice. Totul este ca omul să nu-și piardă rațiunea, să-și păstreze judecata mai puternică decît sentimentul iubirii. Să știe să se oprească la timp, pentru a nu cădea în greșala din care nu ar mai putea ieși cu ușurință.

Răsărise soarele, ridicîndu-se printre crengile copacilor, tot mai sus. Lumina roșie se revărsa peste fiecare frunză. Se topea așa roua dimineții pe care dac-o privești începi să înțelegi cum sîntem noi pe dinăuntru atunci cînd începem să iubim. Bobițele acelea infime de apă argintie, sferele acestea cît gămălia unui ac, cuibărite în verde, așa cum ne-am cuibări și noi argintul viu în leagănul unei frunze. Să poți să-l mîngîi pe cel iubit ca roua pămîntul…

Raluca deschise larg fereastra odăii, căutînd parcă să cheme mai aproape pata roșie, rotundă, apărută pe cerul albastru, nespus de albastru.

— Pavel!… O, doamne, unde ești? Tu mă cauți și nu mă găsești, eu te strig și nu mă auzi!

— Ralucaaaaa… Ralucaaaaa… strigă din toate puterile Camelia. Ce faci singură în cameră? De ce nu vii la mine să mai stăm de vorbă? Mă plictisesc îngrozitor!

— Eu?… Citesc. Am cîteva cărți interesante. Trebuie să le termin.

— Ce cărți citești? De ce ți se par așa interesante?

— Sînt luate cu împrumut. Eu n-am reușit să mi le cumpăr.

În nopțile senine, bolta cu albastrul întunecat mă strivește prin infinitul ei. Stelele trezesc în mine simțămîntul unei înstrăinări pline de melancolie și o dorință nestăvilită de a mă desprinde de mine însumi spre a călători.

Stelele mici cu lumina lor de candelă rece îmi umplu sufletul. Ce stranii reprezentări, ce doruri chinuitoare venite parcă dintr-o lume, unde dragostea adevărată și pătimașă rămîne suspendată sus, rătăcind printre astre.

— De ce să vorbim noi de tristețe? La vîrsta noastră ea nu există. Dacă eu m-am întîlnit cu Marius sînt fericită. El mă iubește, îmi jură credință pînă la moarte. Pot oare să nu-l cred?

— Ce urît sună cuvîntul „pînă la moarte”!

— Cum adică?

— Tristețea are o vîrstă de milioane de ani, pe cînd bucuria, este întotdeauna legată de vîrsta copilăriei. Arată ca un copil, bucuria, căci în orice inimă ea se naște din nou și cu cît înaintezi în viață cu atît se împuținează, așa cum în pădure florile apar tot mai rar, pe măsură ce pădurea devine tot mai deasă.

— Trebuie să mă înțelegi bine. Dragostea mea nu se reduce la un moment de maximă intensitate afectivă – o strîngere de mînă, un sărut, sau… îmi place să-l văd cum merge, cum stă jos, cum vorbește, cum rîde. Să-l privesc în ochi pătrunzînd în adîncimea lor, unde se scaldă lumina și visele, să-i observ fruntea, mișcarea mîinii, să-l simt cum respiră, să-i aud inima. Și-apoi căldura care iradiază, purpura dorinței crescînd, contopindu-se cu sufletul meu. Lîngă el mă simt liniștită, puternică, sigură. De mînă cu el mi se pare că nu mai există obstacole care să împiedice marele salt spre fericire.

— Eu cred, Camelia, că sentimentele sînt reciproce. Nici el nu poate trăi fără tine.

— Vezi, eu lupt cu sentimentele mele. Încerc să le strunesc, dar nu reușesc întotdeauna. Nu pot să mă prefac, să mint, căci tot timpul el este prezent.

— Pînă la terminarea studiilor timpul îți va fi un prețios sfetnic, care te va ajuta să depășești momentele critice din viața ta de studentă îndrăgostită.

Raluca era o fire reținută. Pentru nimic în lume nu și-ar fi dezvăluit sentimentele. Pe cine l-ar fi interesat sufletul ei? De unde atunci nevoia asta de a povesti numaidecît, chiar în clipa aceea totul, totul, fără cel mai mic ascunziș, fără să se cruțe?

— Camelia, sînt încă multe lucruri necunoscute. Experiența noastră de viață este așa de mică și din această pricină ne putem așa de ușor înșela. Și tu care știi mai multe, mai trebuie să înveți. Eu, ce să mai spun!

— Da. Eu însă vorbesc de Marius. El îmi va fi soț. În el am încredere și nu văd fără el viitorul meu.

— Mie mi se pare că iei decizii pripite. Prea îți plac frazele definitive. Dragostea se aprinde ușor, și uneori arde de nu mai rămîne decît cenușă. O cunoaștere adîncă și uneori doar cîteva clipe de atenție te lămuresc. Rațiunea este așa de importantă cînd iubești nu de dragul rațiunii, ci de dragul iubirii. Ca să nu ai surprize oribile. Ca să nu fii singur în realitate atunci cînd crezi că ești mai aproape de celălalt. Trebuie să fii lucid în dragoste, paradoxal, de dragul dragostei, așa cred eu. Nu știu însă dac-o să mă țin, cînd s-ar cuveni de aceste principii.

— Cum așa? zise Camelia mirată. A venit la tata, mi-a cerut mîna. Mai mult decît atît, trebuie să știi, și ți-o spun numai ție, Marius, este obligat să mă ia de nevastă.

— Ce obligație? O iubire se poate naște, apoi crește iar la un moment dat de ce n-ar putea să și moară. Tu ți-ai pus această întrebare?

— La mine nu se va întîmpla așa ceva. Marius mă va lua de nevastă, chiar dacă nu mă va iubi. Din obligație, și tot îi voi fi soție.

— Ce spui acolo, oricum îți urez noroc de pe acum. Ți-am zis, știu și eu, doar niște păreri. Așa văd eu lucrurile. Sînt prietena ta și nu-ți doresc decît binele. Sinceră cu tine voi fi mereu. Părerile mele sînt ale mele.

— Tata are destui bani și vrea să-și vadă fiica fericită.

—Tu poți fi mulțumită știind că banii…

— Am auzit că plecați la odihnă.

— Poate da, poate nu. încă nu-i nimic sigur.

— Dacă va fi da, atunci încotro o luați? întrebă Camelia foarte curioasă.

— Să-ți spun sincer, nu știu încă unde. Mama trebuie să plece, este destul de obosită. Muncește mult.

— Cînd ai să știi să-mi spui și mie!

— Nu-i nici un secret.

— Speram să plecăm împreună așa cum făceam în vacanțele din trecut.

— De data asta n-o pot lăsa pe mama singură, este obosită și trebuie să fiu cît mai aproape de ea.

*

Hotelul unde au fost cazate era impunător.

Prin fereastra deschisă pătrundea aerul proaspăt al pădurilor, și concertul matinal al păsărilor aducea zvonul înălțimilor cu arome de brad. Era apoi, mirosul acela puternic de rășină. Cîntecul păsărilor crea senzația unei lumi de vis, ți se părea că te-ai născut din nou…

După ce și-au schimbat hainele de drum, au coborît în restaurant pentru micul dejun. Erau acum două femei elegante, zîmbitoare.

S-au așezat la masa de pe terasă, în fața cofetăriei și au comandat micul dejun. Vizavi stătea un bărbat.

Privi spre masa lor schițînd un zîmbet vag. Ochii albaștri, curați, cu sclipiri reci, nici nu se înseninară, nici nu se îngîndurară, rămaseră impasibili, cu o expresie indescifrabilă, parcă ar fi privit înăuntru.

— Oare de ce oamenii îmbătrînesc și mor? întrebă Raluca așa dintr-odată. Vocea îi era uscată, seacă, egală.

— Toți îmbătrînim, murim, nici unul nu scapă drumul acesta.

— Da, dar tu n-ai să îmbătrînești niciodată și nici nu ai să mori. Nu-i așa? Vei trăi lîngă mine. Mama mea nu are moarte. Așa vreau eu.

— Toți copiii vor așa și gîndesc cum gîndești tu.

Livia o privi cu ochi tăcuți, deși privirea și întreaga-i înfățișare te-ar fi îndemnat să bănuiești că e cam neatentă și greoaie în reacții, că are nevoie de un răstimp pentru replică.

— Da, unii se bucură, alții abia așteaptă să scape de cîte cineva. Pe mulți viața lungă a semenilor lor îl· plictisește și îi obosește.

— Nu, nu ai dreptate mamă. Nu, nu sînt toți tinerii așa. De ce să rîdă de bătrînețele omului? Din contră. Mulți îi respectă, îi ajută. Cei care gîndesc astfel sînt destul de puțini.

— Generația voastră vrea să urce prea repede treptele vieții și uneori fără nici un discernămînt. Greșelile săvîrșite acum atîrnă greu mai tîrziu. Ce bine ar fi să vă putem dărui și experiența noastră.

— Chiar dacă mama mea va îmbătrîni, eu am s-o iubesc și mai mult. Am să am grijă cum a avut și ea de mine.

— Știu. Ești un copil bun și sînt mulți cei care gîndesc ca tine. Dar nu uita că sînt și excepții. Pe unele ai reușit să le cunoști.

— Nu știu de ce omul care stă vizavi de masa noastră ne tot privește. Parcă ar vrea să vorbească cu noi. E atent la convorbirea noastră, deși nu aude ce vorbim.

— Cine știe la ce se gîndește de fapt?

— Ciudat! Desigur, simți de la distanță că ne vorbește. Cuvintele ar vrea să se desprindă de el.

— Ce straniu cuvintele se desprind de el și nemaiputînd fi stăpînite au o viață a lor, separată, nu-i așa?

— Cuvintele exprimă gîndurile. Cine-și poate stăpîni gîndurile, stăpînește și cuvintele.

O clipă mai tîrziu bărbatul s-a ridicat și a plecat. A luat-o peste pajiștea din fața terasei spre parc. Era mic și bătrîn.

După cîteva zile Raluca își dădea seama că momentele de bună dispoziție ale Liviei erau artificiale. Observase că plimbările erau numai aparent mijloace de încîntare pentru că în realitate o oboseau. Gîndurile Ralucăi rătăceau prin codri, unde printre piscuri, căutînd un răspuns la întrebările pe care și le punea. Răspuns pe care nu-l putea da nimeni. Singurul de care s-ar fi apropiat cu sinceritate era Pavel. Numai el ar fi putut înțelege cu adevărat starea ei.

— Unde ești să-ți mărturisesc toate gîndurile mele? Își spunea, plimbîndu-se singură prin pădure. Crengile copacilor o întîmpinau cu zîmbete de încurajare, mîngîindu-i trupul, fața, părul. Oare stînd departe unul de altul, ceața poate întuneca urcușul spre lumină, ploile se pot revărsa peste seninul ochilor și burnița poate acoperi luna? Ce poate să distrugă sau să clădească distanța? Ne apropie oare spațiul căscat între noi așa cum cîmpia apropie firele de iarbă crescînd la aceeași înălțime în dorul lor de soare? Sau pînă la urmă distanța devine hăul, prăpastia aceea peste care nu poți trece, obligat să fii prizonierul unuia dintre maluri. Pentru prima oară simțea că-i e frică de singurătate, c-o sperie acest gol sau poate plinul acesta sfîșietor în care te simți fibră cu fibră, pînă la împietrire, ce îngrozitor ca o piatră în țărînă, ca un lucru pe care nu-l mai rostogolește nimic către nimic…

Într-o dimineață, după ce au luat dejunul, i s-a părut că pădurea își schimbase toată configurația cromatică, o nuanță caldă, așa cum se întîmplă cînd simți că te-ai îndrăgostit de cineva.

Toți cei care o cunoșteau pe Livia erau încredințați probabil că avea noroc în viață. Lumea credea fără îndoială că dacă ai tinerețe, frumusețe, nu poți duce lipsă de duioșie, de mîngîiere, că dragostea și bucuria sînt nedespărțite de vîrsta frumoasă. Livia singură știa cît de departe de realitate este această părere. Gîndurile ei se risipeau în toate direcțiile, ca niște crengi de copaci. Era încredințată că nimic nu-i poate schimba viața, știa foarte bine ce are de făcut și nu dorea altceva decît puterea de a-și realiza proiectele deja conturate. Trecutul era o carte deschisă, care, cu toate eforturile de a o închide, păstra între coperțile ei pagini ce o obsedau pînă la durere. A crezut totdeauna în dragoste și nu reușea să înțeleagă cum poți călca în picioare jurămîntul de credință.

Raluca întrerupse tăcerea ei. Doar gîndurile mai rătăceau pe toate meridianele ca niște scîntei revășite dintr-un foc uriaș.

— Mama!? Vorbesc cu tine, vreau să mă înțelegi. Nu știu ce se petrece cu mine. Sufletul meu e cuprins de viscol, nu știu de

unde a venit, din ce parte a lumii, a căzut peste mine sfărîmîndu-mi liniștea. Unde e pacea dinainte?

— Am observat, zise Livia, te urmăresc de mult, văd că ceva te frămîntă, suferi, s-a petrecut o schimbare, citesc în sufletul tău. Ce se întîmplă?

— Să nu-mi spui, nici eu nu știu ce s-a întîmplat, încă plutesc între două cuvinte: sigur și nesigur, într-o balanță ce nu arată încă nimic. Foarte ciudat, neprecis, o ceață, iar dincolo de ea un necunoscut… E aproape insuportabil.

— Raluca! Te gîndești la Pavel, așa bănuiesc. El te-a tulburat și a aruncat în inima ta bucuria și neliniștea unor sentimente neîncercate de tine pînă acum. Eu cred că este un om bun, sincer. Dar dacă te iubește mult sau puțin nu pot să-mi dau seama…

— Da. Parcă ar fi el. Așa cred. Nu știu dacă da sau nu. Nu reușesc să-mi dau seama care e locul lui în sufletul meu și nici cum a reușit să intre în această carapace. Ce pot să cred sau ce pot să nu cred?…

— Dar un sfat poate să-ți fie de folos acum, zise Livia. Ești o ființă ascultătoare, dar și ambițioasă. Nu m-ai contrazis niciodată, ai ținut seamă de sfaturile mele. Gîndește-te bine. Și încă ceva – mai puțină încredere în dragoste. Cu timpul îți vei da seama în ce măsură dragostea a reușit să te captiveze fără a putea să te împotrivești focului ei mistuitor. Sînt sigură că este vorba de Pavel. Ai grijă!

— Știi, mama el jură că nu ne vom despărți niciodată, că nu este în stare să mă părăsească sau să iubească pe alta. Fixează data căsătoriei… Atunci îl cred, sînt fericită, este lîngă mine și îi simt bătăile inimii calde, ce se unesc cu ale mele.

Cînd fixează data căsătoriei spune cum voi fi îmbrăcată, ce rochie îmi va cumpăra, pe cine vom invita. Ore întregi cînd ne plimbăm discutăm despre viitorul nostru, de parcă am fi o singură ființă. În clipa aceea sînt fericită.

— Aceeași vioară cîntă pe aceeași strună. Melodia se repetă. Vai, zise Livia, parcă speriată. Ochii i se umpluseră de lacrimi. Tinerii visează lucruri minunate. Uneori visele rămîn în afara realității, iubirea se transformă în decepție…

— Nu, Pavel nu este așa. Am încredere în el. Cuvintele lui sînt sincere. Îl respect și mă respectă. Cînd sîntem departe unul de altul se naște îndoiala, neîncrederea, nesiguranța și mai mult decît atît – frica… Nimeni dintre noi nu poate fi stăpîn pe ziua de mîine. Totul se mișcă odată cu noi. Nu putem vorbi despre ziua de mîine, cînd cea de azi încă nu a început. Soarele nu a răsărit. El poate schimba multe lucruri fără voia lui. Dar aș putea să-l uit! Pot trăi fără el.

— De ce să vorbim de ceea ce va fi? Este prematur, zise Livia încurajîndu-și fiica, căutînd prin cuvinte de îmbărbătare să-i îndepărteze tristețea și neîncrederea în ziua de mîine. Uită-te la brazii ce stau în fața noastră și ne întîmpină cu siguranță și liniște. Cîte au văzut, cîte au auzit, dar nu au spus nimănui nimic. Au privit, au adăpostit la umbra lor cu aceeași seninătate atît pe cei fericiți, cît și pe cei nefericiți. Dar bradul domină cu mîndrie înălțimile, scrutează depărtările, respirația lui parc-ar fi elementul fundamental al vieții oamenilor și animalelor care populează pădurea. Uneori copacul acesta mi se pare simbolul sănătății și al vigoarei umane.

— Eu cred, zise Raluca, că viața nu se va stinge odată cu noi amîndouă. Nu crezi? Privesc cum răsare soarele, cum apune și nu reușesc să-mi explic acest fenomen ciclic al naturii, cînd a început și cînd se termină.

— De ce oare ne bucurăm atît de puțin de acest decor al naturii, de frumusețea și bogăția lui? Cel puțin cît timp sîntem în mijlocul ei.

— Privesc oamenii, se plimbă veseli, se bucură de viață.

— Nimeni nu știe ce este în sufletul lor. Ei au lăsat necazurile, la o parte, dacă le-au avut și acum se simt eliberați de toate grijile, cel puțin atît timp cît stau aici.

Raluca n-a căutat niciodată s-o întrebe pe mama ei dacă a iubit pe cineva cu adevărat și cine a fost acela. Cum l-a cunoscut pe tatăl ei, cum s-au căsătorit? Dacă el era fericit cînd ea a venit pe lume. Se opri… Cine poate fi?… Taina mamei se prelungește. Nu am nici un drept să-i descopăr trăirile tinereții. Enigma va rămîne enigmă. Necunoscutul trebuie să rămînă tot necunoscut.

*

Soarele cald al verii revărsa peste brazi belșugul său de lumină. Adierea ușoară a vîntului se plimba pe străzile aglomerate ale stațiunii. Neobosită, apa alerga în rîul ce curgea la picioarele pădurii spălînd-o cu șoapta mișcărilor veșnic tinere. Sărutau ochii depărtării, căutînd tainele păstrate în piatra malului. Norii albi țeseau covoare noi. De departe se auzea un cîntec de fluier care se pierdea pe un drum de păstor. Stațiunea avea și poteci și poiene tainice – un dreptunghi mic de verdeață, într-un desiș din apropiere.

Se grămădeau lîngă gardul de lemn al grădinii salcîmii tunși, iar liliecii își împleteau trunchiurile încordate și răsucite ca niște mușchi dezgoliți. Aici creșteau ulmii și îmbătrîneau stejarii, dar nu se vindea înghețată, nu erau chioșcuri, nu cînta nici o orchestră și nu se bea bere. Cîteva bănci scunde, verzi, bătute în pămînt, de-a lungul potecii ce străbătea muntele ca o săgeată aeriană.

Privind prieteniile ce se înfiripau Raluca se gîndea: „Oare nu cumva mama nu s-a măritat din pricina mea?“ Credea că este necuviincios să-i ceară mamei ei o explicație. Avea însă remușcări, se simțea vinovată, i se părea că este singura piedică în calea refacerii vieții mamei ei. Se considera o povară. Conștientă de acest lucru nu știa cum să se poarte. Viața Liviei era Raluca pe care o iubea cu patimă dar fără manifestări exagerate. Încerca s-o facă să nu simtă lipsa tatălui. Dar Raluca nu-l cunoscuse și necunoscîndu-l nu-i simțea lipsa și nu-i ducea dorul. Poate, uneori, regreta că mama ei nu are nici un ajutor material. Trebuia să lupte singură cu neajunsurile vieții. Uneori îi venea să zică: mamă, căsătorește-te, ești tînără, frumoasă. Eu nu am nimic contra, sînt mare și nu mai trebuie să-mi duci grija. Însă cînd dorea să deschidă gura pentru a-i spune așa ceva, cuvintele se opreau. Propuneri de căsătorie i se făcuseră de mai multe ori fără ca Livia să accepte vreuna.

— Doamnă sînteți singură? o întrebă un bărbat, care o urmărise de la sosirea în stațiune.

— Ce vă interesează dacă sînt singură sau nu?

— Nu vă supărați! Nu vreau să vă jignesc. Eu sînt singur și mi-ar face plăcere să schimbăm cîteva vorbe.

— Domnule, eu în schimb nu sînt singură. Am o fiică de care nu mă despart. Venim împreună, plecăm împreună.

— Ce legătură are una cu alta? Și eu am o fiică. Este măritată, este ingineră. Soția mi-a murit anul trecut, am rămas singur.

— E greu să fii singur. Păcat, mai zise Livia impresionată de sinceritatea lui și totodată încrezătoare în ea. Și mie mi-a murit soțul, de mult, copilul nici nu se născuse.

— Cum așa? Așa de tînăr?

— Da. Nu avea decît douăzeci și șapte de ani.

— Acum tot singură, ca și mine? Sînt profesor la București.

— Poate ne vom mai întîlni, dar cu o singură condiție – să nu știe fiica mea.

— Voi proceda cum credeți dumneavoastră că e mai bine.

După despărțire, Livia a început să se gîndească la cele spuse de el. Ce potrivire Eu singură, el singur. Poate fi tovarăș bun de viață, înțelegător, corect. Nu mi-a spus nici cum îl cheamă. Nu l-am întrebat și îmi pare rău. Am dorit ceva amîndoi. În doi e mai ușor de mers. Două mîini unite…

A doua zi, prima întrebare pusă de Livia a fost:

— Ne întîlnim, dar eu nici nu știu cum vă cheamă?

— Numele meu, nume comun – Sîrbu Constantin.

— Nume comun – da.

— Nu vreau să mă rezum numai la întîlnirile trecătoare din stațiune. Aș vrea să ne întîlnim și după plecarea de aici.

— Vă las adresa puteți să-mi scrieți.

— Eu nu pot să vă dau adresa. Mă mut în altă locuință și nu cunosc încă precis adresa.

— Aveți adresa mea.

— Știți, numele meu este Livia. În blocul în care locuiesc mă cunosc toți. Ei vor ști unde mă mut, adaugă Livia regretînd pentru o clipă că nu i-a dat adresa.

La plecare, Sîrbu îi dădu adresa de acasă și cea de la liceu, rugînd-o să-i scrie.

— Plec cu speranța că nu mă veți părăsi.

Livia împături biletul, ascunzîndu-l între coperțile carnețelului purtat în geantă. L-a petrecut lung cu privirea pînă ce a dispărut din drumul ce ducea spre gară.

Un dreptunghi de soare, tăiat în patru de umbra cercevelelor se mișca pe podea, tot mai scurt, tot mai aprins, luminînd ciucurii covorului. Muștele bîzîiau, înviorate de căldură. Plopii bătrîni foșneau odihnitor, dincolo de fereastră. Vrăbiile rele de gură se certau, care să stea pe tufa asta, care pe cealaltă, și repede se împăcau din nou.

Livia se obișnuise încet-încet cu zgomotul dimineților, simțindu-l ca pe o prezență a cuiva. Băgă de seamă totodată că cineva îi tulbură liniștea. Parcă acel cineva se furișase în odaia de alături vorbind cu sfială. Își veni în fire din visare. Oare am găsit o mică oază de fericire? se gîndea. A reușit să se aprindă iubirea în sufletul ei așa de repede? În cîteva zile apele tulburate se pot limpezi. Poate o să dorească să-l caute, să-l cheme. Poate nu-și dă seama în ce direcție va evolua sufletul ei. Nu, nu mai pot s-o iau de la început. Pe ramura de miere albinele lenevesc, strugurii au licoarea însîngerată, crinii dorm sub zăpadă și trupul în iarba ce se frînge de secetă. Iată ziua s-a revărsat, roua s-a rostogolit în iarbă, ramurile s-au îngîndurat la geamul potecilor pline de lume care o chemau la viață, Îi bate poate în ușă fericirea. Omul care a apărut în prag, în viața ei poate oare schimba ceva din viața ei fără înstrăinarea Ralucăi. O bătaie în ușă și fata intră cu zîmbetul ei tineresc pe buze.

— Raluca, unde ai fost pînă acum? Am uitat o clipă de tine. Te rog să mă ierți.

— Iată-mă. Sînt lîngă tine. Am stat în parc și am citit. Dar ce s-a întîmplat? Nu cumva ai febră? Să nu te îmbolnăvești, mai sînt cîteva zile și vom fi iar acasă!

— Nu te speria, nu sînt bolnavă. Un vis ciudat, chinuitor, mi-a răscolit sufletul.

Nu o dată, Raluca observa că mama ei este palidă, tristă, îngîndurată. Tristețea ei ascundea ceva. Ar fi vrut să-i cunoască sufletul, tainele pe care le păstra undeva în străfunduri ca pe

cele mai prețioase bijuterii, s-o ajute, în nopțile albe, gîndurile rătăceau cu ani în urmă, alături ele omul care putea să-i fie un prețios tovarăș de drum. în momentele acelea lua condeiul și hîrtia încercînd să scrie, să-l cheme. Mîna îi tremura după ce termina scrisoarea. Punea adresa, lipea plicul. Se uita lung la el și împietrită parcă de ce făcuse rupea hîrtia gîndind că poate cu timpul va reuși să-i trimită scrisoarea.

Livia nu cunoscuse invidia, nu era egoistă. Pentru prietenii care aveau nevoie de ea, făcea orice serviciu dacă îi sta în putere fără să aștepte recunoștința. înțelegea lucrurile și necazurile semenilor și în măsura în care putea fi folositoare cuiva era capabilă de multe sacrificii.

Cutia de scrisori se umpluse cu corespondență adresată în mare parte Ralucăi. Pe multe ilustrate era semnătura lui Pavel, care o așteptase la mare în speranța că își vor petrece vacanța împreună. Proiectase și o excursie în circuit, cuprinzînd în special nordul Moldovei și Maramureșul. Planul inițial nu s-a putut realiza.

După ce scoase corespondența fără s-o citească, Raluca o aruncă pe masă în sufragerie, urmînd s-o deschidă mai tîrziu.

*

— Poate trebuie să pleci la mare, zise într-o zi Livia Ralucăi. Marea îți prieste. Te-ai fi întîlnit cu colegii, poate cu Pavel.

— Să nu spui așa ceva. Îmi face plăcere să fim amîndouă. Doctorul ți-a recomandat aer de munte. Cum să plec fără tine?

— Aș fi rămas și singură. De ce e nevoie să te chinuiești cu mine? Mult mai bine te-ai fi simțit între cei din generația ta.

— Ai avut nevoie de mine pentru liniștea ta. Niciodată nu voi sta departe de tine. Vezi ce bine te-ai simțit? Voi rămîne alături de tine și atunci nu vom duce grijă una alteia. Livia se bucura auzind cuvintele fiicei ei. De cîte ori o privea, îi admira capul frumos, trupul așa de bine proporționat și, mai presus de acestea, frumusețea ei interioară, de care nimeni nu-și putea da mai bine seama decît ea. Dar nici Livia, deși trecuse nu demult de patruzeci de ani, nu se ofilise. își păstrase aproape intactă frumusețea. Visul ei rămăsese la fel de proaspăt și de neîntinat. Poate ar fi fost bine dacă accepta propunerea acelui bărbat, care ar fi pus capăt singurătății.

Se întreba dacă nu cumva din dragoste își vede copila prea frumoasă. O fi o mamă exagerată? Nu e bine să-ți iubești prea mult copilul, chiar dacă merită, căci poți deveni sclavul lui. Livia știa însă una și bună – Raluca e la fel ca alți copii de seama ei.

Era preocupată de dragostea lui Pavel față de Raluca. Citise cîteva din scrisorile lui. Venea destul de des, telefona mereu.

Din discuțiile lor reieșea că este ceva serios și durabil. Într-una din zile, Pavel îi spuse Liviei la telefon:

— O iubesc pe Raluca și am vrea să ne căsătorim. Am hotărît împreună.

— Adevărat? zise Livia surprinsă de această mărturisire neașteptată.

— Da, foarte adevărat.

— Mulți tineri aruncă vorbe în vînt, și apoi nu țin seama de obligațiile asumate. Nu se respectă, nu au demnitate. Caută să cucerească inima fetei ca apoi s-o abandoneze. Spun același lucru mai multor fete. Cele naive se prind ușor în joc.

— Eu nu sînt dintre aceia… Am altă concepție de viață, poate și altă educație. Ce să vă spun despre mine? Să mă cunoașteți și cu timpul vă veți putea convinge.

Există diferențe între oameni. Livia vroia să știe cîte ceva despre el pentru a putea să-i dea un sfat folositor fetei.

— Încep să te cred, zise Livia. Nu vreau ca vreodată fiica mea să sufere.

— Aș vrea să mă bucur de încrederea dumneavoastră, oferindu-i Ralucăi totul dar mai ales inima și sufletul meu.

Cuvintele frumoase deschideau porțile încrederii. Raluca nu va suferi. Inima mamei presimte. Oare ar putea să se înșele? Nu!… Nu se poate! Fiecare întrebare pusă de ea găsea răspuns în purtarea lui față de Raluca.

Treptat, un zîmbet straniu începu să-i lumineze fața, un zîmbet depărtat și fericit. Părea că părăsește toate lucrurile din jur, că se dezleagă de ele, pentru altele pe care le zărea undeva în față ca pe niște stele ce-i ieșeau în cale, dar nu pentru ea, ci pentru fiica ei.

Își aduse aminte atunci de cea dintîi dimineață petrecută pe malul mării. În luciul apei, sclipiri de lumină se risipeau pe întinderea albastră și undeva din adîncuri, curcubee colorau sufletul încărcat de cele mai curate sentimene de dragoste. Frumusețea acestei dimineți stăruie obsesiv în amintire și anii n-au putut s-o acopere cu uitare. Prin fisurile amintirii se strecoară acum imaginea acelui bărbat care-i vorbise despre singurătatea lui. După cîte își amintea, păstra puține cuvinte și acestea erau fugare. Îi rămăsese în minte doar mîngîierea aerului, mișcarea vîntului ce despica valurile, zvîcnirea luminii risipite, umbra care se topise în aburul sărat și… nimic.

Poate Raluca se va mărita și va fi fericită. Fericirea ei va fi și a mea, se gîndea Livia. Ce ciudat și totuși chiar și atunci cînd fugim de noi dăm tot de noi, în fuga aceasta.

*

Locul pe care îl ocupa Pavel Ispas în facultate era demn de invidiat. Fusese șef de promoție și era repartizat să facă

stagiatura de medic la spitalul cel nou chiar în orașul unde terminase facultatea. Studia mult, cerceta tainele medicinei cu pasiune. Devenise în scurt timp cunoscut, grație cercetărilor și rezultatelor pe care le obținea. Drumul îi era deschis. Dorința lui era să lucreze într-un spital. Pasiunea pentru meserie o avea inoculată în sînge și nimeni nu-l putea abate de la țelul său.

Vara era pe sfîrșite și Raluca se pregătea pentru noul an universitar. Livia, înviorată după cele douăzeci de zile petrecute la munte, părea bine dispusă. Se gîndea uneori la Sîrbu, deși încerca să uite sentimentele provocate de scurta lor convorbire din stațiune. Livia rămase cu amintirea sincerității lui. Simțea că este un om bun și era încredințată că împreună vor găsi căldura de care fiecare dintre ei avea nevoie mai mult ca oricînd.

— Trebuie să-i scriu. Va veni desigur să mă vadă. Mai știi, în calitate de viitor soț. Ce va spune Raluca? Mama se mărită! Ce gînduri năstrușnice îmi vin în minte! În loc să se mărite fata, se mărită mama. Acum trebuia să se gîndească la dragostea copiilor și nu la visările ei.

Sîrbu părea un om corect și se vedea că poate să-și asume răspunderea pentru tot ceea ce face. Își păstrează demnitatea și-și apără propria integritate sufletească, știind că dacă rostogolește o piatră de sus, de pe munte, ea atrage în cădere încă una, pe urmă alta și încă altele, în cădere cel mai umil bolovan antrenează zeci și sute, de pietre și pietricele transformîndu-se în avalanșă, măturînd totul în cale. Sfărîmînd stînci, arbori, pămînt, pînă la prăbușirea în prăpastie.

E înspăimîntătoare avalanșa în munți și, odată dezlănțuită, nimic nu o mai poate opri; e prea tîrziu să regreți că ai prăvălit prima piatră. O hotărîre luată pe neașteptate poate învălui omul în nenumărate evenimente inevitabile: minciuna, calomnia pot avea efecte mai puternice decît cele mai neașteptate adevăruri, după cum ecoul pare mai înfiorător decît sunetul care i-a dat naștere. Pavel și Sîrbu semănau în privința aceasta. Ei știau ce înseamnă să arunci o piatră care nu mai rămîne singură în căderea ei.

Dimineața, multă vreme după ce Livia s-a trezit din somn, s-a chinuit îndelung să recompună în amănunt visul care-o tulburase. Oare chiar uitase ceva?

Familia doctorului Iordache se întorsese din concediu. Raluca regreta că nu putuse pleca împreună cu Camelia cum făceau de obicei vara și iarna. Îi dusese într-un fel dorul și-i simțise lipsa. Doctorul fusese numit directorul noului spital. Era normal ca dotarea să fie modernă, atît în ceea ce privește aparatura, cît și mobilierul, satisfăcînd din acest punct de vedere cele mai pretențioase exigențe. Printre medicii care

lucrau la acest spital era și Pavel Ispas. Camelia își făcea fel de fel de planuri în vederea căsătoriei ei cu Marius, despre care povestea adesea prietenelor. Deși inginer într-o comună, acesta venea zilnic s-o vadă. Concediul îl petrecuseră împreună.

— Marius este un om simpatic, frumos. După terminarea facultății mă mărit cu el. Așa am hotărît. Nu e bine să stea fetele mult timp nemăritate.

— Părinții ce spun? întrebă Raluca.

— Nu știu ce părere au avut, însă noi i-am convins. Tata îl va ajuta să se transfere în oraș, eu voi face stagiatura tot la tata. Totul va fi bine.

— Ai să stai cu părinții tăi?

— Nu. Să-ți spun un secret: tata a contractat pentru mine un apartament cu patru camere. După cîte știu, a dat și acont pentru el.

— Ești fericită, dar să știi că apa nu curge așa de lin cum ți se pare. S-ar putea să vină și furtuni în decursul vieții, să apară și nori, nu numai soare. Trebuie să știi cum să le preîntîmpini.

— Nu mă îndoiesc că părinții prietenului meu mă vor iubi, ne vor ajuta. Sînt înstăriți. Vor cere tatălui meu să facem nunta la țară, unde au gospodăria. Minunat! Ar putea fi ca în basme! Știu că Marius este curtat de multe fete cu situații frumoase.

— Tu, Camelia, trebuie să fii fericită dacă din atîtea fete cîte îi țin calea, te-a ales pe tine: ești marea lui iubire.

— Da. Și numai eu știu cum să-l dirijez ca să nu-mi scape de sub control. Dar tu cum stai cu dragostea, Raluca? Tot nu ți-ai găsit un băiat potrivit? Vezi, grăbește-te! Timpul trece, vin bobocii și ne iau locul. Dacă mai stai pe gînduri, rămîi nemăritată, asemenea tușii Rozalia, domnișoară la cincizeci de ani. A pierdut căruța atunci cînd trebuia s-o prindă și acum aleargă și n-o mai poate ajunge.

— De ce o condamni? Poate nu dorea să se mărite! Pe cine a iubit a lăsat-o, pe altul n-a mai vrut să iubească, a fugit de dragoste. Anii au trecut… S-a simțit bine așa. Ca medic a găsit mîngîiere mai mare decît ar fi găsit avînd o familie. Poate aceasta a fost marea ei satisfacție! Cîți oameni n-a ajutat, n-a îngrijit, n-a vindecat? E o mare mulțumire să ajuți oamenii. Dacă nu și-a realizat visul în dragoste, s-a realizat cel puțin ca medic. E mare lucru.

— Apropo, să nu uit… să știi, la mare m-am întîlnit cu Pavel Ispas. Mi s-a părut foarte îngîmfat, plin de el.

— Bine. Să nu uiți că este doctor și la început așa par ei. Mai adaugă și faptul că a fost șeful promoției.

— Ei și ce?… Eu sînt fiică de medic și director de spital pe deasupra. Mi-a adresat doar cîteva cuvinte, pe urmă a discutat numai cu tata. Despre spital, laborator… Tata îl apreciază mult

și crede că îl așteaptă un viitor frumos! Să știi că m-a întrebat și de tine. Dacă știu unde ești plecată… N-am spus unde te afli. Am făcut bine?

— Fie, dacă așa ai găsit de cuviință. El însă știa că sînt plecată cu mama la munte. Dar nu i-am spus unde.

— N-am vrut să-i spun nici eu, fiindcă nu mi-a dat nici o atenție, făcea pe grozavul.

— E stăpîn pe el, pe meseria lui. Fiecare om e liber să gîndească ce vrea despre semenii săi.

— Să știi, afară de Marius, nu mă interesează alții.

— Majoritatea oamenilor trăiesc duși de împrejurări pe care le numesc soartă. Pavel se pare că nu. El zice: „Omul își face soarta.“ El trebuie să știe cum să-și dirijeze viața, ce să facă și ce să ceară de la ea. Unii sînt siliți de mediu să îmbrățișeze alte profesii decît cele pe care le-au dorit. Aceștia nu se pot integra niciodată în viață, deoarece sînt nevoiți să facă altceva decît ar fi vrut. Pavel nu face parte din această categorie. A îmbrățișat meseria pe care și-a dorit-o.

— Să știi, că și despre tine a vorbit cu tata! Că ești bine pregătită, perseverentă, inteligentă, bine instruită și îți prevede o carieră strălucită ca medic. De aceea, mi-a fost ciudă pe tine și pe el, pentru că în discuție eu eram cantitate neglijabilă. Două cuvinte să-i fi spus tatei și despre mine. Ce tip răutăcios! Profesorii mei, cînd se întîlnesc cu tata, îi spun despre mine numai cuvinte de laudă și tata se simte așa de mîndru!

— Nu-mi dau seama de ce a trebuit doctorul Ispas să vorbească despre mine. Probabil că tu fiind acolo și știindu-ne prietene, în loc să vorbească de tine, a vorbit despre mine. Pe urmă, eu nu sînt înzestrată cu calitățile ce pot atrage omul de la prima vedere. Ce cred cei din jur despre mine este fără importanță. Dorința mea este de a învăța, de a munci și de a cunoaște cît mai mult, în ceea ce privește iubirea, unii o pierd chiar de la început, alții la sfîrșit. Unii nu o găsesc niciodată.

*

Pe Raluca o frămîntau alte gînduri. Mama pe zi ce trecea părea mai palidă, mai sătulă de viață. Îi pierise veselia de altădată. Starea ei a observat-o pînă și doctorul Iordache. într-o zi chiar i-a spus:

— Doamna Livia, vino la spital! Te internăm pentru cîteva zile să-ți facem un control, niște analize, să vedem ce ai.

— Domnule Iordache, vă asigur că vin. Este interesul meu. Aștept să-și dea Raluca examenele, apoi mă voi liniști și voi veni. Are examene grele, învață mult. Nu vrea s-o întreacă nimeni.

— Știu. Silitoare, ambițioasă, dar și inteligentă. E bine pentru ea și pentru cariera pe care a ales-o.

— După ce mă liniștesc, vin.

Livia se apropia din ce în ce mai mult de fiica ei, dorind să-i fie prietenă. Pentru Raluca, sufletul Liviei rămînea o enigmă – un gol în golul fără hotar a lumii. Privind-o își dădea seama că este foarte frumoasă, înaltă, asemenea unei trestii ce se leagănă la cea mai ușoară adiere. Obrajii albi, ochii mari, negri, luminoși, o privire pierdută într-un depărtat necunoscut.

Livia îi dorea Ralucăi o dragoste fără lacrimi. Pavel i se părea o certitudine după cum era la fel de sigură că vara petrecută de tineri departe unul de altul îi unise și mai mult.

*

În unele seri, mama Ralucăi scria cîte ceva la măsuța ei de lîngă geamul dormitorului. Pe Raluca n-o interesa, nici nu dorea să știe ce scrie. Înainte de a pleca din Vatra Dornei găsise o hîrtie pe masă, pe care Livia notase:

„Răzvrătiții cerului albastru
Inima de veghe
din cuptorul lumii
sărut căzut în vid
fără tălmăcire pe perete.
Pictură pensulei orbite,
nemărginirea vie
văzul înflori-va oare
spinul în grădina voastră?”

Raluca nu citi mai departe, împături peticul de hîrtie și-l puse în poșetă.

*

Ca de obicei, toamna, Emilia Rădulescu număra bobocii, adică ținea evidența locatarilor blocului. Cine s-a mutat, cine a venit, cine cu cine a făcut schimb de locuință și așa mai departe, cine a fost plecat la odihnă și unde, cine s-a căsătorit, cine a divorțat și cîte altele, își completa pomelnicul cu toate datele.

— Domnule doctor, îl întîmpină într-o zi la ieșirea din bloc, nu vi se pare că doamna Livia a slăbit mult? Are fața palidă, ochii duși în fundul capului. Sînteți prieteni, ar trebui să vă ocupați de dînsa! Acum sînteți și directorul spitalului, aveți posibilități mai mari.

— Nu are nimic. Și-a făcut analizele la laboratorul nostru și rezultatul a fost bun. Numai inima îi este slăbită, din cauza surmenajului. Muncește mult, luptă singură cu greutățile vieții.

— Apoi, lumea spune că e amorezată, are un prieten, îl iubește. Poate asta e boala de inimă? Femeie singură, tînără, viața își cere dreptul său.

Iordache asculta rîzînd. De ce s-o fi legat de viața ei, cînd Livia e un model de cinste, singurătatea întruchipată? gîndi în sinea lui. Lumea vorbește vrute și nevrute. Cum se zice: „Cîinii latră, caravana trece“. Cei care nu au ce face, stau pe la colțuri de stradă și trăncănesc, dar mai bine să te faci că nu-i auzi.

Dar doamna Emilia stăruia:

— Adevărat o fi, zic și eu că pînă foc nu faci, furn nu iese.

— Doamnă Emilia, mai vezi-ți de sănătate, de gospodărie, nu te mai ocupa de viața oamenilor. Lasă-i să-și rezolve treburile cum găsesc ei de cuviință. O să ai mai mult timp la dispoziție și mai multă liniște.

— Sînteți grăbit? Da… Așa e meseria de doctor. Sînteți prea sever, spun cei de la spital.

— Trebuie să fiu. Altfel nu se poate lucra cu atîția salariați. Pe urmă, nu toți știu să-și facă datoria.

Plecă nervos. Pierduse atîta timp.

*

A venit iar vara, anotimpul plecărilor și al speranțelor. Dar pentru Raluca vara aceasta avea o semnificație deosebită. încheiase studiile universitare, începute la dorința mamei și care se transformaseră în pasiune, în dorința nestăvilită de a fi folositoare oamenilor. Fericirea abia acum începea, după ce diploma primise botezul unui pahar de șampanie, închinat cu colegii și profesorii.

— Iată, mi-am văzut visul împlinit. Fiica mea este medic, zise Livia gîtuită de emoție. Pot să mor liniștită.

— Da mamă, sînt medic. Cine știe unde mă va repartiza? Oriunde ar fi, mergi cu mine.

— Nu știu, Ai fost șefă de promoție și ai putea fi repartizată la spitalul cel nou, și atunci sînt cu tine. Iar dacă vei fi repartizată în altă parte tot n-am să te las în voia soartei. Voi avea grijă de tine.

— Vai mamă, cum crezi că am să admit așa ceva? Oriunde voi fi repartizată, profesia și cu tine sînteți viața mea.

Absolvenții au sărbătorit evenimentul printr-un banchet la care au participat profesori, medici, invitați. S-au distrat, s-au rostit toasturi, s-a rostit jurămîntul lui Hipocrate, s-a cîntat „Gaudeamus“. Totul era nou – un final și un început nebulos, o lume pe care o părăseau, lumea în care intrau exista undeva în afara spațiului cunoscut. Ani în șir urcaseră și coborîseră treptele facultății memorînd pînă și cele mai neînsemnate amănunte.

Pavel a fost toată seara alături de Raluca. O pereche de tineri frumoși, deschiși. Era fericit cînd dansa cu Raluca, șoptindu-i atîtea cuvinte calde, frumoase, jurăminte că nu se

vor despărți niciodată, că vor rămîne mereu împreună, uniți pe viață. O strîngea la pieptul lui și pieptul lui era așa de cald, odihnitor încît fetei îi venea să se sprijine de umărul lui, de față cu toți.

— De-acum înainte vom munci numai împreună, se bucura Pavel ca un copil.

— Ce ciudat, omul muncește ca să trăiască și trăiește ca să muncească.

— Ca medic, realizezi pe viu că scopul vieții noastre este acela de a aduce folos oamenilor. E cu putință oare să trăiești doar pentru propria-ți plăcere?

— Există multe profesii frumoase. Cea mai frumoasă pentru mine este cea de medic. Asta mi se pare și lucrul cel mai extraordinar. Să ți se pară munca ta o bucurie.

— La fel și mie.

— Raluca dragă, oare toți oamenii sînt fericiți ca mine? Parcă mi-e groază de atîta fericire!

— Nu te-ndoi că și eu încerc aceleași simțăminte.

— Dacă noi vom fi împreună, nu înseamnă că am fost predestinați. Soarta e ceea ce face omul singur. El își făurește soarta după împrejurări.

— Ne-am cunoscut, ne-am îndrăgostit unul de celălalt și dacă vom greși, noi vom fi cei vinovați.

— Da, oamenii caută evident să se înțeleagă, să se explice, să se stăpînească, să acționeze rațional. Nu în toate cazurile învinge rațiunea.

Din acest punct de vedere, deocamdată teoretic. Pavel părea nu numai un „specialist” dotat dar și un tînăr sigur de el, echilibrat. Nu privea dragostea ca o pasiune oarbă, irațională, ci dimpotrivă ca pe un sentiment înălțător. Ceea ce îi întărea fetei convingerea că dragostea alături de el este trainică, indestructibilă. Dispăruseră spaima și mai ales acea veche nevoie de singurătate, fuga din fața trăitului.

*

Plină de bucurie, Livia își întîmpină fiica. Cine știe la ce se gîndește. Cum să-și manifeste mulțumirea. Purta în deget un inel cu piatră de ametist, pe care nu-l scotea decît atunci cînd spăla rufe sau frămînta aluatul. Văzîndu-și fiica fericită, și-a scos inelul și i l-a dat Ralucăi spunîndu-i:

— Să-l por ți așa cum l-am purtat și eu. Este unica avere pe care o am și ți-o dăruiesc.

— Nu mamă, poartă-l tu ca pînă acum. Nu vreau să renunți la plăcerea ta.

— Te înșeli. Plăcerea va fi mai mare știind că-l porți tu. Privește ce frumos strălucește pe mîna ta. Dacă mie nu mi-a purtat noroc, să-ți aducă ție.

— Norocul sau nenorocul nu depinde de un inel, în viață sînt întîmplări și coincidențe iar dacă îți închipui că ți-a adus nenoroc, atunci cum să-mi aducă mie bucurie?

— Simt eu. Pentru mine n-a fost decît o amintire și l-am purtat de cînd te-ai născut. O singură dată am trecut prin emoții crezîndu-l pierdut. Spălasem rufe la bucătărie. Inelul stătea pe pervazul ferestrei. Cînd am terminat nu l-am mai găsit acolo. Tu aveai trei ani și te jucai singură în curte. Nu era nimeni străin pe care să-l fi bănuit. L-am căutat peste tot dar în zadar. Nu-mi dădeam seama ce se întîmplase. Cînd ai venit la masă te-am întrebat dacă nu cumva ai luat un inel de pe fereastră.

Mi-ai arătat cum l-ai îngropat în grădină. Cînd l-am văzut mi s-a părut că am renăscut. Era tot ce aveam mai scump. Să-l porți sănătoasă, să-ți aducă numai bucurii, să-ți fie ca un talisman în viață. Visul meu a fost să ți-l dau cînd vei primi diploma de medic.

A doua zi veni și Pavel emoționat, cu un buchet mare de garoafe, pe care-l dădu Liviei:

— Vă ofer aceste flori și vă cer pe fiica dumneavoastră în căsătorie. O dată cu consimțămîntul pe care nu mă îndoiesc că-l vom primi, facem și logodna. Era așa de protocolar, de-a dreptul exagerat, dar asta era la Pavel și un mod de a-și stăpîni emoțiile.

Livia parcă amuțise. Rămase ca o statuie în fața lor, se îmbujoră la față, un tremur abia reținut se observa în colțul gurii. Încercă să bîiguie ceva, dar nu reuși. Plecă ochii în jos și cu o voce abia auzită spuse:

— Dacă știam dinainte era mai ușor pentru mine să dau un răspuns pe măsura evenimentului. Nu m-am împotrivit niciodată voinței fiicei mele, pentru că pînă acum n-a greșit. Întreab-o pe ea: consimțămîntul ei e și al meu.

— Da mamă, noi așa am hotărît, zise Raluca.

—Atunci fiți binecuvîntați!

Pavel sărută cu emoție mîna Liviei și apoi o îmbrățișă pe Raluca. „Doamne – se gîndi Livia – parcă nu-i a bine. Am avut fericirea să trăiesc acest eveniment. Să fie intr-un ceas bun!“

Pe degetul Ralucăi strălucea inelul cu piatra mare de ametist. În lumină, valuri colorate iradiau jucăușe de pe deget. Totul împrejur părea altfel decît de obicei, o bucurie fără egal le încălzea sufletele dornice de fericire.

— Mama ți-a împodobit degetul cu un inel, dă-mi voie să-ți împodobesc celălalt deget cu inelul de logodnă, zise Gigi, scoțînd din buzunar o cutie în care străluceau două inele.

— Mamă! spuse Raluca. Binecuvîntează încă o data acest eveniment.

Livia scoase din cutie al doilea inel și-l puse în degetul tînărului spunînd:

—Fiți fericiți și uniți pentru toată viața. Fericirea nu stă în aceste două inele în interiorul cărora sînt gravate două nume ci în iubirea, înțelegerea, sinceritatea *ce* trebuie să existe între voi. Orice furtună s-ar abate asupra voastră, să nu vă spulbere visele, dragostea!

Comutatoarele se răsuciseră în tot blocul. Luminile se stinseseră. Numai în apartamentul Liviei lumina puternică revărsa dungi aurii peste garoafele albe, și florile păreau că dau o aură ca un văl de mireasă.

Livia trăise cu credința nestrămutată că dragostea va învinge, dacă nu prin ea, prin copilul ei.

*

Vîrtejuri de frunze arămii jucau hora vîntului în parcuri și pe străzi. Ramurile copacilor rămîneau schelete. Bruma își făcuse pe neașteptate apariția. Fețele oamenilor apăreau tot mai posomorite. Soarele își pierdea în orizonturi depărtate căldura. Din cînd în cînd razele lui palide străluceau prin nori și ceață. Toamna aduce griji. Pentru Raluca toamna a venit cu surprize. Fusese repartizată la spitalul unde lucra și Pavel conform rezultatelor obținute la examenul de stat. Tinerii vorbeau numai de nuntă, făcînd planuri.

— Pavel, îi spuse Raluca, să facem nunta la primăvară. Să adunăm ceva bani din salariile noastre. Dar data o putem fixa chiar acum.

— Ce lună ți-ar plăcea?

— Eu zic mai.

— Nu, se zice că nu este lună bună.

— Dacă noi sîntem buni și luna va fi bună.

— Ei zic mai bine aprilie.

— S-a făcut, așa să fie. Pînă atunci este destul timp. Încetul cu încetul se vor face toate.

Între timp, Pavel primi bursa de stat să plece în America, la specializare pentru șase luni. „Șase luni vor trece repede”, gîndea el. „Vom avea destul timp să ne pregătim de nuntă. Vreau să fie mare și frumoasă, să fie lume multă! Timpul va trece repede.”

— Te voi chema pe tine, îi zise Ralucăi, să vizitezi ceea ce n-ai avut prilejul să cunoști. Am acest drept. De venit e mai greu.

— Ai dreptate.

— În acest timp cît vom sta despărțiți, dragostea noastră se va cimenta. Ții minte ce-a însemnat vara aceea cînd nu am fost împreună în vacanță?

Înainte de plecare, Pavel a trecut pe-acasă și i-a spus Ralucăi, de față cu mama ei:

— Scumpa mea, eu nu stau mai mult de șase luni. Cum vin, facem nunta. Mi-ar plăcea ca – îmbrăcată mireasă – să fii ca în visul meu cu zîne și fete frumoase, să te pot împodobi cu un pumn de stele și cu multă dragoste așternută în calea ta. Ai încredere în mine.

— Dacă n-aș fi avut încredere, nu mă scoteau din „mușuroiul" meu. Ții minte.

— Te rog, promite-mi, să pot pleca liniștit, că vei rămîne a mea și numai a mea.

— Te îndoiești de mine, dumnezeule? Logodna ce înseamnă? E ceva sfînt. Știi prea bine că tu și mama, sînteți tot ce am mai scump.

— Să ai încredere în ea. O cunosc, zise Livia, sărutîndu-și fata pe frunte. Te va aștepta. Mie însă îmi pare rău că trebuie să pleci. Deși e atît de folositor carierei tale să lucrezi cu mari specialiști.

— Eu nu doresc neapărat asta. Nici nu-mi trecuse prin cap. Dar nu pot refuza bursa de studii ce mi se oferă. Aș fi fost de-a dreptul ridicol. Irațional. Ceea ce nu-mi. stă în fire. A căzut însă destul de prost. Acum ar fi trebuit să fiu tot timpul cu Raluca. Mai bine ne căsătoream. Ce rost are și vanitatea asta cu strînsul banilor, cu nunta ca-n povești. Uneori mi se pare că vindem realitatea pe utopii.

— Totuși e mai bine să n-o iei chiar de la început cu greul. „Pe urmă, o nuntă ca-n povești seamănă cu o promisiune de viață ca-n povești".

— Eu rămîn în încăpățînarea mea rațională, la certitudinea că puteam să ne căsătorim. Era mai bine. Aveam și eu o siguranță ca fata asta să n-o ia cine știe din ce motiv iar la fugă, ori din America mi-e greu s-o prind, nu de alta dar ne desparte… oceanul.

— Lasă, am hotărît deja. Și Raluca se miră de această siguranță de sine pe care nu și-o cunoștea. Chiar așa să ți se pară că-ți cunoști drumul fără opintire… Tocmai ei care se hrănea din neîncredere. Nici nu se gîndea la singurătatea în care avea din nou să se „cuibărească" de data asta, împotriva dorințelor. Parcă-și schimbase pielea și dintr-o dată văzu, în fața ochilor sulul acela de piele al șarpelui argintiu, ca un flaut transparent, pierdut în țărînă, ca un fluier de sare… Și lîngă el o gaură în pămînt un tunel, ca un puț de fîntînă minuscul, ca o prăpastie rotundă. Trupul se tîrîse pînă aici cu o față, apoi o părăsise și numai golul din țărînă, parcă ai fi smuls un arac din ea, apoi pielea aceasta uscată și transparentă, de parcă șarpele și-ar fi scos armura de sticlă…

O pereche de tineri fericiți se despărțeau unul de altul pentru scurt timp, dar sufletele lor rămîneau unite într-un cerc înflăcărat. Raluca ținea pe deget numele lui Pavel, așa cum pe verigheta lui era scris cu litere cursive, în caligrafie ascunsă, numele ei.

Livia își vedea mai departe de serviciul ei, cu toate insistențele Ralucăi de a se pensiona de boală.

— Nu, este prea devreme, îi răspundea. Abia ai început să lucrezi, eu mă simt în putere, iar tu mai ai nevoie de un ajutor suplimentar. Pe urmă, sînt legată de fabrică, de oamenii de acolo, pe care nu-i pot părăsi oricum. Cum să uit ajutorul ce mi l-au dat? Afară de aceasta simt permanent dragostea lor. Și-apoi sînt fericită că ești lîngă mine, că ai o diplomă cu o profesie pe care mi-am dorit-o și pe care ai s-o faci cu pasiune, răsplătind visurile mele.

Raluca își dădu seama cît de mult iubește mama ei ceea ce ea făcea acum, apoi viața trăită alături de oameni care merg alături de tine și tu ești cu ei.

*

— Raluca, îi zise într-o zi Camelia, te-ai logodit cu Pavel dar ce folos? A plecat. în cuvintele ei se simțea o satisfacție, iar tonul acesta neobișnuit reuși s-o scoată din fire pe Raluca.

Camelia se plimba prin odaie, ștergînd bibelourile și schimbîndu-le locul. Părea foarte nervoasă. Ralucăi i se părea că înțelege ceva, dar erau lucruri pe care nu și le putea spune decît sieși. Cînd își aruncă privirea la vaza de flori de pe masă, își aduse aminte de prima întîlnire a ei cu Pavel, care avusese loc în casa aceasta. Un zîmbet începu să-i lumineze fața, un zîmbet fericit și trist. Părea că părăsește toate lucrurile din jur, că se dezleagă de ele pentru altele pe care le zărea undeva, în fața ei, ca pe niște fantome.

— Ești tristă? zise Camelia privind-o. Îți pare rău de ce ți-am spus? Ți-e greu să te desparți de el? Nu-i nimic, îți prezint alt doctor, mai frumos, cu o situație mai bună. Vrei?… Să nu regreți… A zburat pasărea și gata, își face cuib în altă parte. Și ce? Ducă-seeeee… să rămînă acolo unde s-a dus… Și pe urmă, să știi, nu se mai întoarce el în țară…

— Nici nu mă așteptam să-mi spui așa ceva!? Tu, tocmai tu…

— Îți pare rău? Dacă te iubea și era sincer, refuza să plece. Nimeni nu l-a silit. Rămînea aici, vă căsătoreați și alta ar fi fost situația. Nu te-a iubit niciodată. Numai tu ai putut să-l crezi. Eu mă căsătoresc cu Marius. Ne pregătim de nuntă.

— Să-ți spun și eu ceva! Marius se va căsători cu doctorița de la dispensar. Nu vrea să plece din comună. Lucrează amîndoi acolo.

— Mincinoaso! țipă Camelia ca arsă de foc. Nu-i adevărat! Nu ți-e rușine să umbli cu intrigi. Dacă tu ai rămas fără Pavel, crezi că și eu rămîn fără Marius?

—— Așa cum m-ai jignit tu, te jignesc și eu. Vezi că te doare? M-a durut și pe mine.

— Nu, nu… cine ți-a spus? Spune-mi că altfel te strîng de gît!

— Nimeni! Am zis și eu așa ca să-ți plătesc polița. Raluca regreta cele spuse, deși auzise vorbindu-se despre noua legătură a lui Marius între medicii care o cunoșteau pe doctorița Marinescu, de la dispensarul comunei în care lucra iubitul Cameliei ca inginer-agronom la G.A.S… Zvonurile despre căsătoria lor ajunseseră și la urechile Ralucăi.

— Vrei să mă necăjești! Ce i-ar face tata dacă ar fi adevărat? Îți dai seama?

— Vrei să rup prietenia cu tine?

— Chiar cu întreaga familie rupem legăturile de prietenie.

— Faci cum crezi. Dar să știi că bîrfele nu mă îngrijorează deloc. Îmi cunosc bine logodnicul. Cuvîntul dat e lege pentru el. Jurămîntul nu-l poate călca decît moartea.

— Așa sînt bărbații. Cît sînt lîngă tine îți jură credință pe toți zeii, dar după ce pleacă uită…

— Nu, el nu e dintre aceia. Crezi ce vrei, dar părerile tale nu se pot referi la toți bărbații.

— Vom trăi și vom vedea, zise Camelia sfidînd-o.

— Tu să ai grijă de Marius al tău și nu te mai ocupa de alții.

— Noi sigur ne căsătorim la primăvară. Tata îmi cumpără apartament și-l aduce și pe Marius aici.

— De ce nu te muți tu lîngă el? Comuna e mare, are un dispensar, locuință dată de comună. Acolo e nevoie de încă un medic.

— Așa ceva nu fac. Mai degrabă îl părăsesc decît să plec din oraș.

— Așa îl iubești? Bineînțeles, n-am spus să te muți chiar acum. Poți să te măriți și să stați cînd la unul cînd la altul. Comuna e la cîțiva kilometri de oraș. De ce să-i strici rostul? Acolo au nevoie de el. La oraș nu va putea sta fiindcă nu-i place. El se simte bine acolo. îi place să lucreze pămîntul, să-i învețe și pe alții cum trebuie să lucreze. Doar e inginer-agronom.

— Nu mă interesează. Eu nu plec de lîngă mama și de lîngă tata. Dacă vrea să vină după mine, n-are decît. Și să știi că o va face, nu are încotro…

— De unde știi că vine?

— Mă iubește prea mult. Nu poate renunța la mine și, pe urmă, se gîndește și la situația tatălui meu.

— Camelia! De ce privești cu atîta ușurință lucrurile și mai ales problema căsătoriei? Cînd iubești un om, mergi după el oriunde ar fi.

— Poți să-l iubești, iar dacă îți iese altul în cale, îl părăsești cu ușurință și fără nici un regret. La fel fac și băieții. Cînd întîlnesc o fată cu o situație materială convenabilă o părăsesc pe cea dinainte fără păreri de rău.

— De ce să vorbim dacă nu cunoaștem sufletul băieților, care nu-i creat după același calapod ca al nostru. Sîntem prea tinere și lipsa de experiență ne face susceptibile.

— Ba, eu am cunoscut mulți băieți și fete. Toți sînt la fel.

— Despre Pavel nu pot spune acest lucru. îl cunosc prea bine.

— Nici eu despre Marius.

— Atunci de ce să pierdem timpul cu discuții puerile?

— Încredere… încredere… ce frumos sună acest cuvînt cînd îl pronunți tu. Dar cînd nu s-o mai întoarce ce-ai să mai plîngi… Ai să-ți aduci aminte de cuvintele mele! Ai să vezi că ți-am fost prietenă adevărată…

— Greșești, Camelia! Cei care l-au trimis au avut încredere în el. Aici e țara lui. Părinții și frații lui sînt tot aici.

— Mai bine ascultă-mă, aruncă-ți verigheta și caută pe altul! Doctori sînt destui. Și Spiridon te simpatizează și regretă că ești logodită. Dacă ai vrea, s-ar însura numaidecît cu tine. Și ce crezi, ar fi rău?

— De ce îmi dai sfaturi? Păstrează-le pentru tine.

— Sîntem prietene, altfel n-aș îndrăzni.

— Hai mai bine să vorbim despre altceva! Să ascultăm puțină muzică! Cu cine lucrezi? De ce salon de bolnavi răspunzi? Cum te-ai acomodat cu bolnavii? Ce cazuri ai în salon?

— Ce-mi tot vorbești de bolnavi? Te-ai logodit și logodnicul te-a părăsit! Asta e!

— Iar ai început! Ne-a apucat noaptea în discuții inutile, care ne macină nervii. Zău că nu merită.

*

Singură în odaie, auzea din cînd în cînd cum îi zvîcnește sîngele în creier, niște zvîcniri scurte, care o făceau să-și aducă aminte de ploaia jurămintelor. Nu mai îndrăznise să-și miște picioarele după ce se așezase pe studio. Frazele erau precise și îi reveneau în mod inevitabil în minte, fără să le poată deghiza ori pune între paranteze: „Jur că nu te voi uita“. „Ne vom căsători îndată după întoarcerea mea”. Ar fi vrut să se scoale, să se ducă la fereastră, să se înalțe în vîrful picioarelor și să privească în noapte ca să zărească vreo stea, ori să facă pur și simplu cîțiva pași afară. Își dădea bine seama că nu trebuia să

dea ascultare spuselor Cameliei. Raluca privi cum se luminează de ziuă și cum soarele năpădește odaia.

*

Doamna Iordache era mulțumită că a putut să-și repartizeze fiica la spitalul cel nou. Nu-i displăcea nici posibila căsătorie a fetei cu inginerul Marius. Camelia se ducea zilnic la spital, cînd mai devreme cînd mai tîrziu, în funcție de ora la care se trezea. Nimeni nu-i spunea nimic. Erau zile cînd se ocupa cu interes de bolnavi și zile cînd manifesta o ușurință condamnabilă.

— Ascultă, Petre, îi zise într-una din zile soția. Nu te ocupi de Camelia, de căsătoria ei? Sînt doctori tineri în spital, poate reușești să-l apropii pe vreunul din ei de Camelia? Or fi și oameni mai buni decît Marius. Fără exagerare, fata noastră merită mai mult decît un inginer prăpădit și încă agronom, țăran nu altceva.

— Nu vorbi așa! Ce ți-a venit? îl mut la oraș. E băiat bun, frumos. Se iubesc. Mai vrei ceva? Pe urmă toți doctorii tineri ori au familie sau sînt în perspectivă de a se căsători.

— Și ce dacă? Poate strică logodna…

— Cum crezi că aș putea pretinde unui subaltern să-mi ia fata de soție? Cum?… E rușinos… Am destule pe cap. Să-și caute singură pe altcineva dacă Marius nu-i place. Pînă acum amîndouă m-ați bătut la cap să se mărite cu Marius. Că îl iubește, că nu poate trăi fără el. Și-acum să strig în gura mare să m-audă tot spitalul: „Dați fuga, am fată de măritat”! Să nu te mai aud!

— Dar vecinul cum a făcut? Cum a terminat fata studiile, a și măritat-o cu inginerul Petrescu din uzina lui. încetul cu încetul, tinerii s-au cunoscut, au mers împreună la teatru, la cinema, la operă și pînă la sfîrșit s-au plăcut. Căsătoria a fost gata. Ce căsătorie! Ce nuntă!

— Camelia să se descurce singură în viață. Eu i l-am prezentat pe Marius. Ei i-a plăcut, acum să-i fie de bine.

— Ce să se descurce? Are un prieten și face mofturi. Ba că e la țară, ba că e inginer-agronom. îi găsește sute de cusururi. Pînă acum plîngea după el.

— Dovadă că nu-l mai iubește dacă-i caută nod în papură, fără motiv. Sau poate că și acum îl iubește, dar nu știe ce vrea.

—E doctoriță, lucrează la un spital mare, de unde nu trebuie să mai plece, așa încît să-i căutăm noi un băiat cu o situație mai bună.

— Așa sînteți voi, femeile. Dacă nu aveți ceva – căutați. Dacă ați găsit, vreți altceva.

— Așa ții tu la fata ta? Și ea care te iubește atît de mult!…

— Dacă mă iubește…

*

Clădirea albă arunca o umbră transparentă. Cei doi oameni veniseră pe șosea, iar acum înaintau prin beznă, căci nu mai erau ajutați să vadă de albeața clădirii. Afară, în noapte, în întunericul lăptos, se deslușeau numai siluete și culori de moarte. Cei doi înaintau. Erau singurele siluete în mișcare, iar zgomotul pașilor și al vorbelor lor părea să fie singurul semn de viață în bezna și tăcerea clădirilor. Au străbătut o bucată de drum, au depășit prisma de umbră apoi o altă prismă, mai mică, pe care o aruncă poarta, lăsînd ca lumina să lumineze capetele lor. Un strigăt sfîșie tăcerea.

— Stați! Cine e?

Se aud pașii unui om care aleargă.

— E paznicul, desigur, zise Florea.

— Sînt de curînd în slujbă și nu am încredere în nimeni.

— Bine că-i așa, mă speriasem. Marin răsuflă ușurat. Am crezut un moment că am rătăcit drumul pe întunericul ăsta.

— Încă nu, nu te teme, zise Florea.

Paznicul s-a apropiat mult de tot. Mai înainte ca ei să-i poată deosebi fața, se oprește în fața lor liniștit, sigur că nu s-a întîmplat nimic grav.

— Domnule Florea, nu vă recunoscusem. Vă rog să mă iertați.

Cei doi rămîn lîngă poarta care întrerupe peretele. Capetele li-s luminate de lună. Paznicul, învăluit încă de umbră, se apropie de ei, dar fără graba de odinioară. Iarăși nu se mai aud greierii. În lumină apare un cap cu păr negru, creț, cu ochi inteligenți, o figură tăbăcită, cu barba deasă. Omul e îmbrăcat cu o haină de piele roasă și ține o pușcă spînzurată de umăr.

— Strașnic ne-ai mai speriat, măi Tudore!

— Ce căutați la fabrică? E miezul nopții. Nu vine nici un schimb de muncitori la ora asta.

— Păi sîntem în schimb. Dar am ieșit cîteva minute, sîntem supărați foc, tare supărați, zise Florea care era inginer la secția filatură.

— Da, întări Marin, supărați ca noi nimeni nu poate fi. De-aia nu ne găsim locul. Ne-am aprins o țigară…

— De ce? Ce necaz vă aduce la ora asta pe un întuneric de nu se vede om cu om?

— Of! Mare nenorocire, zise Marin cu un glas tremurat, aproape înecat de lacrimi: ne-a murit o tovarășă de muncă.

— Ce tovarășe? Că bolnave nu prea erau printre muncitoarele de ieri. Nu a lipsit nimeni de la nici un schimb.

— A murit Livia… o știai?

— Cum? întrebă paznicul mirat, făcînd ochii mari. Ieri a fost la servici. Era în tura de dimineață. Chiar am schimbat

cîteva cuvinte… Era veselă și zîmbitoare…

— Ei! și azi a fost, dacă vrei să știi. S-a întors de la serviciu, i s-a făcut rău și gata…

— S-a stins în cîteva minute. Acum un sfert de oră ne-a sunat fiica ei. Moartea fulgerătoare a Liviei i-a zguduit pe toți locatarii blocului. Erau triști prietenii, tovarășii de serviciu. Abia acum înțelesese Raluca locul mamei ei, cît era de iubită și apreciată. Un fulger năpraznic a smuls-o din mijlocul celor dragi, cînd se simțea mai fericită, după ce-și văzuse visul împlinit. Cînd credea că abia acum începe viața cu adevărat, firul s-a rupt.

Familia Petre Iordache și mai ales doctorul care, cu tot efortul depus, nu reușise s-o salveze, erau foarte afectați. Camelia și Aglaia, îndoliate, nu știau cum și ce să facă pentru a fi cît mai aproape de Raluca. Fata rămasă singură era crunt lovită de pierderea mamei ei.

— Ce va face acum Raluca? se întrebau. Noi trebuie să fim alături de ea, să înlocuim absența Liviei, care pentru ea reprezenta totul.

Vor apărea evenimente noi, vor lua locul celor vechi. Vor dispărea unii, vor veni alții. Va fi un timp cînd și Emilia își va muta locuința în cimitir și familia Iordache, și alții, și alții. în locul lor se vor muta alți locatari și așa mai departe.

Raluca a rămas singură: parcă ceva se prăbușise în sufletul ei și se crease o prăpastie imensă, în care cerul se pierdea în întunericul de nepătruns al celei mai cumplite taine – neființa. Gîndul îi alerga mai mult ca oricînd la Pavel. La durere îl striga disperată prin toată casa: Unde ești?…

Nu credea că poate să existe pe lume și moarte fulgerătoare, că omul poate să dispară părăsind totul și toate fără nici un cuvînt, „Mama s-a dus și nu mi-a spus nimic!

De la plecarea lui Pavel nu primise decît o telegramă în care anunța că a sosit cu bine și că urmează să-i trimită o scrisoare. O vedere, apoi, în care o ruga să nu aibă nici o grijă; cînd se va aranja, îi va trimite adresa și încheia: „Te iubesc, scumpa mea soție, ai încredere în mine”.

*

— Domnule Iordache, spuse Raluca într-o zi, vă rog să mă ajutați să mă mut la București: acolo vreau să-mi continui stagiul, la orice spital, îmi este indiferent. Puterile mă părăsesc. Simt că aici nu mai pot să rezist. La fiecare pas o văd pe mama. E cu mine la fiecare pas, mă urmărește, o aștept să vină zîmbitoare către mine. O caut… Caut și ziua și noaptea, o strig, mă zbat și totul în zadar. Nu răspunde decît ecoul meu stins și dus. Nu mai suport această obsesie. Am insomnii. Simt că mă lasă nervii dacă nu plec de aici.

— Nu cunoști pe nimeni, te-avînți în necunoscut. Oraș mare, aglomerat peste măsură. Locuințe se găsesc greu.

— Sînt colegi care lucrează acolo. Mă voi zbate și voi putea ieși la mal singură. Vreau să mă dedic numai și numai medicinii, meseriei pe care am învățat-o datorită mamei. Ei îi datorez diploma pe care o am.

— Să văd ce pot să fac. Stai liniștită. Rezolv eu cumva. Dorința îți va fi împlinită. Dar noi ce facem fără tine. Nu ți-ai pus această întrebare? Aglaia și cu mine te iubim ca și pe Camelia.

— Trebuie să mă înțelegeți, nu plec să vă uit. Voi avea și pe viitor aceleași sentimente față de dumneavoastră. Voi veni, ne vom vedea, legăturile prietenești dintre noi nu se vor stinge. Important e să-mi revin cît mai repede. Și-mi dau seama că nu mai pot să rămîn aici, unde totul îmi aduce aminte de ea. Scara de ciment pe care am ridicat împreună bagajele cînd ne-am mutat. O aud gîfîind pe ea cînd urc scările și oboseala mea îmi sună în ureche, străină, de parcă ar fi oboseala ei. Dacă fac curat, îmi compar mișcările cu gesturile ei, cum muta ea fotoliul acela, cum ștergea praful de pe rama tabloului, cum lustruia oglinda. E ceva îngrozitor, dar tot ce fac aici parcă nu-mi mai aparține, e acaparat de ea și cel mai greu de suportat mi se pare spațiul în care mă mișc, el e în întregime al ei și uneori am senzația că mă somează să plec, să-i dau locul ce i se cuvine.

— Ești un medic bun, chiar foarte bun și ai să te descurci oriunde te vei duce. Am deplină încredere în tine. Munca te va ajuta să-ți revii după această grea lovitură pe care am simțit-o cu toții.

— Și mie mi-este greu să mă despart de colegi, prieteni, dar ce pot face? Stînd aici simt cum totul se răstoarnă în jurul meu, cad într-o prăpastie, bîjbîi prin întuneric, nu vă puteți imagina prin ce stări sufletești trec, mă scutur de ele, apoi iar mă pierd. Nu știu dacă voi rezolva ceva prin plecarea mea, dar pentru moment cred că o parte din mine se va putea liniști.

— Dragă Raluca, te cred, noi toți te credem, căci aceeași durere ne pîndește și pe noi, sîntem alături de tine și vom fi mereu. Ori de cîte ori vei avea nevoie de mine, de ajutorul meu, să mă chemi! Vin să te ajut sau să-ți dau un sfat. Mi-ești dragă pentru că ești inteligentă, apoi ești mai muncitoare decît fiică-mea pe care am bătut-o mereu la cap să te ia drept exemplu.

— Nu. Vă rog să mă credeți. Camelia este bună. Dar ați răsfățat-o!

— Poate. Eu însă îți recomand să te avînți cu mai mult curaj în munca ta, să fii mai îndrăzneață; poți să depășești pe mulți

din colegii tăi, așa cum i-ai depășit la facultate, cu timpul și pe profesori, chiar pe cei cu multă experiență și pregătire. Să renunți cu curaj la tot ce este depășit și caută de introdu noul în medicină. Să nu te dai bătută…

— Mă credeți, nu fug de lume, fug de coșmarul trăit aici, între zidurile unei camere. Vreau să fug de mine și parcă tot de mine dau. Groaza dezlănțuită pe neașteptate mă urmărește, ard în durerea ei, mă lupt cu mine pentru a nu fi doborîtă. Plecînd, poate voi supraviețui acestei teribile despărțiri.

— Îți doresc numai succes în cariera ta! Îți voi da o scrisoare către o doamnă cunoscută, fost medic, pensionară, singură, care te va primi în gazdă și se va bucura de tovărășia ta. Să nu umbli, să cauți în altă parte, du-te direct la adresa indicată. Vom păstra legătura. Să știm de tine si tu de noi. Să nu ne uiți!

— Nu se poate uita nimic! Au fost zile fericite, pe care nu le voi uita niciodată.

*

Raluca a umblat disperată prin odăile în care odată era lumină și sufletul ei găsea căldura. Săruta lucrurile încremenite în tăcere și durere, se izbea cu fruntea de pereții rămași goi.

A strîns cîteva obiecte pe care le socotea necesare, cîteva amintiri dragi, printre care și caietele în care mama ei își notase gîndurile. Un caiet gros, neterminat. Din altele lipseau file, erau rupte. De ce oare? A căutat să distrugă hîrtia în care era urma unei vieți? Indiferent în ce stare se aflau, caietele ei îi erau dragi. Nu știa dacă o vor ajuta să găsească dezlegarea unei vieți necunoscute. Caietele și inelul cu piatra de ametist constituiau pentru ea cea mai scumpă avere. Împărți celor din jur lucrurile rămase și tot ce mai era prin casă. Cele mai multe lucruri le primi doamna Rădulescu. Nimic n-o interesa, după ce pămîntul rece se deschisese ca să înghită tot ce-i era mai drag, și încă atît de drag. înfășură caietele cu grijă și le legă cu panglica pe care o găsise într-unul din ele. Lucrurile strict necesare le adună într-o ladă și le expedie la București. Mobila de asemenea.

Închise ușa plîngînd, singură, și era bine așa, căci nu dorea să vadă pe nimeni, dorea să fugă, să fie singură. Predă cheia administratorului. Pleca în necunoscut fără a întoarce privirea înapoi. I se părea că dacă mai rămîne aici i se sfîrșește viața. Dar nu era așa, căci valul o ducea înainte, fără voia ei, deschizînd drumuri noi, pline de necunoscut.

Camera închiriată la București, nu cea recomandată de doctor, era liniștită și odihnitoare. Căuta singurătatea, găsind refugiul în cărți, care-i deveniseră prieteni sinceri. După un timp, luată de avalanșa muncii, a început să se liniștească. S-a

convins că totul a fost realitate și nu vis și în sfîrșit dorea să citească caietele scrise pe vremuri de mama ei. Și-a dat seama că jurnalul ascundea o taină pe care Livia nu avusese timp să i-o mărturisească sau nu dorise.

Citea și ochii i se umpleau de lacrimi, lăsa caietul la o parte și adormea cu capul pe perna udă. Se gîndea la Pavel, el i-ar fi putut ușura suferința dacă ar fi fost cu ea, sau cel puțin dacă i-ar fi scris ori dacă ea ar fi știut unde să-i scrie. Dar cine știe pe unde-o fi, ce adresă o fi avînd? A promis că îi va scrie. Iar Camelia și doctorul Iordache îi promiseseră că-i vor trimite scrisoarea lui Pavel. Cu aceste gînduri trăia zi de zi și așa trecea timpul.

Și totuși nu venea nici o scrisoare și ea intrase într-o ciudată inerție. În loc să se sperie de acest gol ce se căsca între ea și Pavel, era parcă din ce în ce mai liniștită. Avea o siguranță de-a dreptul absurdă că totul contează și nimic nu contează, și-l amintea pe Pavel, îi era dor de el dar nu făcea nici un efort să știe ce-i cu el, de ce nu-i scrie. Lucra de dimineața pînă seara, se îngropa în cărți, toată ziua fișa, devenise aproape maniacă. În mijlocul bolnavilor se simțea cel mai bine, alcătuia foaia de observație în mintea ei, dădea șanse, își spunea propriul diagnostic în gînd și suferea cînd se întîmpla, destul de rar, ca realitatea să nu-l confirme. Ce boală ciudată și singurătatea asta deși Ralucăi i se părea că e vindecată.

Uneori se auzea monologînd romantic:

— Cu cine să vorbesc despre el? N-am mamă, nici tată, nici frați! O frunză aruncată în vînt. Sînt un val ce plutește pe o mare zbuciumată, părăsită de albatroși, lumină și cuvînt. Barcă părăsită în larg și aruncată în mijlocul furtunii, sosi-voi oare vreodată la mal? La malul liniștii sufletești?

— Nu plînge, îi șoptea glasul mamei, luptă-te cu durerea, deschide larg fereastra vieții și avîntă-te alături de semenii tăi. Ești tînără. Vei învinge. Nu uita, ești medic și oamenii au nevoie de tine. Vindecă pe cei suferinzi și vei găsi mîngîierea și mulțumirea.

— Mamă dragă, nu-mi vorbi așa, n-am puterea să suport. Am fugit de tine, de amintirile ce mă ardeau. Dar ele au venit după mine. Simt cum mă înăbuș. Îmi lipsește ființa ta. Îmi lipsește dragostea ta, dragostea lui Pavel. De ce m-ai părăsit așa repede?… Nimeni nu-mi răspunde. Nu vezi norii negri cum cuprind totul în jurul meu, pînă cînd? Pînă cînd?…

Omul care-i deschisese lumea aceea de fantasme, lăsa și mai larg deschisă fereastra, fereastră prin care năvăleau nestăpînite idei și imagini simple și clare. Fără să-și dea seama, în sufletul ei se dădea o aprigă luptă între diferite stări de spirit.

Deschise prima filă a jurnalului: „L-am așteptat toată seara pe malul mării, să vină așa cum mi-a scris. În ureche îmi răsună cuvintele lui – calde jurăminte, dragostea lui fără sfîrșit. Aici, pe această bancă unde am stat împreună, unde ne-am cunoscut. Vara întreagă a fost martora iubirii noastre. Am terminat liceul cu medie mare. Părinții m-au trimis la mare să mă odihnesc și să mă pot pregăti pentru facultate. Din întîmplare am făcut cunoștință cu un grup de studenți și medici veniți la odihnă, printre care era și el. A absolvit facultatea de medicină. După cîteva zile cunoștința noastră s-a transformat într-o dragoste puternică ce a durat o lună întreagă, după care el a părăsit stațiunea. Trebuia să se prezinte la post, iar eu să plec acasă, să mă pregătesc. El fusese repartizat la un spital din Sibiu, deși facultatea o terminase la București. La despărțire mi-a făgăduit să ne revedem tot aici. Îmi va comunica el ziua revederii, dar dorința lui a fost ca atunci să venim toți trei și nu în doi..”

Fila 3. „Din dragostea noastră s-a născut fetița. Fugită de acasă, gonită de părinți, m-a ascuns mătușa care a știut taina dragostei mele. M-a iubit, m-a încurajat, m-a adăpostit. N-a avut copii așa cum își dorise. Nu te îngriji, îmi spunea, pe cel mic îl înfiez eu și nu-ți va fi o piedică în calea vieții. Te duci la facultate și nimeni nu va ști nimic… — Ce să înfiezi?… Mai bine îl omor, spuneam…

— Nu! a strigat mătușa, doar nu ești criminală. Nu trebuie să știe nimeni. Eu voi ascunde totul, chiar de părinții tăi. Cine e tatăl lui?

— Nici nu vreau s-aud cuvîntul ăsta!

— Liniștește-te, copilă! Satul nu știe ce se petrece în casa mea.

Ascunsă, cu un greu păcat născut în urma fericirii de-o clipă, trebuia să-mi duc povara rușinii. Rușinea de a avea un copil? Fericirea, îmi spunea mătușa. Eu am dorit și n-am avut; acum ai să ai tu, iar eu mă bucur mai mult decît părinții tăi.

I-am aflat adresa lui, după îndelungi căutări și i-am scris comunicîndu-i unde mă aflu. N-am primit nici un răspuns. încă o scrisoare, și încă una; în fine un răspuns de cîteva rînduri: „Mă bucur de fetiță, dar nu trebuia să faci acest lucru. Eu nu mă pot căsători. Și n-am cum să te ajut. Și-apoi nu știu dacă fetița e a mea. Caută-mă. Să discutăm. Te aștept”.

Din caiet lipseau următoarele șapte pagini, se cunoștea numai urma. De ce oare le-a rupt? Și ce ascundeau în ele? Le-a dus cu ea în mormînt.

Fila 10. „Nici vorbă să mă mai pregătesc de intrarea la facultate, un vis spulberat… Pe copilul născut cu groază și rușine, nu doream la început să-l văd și dacă n-ar fi fost mătușa

lîngă mine, poate făceam o prostie. Dar văzînd fetița, am începu s-o iubesc din tot sufletul. La primul ei țipăt, am văzut viața purtată în mine, viața mea și a ei. Îmi era așa de dragă după cîteva ore de la naștere, încît am renunțat definitiv la facultate, la părinți așa cum făcuseră și ei, cu mine. Nu știam ce să fac. Mi-am jurat să nu mă căsătoresc niciodată, deși la nașterea copilului nu aveam decît douăzeci de ani.“

*

Raluca se trezi într-un coșmar de nedescris. Capul îi căzuse pe fila caietului. începu să țipe ca un om lovit greu de secure. Lovitura îi provocase răni pe tot corpul, din care a început să izvorască sînge. Țipa așa de tare încît gazda se sperie. Și intră repede în cameră neștiind ce se petrece. O găsi leșinată, abia mai respira.

— Domnișoara doctor… domnișoarăăăăă… strigă speriată. Ce aveți? Veniți-vă în fire! începu s-o frecționeze, s-o stropească cu apă. Ce s-a întîmplat domnișoară, draga mea? Să chem salvarea, doctorul? Ce să fac? Vai de mine! se văita femeia care, cu toată experiența ei, se pierduse de tot. Aveți febră… Salvarea, salvarea… Cum să mă descurc singură?!

Raluca tresări. începu să-și revină.

— Am visat ceva îngrozitor de urît și m-am speriat. De frică mi-a venit rău. Vă mulțumesc. Ați fost foarte drăguță. Acum mă simt ceva mai bine. Iau eu un medicament și îmi trece.

*

Au mai trecut cîteva săptămîni. Raluca era tare ocupată și căuta să-și găsească uitarea în muncă. Ultimele experiențe, moartea dar mai ales adevărul pe care i-l dezvălui jurnalul căzuseră peste ea fără să-i dea răgazul să se dezmeticească. O durere, alta, alta, ca o avalanșă. Avea destul de des senzația că se rostogolește, că ceva o împinge într-o prăpastie și coșmarul cel mai insuportabil care se repeta aproape în fiecare noapte o făcea să-i fie frică să adoarmă. Se vedea împreună cu Livia mergînd pe marginea unei prăpăstii, vorbind, rîzînd, împreună și dintr-odată, din întîmplare și parcă în același timp cu premeditare simțea c-o împinge pe mama ei în prăpastie, că-i face vînt, surîzîndu-i: la revedere, așa o să avem amîndouă mai mult loc pe drum… Pusese jurnalul Liviei deoparte. Deși o stăpînea curiozitatea, se temea să nu mai afle și alte lucruri. Dar ce s-a întîmplat mai departe? Cum să stea indiferentă? După un timp, cînd urmele primei lovituri începură să se aline, cînd se obișnuise deja cu rănile încă nevindecate, reluă caietul din care lipseau multe file.

Fila 20. „Stăteam pe mal. Mi-era dor de el. îl iubeam ca o nebună. Nu puteam să-mi găsesc liniștea, nici odihna. Nici un picior desculț lovit de val nu se auzea împledicîndu-se în trena

lungă a malului spumos. Noaptea era neagră. Enormă, răsărită în grandioasa înfruntare, plutea greu, de un roșu rubiniu – luna, asemeni unui zid de marmură, fără trup venea, creștea, te cuprindea, te orbea. Coșmarul se ridica de pe pieptul mării. Deasupra și în jurul meu, pe cer, se aprindea și seca într-o mohorîre de fum gros, sanguinul nimb al valurilor. Un întuneric de nepătruns tremura și marea era acoperită cu sudoarea rece. Nervii plesneau, pămîntul, marea și cerul îmi despicau sufletul ce ieșise din trup, ca să revină imediat mai trist și mai nemîngîiat. Mă anunțase că va veni. Îmi indicase hotelul și camera unde să stau.

Dar n-a venit. L-am așteptat pe bancă pînă cînd am simțit că mi s-a scurs tot sîngele din vine. Aveam o impresie de neputință, de sfîrșeală. Stăteam așa, părăsită paralizată, fără să pot gîndi ceva. El omorîse totul în·mine. Pe urmă mi-am zis: „Trebuie să-l omor". Moartea unui blestem. „Să-l omor!" Dar o voce din adîncul meu mă întreabă: „Pe cine? Pe tine? Dragostea, copilul? Sau pe el, omul nu poate fi decît un om ca toți oamenii?"

Marea era așa de frumoasă, ca atunci cînd ea îi adusese vestea că vor avea un copil. Ce fericit fusese cînd a auzit! „E-al nostru, nu cumva să-i faci ceva! Ne căsătorim și ne vom bucura de el. E norocul nostru!"

Fugiți, vedenii! Cu toată iuțeala m-am repezit spre mare, să mă arunc în ea. Sînt prinsă din urmă de mîna grea a unui milițian.

— Ce-i domnișoară, ți-ai pierdut mințile? Te-ai săturat de viață? Te-a părăsit iubitul? Potolește-te! După cîteva zile o să-ți treacă! Viața nu se sfîrșește aici! Ești atît de frumoasă! Uite-te bine în oglindă! Păcat să faci una ca asta! Fugi acasă!

M-am dezmeticit dintr-un vis groaznic. „Doamne, copilul! Copiiilul… strigam în noapte. Mi-era îngrozitor de rușine de ceea ce era să fac. Mi-era silă de mine, de rușinea mea. De mila copilului care ar fi putut afla odată, cum l-a părăsit mama lui. Ce oribilă neputință!

M-am dus în cameră. Eram ca o somnambulă. Nu știam ce se petrece în jurul meu. Nu mai vroiam să știu ce a fost. Să șterg pentru totdeauna această amintire. Pentru ce să mă mai gîndesc? A lăsat destule urme triste.

Fugeam… fugeam… de mare… de amintirea lui… fugeam de mine, iar dincolo de mine plîngea copilul.

M-am închis în camera de hotel, o clădire veche de la capătul micului bulevard cu privirea spre mare. De la fereastră am privit mulțimea ce se plimba în după-amiaza luminoasă de vară.

Am simțit că înnebunesc. Omul acela m-a mințit amar. A jucat cu mine comedia sinistră al cărei sfîrșit. nu poate avea decît un singur vinovat. Dragostea sau viața să-l pedepsească așa cum merită.

Nu mi-aș fi închipuit vreodată că am să fiu tratată astfel. Cine e el? Un necunoscut, un mincinos. Cîte fete n-o fi păcălit cu vorbe dulci, cu jurăminte? Dar eu îl. iubesc. Pentru el sînt în stare să fac orice. A dorit un copil. Și acum ce fac? Ce faaaac? Un copil fără tată, și încă o fetiță? Va crește fără să știe cine i-a fost tată.

Stăteam în aceeași cameră, la adresa indicată de el, așteptîndu-l, cînd pe bancă, cînd pe faleză, cînd plimbîndu-mă ore întregi pe malul mării, cînd în odaie plîngînd. Nu mă înduram să plec. Speram totuși să coboare de undeva, asemeni unei raze calde, să-mi ceară iertare.

În cele din urmă, mi-am îngropat degetele în malurile nisipului aspru și nestatornic mă jucam nervoasă cu ele să uit tot ce-a fost frumos, să pun peste toate o lespede fără inscripție, să încredințez timpului spre păstrare, durerea și lacrimile vărsate. Nisipul trecea printre degete. Ce naivă am fost!… Păcălită de ființa iubită, atît de crud!

Trezită din somnul urît, din beția gîndurilor am început să strig copilul: Copilul… copilul meu… L-am lăsat la mătușa mea. Pentru ce? Pentru cine? Trebuie să mă întorc la copil! Pierd în zadar zilele pe aici!… El e viața mea de azi înainte. Așa cum mi-a spus mătușa: „Copilul e bucurie și nu rușine, nu! Nu e nici o greșală, e dragoste. Ai să vezi mai tîrziu. Te vei bucura de el. Să fii cuminte! Copilul vindecă durerea, vei trăi pentru el și te vei bucura. Oare așa să fie? mă întrebam. Bătrînii au dreptate. Experiența vieții este școala cea mai înțeleaptă. Chiar nu greșește ea niciodată? Am mai trecut o dată pe faleză. Am stat o clipă pe bancă, în fața mării, cu ochii în lacrimi, pe urmă am plecat la hotel, bolnavă sufletește, după ce mi-am luat rămas bun de la toate locurile care mă legau de el. Plîngeam pe drum, disperată, urlam în mine de durere și nu mă auzea nimeni.

În fața hotelului mă întîmpină un tînăr:

— Sînteți domnișoara Livia?

— Da.

— Aveți un pachețel și o scrisoare. De ce plîngeți?

— Nu, nu e nimic, mi-a intrat o musculiță în ochi.

— În amîndoi? Păcat de tinerețea și frumusețea dumitale, Vă stricați ochii! Nimeni nu merită lacrimile noastre, nici iubirea disperată. Luați-vă viața în piept și mergeți înainte. Mai aveți multe de trăit de aici încolo. Să nu fiți tristă, oamenii sînt schimbători și viața nu se termină la prima iubire. Ea ne aduce

multe surprize bune, rele, așa este. După împrejurări, după felul cum putem să ne luptăm cu ea.

Mi-a făcut bine această vorbărie, consolările îngrămădite stîngaci. După cuvintele de încurajare, am intrat în odaie grăbită să citesc rîndurile lui. Doream să aflu cît mai repede cum își justifică el absența. Doar el a dorit să mă vadă. Doar el fixase întîlnirea. Nu mai înțelegeam nimic. Cu mîna tremurîndă, am deschis plicul. Pe hîrtie erau scrise cîteva rînduri: „Să ai grijă de copil. Eu mă căsătoresc. Caută-mă dacă ai nevoie de ceva. Fii fericită!“ Alături de aceste rînduri, în cutia mică, găsii un inel de aur cu piatra de ametist. în interiorul lui era gravat numele Victor și data cînd ne-am cunoscut. Pe hîrtia cu care a fost înfășurat inelul sta scris: „Să nu fii supărată, viața mea vreau să o închin numai meseriei mele. Mă pasionează, doresc să cercetez, să descopăr ceva ce poate ameliora durerile oamenilor, să-mi vindec bolnavii. Poate odată și odată, ai să mă înțelegi?! Uită-mă! Căsătorește-te!“ Totul se învîrtea în jurul meu. Am pus inelul în geantă. Era extrem de frumos. Luînd valiza, am plecat din hotelul în care am petrecut cîteva zile amare. Plecarea a fost dureroasă. Cel puțin o dată și o dată pentru ultima oară! Cît de mult doream să-l văd! Cît am suferit singură!

Fila 21. „Se apropia furtuna. Soarele apunea, vîntul se întețise, apusul se apropia ca purpura și, pe măsură ce văpaia se revărsa pe cer, albastrul mării se făcea mai adînc și mai rece. Pe alocuri, fața întunecată a mării începea să se brăzdeze de coamele albe ale valurilor și atunci părea că adîncul tainic, amenințător și palid, de o furie îndelung stăpînită încearcă să răbufnească afară.

Cerul se tulbura de asemenea. Fîșii lungi de nori zburau de la răsărit la apus și se aprindeau una după alta, ca și cînd vîntul năpraznic le-ar fi aruncat în gura unui uriaș cuptor încins. Deasupra mării se simțea respirația apropiatei furtuni. Peste unduirea ei întunecată o pînză apărea și dispărea, ca aripa unei păsări speriate. Un pescar întîrziat, înspăimîntat de furtună își pierduse nădejdea să ajungă la țărm. Oare va ajunge ea, Livia, cu copilul în brațe la un țărm liniștit? Pescar rătăcit. Cine te va salva? Tăcere… Livia… Livia… Ce ai făcut?…

Țărmul se topise demult în ceață. în mijlocul stropilor stîrniți de vînt în amurgul care se lăsa încet. Marea mugea adînc și prelung și, val după val, se rostogolea în depărtare, spre orizontul încă învăpăiat. Mi se părea că amurgul și marea se grăbeau cu o înfiorătoare bună știință să învăluie această singurătate cu întunericul de moarte. Totul se legăna în vîltoarea valurilor pustii.”

Raluca se opri o clipă din citit. Iar lipseau cîteva foi. Oare ce a vrut să spună? Ce se petrecea în inima ei atît de crunt rănită? Era imposibil să-și imagineze starea ei. În zadar! Nu voi dezlega hățișul acesta de fire. Inutil!

Fila 25. „Unde te duci maică, cu copilul în brațe? îmi spusese mătușa. Stai aici. Îți dau tot ceea ce ai să ai nevoie. La facultate te vom ajuta noi. Copilul este numai al meu. Nu are și nici nu a avut tată. Tatăl e mort. Voi munci cu ea în brațe. Dragostea mea, tot ce mi-a mai rămas!

— Fără copil ce aș face, nu vă gîndiți? Mi-ar fi nespus de greu, i-am răspuns plîngînd.

— Ești tînără, poți să te căsătorești, să ai copii, nimeni nu va ști că ai mai avut un copil.

— Ai fost așa de bună cu mine, mai mult decît o mamă. În disperarea mea, speriată, cuprinsă de groază, puteam face cine știe ce prostie? Altă soluție nu aveam, dar dumneata m-ai salvat. Ai fost alături de mine. Cînd plîngeam cuprinsă de rușine, ai fost lîngă mine, încurajîndu-mă. Nu am cum să te răsplătesc pentru tot ce ai făcut pentru mine.

— Lasă-ne fetița, mă ruga mătușa. Ne este dragă. E păpușa noastră. Parcă ni s-a umplut casa de bucurie și lumină de cînd ai venit la noi și copilul ne-a dat liniște și spor în casă și în ogradă. Și acuma pleci. Mare nesăbuință… dacă pleci…

— Nu uit ce-ați făcut pentru mine și copil. Să trăiți mulți ani, fiți fericiți! Să aveți multă sănătate și eu la fel. Și vă mai rog ceva, să nu spuneți nimănui unde am plecat și ce fac, chiar dacă vă scriu. Adresa să n-o dați nimănui. Eu plec la oraș, să-mi caut de lucru; nu mă mai interesează trecutul. Copilul e prezentul și viitorul meu. N-aș vrea să mă găsească mai tîrziu cei ce nu m-au căutat atunci cînd aveam nevoie de ei.

*

Era o dimineață plină de lumină, cocoșii vestiseră ivirea zorilor. Satul, ca într-o oală sub dealul abrupt, acoperit cu pădurile de stejar, îți lua ochii. Părea o modernă și cochetă stațiune de odihnă, în miniatură, în care mă refugiasem spre liniștea și camuflarea unei iubiri pe care lumea o consideră mai totdeauna mare păcat. Am luat valiza cu rufele copilului și cîteva de-ale mele și am plecat spre orașul cel mai apropiat. Cu multă durere, am pus în degetul de la mîna stîngă inelul, jurîndu-mi că-l voi purta mereu. Era el, chipul lui, pe care îl zăream între iubire și ură, între lacrimi și bucurie. Chipul lui însă era chipul fetiței. Cine oare va cunoaște de azi înainte adevărul? Adevărul îl ascund în mine, sub un lacăt fără cheie. Am șters cu palma tot ce-a fost odată. Viața merge înainte și mă duce pe aripile ei. Oare voi putea să fiu purificată prin muncă și cinste.

Purtarea lui nu m-a surprins. Dar e limpede că și eu am greșit și că nu suport să-l văd tocmai pentru că-mi trezește conștiința acestei greșeli.

Fila 30. „Îl căutam cu ochi obosiți prin mulțimea ce trecea prin fața mea. Așteptam să apară, nerăbdătoare, înfrigurată.

Era în mine și tot îl căutam în jur. Auzeam glasul lui – părea un cîntec de leagăn. Trupul lui abia cuprins în brațele mele semăna iubire.

Într-o vreme, parcă începusem să-l uit. Descoperisem o preocupare mai importantă, care-l lăsa pe planul al doilea – copilul. Pe urmă, mi-am dat seama că în mine trăiesc două ființe. El, prin copil și copilul prin el. Lupta cu viața era mult mai ușoară. Alergam după iubire, căutam, sufeream, copilul mă trezea la realitate. Mă uitam în ochii ei și mi se părea că mă înțelege, numai nu știa ce să spună. Se apropia de sînul meu cu mînuțele ei mici și îmi cerea hrana. Dacă nu acum, mai tîrziu va înțelege. Eram de-a dreptul patetică: lumina din lumina sufletului meu, strigăt din strigătul meu, viață din viața mea. Mă aflam în lumea străină dar bună, mă aflam singură, dar mă ridicam pe piedestalul vieții. Uneori mi se părea că sînt caraghioasă cînd îmi studiam mersul să pară, să fie curajos și dîrz. Eu sînt lumea, mă gîndeam, și lumea sîntem noi toți: strigăm, căutăm, ne adunăm, ne risipim pe suprafața pămîntului atît de întins, de-i ajunge fiecăruia să muște din el, să se sature și să lase și urmașilor. Viața este așa cum o facem noi și trebuie să trăim. Dar pentru cine scriu eu? Cine va citi și pe cine interesează trăirile mele? Simt nevoia de a împărtăși cuiva și acel cineva nu poate fi decît o foaie de caiet, o prietenă sinceră și devotată… tăcută. Nu știu dacă nu mă înșel? Poate mă înșel în toate în cîte cred și nu cred, poate mie urît prin tot ce văd și ce nu văd, aud și nu aud?“

*

Raluca nu mai avea putere să citească mai departe. Făcu un semn pe ultima filă, acolo unde rămăsese și închise caietul. Capul o durea, corpul cuprins de friguri se zbătea pe o canapea veche și demodată ce-i umplea golul camerei. Prin geam auzea fluierul milițianului de la intersecție, zgomotul tramvaielor ce lunecau pe șinele reci, grăbind mișcarea roților spre a-și găsi cîteva minute de repaus. Luă cîteva somnifere care o amețiră și adormi, așa îmbrăcată cum era pînă dimineață.

*

Deși se hotărîse să nu mai deschidă caietul mai departe, totuși abia aștepta să ajungă acasă spre a continua lectura. Da, era scris un adevăr, deși el uneori e incomod și nu atît de incomod cît de mizer, de brutal, de nepotrivit cu viața. Nu totdeauna potrivit. Roasă de curiozitate și de dorința de a mai

trăi alături de mama ei, pe care o vedea vie printre rîndurile rămase, începe să citească jurnalul.

Fila 34. „Am înțeles. Am simțit înfiorată că poate există o lume superioară dragostei, preocupări mai mari ale oamenilor, un soare interior, mult mai cald, mai luminos. Mă gîndeam neîntrerupt, am început iar să mă gîndesc ca o halucinată, ca o somnambulă. Era o floare strivită și abia îmi aduceam aminte de mine că exist. Unii declară că cel mai grav defect al omului ar fi să nu aibă încredere în nimeni. Adevărul e însă că eu îmi ascund destul de bine taina vieții și poate asta arată că sînt simțitoare. La început m-a speriat teribila pălăvrăgeală a aceluia ce mi-a declarat dragostea și nu știu cum, cu timpul am căpătat toată încrederea în el, brusc și neliniștit, ceea ce m-a ajutat să supraviețuiesc. După nopți de insomnie, cînd mă trezeam nu găseam putere să mă ridic din pat, capul mi-era împovărat de gînduri de parcă purta peste zi inscripțiile nedescifrate ale viselor. Pe măsură ce treceau anii, copilul creștea aducîndu-mi bucurie. La el mă gîndeam ca la ceva dispărut. Poate la ora aceasta este un savant, om de știință, cine știe ce ranguri poartă, sau e un nimeni, dacă mai există?

Poate s-a căsătorit demult, cum mi-a scris, te pomenești că are și copii, soție, avere, și nu se mai gîndește la o întîmplare sau aventură a tinereții. Cine nu are în viața lui întîmplări pe care nu le-ar mărturisi? Uitarea e ceva normal.

Ce bună și tăcută e coala care adăpostește de toate, vrute și nevrute, bune și rele, le înghite și tace. Mă gîndesc la viitorul copilului. Vreau să fie medic, dar voi avea oare puterea s-o întrețin pe Raluca? Chiar de voi munci zi și noapte, îi voi asigura tot ce va avea nevoie la facultate. Numai de-ar reuși? Nu știu dacă va fi inteligentă sau nu, cum va învăța? Doar timpul îmi va spune. Pînă atunci am emoții.“

Fila 35. „Erau zile cînd umblam pe stradă aproape automat, asemeni unui motor, pus în mișcare dimineața, fără oprire, cu toată atenția răsfrîntă înăuntru, spre focul ce nu se putea stinge. Mă trezeam mergînd și nu știam pe ce stradă mă aflu, nu auzeam nimic în jurul meu, nu vedeam pe nimeni. Uneori, dădeam peste oameni fără să-i văd, automobile sau stîlpi de lumină. O lumină palidă ca o candelă pîlpîia în interiorul meu, orientîndu-mă ca un semafor de nimeni știut. Lumea automată și lumea conștiinței deveneau în fața mea independente una de alta. Fiecare continua să existe, să evolueze, să lupte cu ideile urcate pe o treaptă superioară a vieții.

Mă întreb uneori, dacă nu-mi provoc singură suferința, dacă nu cumva n-ar fi mai bine să caut alt liman, altă dragoste.

Eu cred că niciodată n-ar trebui să vorbim și în numele altora pentru că sentimentele pe care le încercăm nu corespund

aceluiași conținut. Acum știu sigur că intensitatea și durerea sentimentului pot fi nesfîrșit de felurite. Trece din tren în tren, vorbește. Un fluture rătăcitor. Oameni și oameni, caractere și caractere. Am fost poate rău zidită ca o citadelă fragilă și m-am sfărîmat. Inima s-a grăbit sau a fost de la început încuiată și a rămas fără cheie! Nu știu dacă copilul meu mă va înțelege cîndva așa cum încerc să înțeleg și eu viața. Oamenii rămîn oameni. De multe ori, omul nu poate face ceea ce dorește. Îl poartă destinul sau împrejurările ce forțează mîna ce mișcă vîsla, așa cum bate vîntul. Este neputincios. Nu poate, nu știe să oprească unele lucruri pe care nu le vrea. Pe el, deși mi-a făcut atîta rău îl iert pentru suferința pricinuită și tot îl iubesc. Așa cum l-am iubit la început. În visul meu e așa cum l-am văzut prima și ultima dată. Nu-l voi căuta oriunde ar fi, nici el nu știe de mine și nici nu va ști. De ce să-l tulbur? Poate e fericit! Văzînd copilul poate fi cuprins de remușcări, poate mi-ar cere iertare? Dar pentru ce, la ce mi-ar folosi? Acum cînd n-a fost atunci.”

Pe un colț de caiet a scris – „viața mi-a devenit o tortură, simt că nu pot trăi fără el. Este în toate planurile mele, în toate preocupările de viitor. După multe file răsfoite, zărește într-un colț notată adresa: „strada Rozelor, nr. 98, București.”

Raluca nu mai putea citi. O frămînta adresa. Ce rost are ea? De ce o notase? Închise caietul, legîndu-l cu panglica neagră, pe care era notată data morți mamei sale și-l puse în sertar.

*

Floarea înspăimîntată se ascunde sub frunză, cînd păsările coboară din cer se ascunde sub frunză, cînd ca un fulger, jucării mici în palma văzduhului, asemeni oamenilor ce vin și pleacă. În locul doamnei Livia s-au mutat alți locatari. Evidența era ținută și mai departe tot de doamna Rădulescu. Veșnic prezentă în fața blocului, primind pe cei ce vin și petrecînd pe cei ce pleacă. Tot ea e cea care controlează cutiile de scrisori, deși sînt încuiate. Știe cine primește corespondența și de la cine.

— Uite, doamnă Carmen, zise într-o zi. Cutia domnișoarei Raluca e plină de scrisori, nici nu mai încap.

— Cine i-o fi scriind atît? Nu știe că s-a mutat de aici?

— N-o fi știind.

— Bagă de seamă, sparg cutia și scot scrisorile, cutia trebuie eliberată. Noul chiriaș are nevoie de ea. Pe urmă, cel puțin să știu cine-i scrie atît. Să-i aflu adresa și să-i trimit în colet corespondența.

— Hai să desfacem amîndouă! Păcatul nostru fie!

— Eu nu o fac. S-o facă administratorul blocului.

— Ba eu da…

Cutia de scrisori se umpluse. Doamna Rădulescu deschise ușița de tablă luînd scrisorile. „Ce lectură plăcută voi avea!“ se gîndi. Viața e prea monotonă, nu merge așa mă plictisesc!“ Scrisorile, vederile adresate Ralucăi veneau din străinătate.

—Vezi doamna Carmen, sînt de la iubitul ei plecat, o cheamă acolo, precis. Te pomenești că pleacă după el în străinătate. E singur. Ce-i pasă?

— Dacă pleacă stă puțin și se întoarce...

— Nu știu adresa ei. Nu am de unde s-o aflu; i-aș face acest bine trimițîndu-i-le pe toate. Are suflet bun și pe urmă, mi-a lăsat atîtea lucruri de la maică-sa.

— Cine știe pe unde o fi? Nu a scris la nimeni de cînd a plecat. Și pe urmă, Bucureștiul e mare! Unde s-o cauți?

— Pînă atunci le citesc eu. Tare frumoase sînt! îți răscolesc inima. Cică a fost trimis la niște cursuri…

— Nu știu dacă nu s-au cununat înainte de a pleca. Acum poate s-o cheme la el. Lumea zice că nu se mai întoarce, rămîne acolo.

— Ce zici doamna Emilia? Cum să facă una ca asta – să lase o fată așa frumoasă, medic ca și dînsul.

— Vine, ai să vezi, dacă nu o fi cum îți spun eu.

— Nu mă interesează! Dracu să-l ia! Vine sau ba, mi-e totuna!

— Taci cu prorocirile tale!… Nu cobi, nu cobi… Parcă ai fi un corb ce abia așteaptă să pună gheara pe pradă.

*

Pavel Ispas nu știa nimic despre soarta Ralucăi. Era îngrijorat și dăduse o telegramă care i-a fost returnată. în cele din urmă a scris familiei doctor Iordache, cerîndu-i informații despre Raluca. Camelia rupse scrisoarea și se grăbi să-i răspundă: „Nu o căuta pe Raluca. A plecat la București, s-a măritat și nimeni nu-i cunoaște adresa și pe urmă la ce-ți trebuie adresa cînd ea a fost atît de ușuratică? Nu te-a iubit. A fost la fel ca Marius al meu, care s-a căsătorit cu doctorița de la dispensarul comunei. Să-ți spun sincer, nici nu-mi pasă! La spital sînt destui stagiari. Vin la noi în vizită. Îmi fac curte. Am reușit să-l uit repede. Nu era de mine. Tata a spus că era o lichea. Un om fără cuvînt, dacă m-a părăsit. Dar ce să fac? Tata abia așteaptă să te întorci. Din cîte știu ți s-a mai prelungit bursa cu cîteva luni. Nu te gîndi la dragostea ta! Nu a fost dragoste adevărată! A fost o simplă aventură cu o aventurieră. Te-a trădat cum ai plecat. Așa-ți trebuie! Să nu mai ai încredere în oricine și apoi nici nu făcea de tine. Familia ei nu reprezintă nimic. Dar nu-i nimic. Poți să repari greșala, nu e tîrziu! Cu drag, Camelia”.

În familia Iordache, mare frămîntare din cauza Cameliei! Marius a părăsit-o. Nu dorea să vină la oraș, cum insistau părinții ei și, pe urmă, își pierduse încrederea în Camelia după ce o cunoscuse mai bine. Mai îngrijorată se arăta doamna Aglaia care dorea să-și mărite fiica cît mai repede să nu rămînă domnișoară bătrînă.

— Dorința mea este s-o măritățm numai cu un medic, zise Aglaia soțului său. Amîndoi să fie de aceeași meserie.

— Lucrează la spital. Are colegi medici. Să-și găsească un bărbat pe placul ei.

— Tu ce părere ai de Pavel Ispas? Așa băiat zic și eu! Cînd se va întoarce în țară să căutăm să-l atragem în familia noastră.

— Cum te poți gîndi la așa ceva? Raluca e logodnica lui. S-au logodit, se vor căsători, se iubesc și tocmai noi să le fim dușmani! E păcat! Prietenia noastră nu trebuie pătată cu asemenea lucruri.

Aglaia a început să rîdă:

— Ce moralist ești! Parcă el știe unde e plecată? I s-a pierdut urma și cu. asta s-a terminat totul. Ochii care nu se văd se uită. Și-apoi ea nici nu ne-a scris. E prima care ne-a trădat. De ce nu s-a instalat la adresa pe care i-ai dat-o. Singură ne-a întors spatele. De ce nu ne-a scris să ne spună unde stă. Nu vezi că fuge de lume. S-a schimbat așa de mult. Cînd a plecat, ca să nu mai spun că și plecarea ei a fost o nebunie, parcă nu era zdravănă. Fac pariu că nici lui Pavel nu i-a scris. Nu vezi că el îi scrie tot aici și ea, cine știe, o fi și măritată. Orice-ai spune erau cam ciudate și Livia și Raluca. Nici singurătatea asta nu e ceva normal. Parcă nu știau să se bucure de viață. Tot muncă și muncă… Dar ce mă privește. Altele-s gîndurile mele. Să te ferească dumnezeu să fii mamă de fată, să vrei s-o măriți, să te gîndești la norocul ei.

— Doresc să-mi mărit fata cu un doctor, deși poate nu e bine ca amîndoi soții să aibă aceeași meserie. Marius era bun, potrivit și avea tot ce vrei de la un bărbat, cînd te gîndești să-i fii nevastă. Dacă a făcut mofturi, omul s-a însurat și-și vede de treabă…

— A luat o fată mai bună decît Camelia noastră.

— Așa ai crescut-o, așa o ai. Nu e de vină ea. Fata tatei în sus, fata tatei în jos, draga tatei, scumpa tatei și iacă acum, culege ce ai semănat…

— Fata tatei are meseria mea, așa cum am dorit și m-a ascultat. Ea trebuie să știe mai multe decît mine, să studieze, să cerceteze mai departe. Dar nu vrea. Nu pricepe nimic din datoria tinerilor în această profesie. Nici prin cap să-i treacă gîndul că trebuie să știe cît mai mult.

*

De cînd o părăsise mama, Raluca plîngea într-una. Simțea ca o apăsare pe creier și o cuprindea o teamă inconștientă. Întunericul o speria, căci nu de stingerea luminii electrice avea nevoie. Avea nevoie de un întuneric natural. Se vedea copilă: își aducea aminte de satul mamei, de cei patru pași pînă la ușă, de întunericul brusc, de plînsul ei, care începea automat cînd mergea pînă la patul în care continua să plîngă cu capul vîrît sub plapumă. Teama de întuneric se transformase într-o nevoie cumplită de lumină. Risipind întunericul, risipești tristețea și spaima. Soarele muribund se furișa afară din casă, neîndrăznind să mai intre pe fereastră, iar Raluca își aducea aminte de plimbările ei cu Pavel pe străzile luminate și întunecoase. O mireasmă jilavă de toamnă, îi mîngîia fața, era a opta lună de cînd nu-i mai simțea brațul strîngîndu-i mijlocul. Scrisoarea era încă în mîna ei. Urma să vină în lunile care au trecut. Ce să fie? Oare putuse să se întîmple ceva neprevăzut? O, nu! îl cunoscuse destul de bine…

Stătea în fața aparatului de radio sau a televizorului deschis și privea brizbrizurile, obsedată de scurgerea lentă a serii în timp ce-și aducea aminte de felurite lucruri în legătură cu viața lor – discuțiile, jurămintele. Și acum își punea întrebarea. Oare ce s-a întîmplat. cu el? Mai trăiește? A murit?

Seara casa se umplea de tăcere și auzea ultimul șuierat al sirenei îndoliate. Abia acum începuse să-și dea seama că fără să vrea fugise nu numai de imaginea obsedantă a mamei ei, care-o hăituia după moartea neașteptată. *Fugise* în același timp de Pavel, nu-i lăsase nici o urmă de parcă ar fi vrut să pedepsească astfel fuga celuilalt bărbat și să răzbune, ce să răzbune? Reacționase de-a dreptul absurd, tăind orice punte de comunicare cu Pavel, cu care era logodită, la care se gîndise tot timpul și pe care-l îndepărtase fără nici un fel de motiv de ea.

Nu înțelegea acum nimic din reacția ei. Inconștientă, nevoie de suferință. Frică de a împlini o iubire prin fericire. De ce vroia să trăiască un destin simetric cu cel al mamei ei, cu singura deosebire că acum femeia era cea care părăsea totul, chiar fără să-și dea seama de inconștiența gestului ei. Dar dacă și bărbatul pe care mama ei îl iubise făcuse la fel. Dacă fugise și el, ajutat să fugă de mîndria femeii ce nu se cramponase de el ci dimpotrivă îl lăsase *liber* să-și decidă singurătatea. Nu era vinovată pentru că fugise. Capriciu. Astenie. Aiureală. Dar iată că trecuseră atîtea luni de cînd ea fugise, fugind și de Pavel, era limpede că asta făcuse. Fugise de moarte și de viață în același timp.

*

Primul an de stagiatură a trecut repede. Raluca era pasionată de meseria ei așa că s-a dedicat cu tot sufletul muncii, bolnavilor. Citea pe rupte tot ce apărea nou în problemele ce-o interesau.

„Trebuie să merg înainte, să urc stînci, sfărîmînd pietre, să calc în urma celui ce ne-a deschis drumul cu făclii aprinse în mînă. Ah, se gîndi Raluca, e-atîta soare și atîta pămînt și atîția oameni trec, își calcă propria umbră sau stau mulțumiți! Dacă se îmbolnăvesc, doctorul vine să le vindece durerile, să le salveze viața, care este atît de frumoasă pe acest pămînt."

Al doilea an și-a schimbat spitalul. A trecut la spitalul municipal, secția chirurgie.

Dar înainte de a se prezenta avea cîteva zile libere, timp în care dorea să se ducă la Iași. Se împlinea un an de la moartea mamei. Călătoria îi cernea în suflet un val de tristețe. Nu mai era fulgerul de la început ci un soi de legănare a sufletului în durere, ca și cum răul devenise un soi de alint. Singurătatea Ralucăi era poate și ea un alint, un fel de frică de viață.

*

Trenul trecea prin cîmpia inundată de apă. Din loc în loc, zărea cîte un pom crescut din întîmplare, rnarcînd lanurile de porumb. Pomii păreau paznicii statornici ai cîmpurilor, iar unii erau de-a dreptul uriași în comparație cu porumbul. Totul rămînea în urma trenului. În fuga ferestrelor de la compartiment se zăreau alte și alte priveliști care pătrundeau în inimă, ca într-o carte.

Trenul. Pașii. Minutele. Locomotiva gîfîind cu putere mergea înainte, pînă cînd apuca să facă un popas într-o gară, învăluindu-și pîntecul de fier în norii de aburi, asemenea unei respirații grele, descărcîndu-și plămînii de toate reziduurile adunate în drum.

Raluca însoțită de gîndurile ei, simțea chemarea acestor locuri ce veneau și se depărtau ca foșnetul pădurilor și murmurul apelor, adunate în bazinele mari ale lacurilor de acumulare. Printre brazi și mesteceni, ardea sufletul asemenea unei luminări policrome. Raluca era ca un copil ce păstrează o taină smulsă dintr-o dată din tăcerea timpului. În jurul ei, oameni de diferite vîrste, doi tineri se strîngeau în brațe, apropiindu-se unul de altul, un domn îi privea invidiind tinerețea lor, iar o doamnă ce dormita în colțul compartimentului visa poate o tinerețe pierdută ca scînteile pe șine în urma fugară a trenului. Raluca vedea o lume nouă, care începea izvorînd din peisajele parcurse pe acest traseu. Sufletul ei era undeva departe, ascuns în fundul zării ce striga și chema începutul și cu cît se apropia de el, cu atît fugea mai departe, făcînd-o să urmărească mișcarea văzduhului fără a-l ajunge. O

chemau înălțimile, cu legendele și basmele lor, care se păstrează în adîncimea timpului.

Nimic nu poate aduce atît neprevăzut și atîta fantastic, izvorît din cea mai dezlănțuită fantezie, ca înălțimea dintre cer, munte și pădure. Doar stalactitele și stalacmitele marilor peșteri mai pot pune la cale astfel de priveliști, astfel de asemănări uluitoare. Cînd a petrecut cu mama ei un concediu la Vatra-Dornei, urmărea cum prin luminișurile inundate de seninul cerului, ori pe pantele abrupte ale muntelui, arbori trîntiți cu rădăcinile smulse de furtuni, parcă așteptau să-și ia zborul pentru a lăsa liberă plăsmuirea unei faune fantastice.

Cînd trenul s-a oprit în gară, ce păstra aceeași atmosferă, îmbrăcată în aceeași haină, primindu-și zîmbitoare călătorii ce sosesc și petrecîndu-i pe cei ce-i lăsau peronul gol, din el au coborît sute de călători îndreptîndu-se spre coasta ce duce în centru, de unde, ca niște furnici ieșite din mușuroi la lumină, se risipeau în toate direcțiile. Raluca iubea oamenii; o impresiona mai ales hărnicia lor deși i-a cunoscut doar în puținele călătorii făcute în cele patru anotimpuri ale anului cînd era mai toată ziua cu colegii ei de facultate. Se opri o clipă, lăsînd lumea grăbită să se risipească și se sui în autobuzul ce ducea spre cimitir.

Intrînd pe poarta cimitirului simți atîta liniște de parcă și păsările dormeau în copacii bătrîni, care se temeau să se miște pentru a nu-i trezi pe cei adormiți.

Se așeză pe bancă în fața mormîntului și nu se știe cît timp a stat așa plîngînd. Luminările se topiseră de mult, fără să-și dea seama cum a trecut timpul. Dar se simțea ușurată. A vorbit cu pămîntul de pe mormînt, care se adîncise mult, a mîngîiat crucea udînd-o cu lacrimi, își ținea tîmplele între palme. Închise ochii și întunericul de sub pleoape i se păru de-a dreptul o ușurare.

Ar fi dorit să rămînă mereu lîngă mormînt, singură. După multe ore petrecute în liniștea întreruptă doar de ecoul unui zgomot venit din fundul cimitirului, Raluca se ridică de pe bancă, deschise ochii și observă că soarele se înălțase sus de tot, luminînd puternic potecile, crucile ce străjuiau mormintele. Plecă fără să se prăbușească și i se părea că ține amintirea arzînd în piept.

Pe drum se gîndi să treacă prin fața blocului, în care a locuit și a fost fericită. Va rămîne. cîteva zile în familia doctorului să-și mai aducă aminte de timpul trecut! Începuse să suporte trecutul.

Ajunsă în cartierul blocurilor, unde a locuit odată, simți din nou senzația aceea că nu mai avea puterea de a trece pe acolo. Se gîndea la prietenii ei, la familia doctorului Iordache, la

nespusa plăcere de a o vedea pe Camelia. Au fost toți vecini buni, le-au respectat, s-au ajutat între ei.

Cuprinsă de o groază pe care o crezuse vindecată îi apăru imaginea sicriului cu trupul mamei, cînd în ziua înmormîntării prietenii din fabrică l-au scos din casă punîndu-l în mașina îndoliată. Se sufocă din nou. Se opri pe o stradă mai puțin circulată și de la un telefon public formă numărul de telefon al familiei Iordache. Surprinsă de telefonul primit, doamna Aglaia o rugă să vină la ei. Chiar insistă exagerat de mult:

— Ne-ai face mare bucurie. Să stai cîteva zile la noi… Soțul e acum la spital. Mereu vorbim de tine… Nu ai dat nici un semn de viață? Camelia are apartamentul ei… Nu stă cu noi… Stă aproape de noi și la ora asta o găsești acasă… A fost de gardă… Acum e liberă. Te rog să-i telefonezi. Du-te la ea, pe urmă veniți cu toții la noi. Ai să-i faci o surpriză mare. Deseară dormi la noi, să te vadă și Petre. S-o vezi și pe doamna Rădulescu, care a rămas tot așa cum o știi, cu defectele ei, dar simpatică!

— Cu noi a fost bună, știți doamnă Aglaia, dovadă că marea majoritate a lucrurilor mamei i le-am dat dînsei, și mama a avut numai lucruri bune și foarte bune.

— Ți-a eliberat cutia de scrisori. A luat corespondența predînd cheia noului locatar. Au fost destule scrisori, se umpluse cutia – cu plicuri, vederi și altele.

— Știți, mîine plec. Am două zile libere, vin să-mi iau corespondența, probabil o păstrează. Acum îi dau telefon Cameliei să-i spun bună ziua. Ce număr de telefon are?

— 32013. Dar, numai atît vrei să-i spui, numai „bună ziua?“ Doar ați fost prietene? De un an de cînd ai plecat s-au schimbat multe, aveți ce vă povesti una alteia. Ai să-i faci o mare surpriză, așa cum ne-ai făcut și nouă.

— Îi dau telefon.

Notă pe un petic de hîrtie numărul și sună.

— Camelia?

— Da, la telefon.

— Știi cu cine vorbești?

— … A, Raluca de cînd te căutam! întrebam de tine. A trecut atîta timp și nu ne-ai dat nici un semn de viață. Ce s-a întîmplat?

— Așteptam vești de la voi. Puteați afla adresa mea dacă doreați acest lucru. Ați tăcut cu toții, deși știați bine cît de supărată sînt. Și eu sînt de vină dar n-am putut să mă port altfel. A fost îngrozitor.

— Așa este. Ai dreptate. Dar sînt niște lucruri, pe care nu ți le pot explica. Dar tot te așteptăm să vii.

— Nu v-ați dat seama cît îmi este ele greu să mă întîlnesc cu durerea de care fugisem?

— Hai, vino, te aștept la masă. Vom vorbi mult și despre multe… S-au adunat atîtea și atîtea.

— În sfîrșit, tăie ea cu voce caldă, prietenească, ne vom vedea. Ce repede a trecut timpul… Apreciez sinceritatea ta.

— Îmi fac destule reproșuri că nu ți-am scris nimic, eram teribil de zăpăcită și nu știam ce să fac. Dar tu să mă ierți. Țin la tine și am ținut mult. Pa! Aștept să te văd. Vino!

Raluca trecu pe la florărie, cumpără un buchet mare de garoafe și sună la ușă. îmbrățișări, sărutări.

— Ce dor mi-a fost de tine Raluca, scumpa mea, prietena mea cea bună! în fine, ai venit după atîta timp» Sînt fericită că te văd…

În sufragerie, masa era deja aranjată cu mult gust de parcă aștepta musafirii. Nu lipsea nici sticla de șampanie. Oare sărbătoreau ceva important?

— Ești singură acasă? întrebă Raluca mirată.

— Nu, soțul meu vine puțin mai tîrziu, este încă la spital.

— Deci tot cu un medic te-ai măritat?

— Da. Și încă ce medic!

Camelia aranjă garoafele primite în mai multe vaze.. Odaia s-a împodobit cu florile acestea calde și protocolare în același timp. Străluceau printre atîtea cristaluri și argintărie. Pe fața Cameliei se citi o clipă contrarierea obișnuită, apoi totul se nărui într-un zîmbet, care se furișă inexpresiv pe fața ei. De ce zîmbea nestăpînit? Ce se întîmpla în sufletul prietenei de altădată? O farsă? Dar parcă totul se năruise în clipa cînd a văzut-o…

Nu trecu mult și ușa se deschise. Apăru soțul Cameliei. Doamne, chiar Pavel! Raluca amuțise. Rămase ca o statuie într-un parc incendiat.

— Soțul meu, zise Camelia. Mi se pare că vă cunoașteți?

— Bună Raluca! ești singură sau cu soțul? întrebă Pavel, surprins de această întîlnire neașteptată.

— Singură. Nu sînt măritată.

— Dar de ce nu mi-ai răspuns la scrisori?

— Nu am primit nici una.

— Toți mi-au scris că te-ai măritat și că ai plecat din Iași.

— Da… da… interveni Camelia. I-am scris atunci cînd a întrebat de tine și mi-a cerut adresa ta. Așa vorbea lumea… continuă ea încercînd să găsească o motivare. Ei, să le lăsăm acum pe toate și haideți la masă!

Pavel s-a făcut alb la față.

— Raluca… ce frumoasă ești! Și mai frumoasă de cum ai fost, zise privind-o cu ochii scăldați de lacrimi. De ce ești în

doliu?

— Mama. Știi nu întotdeauna frumusețea are valoare, adăugă la întîmplare cîteva cuvinte.

— Stai jos, Raluca, zise Camelia. Ce s-a întîmplat cu tine? Tremuri? Ești palidă. Ce caraghios reacționăm noi oamenii cînd ne revedem.

— Nu am nimic. Să nu vă supărați, dar am venit numai pentru cîteva minute, trebuie să plec… și încă foarte repede. Să nu pierd trenul!

Cuvintele i se auzeau șoptite, șuierate, poticnite. Vorbea cu greutate, încercînd totuși să-și ascundă emoția vizibilă în vocea care nu mai era a ei. Spunea cuvinte fără șir, însoțite de un surîs perpetuu.

Și Pavel și Camelia căutau s-o rețină.

— Nu pleca Raluca, te rog, te implor, stai cîteva minute cu noi… Nu pleca… Iarăși o iei la goană.

— Da. Pavel are dreptate! Rămîi! Masa e pusă. Să bem un pahar de șampanie!

— Nu Camelia! Pierd trenul.

— Te duce Pavel pînă la gară cu mașina. Sau mai bine, dacă vrei, chemăm un taxi.

— O conduc eu, pe Raluca, zise Pavel. Rogu-te, fă-ne această plăcere! Și deși se ruga, vocea lui avea ceva imperios, aproape metalic.

Își luă rămas bun, grăbindu-se să plece cît mai repede, să rămînă singură. Pavel o conduse pe scări. Raluca se mișca automat, mînată de un motor necunoscut, defect și gol.

— De ce m-au mințit? spuse printre lacrimi cu o față schimonosită ca de copil, Pavel. De ce nu m-au lăsat să te caut? Mi-au distrus viața.

— Liniștește-te! Te-au mințit ca să te poată cumpăra și tu ți-ai vîndut dragostea destul de ușor. Te-a tentat averea. Ți-ai vîndut sufletul, dacă l-ai avut.

— Plec cu tine. Ne-am jurat unul altuia. Nu mă mai întorc. Mi-e silă de ei. Nu, fug. M-am îndoit de tine, de jurămintele tale, fiindcă nu mi-ai scris nici un rînd. Te imploram în fiecare scrisoare, așteptam zile la rînd. Am suferit atît.

— Nu am primit nimic. Au aranjat să ne despartă. Dar și eu sînt de vină că nu le-am scris unde stau.

— S-a sfîrșit. Nu mai stau nici o clipă cu ei. Pînă aici. Căsnicia mea e bazată pe minciună, nu poate rezista.

— Întoarce-te! Acum e prea tîrziu. întunericul a ridicat un zid în fața dragostei noastre, chiar întunericul din mine l-a ridicat. întoarce-te acasă!

— De azi înainte nu mai am casă, nu mai am familie, ai înțeles.

— Să nu faci așa ceva. Fii rațional. Totul e în zadar!

Raluca s-a desprins din brațele lui tremurînd. Grăbi pasul să nu-l mai vadă. Fugi, fugi, pînă ce găsi o bancă și căzu pe ea ca o piatră. Abia acum o cuprinse disperarea. Văzuse totul printr-o prismă cenușie, prin care nu se putea deslușì nimic clar. Începu să tremure. Era singură și grozav de bolnavă. Oare de ce fugise de el? Și de unde această epidemie de singurătăți?

— Ce aveți domnișoară? auzi glasul cuiva. Ce s-a întîmplat? Sînteți bolnavă?

— Vă rog un pahar cu apă! Apă… apă… și căzu pe speteaza băncii.

— Mergem pînă acolo, la doi pași e cofetăria, poate serviți o cafea?

— Nu, nuuu… nu pot să mă ridic, spuse plîngînd cu sughițuri.

Cineva îi oferi un pahar cu apă. O femeie o stropi cu apă rece, iar altcineva spuse:

— Chemați salvarea, repede salvarea!…

Auzind cuvîntul „salvare” începu să-și revină.

— Nu, chemați un taxi să mă ducă la gară. Pierd trenul!

Cineva care asistase la scenă, chemă un taxi și se oferi s-o ducă la gară. O urcă în vagon întrebînd-o:

— Cum vă simțiți domnișoară? Poate era mai bine să mai stați? Mergeați la mine acasă, vă odihneați și plecați cu alt tren. Soția mea e medic și putea să vă fie de folos.

— Vă mulțumesc. Îmi trece. Am avut un șoc nervos, în viață toate sînt trecătoare.

Deschise fereastra compartimentului, privi în urmă cu ochii scăldați în lacrimi și cu degetul pe jumătate mort scria numele lui Pavel plîngînd. De ce fugise de el? Cînd se simți urmărită de privirea unui călător ce stătea pe banca de vizavi, șterse repede numele și odată cu aceasta și praful de pe geam pe care-l folosise drept tablă de scris.

Un val de gînduri veneau și plecau. „Aș vrea să scriu povestea iubirii noastre, așa cum a scris-o mama pe a ei. Să scriu nemaipomenit de frumos cum nu a scris nimeni vreodată. Clipele au fost calde, frumoase! Să alerg în zbor, să-mi atingă obrajii răcoarea castanilor, răcoarea mîinilor lui. Orice clipă să-ți amintească de o vară pe vîrf de munte, să treacă prin răcoarea pădurii, să te odihnești la umbra ei cu miez de arșiță. Să scriu cu tăceri prelungi, agățată între cuvinte și tăcere! Să fie vie, atît de vie, încît să se simtă în ea sentimentele lumii și ale oamenilor!“ Ce putea să facă? Era numai cu ea.

*

Apariția Ralucăi în orașul copilăriei, tinereții și studiilor nu a stîrnit nici o mișcare sau frămîntare. Un fulger ce a apărut și

a dispărut în aceeași clipă. Numai doamna Rădulescu, ce păstrase corespondența ei se frămînta să-i afle adresa, cu toate că familia Iordache o convinsese că este măritată, iar soțul nu trebuie să afle de scrisorile ei de dragoste.

— Doamna Aglaia, zise într-o zi, poate domnul doctor se va întîlni cîndva cu domnișoara Raluca să-i dea o singură scrisoare, pe care din curiozitate am desfăcut-o, pe celelalte nu, căci sînt prea multe și…

— Ce interes are soțul meu s-o caute? și mai ales să-i dea corespondența? Cine știe de la ce bărbat sînt?

— Nici eu nu știu. Veneau din străinătate.

— Ori de unde ar fi, nu am timp de ele.

— Scrisoarea asta o păstrez pentru mine și gata, pentru frumusețea rîndurilor scrise.

— Am pierdut atîta timp ascultînd poveștile tale nebunești.

Aglaia o lăsă vorbind cu alte vecine, bucuroasă că a reușit să scape de ea și să-și potolească nervii provocați de cele citite: „Pe foc cu ele! Pe foc! Să nu afle Pavel că scrisorile lui au fost oprite și nu au căzut în mîinile Ralucăi! Deși unde puteam să le trimitem cînd ea nu ne-a scris unde stă. Nu-i zdravănă fata asta. Are și cu cine să semene. Nici Livia nu era altfel.”

*

Toamna era blîndă dar cam timpurie. Ceața ce stătea pînă la amiază, ca o inundație nocturnă peste albiile văilor, nu lăsa să se vadă deasupra lor decît vîrfurile pe jumătate inundate în pîclă ale celor mai înalți plopi din parc, ridicați ca o insulă din apă. Pe plopul de lîngă bancă o frunză se ținea cu ultima vlagă de ramul dezgolit în întregime de vînt. Și i se părea Ralucăi că privirea urcă spre cer, cerînd viață de undeva, dintr-un loc numai bănuit, fără să fie știut. Încolo totul se risipește într-un miros de toamnă. Doar portretele înrămate vorbesc despre cei duși, de viața din care n-a rămas decît o imagine pe un carton.

Cîteva zile a stat bolnavă, privind pe fereastră parcul din fața blocului și aerul din care creștea, transparent, chipul mamei.

Cînd s-a trezit din această stare, lumea i se părea altfel, oamenii nu mai erau așa de frumoși. A început să se miște prin lume șchiopătînd. Devenise un automat pe care îl pui dimineața în mișcare și pînă seara nu se mai oprește. Zilele i se păreau lungi ca fuioarele toarse. Prin gratii reci de brad, iubirea abia dacă se mai vedea.

— Dacă ar fi trăit mama! Suportam mai ușor, aveam mîngîierea ei. Dar așa… singură…

— Greșești, îi răspunse tot vocea ei. Ai sute de oameni care cer îngrijire și ajutor. Și-apoi tu singură ai vrut să fii singură. Tu ai fugit de el.

— Trezește-te! îi striga glasul mamei, ai un ideal în viață. Cercetează și cunoaște suferința și alin-o cu privirea, cu blîndețea! Ești medic… Te caută, au nevoie de tine, Raluca! Vocea suna retoric. Ce bombastice erau cuvintele care aduceau în afară gîndurile, atît de simple și de firești, înlăuntru.

*

Primele zile de lucru la noul spital, i s-au părut total diferite față de cele de pînă atunci. Dorința ei a fost să treacă și prin secția de chirurgie a unui alt spital. Mai erau și alți stagiari din promoția ei, cinci la număr, șefi de promoție ca și ea, veniți de la alte facultăți din țară.

Între ei s-a legat o prietenie sinceră, un soi de înțelegere profundă, colegială.

— Știți, zise unul dintre ei, am auzit că vom face cunoștință cu profesor doctor docent Pătrașcu Victor, vestitul chirurg cu care vom lucra anul acesta.

— Cum arată?

— Om la vreo cincizeci de ani, mă rog, aproximativ. Poate avea mai puțin sau mai mult în realitate. Un savant.

— Avem ce învăța de la un asemenea om, zise Raluca.

— Am auzit să viața lui și-a închinat-o științei, cercetării. Cică e un ascet… Așa trăncăne lumea.

— Așa am auzit și eu, interveni tînăra doctoriță ce făcea parte din grupul lor – Runa Munteanu din Timișoara, singura fată în afară de Raluca din grupul celor cinci. Nu a știut altceva în viața lui decît să învețe, să scrie. Predă și la facultate, e șef de catedră. Are numeroase publicații, tratate și cursuri.

— Sînt foarte curioasă să văd cum operează. De aceea am cerut să fac stagiu aici, zise Raluca. Pentru noi contează mult stagiatura. Se ivesc multe cazuri. Nu mai spun cît este necesar să stabilești diagnosticul, nu să bîjbîi în întuneric.

— E meserie frumoasă, cere atenție, devotament. Permanent trebuie să fii la curent cu noile descoperiri.

— Să nu uităm că lucrăm cu materialul viu care e omul. Nu tăiem o stambă oarecare.

— Mîine dimineață asistați la o operație destul de dificilă, spuse un medic apropiindu-se de grup. Să nu vă speriați. Profesorul nu operează decît o dată pe săptămînă și atunci nu sînt decît cazuri dificile.

— Asistăm și noi? întrebă unul din ei.

— Da, dar bineînțeles nu toți odată. Numai doi săptămîna aceasta. Normal ar fi un bărbat și o femeie.

— Să fixăm chiar acum. Cine dorește?

— Eu, zise Raluca fără nici o ezitare.

— Eu o însoțesc, zise un coleg, absolvent al Facultății de medicină din Cluj.

— Pînă mîine noroc bun!

Raluca avea nevoie de prieteni, de prietene adevărate, deși se îndoia că poate exista așa ceva. Cînd pierdea o noapte cu gîndurile ei, avea o senzație de irealitate, o senzație cu care se obișnuise, senzația aceea că se află undeva unde nu trebuie să fie. Ca și atunci cînd pierzi trecutul în care nu mai ești – acasă, în camerele care acum sînt goale și trece ca o fantomă pe lîngă pereți… E teribil să ridici ochii și să privești alt decor, alți pereți, cu senzația că un *altul* vrei să devii tu. Avea nevoie de prietenia oamenilor. Oameni serioși și morali! Ciudat, caraghios să te gîndești la asemenea oameni. „Pavel a fost un om… păream teribil de îndrăgostiți. Apoi… asta nu mai poate avea importanță.“ Urechile îi vuiau. Părea că o forță mai puternică decît ea o atrage fără nici o putință de a i se împotrivi… O noapte plină de emoții, de așteptări și speranțe.

Începuse pregătirea pentru operație. În cabinetul profesorului erau adunați medicii stagiari și asistenții. Cu toții îl așteptau să vină.

— Dintre medicii stagiari nu asistă decît doi, spuse un medic. Acestea sînt indicațiile. Puteți să vă fixați.

— Ne-am fixat deja, zise Raluca. Eu și medicul George Avramescu.

Tot personalul medical așteaptă venirea profesorului după care avea să fie adus și bolnavul. La apariția profesorului s-a făcut liniște. Emoția era mare pentru cei ce făceau cunoștință cu el.

— Sînt doi medici stagiari.

— Să-i cunosc!

Dădu mîna cu cei doi, le explică ce au de făcut, boala de care suferă pacientul și cum va interveni, ținuta unui medic înainte de a intra în sala de operație.

— În primul rînd să nu avem bijuterii pe degete cînd ne spălăm și ne punem mănușile. Acest lucru atît de elementar l-ați învățat în facultate, eu însă îl repet. Spuse fiindcă văzu în degetul Ralucăi inelul cu piatra mare.

Privirea i se opri asupra lui. Fixă piatra și strălucirea ei parcă îi arse vederea.

Inelul semăna cu cel al bunicii, pe care aceasta i-l dăruise mamei lui. Nu putea fi confundat. O întreagă dantelă de aur înconjura piatra. Mi-e așa de cunoscut, dar de unde? Cum de a ajuns în degetul fetei?

— Sînteți gata? Bijuteriile, inelele, brățările, lănțișoarele, mărgelele și celelalte podoabe lăsați-le în poșetă. Toate acestea incomodează medicul. Restul veți învăța privind și lucrînd.

— Vă rog să intrăm în sala de operație!

Se făcu liniște. Tinerii se uitau la profesor cum lucra. Raluca admira mîna profesorului, rapiditatea, stăpînirea de sine. „Un mare chirurg. Simt cum mîna lui m-ar putea dirija.” Îl invidia, știind că nu-l va putea ajunge niciodată. Ar fi dorit să-l asiste mereu cînd operează. Dar se punea problema cum? Prin rotație, trebuiau să participe și alți medici, iar ei nu-i venea rîndul decît la trei săptămîni. Femeie chirurg? Mai rar! Femeia este considerată ființă slabă. Cum poate să taie ea corpul omului? „Cît de mult se înșală oamenii!“, se întreba privindu-l. Parcă simt în mine o uriașă putere și aș avea curaj să operez alături de acest mare chirurg.

Și totuși sînt așa de mică în comparație cu acești oameni! se gîndea Raluca nebăgată în seamă.

„Am să lupt, am să învăț să lucrez, să fiu alături de ei“.

Profesorul Victor Pătrașcu a ieșit de la operație mai obosit și mai consumat ca altădată. Ajuns acasă se gîndea la inelul fetei. Îl obseda întrebarea: „Cine e? De unde are inelul?“

Se risipise și ultimul fum de țigară într-un rotocol larg ce tăia liniștea odăii. El n-o vedea decît pe tînăra doctoriță cu inelul în deget. Inelul care ardea ca o rază de soare, luminîndu-i toată fața, o lumină ce îi înțepa obrajii cu multe ace ascuțite și înroșite. Ciudat…

— Tată nu are?

— Mamă nu are?

— Frați, surori, nu are? se întreba.

Avea aerul că e singură pe lume, dar era așa de mîndră, de ambițioasă și demnă. Cine poate fi? O noapte de insomnie. Gîndurile îl chinuiră pînă în zori.

*

Timpul liber Raluca și-l ocupa cu studiul. Căuta cărțile apărute mai recent pe care nu le studiase la facultate. Medicina devenise pentru ea o mare pasiune. Un soi de fanatism aproape. Și cînd trecea pe stradă era cu gîndul tot la munca ei. Uitase tot ce fusese trist, toate necazurile. I se părea că trecutul se îndepărtează din ce în ce mai mult de ea, iar ea era lebăda plutitoare sau barza stînd pe aripa morii plutitoare. Zbura, stătea și iar pornea în căutarea nu știu cui. Și totuși poate încă mai tînjea după trecutul ei. „Eram cu el. Nu-mi pot da seama.” Îl urmărea cu gîndul pas cu pas, ochii îi scînteiau după el și totuși sufletul sta departe de el. Cum își va putea da seama că între două ființe ce s-au iubit s-a așternut ceața, pînza cenușie pe care nimeni nu va reuși niciodată s-o îndepărteze. Ceața? Opacă! Cine o va putea risipi? Timpul? Vindecă și aduce uitarea. Așa mi se pare, și totuși la prima scînteiere a amintirilor învie. „Dar eu nu caut să uit ceea ce a fost frumos. Nu vreau să uit ceea ce am iubit.“

Fila 205. „Greierul s-a ascuns în zidul nopții. Prin fereastra deschisă veneau stelele luminînd ca niște candelabre uitate aprinse. Luna speriată, cu fluierul în mînă, chema umbra să se întoarcă de unde plecase. Cu capul plecat, urmăream mișcarea pămîntului înghețat de spaima păsărilor ce se strecurau prin încăperile părăsite. Toate fugiseră la chemarea vîntului. Fuga drumurilor. Unul la dreapta, altul la stîngă și fiecare din ele căuta îmbrățișarea cîmpului adormit.

În noaptea aceea aveam siguranță în mine, în viața mea. Cîntecul greierului îmi urmărea mișcările, pașii, ferindu-mă de primejdie. Dar s-a dezlănțuit furtuna. Izbea geamul, pătrundea în odaie, jucînd florile în picioare, răvășind totul.

M-am coborît din lanul înflorit al lumii cu copilul. Dincolo de geam, lupoaica alăpta luna. Albul din jurul ei se ridica înalt ca o pată din nimbul singurătății. S-a întrerupt cîntarea nocturnă. Numai o noapte, doar o noapte a cîntat greierul.

Fila 401, caietul 3. „Am aflat adresa. După atîtea căutări, ani de suferință și dor. E prea tîrziu să-l mai caut. Nu merită. Mă cobor din mine. Ce curată e casa tăcerii. Alung vîntul cu un singur ochi, celălalt e orbit. Pun lacătul în calea trecerilor și stau. Rezervoarele de sînge mor fără oxigen, acolo unde vulturul își retează aripile. Gîndurile rătăcesc în casă fără foc, geamurile se sparg de cutremurul nervilor. Cerul deschide poala stelelor să-mi boteze somnul. Balaurul cu zeci de capete îmi veghează pașii intrați în iarba uitării. Limbile de foc se uită prietenos la soarele vînător de lumină și mă caută în văgăuna zidurilor reci. Închid fereastra și mi-e sete – fîntînă fără apă, rod fără pămînt. Plămînii mor fără aer, cînd pădurea e plină de păsări.

Albastrul cerului a plecat din mine. Rîurile se zbat între maluri. Pădurile dorm în brațele întunericului și eu rătăcesc singură în mine și cu mine de braț pe străzile pustii.”

Urmau cîteva rînduri șterse. De ce? se întreba Raluca tălmăcind fiecare rînd. Începuse să cunoască sufletul mamei ei într-o mică măsură. Totuși i se părea ciudată această nevoie de a-și poetiza gîndurile. În viața de zi cu zi fusese așa de precisă. Cînd scria își alegea parcă gîndurile și le așeza în cuvinte „căutate”. Uneori prea căutate.

„Cînd s-a trezit era amiază. Soarele se oprise locului și pe banca din fața blocului stătea timpul, invizibil. Îngîmfat cerceta ceva sau aștepta pe cineva? Nu-mi pot da seama. Dar știa că pe hainele lui zdrențuite de mers scria „totul trece”. Nimeni nu îndrăznea să-l întrebe ceva. Cînd a luat-o la fugă; m-am ținut după el să-l întreb: de ce fugi? De ce nu mai stai puțin? Odihnește-te! Nu s-a oprit la strigătul meu, la

rugămintea mea. Obosisem fugind după el. Cu cît căutam să-l ajung, cu atît se depărta mai mult.”

*

Dimineața doctorul Pătrașcu, ajuns la spital, trecu pe la evidența personalului și ceru dosarele medicilor stagiari. Începu să le răsfoiască cu emoție. 1 – George Avrămescu, facultatea de medicină Cluj; șef promoție; părinți medici. 2 – Sabina Ionescu – Facultate Timișoara; șef promoție, părinți muncitori. 3 – Doru Diaconu – facultate Tîrgu Mureș; șef promoție; părinți ingineri. 4 – Ion Almășanu – facultate Craiova; șef promoție; părinți muncitori. Ultimul dosar – Raluca Prodan – șef promoție Iași. Cuprins de curiozitate începu să răsfoiască filele dosarului. Actul de naștere – mama Livia Prodan – tatăl – loc liber. Închise dosarul, stătu o clipă și le predă pe toate.

După restituirea dosarelor, plecă parcă lovit de fulger. Unde să fugă? Ce s-a întîmplat? Prin cap îi treceau valurile mării… Pescărușii țipau zbătîndu-se la picioarele lui…

Cum?… Va ști ea cîndva numele tatălui ei? Și dacă va afla? Ce tragedie poate să urmeze?… Ce ură se va naște în sufletul ei față de mine? Nu… nu se poate… Este numai o coincidență. Vedenii!… Sînt bolnav! Bolnav… M-au cuprins frigurile.

Dar Livia e numele mamei ei? Și tot? Ce îmi spune acest nume? Totul e limpede, e Livia cea frumoasă. Femeia ca un albatros omorît de mine… Nu… nu se poate. Trebuie să stau de vorbă cu fata. Să explic cum s-a întîmplat. Să mă înțeleagă. Dar unde este *ea*? Livia? Tot mai fuge de mine? Și de ce poartă fata asta chiar inelul celei căreia i l-am dat? L-a vîndut și a fost cumpărat de doctoriță? Sau de părinții ei? Cît e de greu să descoperi adevărul!

După ce i-a cunoscut mai bine pe noii medici, aceștia i-au devenit simpatici. La rîndul lui și profesorul a început să fie iubit de ei. Căuta să le explice din tainele chirurgiei, să-i îmbărbăteze, să le fie prieten.

Într-o zi, după o grea operație, la care asistaseră toți medicii stagiari, profesorul îi pofti în cabinetul său la o cafea, cu intenția de a sta de vorbă cu fiecare în parte.

Începu cu bărbații, pe care îi simțea mai apropiați. Îi întrebă dacă le ajung salariile, unde vor să se stabilească după terminarea stagiului, ce le fac părinții și dacă-i mai ajută materialicește? Ralucăi i se păru un fel de interogatoriu făcut de judecătorul vieții lor. Urmărea tăcută răspunsurile și întrebările pînă ce îi veni și ei rîndul…

— După cum vedeți am reușit să termin facultatea avînd bursă.

— Aveți părinți? Unde lucrează, cu ce se ocupă?

— Este o problemă mai dificilă. îmi este greu să răspund.

— Cu cine ați locuit?

— Cu mama. Acum sînt singură, căci mama nu mai este.

— Dar tată? întrebarea de data asta fusese pusă cu o voce scăzută și emoționată.

— A murit cînd m-am născut, iar mama nu mi-a vorbit niciodată despre el. Nu l-am cunoscut.

Cît timp dură discuția cu Raluca, doctorul nu-și luă ochii de la inel, parcă citea în el strălucirea și pierderea unei vieți. Piatra, cînd rîdea, cînd plîngea. Lumina ei îi despica inima în două. Căuta să se uite în altă parte, să ia privirea de pe această piatră, dar lumina ei îl urmărea chemîndu-l înapoi. O privea pe Raluca și parcă era Livia.

— „Ce asemănare? Nu mă înșel. Este ceva comun. Da… așa e… Nu-i vis; e realitate… Ce greu îmi este!“

— De ce sînteți așa de tristă? o întrebă un coleg care stătea mai aproape de ea. Doctorul Almășanu îi dădea mai multă atenție decît ceilalți. Nici eu nu am părinți.

— Nu. Vi se pare. Niște amintiri apar în fața mea și oricît aș vrea să le înlătur, ele vin fără voia mea. Este chipul mamei, a suferit mult, a făcut sacrificii pentru mine și pe urmă s-a stins… Dorea să mă vadă medic și cînd dorința ei s-a împlinit nu s-a mai putut bucura. S-a stins așa de tînără, s-a risipit ca un fulg. Raluca purta în suflet două dureri mari. Pierduse în același timp doi oameni dragi, pe mama… Pavel apoi. Speranțele ei. Ambele se uneau într-un tot al sufletului ei singuratic.

Profesorul observa schimbarea la față a Ralucăi și intui că în sufletul ei s-a petrecut o mare tragedie. Se ridică greu de pe scaun, asemeni unui om vinovat ce trebuia să-și ispășească pedeapsa. Se apropie de Raluca și-i promise ajutorul său ori de cîte ori va avea nevoie.

— Raluca ce se petrece cu tine? o întrebă doctorul Almășanu. Ochii îți sînt în permanență triști, pe față nici un zîmbet.

— Cum aș putea să-ți explic? Fiecare om își are frămîntările lui, pe care nu le poate împărtăși.

— Te admir și să știi că sînt sincer cu tine. De cînd te-am cunoscut am putut să-mi dau seama de calitățile sufletului tău.

— Eu nu pot să-mi dau seama de acest lucru. După mine fiecare trebuie să-ți vadă lipsurile și nu calitățile, căci calitățile trebuie să le aprecieze alții.

— Vreau să vezi în mine un prieten sincer și să ai încredere.

— În jurul meu simt cum totul se schimbă. Trebuie deci să mă schimb și eu, în privința asta nu mai încape nici o îndoială.

Trebuie să evit emoțiile mari, să mă feresc de lupta fără sfîrșit cu amintirile.

— Ar fi o greșeală să trăiești cu amintirile, să te închizi în singurătate…

— Singurătatea, singurătatea… repeta ea emoționată. Văd că trebuie să-ți dau explicații… Dar pentru a face așa ceva am nevoie de curaj și de mult sînge rece.

Glasul Ralucăi răgușit părea a fi al unui om care este gata să-și scuture lanțurile ce îl legaseră ani de-a rîndul.

— Am ascultat tot ce mi-ai spus, fie că era sau nu un lucru important, mă sileam să-l ascult. Acum însă mă gîndeam să las frîu liber sentimentelor noi ce se nasc.

— Te iubesc, exclamă Almășanu, mai mult ca pe oricine, deși nu e bine să mărturisești ceea ce simți, iar eu rostesc pentru prima oară acest cuvînt.

— Ultima oară. Cum?…

*

L-am auzit depărtîndu-se, după ce mă condusese pînă acasă. După plecarea lui, m-am închis în odaie, am tras zăvorul ca nimeni să nu poată intra și am început să plîng. Mă simțeam obosită și slabă. Mi-am încrucișat brațele pe masă, mi-am rezemat capul pe ele. Mă gîndeam. Pînă atunci nu făcusem decît să ascult, să văd, să merg de colo-colo pe unde eram condusă, să asist la succesiunea ametitoare a întîmplărilor și destăinuirilor. Dar acum sosise ceasul cugetării. Stăteam ca de obicei în odaia mea. Eram tot eu, după cît se vedea, părea că nu suferisem nici o schimbare, nu fusesem nici rănită, nici lovită, nici schilodită și totuși undeva, el, Pavel, mai trăia în sufletul meu. Unde-i viața? Unde sînt nădejdile? Viața era searbădă. Speranțele își închiseseră toate porțile „Se gîndea la cele spuse de Ion. Ținea ochii închiși. Părea că întunericul o învăluie în păienjenișul lui. Gîndurile curgeau ca un val negru, tulbure. Mi se părea că sînt neputincioasă, părăsită și fără vlagă. Mă culcasem în albia secată a unui rîu uriaș. Auzeam zgomotul apei dezlănțuite din munții îndepărtați. Simțeam cum înaintează șuvoiul, dar n-aveam destulă voință să mă ridic și nici putere să fug. De cine? De o nouă dragoste, de o nouă decepție?

De la un timp Raluca începu să-l evite pe cît îi era posibil pe profesor. Participa la operațiile făcute de el, îl însoțea în sala de operații alături de ceilalți. Colegii o invidiau spunînd: „Ce curte îți face moșul? E amorezat foc.“

— Să nu crezi că nu ne bucurăm, spuneau colegii, afară de Almășanu. El nu era de acord cu aceste comentarii.

— Este un savant, răspundea Raluca.

— Nici nu-ți dai seama ce avere are.

— Da, adevărat. E foarte bogat. Singur. Nu a fost căsătorit, zise cu invidie Sabina Ionescu.

— Pentru voi – da, pentru mine – nu. Nu-mi vînd conștiința pe bani, nici dragostea de dragul interesului.

— Eu aș prefera să fiu în locul tău. Of ce aș face!

— Să nu mai zici așa ceva. Mă faci să-mi schimb părerea despre tine. Credeam că ai alte concepții despre viață și despre frumusețile ei.

— De ce nu accepți să fii în locul meu, ți-l ofer gratis.

— Primesc cu bucurie pentru a-ți vedea dorința împlinită. Așa sînt fetele – cînd li se oferă ceva – fug, cînd nu au – caută.

— Rîdeți de mine? Tu, Doru Diaconu, ai rămas tot student și vorbești cu mine cum ai vorbi cu studentele amorezate de tine.

— Terminați odată, zise Sabina, o doctoriță guralivă, energică, dar înzestrată cu o frumusețe ștearsă și puțin atrăgătoare. Avusese multe decepții în viață. Și acum nu ar fi refuzat nici dragostea profesorului, căci i-ar fi surîs un viitor frumos. De aceea o invidia pe Raluca, dorind să fie în locul ei.

Ionel Almășanu, revoltat, interveni pentru a închide această discuție.

— Raluca nu e fata care să se uite la un om în vîrstă fără a-l iubi, numai pentru titlu și avere.

— Ion are dreptate. Profesorul pentru mine rămîne tot profesor, pe care îl respect, îi apreciez capacitatea de muncă și cultură, pregătirea, iar eu rămîn ceea ce sînt.

Simți uneori că ninge și în toiul verii și alungi din ochii singurătății… Cine-o fi scris oare versul „ninge ciudat peste munții fantastici din inima mea“

— Noi ne gîndim la binele tău. Ai avea șanse să rămîi în București.

— Pentru mine este egal la ce spital voi rămîne și unde. Pretutindeni sînt oameni bolnavi care au nevoie de noi.

*

Profesorul se închisese și mai mult în singurătatea lui. Se schimbase, devenise de nerecunoscut. Îi pierise zîmbetul ce îi dădea căldura și înfățișarea unui om prietenos. Singurătatea era refugiul în care își retrăia amintirile, pe care le părăsise ani de-a rîndul. Dorea să-și mai aducă aminte de tinerețea sa, de greșelile, făcute fie din vina lui. sau a celor din jur și mai ales din vina părinților. Dorea să fugă de amintiri cum fugise și pînă acum, crezînd că morții nu se mai pot dezgropa. Totuși ei pot învia la prima atingere sau… Trebuia să-i apară această fată, să-i aducă aminte de tot numai vederea acelui inel de care uitase de mult. Stătea față în față cu un moment din viața lui. Și această clipă, moartă de mult, vie acum îl chinuiește, strigă

și-l ține legat și el se pierde în vîrtejul unui haos, în care alunecă și alunecă tîrît de remușcări.

Dorința lui fusese să aibă mulți bolnavi, să opereze cazuri grave. Acest lucru îl făcea zilnic. își găsea mult de lucru, cît mai mult, încît să obosească și să se sustragă gîndurilor. Singura lui preocupare erau bolnavii și numai bolnavii. Își ocupa ziua cu fel de fel de probleme serioase, iar cînd venea seara acasă același coșmar se dezlănțuia în jurul lui făcîndu-l prizonierul insomniilor.

La întrebările pe care și le punea își dădea sieși răspunsuri…

— Da… da… așa a fost. Tatăl meu voind să mă vadă aranjat, plănuise căsătoria mea cu fiica unui om înstărit. Părinții promiseseră că-i vor da fetei o zestre însemnată. Pe tata îl tenta așa ceva. Cînd m-am întors din Franța, tata m-a anunțat că trebuie să mă însor cu fata aleasă de el. Spunea că este frumoasă și bogată. Avea mulți pretendenți, însă familia mă prefera pe mine. Eram un medic de viitor cu studii și specializare în țară și în străinătate, iar familia mea era bine cunoscută, cinstită, aveam o situație frumoasă. În întîlnirile pe care le-am avut fata căuta să-și pună în valoare farmecele și talentele. Toți bărbații din cercul ei păreau că o admiră pe ea și că mă pizmuiesc pe mine. Eram tînăr, nepriceput, fără experiență și am crezut că o iubesc.

Stupidele conveniențe sociale, pripeala și orbirea tinereții, împing pe un bărbat să facă cele mai cumplite prostii. Rudele ei mă îmboldeau, ea însăși mă îndemna, înainte de a-mi putea da seama ce-i cu mine, căsătoria se și încheiase. N-am iubit-o, n-am stimat-o și nici măcar n-am cunoscut-o bine vreodată. Nu eram sigur că are vreo calitate. Nu remarcasem nici modestie, nici blîndețe, nici nevinovăție, nici rafinament în gîndurile și purtările ei. M-am însurat cu ea ca un nătărău, cînd iubirea mea era altundeva, cînd copilul meu trăia altundeva. Apoi am aflat lucrurile acelea îngrozitoare…

Toate lucrurile descoperite erau odioase, iar afară de faptul că fusesem înșelat și că mi se ascunseseră atîtea adevăruri, nu m-aș fi gîndit niciodată să-i fac vreun reproș soției mele, nici chiar atunci cînd îmi dădeam seama că firea ei era cu totul diferită de a mea, că gusturile ei erau vătămătoare pentru mine, că nu se dovedea în stare să nutrească nici un gînd nobil și înălțător. Cînd am văzut că alături de ea nu pot petrece nici măcar o seară, nici un ceas plăcut, că nu puteam sta niciodată de vorbă, pentru că despre orice am fi discutat primeam numaidecît un răspuns aspru, nervos, mi-am dat seama că nici vorbă să am un cămin liniștit. Deși nici un om nu putea îndura izbucnirile ei, m-am ferit să-i fac vreun reproș și am încercat să-mi domin dezamăgirea, scîrba și antipatia adîncă. începuse

să mă urască pentru că simțea că știu totul despre ea. Îmi ura luciditatea.

— De ce îmi amintesc de clipele acelea?

Am trăit patru ani cu o femeie care m-a pus la grea încercare. Răul din ea se afirma cu o iuțeală înfricoșătoare, încît numai cruzimea ar fi putut-o stăpîni și nu voiam să fiu crud. Cît de chinuitoare au fost pentru mine zilele acelea nefericite! Am cunoscut toate situațiile înjositoare și scîrboase ce le poate suporta un bărbat de la o femeie necumpătată și necinstită. A murit între timp tatăl meu. Eram bogat, dar totuși înfricoșător de sărac. Eram legat de ființa cea mai grosolană și necinstită, iar legea și societatea spuneau că e o parte din mine. în ochii lumii eram dezonorat în chip rușinos, dar m-am hotărît să rămîn curat în ochii mei, pînă la ultima clipă.

M-am îndepărtat de ea. La vîrsta de treizeci de ani toate nădejdile îmi erau zdrobite. Dacă tu, Raluca, ești într-adevăr fiica mea și a Liviei, atunci iartă-mă, am pătimit mult și am ispășit destul greșala făcută. Apoi nici Livia nu m-a ajutat să mă rup. Mîndria a făcut-o să mă ocolească. A fugit efectiv de mine.

Într-o noapte am fost trezit de niște țipete, m-am sculat și am deschis fereastra. Aerul era parcă un val de pucioasă și, de nicăieri nu venea o adiere răcoritoare. Țînțarii năvăleau pe fereastră și bîzîiau în odaie. Marea era aproape și mugetul valurilor îmi amintea de nopțile fericirii mele, dar de departe venea nu fericirea uitată, ci vuietul unui cutremur, norii negri acoperiseră cerul; luna mare, roșie, ca o ghiulea fierbinte, se cufunda în valuri, aruncînd priviri sîngeroase asupra acestui pămînt ce tremura la apropierea furtunii. Atmosfera și dezastrul mă tulburau. În urletele ei se auzea numele Liviei. Viața aceasta e un iad, mi-am zis. Trebuia să mă eliberez din infern! Să pun capăt vieții! Voiam să-mi pun capăt zilelor, dar gîndul acesta nu ținu decît o clipă, căci nu eram nebun și criza nețărmurită, deznădejdea ce stîrnise în mine dorința și planul de a mă nimici, dispăruseră pe dată. Atunci am luat o hotărîre, am chibzuit îndelung, căci înțelepciunea cea adevărată m-a mîngîiat în ceasul de atunci și mi-a arătat calea cea dreaptă. Inima mea de multă vreme uscată și arsă se-nsufleți în clipa aceea și sîngele viu năvăli iarăși către ea. Ființa mea rîvnea reînnoire, sufletul mi-era însetat de-o sorbire curată. Am simțit cum îmi reînvie speranța și mi-am dat seama că regenerarea e cu putință. De sub o arcadă înflorită din capătul parcului, am privit peste întinsul apei mai albastră decît cerul. Lumea veche se afla dincolo…

Femeia aceasta care și-a bătut joc de îndelungata-ți suferință, ți-a mînjit numele, ți-a pîngărit onoarea, ți-a pustiit

tinerețea, nu-i soția ta, nici tu nu ești soțul ei.

*

Venise primăvara. Zăpada s-a dus. Florile mici și firave scoteau capul din pămînt. Din loc în loc, mlădițele au înmugurit. Parfumuri noi, cercei de ghiocei, întindeau mîinile spre fetele tinere.

La spital se organizase sărbătorirea zilei de „8 Martie". Cel mai frumos cadou l-a primit Raluca. O cutie mare cu diferite obiecte de îmbrăcăminte, bomboane, un ceas de aur și un buchet de garoafe albe. Garoafele au indispus-o. Asemenea flori îi adusese la logodna lor Pavel, cînd mama îi pusese în deget inelul ce-l purta. „Cît de perfidă și meschină a fost Camelia?" „Cum a putut face așa ceva?… Prietenă? S-o creadă fără să cerceteze, fără s-o verifice?! Orbit de cuvintele lor Pavel a căzut în mocirla pregătită de Camelia… De ce s-a grăbit? Amară amăgire! Și ea de ce l-a lăsat, de unde această nebunie și fuga de propria viață.

— Ce aveți? o întrebă profesorul, care probabil îi urmărise în permanență mișcările și chipul. Ar fi dorit nespus ele mult să știe ce se petrece în sufletul ei. El îi citea pe față suferința neîmpărtășită.

— Domnule profesor nu am nimic, așa sînt eu. O indispoziție și nu știu nici eu de ce? Nu pot să-mi dau seama ce se petrece cu mine?

— Cu ce pot să vă ajut? o întrebă Victor Pătrașcu.

— Mă simt și așa foarte impresionată do atenția ce mi-o purtați. Nu știu cum să vă mulțumesc pentru toate, cu ce pot să mă recompensez?

— Recompensa – e un cuvînt bun. Pînă acum am făcut prea puțin din ceea ce eram obligat să fac. Mai tîrziu voi face mai mult.

— Pentru ce? Nu aveți nici o obligație față de mine. Sînt o persoană așa de puțin însemnată…

— Mai tîrziu, vei fi o persoană bine cunoscută.

— Eu îmi dau toată silința să devin medic atît cît voi putea, prin munca și puterile mele.

— Ești muncitoare, conștiincioasă… Mai mult, ai talent, ai vocația de medic.

— Cu sprijinul dumneavoastră voi putea răzbate mai ușor în viață.

— Te asigur că îl vei avea atît timp cît voi trăi eu.

— Ce tot o descîntă profesorul? zise Ion, ce urmărise convorbirea lor, gesturile, zîmbetele.

— Nici nu i-e rușine de noi! zise Sabina. Să-i facă atîta curte în public!?

— Ați văzut ce cadou a primit de la dînsul? adăugă un asistent.

— Să-i fie rușine, cavaler tomnatic, să se lege de o fată tînără!

— Îi rup picioarele, adăugă Ion enervat. Îl învăț eu minte! Am început să-l urăsc. Nu mă sperii eu de marele chirurg.

— Se gîndește să se însoare cu ea, i-a căzut cu tronc la inimă, adăugă Sabina. Să fiu în locul tău, îi zise Ralucăi, care între timp se apropiase de grup, aș ști să-l joc.

— Ce rău vedeți în asta? Partida e strălucită pentru o femeie, zise un coleg, susținut și de alții. Afară de Ion, care sări ca un leu.

— Niciodată nu se va întîmpla acest lucru!

—· Ce vorbiți zăpăciților! le zise Raluca. El îmi poate fi tată și voi vă gîndiți la prostii?! Nu vă este rușine? Mă supărați! Așa colegi îmi sînteți? Eu nu mă voi mărita niciodată și cu nimeni!

— Așa spui acum. Doar sînt destule cazuri cînd bărbați mai în vîrstă iau de soție fete tinere și căsniciile sînt bune. Înțelegerea e deplină.

— Acest om nu mi-a făcut nici o propunere de căsătorie, nici declarații de amor. Este demn, corect, serios, discutăm probleme de medicină, care mă interesează.

— Să nu te superi, ne gîndim la tine, la viața ta, zise Doru Diaconu, la binele tău… Nu zic ba, și Ion te iubește și poate ți-ar pune bețe în roate ca să nu te piardă. Ați lucra frumos împreună… După terminarea stagiului se întoarce la Tîrgu-Mureș… Vă potriviți de minune amîndoi…

— Ce pereche minunată ar fi, zise Sabina, care urmărea foarte atent discuția.

— Da. Pe doctorul Ion Almășanu îl simpatizez ca pe un coleg bun. E și un prieten sincer. Dar mă înțeleg la fel și cu ceilalți colegi. Dar nu sînt pentru mine, în sensul în care vă gîndiți voi, eu nu am de gînd să mă mărit.

— Bine… dar de la simpatie pînă la dragoste e un pas, iar pînă la căsătorie – doi pași.

— Ce-ar fi! zise Sabina.

— Ce v-a apucat, chiar de ziua femeii?

— Vă rog să ne împărțiți voi dacă vă pare rău! Pînă acum m-ați măritat cu profesorul, apoi l-ați luat la rînd pe Ion și ne-ați trimis la Tîrgu-Mureș, gata căsătoriți. Totul la timpul lui. O să mă apuc și eu de prognoze matrimoniale. S-o lăsăm baltă! Mai bine să ne veselim, să dansăm. Nu auziți ce muzică…? Mă măritați cu profesorul… el poate are soție, copii? Și voi?… Ce glume… cam proaste!

— Nu, nu e însurat. Știm noi. Nu a fost însurat. E liber… Sau divorțat. Ceea ce e în fond același lucru.

— Da? Sabina ce mult te interesează viața lui particulară? Eu nu știam. Cine îl îngrijește? zise Raluca compătimindu-l.

— Fiți atenți! Tot timpul profesorul ne-a urmărit discuțiile…

În timpul dansului, Ion căuta să-și reverse toată gelozia ce o simțea față de profesor, transformată deja în ură.

— Aștept seara cînd mă vei chema lîngă tine. Doresc să te cunosc. Să vorbim, să ne plimbăm. Ai o înfățișare sfioasă și independentă în același timp. Ești îmbrăcată simplu, dar cu mult gust. Te-am observat cum vorbeai cu profesorul și după puțină vreme mi-ai părut plină de contraste ciudate. Felul cum vorbeai, cum te îmbrăcai, manierele tale erau încorsetate de o disciplină aspră, înfățișarea ta rezervată, mereu prevenitoare, mereu… Dar cînd îți vorbea profesorul te uitai la el cu ochii pătrunzători, îndrăzneți, plini de căldură. în fiecare privire a ta este forță și inteligență. Cînd încearcă cineva să te pună în încurcătură cu vreo întrebare, găsești întotdeauna un răspuns ca un bisturiu. Ai vocație de chirurg… și după cum vorbești se vede…

— De ce îmi spui toate astea? Eu te consider un prieten, un coleg de care am nevoie pentru a rupe cu singurătatea de pînă acum. Dar atît. Să nu-mi faci declarații de dragoste, căci mă vei pierde. Nu suport declarațiile. Și apoi nu cred deloc în ele.

— Am înțeles, numai pe el îl accepți. Dragostea lui…

— Te înșeli. Vezi, nu-mi ești prieten, nu ești omul care ar trebui să-mi înțeleagă sufletul.

Raluca ar fi vrut să înceteze muzica, să se termine dansul, pentru ca Ion să nu mai vorbească vrute·și nevrute. Nu mai avea încredere în bărbați, chiar în sinceritatea unora care putea fi sau era autentică. Totul i se· părea fals, oricum neinteresant în afară de medicină și de gîndurile ei destul de împrăștiate.

— Uitați-vă! șopti un coleg ce dansa alături de ei. Fiți atenți, profesorul numai pe voi vă urmărește.

Cînd dansul s-a terminat, a observat că privirea profesorului îi urmărea cu căldură.

— Îl plîngeți? E singur, cine îl îngrijește? zise Sabina. Cu banii lui găsește pe cineva să aibă grijă de el. Pînă acum, nevasta lui a fost medicina, de acum înainte nu se știe ce poate să se îritîmple? Poate își va găsi o soție sau poate deja a găsit-o?

— Iar rîdeți de mine? De azi înainte am să refuz toate cadourile ca să vă fac pe plac și să vă convingeți că nu am nimic cu el. Nu m-am gîndit la nimic cînd le primeam și nici el cînd mi le oferea. Atențiile le-am considerat cadouri făcute

unei tinere doctorițe la începutul vieții de un coleg al ei mai în vîrstă. Deși m-au pus pe gînduri. Erau exagerate... nefirești.

— Eu sînt zidul tău de apărare. Trebuie să începi o viață nouă. Gîndul că vrei să te desparți de mine mă înnebunește. Nu sînt logodit, nu am obligații față de nimeni. Sînt liber.. Poți fi nevasta mea, dacă vrei! Să te duc acasă la mine, la Tîrgu-Mureș, la casa cu ziduri albe. Am și o grădină plină de flori. Vei trăi fericită, ocrotită și admirată. Să nu crezi că te voi transforma într-o bucătăreasă! Fii înțelegătoare! E timpul să te căsătorești.

Glasul și mîinile îi tremurau, era de-a dreptul nervos, nările largi fremătau, ochii aveau o sclipire ciudată dar Raluca îi spuse fără milă:

— Rana nu s-a vindecat. Ți-am spus nu o dată că nu mă voi căsători. De frica unei decepții, fug de iubire. Să fim prieteni! Caută-ți o altă fată! Sînt destule.

— Încearcă să uiți trecutul. Ce a fost a fost… în viață se întîmplă multe, omul însă le trece cu vederea și merge înainte… Ține, intr-un fel, pasul vremii.

— Nu! Sînt sigură că n-aș putea să mă schimb. De ce să te încurc? Dacă îți spun ai să mă înțelegi. Nu pot. Să știi că sînt sinceră…

— Spune-mi măcar două cuvinte ca să am idee de ce sufletul tău este așa de închis!

— Trebuie să mă părăsești! Să nu te gîndești la mine! În momentul de față sînt asemeni unei pietre, pe care nimeni nu o poate urni din loc.

— Te cred. Dar și pietrele pot fi sfărîmate. Îmi dau seama că inima ta aparține numai profesorului. Deci eu nu am ce căuta…

— Iar mă jignești. Ți-am spus o dată că greșești și greșesc toți cei ce cred ca tine. Te credeam prieten bun, înțelegător, dar tu torni și mai mult gaz peste focul aprins. Acum nu sînt bună decît pentru medicină. Dacă sînt bună…

La plecare, profesorul s-a apropiat de Raluca:

— Te-am admirat în timpul dansului. Erai minunată! Da… Parcă erai un fulg de nea ce zboară fericit prin văzduh. Frumos, frumos… Tinerețea… Ți-au plăcut garoafele?

— M-au bucurat mult.

Primind florile, Raluca își amintise de logodna ei, cînd Pavel a venit cu un braț imens de garoafe albe. Garoafele s-au veștejit, au căzut uscate la pămînt…

Profesorul i-a strîns mina, zîmbind mulțumit în sufletul său că fetei i-au plăcut florile albe.

După plecarea lui și a celorlalți medici mai vîrstnici, tinerii se simțiră mai liberi, desfășurîndu-se după voia lor. Dans,

muzică, glume, cîntece… Pe Raluca o căsătoreau cînd cu profesorul, cînd cu Ion.

— Ce bine ne-am distrat! spuse Raluca colegilor săi cu acea voie bună care-i alunga din cînd în cînd singurătățile. Într-adevăr, a fost frumos. Ziua tuturor femeilor…

— Nu ar strica dacă și bărbații ar fi avut ziua lor! replică Sabina ironic. Să-i sărbătorim! Muncesc alături de noi…

— Ai dreptate. Prieteni și colegi așa de buni. Uneori sînt răutăcioși, atunci cînd noi nu-i putem înțelege. De exemplu, ei aprind lumina, iar noi venim și o stingem. Să ne ferim de acest lucru!

— Raluca are dreptate.

— Mereu Raluca are dreptate, iar noi nu, zise Sabina.

— Ba da. Însă între tine și Raluca există oarecare deosebire, de ce te superi? întrebă Almășanu.

— Cum să nu mă supăr? Ea și profesorul, ea și doctorul Almășanu, ea și ceilalți, dar eu ce sînt?

— Sabina, te rog termină! Dacă te mai aud pronunțînd numele profesorului, rupem relațiile de prietenie, spuse Raluca cu voce poruncitoare și dură. Apoi atenuă totul: „Îmi retrag ambasada".

— Să ne veselim azi! Mîine avem de lucru, ne așteaptă bolnavii! Bolnavii n-au ce să caute la bolnavi, mai zise Ion, privind-o fix pe Raluca: „Înțelegi ce vreau să spun".

*

Profesorul Pătrașcu se plimbă agitat prin odaie. Apoi se opri aproape sufocat de gîndurile ce-l copleșeau. Erau prea năvalnice ca să le poată suporta și pune în ordine. Se gîndea la tot ce s-a întîmplat și la tot ce s-ar putea întîmpla. Privea pereții albi și i se părea că vede un cer spuzit de stele și parcă fiecare îl călăuzește spre o țintă sau spre o bucurie. În sfîrșit era în stare să facă orice pentru acela care îi va găsi copilul. Era stăpînit pînă la obsesie de o dragoste necunoscută pînă acum. Ceva se prăbușise și din adîncuri se proiecta peste timp un lujer, o floare albă ca o torță de lumină. Copilul reprezenta pentru el viața, nădejdea și bucuria. Nu era un egoist? Un om nedrept, nerecunoscător? Acum ar fi dorit să aibă un cămin, rude, soție, copii. Să se lase călăuzit de sentimente… Avea atît de rar prilejul s-o facă! Dorința lui era să aibă cărți multe și le avea. îi plăcea să discute despre cele citite. Cărțile l-au făcut să nu se simtă niciodată singur. Aveau pentru el o atracție magică, ce-l făcea uneori să se simtă adolescent, alteori îmbătrînit prea de timpuriu, obosit… Erau momente cînd visa un vînt puternic sau numai o adiere lină, zile aprige sau senine, răsăritul și apusul noaptea cu clar de lună sau cu cer amenințător.

După ce a cunoscut-o pe Raluca, lucrurile începură să se schimbe. Apăru deodată în fața lui o nouă putere de viață și o nouă siguranță, liniștea sufletească… Totul îi stîrnea uimire și nu putea înțelege această schimbare bruscă. O vedea pe Raluca așezată pe genunchii lui, ascultînd-o, mîngîind-o. Dar dacă se înșela? Dacă nu este fiica lui? Dacă e numai o simplă coincidență?

*

După ce se convinse că Raluca este fiica lui, trebuia să găsească și calea de a-i mărturisi acest lucru. Dovezi avea. Inelul cu piatra de ametist ce-l purta în deget. Numele mamei – Livia… Actul de naștere, în care nu era trecut numele tatălui. Asemănarea perfectă cu mama ei… „Da, ea este, zise cu voce tare. Fata mea. Copilul despre care îi scria Livia rugîndu-l să vină să-l vadă atunci la început, căci apoi dispăruse. Dar pot mărturisi acest lucru? Aflînd adevărul poate să mă urască, să fugă de mine sau să plece de aici și atunci am pierdut-o pentru totdeauna. Sau, se poate răzbuna pe mine pentru suferințele pricinuite mamei ei?“

Remușcarea lua locul liniștii. Sute de întrebări năvăleau fără a le putea găsi un răspuns. Se chinuia nopți întregi. Insomniile îl terorizau. Sufletul urla ca un lup. Noaptea somnul se juca cu el. Își pierdu liniștea, pe care n-o mai putea răscumpăra cu nimic. Nu dorea decît s-o apropie pe Raluca prin discuții, făcîndu-i cadouri, arătîndu-i o atenție mai mare decît celorlalți medici. Asta făcea ca Ion să-l urască din ce în ce mai mult. Raluca însă printr-un comportament destul de tăios nu permitea nici o aluzie.

— Raluca, o întrebă profesorul cînd se aflau toți medicii stagiari în birou, înainte de a intra în sala de operație, ce ocupație avea tatăl tău?

— V-am spus o dată că tatăl meu a murit cînd eram mică și am rămas cu mama, care nu mi-a spus cine a fost tatăl meu sau ce meserie a avut.

— Te cred. Vezi tu Raluca, viața ne pune uneori în fața multor întrebări, a multor situații pe care nu le înțelegem, pe care tu nu le-ai înțeles încă și poate nici eu…

— Dați-mi voie să vă întreb, de ce nu aveți familie? întrebarea pe care v-o pun e jenantă, recunosc, dar…

— Căutam un lucru după care jinduiam. Am căutat zadarnic. Nu găseam nici o ființă pe care aș fi dorit s-o iau de soție. Dezamăgirea mă făcea să-mi pierd încrederea și am încercat s-o regăsesc în profesia mea, care mi-a devenit familie, soție și copil. M-am dedicat numai și numai ei.

— Acum înțeleg de ce ați devenit un chirurg renumit.

— Poate mai tîrziu ai să mă înțelegi și mai bine. Acum ești prea tînără.

Se împlineau doi ani de la moartea Liviei. Raluca ceru doctorului să-i dea voie să lipsească într-o sîmbătă de la operație. Dorea să plece la mormîntul mamei ei.

— De ce să pleci la Iași? S-a întîmplat ceva? o întrebă profesorul știind că acolo nu are pe nimeni.

— Plec la Iași, la mormîntul mamei. Se împlinesc doi ani de la moartea ei. Începu să plîngă.

— Nu poți amîna pentru duminică? Vom merge împreună cu mașina mea. Mi-ar face și mie plăcere să-i pun pe mormînt un buchet de flori.

Raluca ar fi consimțit, dar se gîndi la colegi. Mai lipsea puțin și ar fi aflat că s-a și măritat cu el.

— Nu, domnule profesor, mulțumesc, sînteți prea drăguț, dar plec singură.

— Păcat. Nu înțeleg de ce mă refuzați? o întrebă puțin supărat de fraza ei repezită.

— Nu vă refuz, zise Raluca, vrînd să repare tonul brutal cu care îi răspunsese. Dar să vedeți, este sîmbătă și știți cum este obiceiul, morții se pomenesc în această zi.

— Dacă-i așa ești liberă, zise profesorul mîhnit. Cit de mult ar fi dorit ca Raluca să cunoască adevărul și să-l prețuiască sau poate… E tot una. Să știe însă adevărul, să-i diminueze suferința, remușcarea ce nu-l părăsea, ci din contra se întărea și-i mărea tot mai mult chinurile.

*

Bolnav, poate chiar grav, fără să-și dea seama sau să-și pună singur diagnosticul bolii, profesorul Victor Pătrașcu se hotărî să plece pentru cîteva zile la odihnă. Undeva, unde să nu știe nimeni, nici măcar cei de la spital. Nu-i mai păsa de nimic. Trăise ca un om în pădure, departe de societate. Închis în vila lui, printre cărți și la spital operînd. Sînge și iar sînge. Era tot ce vedea zilnic. Acasă, înconjurat de obiectele lui, de cărți – tovărășiile sale de viață? La spital – bolnavii… Așa trecuseră anii tinereții…

Profesorul Victor Pătrașcu intră pe poarta unui parc și porni înainte, de-a lungul unei alei lungi. Între timp se înserase de-a binelea și în parc lumea se împuținase parcă… Nu întîlneai decît bătrîni, care își plimbau cățelușii și vreo cîțiva școlari deșirați, agitîndu-și prin aer servietele. Cu toții se îndreptau spre ieșire. Se apropia ora de închidere a grădinii.

— Și aici se întunecă, oamenii se retrag spre căminul lor, se gîndi profesorul. încotro s-o iau?

A doua zi de dimineață, mașina frînă în dreptul vilei. Claxonul îl chemă scurt.

— Da, trebuie să plec. Mă așteaptă mașina.
— Încotro, domnule doctor?
— Spre Neptun.

*

Intră în hotel, unde își rezervase o cameră, dar nu avu răbdare să stea prea mult. Ieși. Se plimbă prin vechiul parc, de unde, se vedea faleza. Se simți tulburat, o tulburare aproape de neînțeles. Aleea cea largă pe care mergea el trecea nu departe de malul mării. Oglinda netedă a apei se întindea cît vedeai cu ochii. Cînd ajunse la jumătatea falezei își dădu seama că mai fusese cîndva prin aceste locuri. Da, fusese pe acolo sau poate i se păruse… A fost un vis sau o clipă de delir? În penumbra amurgului verdele ierbii și al frunzișului abia se ghicea, în față se înălțau negre, desenate parcă în tuș, trunchiurile și crengile groase ale unor copaci misterioși…

Victor Pătrașcu se opri. Timp de cîteva ore stătu fără să se clintească, încercînd să-și reamintească o imagine, care îi tot scăpa. Era însă convins că locurile nu-i erau străine, că mai fusese pe aici odată. Să greșească oare? Era cu neputință, așa cum ar fi fost cu neputință să confunde tulburarea estompată de trecerea a două decenii, mai mult de două decenii furtunoase după care acum pornise să caute urmele mării. Un decor superb, în cuprinsul căruia pînă și arborii creșteau pe malul falezei, după schițele întocmite de specialiști, străjuind-o asemenea unor sentinele credincioase. împrejurul lui totul era ca și atunci deși totul se schimbase. Luciul de oglindă al apei, sălciile pletoase crescute în dezordine pe malul unui parc cu grilaj de fier, strigătul pescărușilor ce se roteau deasupra apei… Totul era ca atunci… Banca, aleile, faleza, parcul, vilele. Nu se schimbase nimic. „Sînt obosit, zise încet. Trebuie să mă odihnesc. Nu se poate să fie așa!“ Totul se schimbase. Poate doar marea era aceeași.

Intră în odaia hotelului, se trînti pe pat și puse; capul pe pernă, dar tot nu reuși să-și îndepărteze amintirile ce veneau ca un stol de albatroși ca să-i ciugulească din suflet picături de sînge.

— Nu știu cum să-i spun? Cum să mă apropii de ea? Simt că a început să mă urască. Fuge de mine. Cît de dureros este! Vorbea singur în liniștea ce domnea în jurul lui. — Dar să știi Raluca, tu nu mă cunoști, nu știi nimic despre mine și nici despre dragostea ce ți-o port. Fiecare părticică din trupul tău mi-e atît de scumpă… Nici suferința, nici boala nu m-ar împiedica să te iubesc. Mintea ta e comoara mea. Chiar de-ar fi zbuciumată, tot comoara mea ar rămîne. Dacă te-ai năpusti asupra mea, te-aș prinde într-o îmbrățișare plină de dragoste paternă, care te-ar îmblînzi. Nu m-aș feri, n-ai avea alt

îngrijitor, alt paznic în afară de mine. Te-aș veghea neobosit, cu toate că nu m-ai putea răsplăti nici măcar cu un zîmbet. Nu m-aș mai sătura privindu-ți ochii, chiar dacă ei ar fugi de mine. De ce-mi fac asemenea vise, asemenea gînduri inutile?

Nu putea găsi nici o rezolvare frămîntărilor lui. Putea oare să-i spună Ralucăi că îi este tată? El murise la nașterea ei. Atunci de ce-o caută în fiecare zi? înțelese că are nevoie de ea. În ziua în care nu o vede, nu poate lucra, îi simte lipsa.

Ani de zile, trăind liniștit, nu crezuse, nu se obișnuise cu ideea că undeva are un copil, și acest copil se chinuiește. Uitase de aventura avută la mare. Prima lui dragoste. Sau poate i se păruse… După ani și ani de zile, trebuia să apară și inelul, să-i rîdă în față ametistul. Acum el arde, strălucirea lui revarsă jocuri de lumini, cînd mov, cînd albastru-mov. Culorile ce se ascundeau în aurul inelului se tranformau în flăcări, flăcări ce îl urmăreau și nu-l lăsau în pace.

Noaptea se destrămase. Stelele păleau cînd el intră în oraș. O singură stea numai, ușoară și diamantină, la răsărit peste acoperișul casei. Totul în jur era cenușiu și nemișcat. Salcîmii dormeau încă adînc. Paznicul grădinii moțăia pe o bancă. În tot drumul, întîlni doar vreo doi-trei călători întîrziați. Veneau de la vreo petrecere. Făcu un ocol și o luă spre bancă. Pietrele treptelor pustii luceau în întuneric.

Se prezentă la clinică, mai bolnav de cum plecase. Nu se schimbase nimic în lipsa lui. Unii pacienți plecaseră vindecați, alții cu starea bolii ameliorată. În locul lor veniseră alții… Cum să-i vindece pe alții, cînd el era mai bolnav decît cei ce așteptau vindecarea de la el. „Dar unde e Raluca? se gîndea stînd în cabinet. Nu au venit încă medicii? întrebă pe un medic asistent.

— Ba da, domnule profesor.

— Unde sînt la ora aceasta?

— In bibliotecă.

— Ce fac acolo? întrebă mirat.

— Discută o lucrare.

Cu pași grăbiți se îndreptă spre sala de lectură a spitalului. Deschise ușa și o zări pe Raluca stînd cu cartea în mînă, adîncită în lectură. Se liniști. „Este ea oare fructul mării se întrebă. La deschiderea ușii, Raluca nu ridică ochii de pe carte, dar cînd intră profesorul un coleg îi dădu cu cotul.

— Studiați? Studiați? Bine faceți.

Ochii tuturor se ridicară asupra profesorului, pe care îl știau plecat la odihnă.

— Vreau să beau cu voi o ceașcă de cafea și să mai stăm de vorbă. Sînt odihnit și mă simt foarte bine. Nu am programată

nici o operație. Și chiar dacă va fi o urgență, vor opera alții în locul meu.

Se mai adăugară și dulciuri, alune și pepsi.

— Ce-a pățit profesorul? se întrebau cel ce-l știau un om sever, oficial și distant față de colaboratorii săi mai tineri.

— Ceva neobișnuit! Probabil i-o fi căzut cu tronc vreo fetișcană pe-acolo, pe unde a fost.

*

Raluca nu se gîndea la căsătorie. Rana provocată de eșecul cu Pavel nu era încă vindecată. Deși era în mare măsură vinovată, se simțea stăpînită de neîncredere, inima-i refuza să mai deschidă porțile către o nouă încercare. Ceea ce credea ea nemuritor și veșnic se rupsese asemenea unui fir de păianjen, pe neașteptate.

Ploaia de scurtă durată, dar puternică, se potolise. Soarele strălucea din nou. În fața blocului, în care locuia Raluca, înconjurat cu un grilaj înnegrit cu izvoade, apa era limpede. Jos se jucau niște copii. Trecură cîțiva oameni. Doi se opriră în colț. Raluca stătea pe balcon și căuta să citească în ochii oamenilor, să ghicească ce gînduri ascund în mersul lor grăbit.

Era satisfăcută de aprecierile profesorilor cu care lucra la spital. Într-adevăr, în urma rezultatelor avute, începuse să devină mai ambițioasă. Ar fi vrut să-i calce pe urme profesorului, vestitului chirurg care o atrăgea într-un fel ciudat. „Oare va reuși să-l ajungă din urmă pe profesor? se gîndea lucrînd cu el. Cîți ani de muncă să fie necesari pentru așa ceva

— De ce nu vrei să mă asculți? o întrebă Ion. Profesorul e bătrîn pentru tine. Vezi cum rîd; și te ironizează colegii?

— Eu te credeam un prieten sincer! De ce nu înțelegi că eu nu mă gîndesc la acest om decît ca la un mare chirurg și atîta tot?

— Tu așa te gîndești, da, sînt de acord. Dar el, tot așa se gîndește?

— Greu să-i cunoști gîndurile omului. Eu nu am nici un interes.

— Te asigur că te va cuceri.

— Asupra ființei mele, în afară de cunoștințele lui științifice și medicale, nu are nici o altă influență. Și eu, și voi, avem în aceeași măsură interesul să învățăm, să preluăm și să ducem mai departe marea lui experiență, s-o îmbogățim.

Nu trebuie să uiți că la ora actuală profesorul Victor Pătrașcu este unul din cei mai buni chirurgi din țară și nimeni nu ne va ierta dacă nu vom ști să-i prețuim tot ceea ce a făcut și face pentru om.

— Dacă este așa cum zici tu, ceea ce eu nu pot înțelege, este purtarea ta față de mine. Cum o poți justifica?

—Ce justificare? Mă port cu tine la fel cum mă port cu toți colegii de muncă. Sînteți toți puși pe aceeași balanță, nici unul nu atîrnă mai greu decît celălalt. Apoi, Sabina mi-ar deveni cel mai mare dușman. Ea te iubește și tu știi acest lucru.

— Ti-a spus ceva?

— Da.

— Astea sînt problemele ei dar nu și ale mele.

*

În noaptea ticsită de stele, doctorul Ion Almășanu mergea pe stradă și mintea-i era plină de gînduri. În curînd se va face lumină, va veni o zi limpede, o zi de muncă. Mă duc la profesor și îi spun: „Dați-mi mult de lucru. Orice. Sînt capabil de un efort mai mare. Sînt fericit. Pot îngriji mai mulți bolnavi, nu unul. Nu vreau să fiu în urma Ralucăi. Nu. Am putere și ambiție". Ea nu-l iubește pe profesor, nu are de gînd să se căsătorească cu el, așa cum spun colegii. Sper totuși ca într-o zi să-mi fie mie soție. Pot deveni și eu chirurg, profesor și pot să-i iau locul celui iubit, stimat și prețuit de ea!

Doctorul Almășanu căuta mereu să fie în jurul Ralucăi, nu pentru a discuta despre dragoste, ci despre medicină. Adevărul e că tot profesorul îi era drag, oricît ar fi dorit să înlăture aceste sentimente, ele o stăpîneau din ce în ce mai mult.

Almășanu convingîndu-se tot mai mult de această realitate, nu găsea mijloacele potrivite de acțiune. Cert este că nu nega niciodată respectul ce-l purta Raluca pentru chirurgul și omul de știință, de la care aveau numai de învățat. Îi plăcea chirurgia, dorea să aibă curaj, să opereze singură mînuind bisturiul cu aceeași pricepere. Simțea că o ocrotește, căci la fiecare pas îl simțea aproape. Nu-și putea explica acest lucru, dar simțea.

Într-o zi gazda o întrebă:

— Domnișoara doctor, probabil că vă veți căsători cu domnul profesor?

— De unde știi că pachetele vin din partea profesorului?

— Ei, cum să nu știu, doar l-am tras de limbă pe omul care le aduce. De, curiozitatea de gazdă…

— Bănuiam, dar nu eram sigură… Dar nu este vorba nici de logodnă, nici de căsătorie. Nu mi-a făcut nici o propunere. Dar lumea se interesează mai mult decît mine. Profesorul este un om, care ajută pe mulți medici tineri chiar și material cînd simte pe vreunul într-o situație dificilă. Este alături de tine, la nevoie. Se interesează de viața fiecăruia.

— Așa e lumea! Toți îți doresc binele, vor să te vadă alături de acest om, care să-ți fie de ajutor în viață. Fetele te invidiază.

— Da, aveți dreptate. Toate, în afară de mine. Lumea este minunată, viața e frumoasă. Eu, tot ce fac, fac din pasiune, din

dragoste față de medicină. Profesia de medic este viața mea. Nu am timp liber, nu pot sta degeaba, nu mă preocupă altceva în afara meseriei mele.

— Te văd stînd în timpul liber înconjurată de cărți. Firește, studiul desăvîrșește învățătura din facultate, dar nu crezi că e destul, că mai trebuie să te gîndești și la distracții?

Pentru Raluca totul era însorit. Crengile verzi își jucau frunzulițele de cealaltă parte a geamului. Oamenii treceau grăbiți sau nu dar oricum treceau. Alături deci, treceau și gîndurile ei. Frumos cîntau păsările la geam și totul i se părea minunat. În sufletul ei înfloreau florile, legate în buchete de stele. Luceferii îi coborîseră la picioare, alungîndu-i oboseala, iar paginile cărților îi zîmbeau. O, cîtă satisfacție ai în munca de medic, cît e de nobil să faci dintr-un bolnav – un om sănătos, iar răsplata muncii tale să fie cuvîntul „mulțumesc”.

*

Doctorul Almășanu ieși din grădină și se bucură că strada era plină de oameni sănătoși. Nu avea chef să se întoarcă acasă. Se simțea atras de spital, de atmosfera cotidiană de muncă. Troleibuzul opri dar nu se urcă în el. Mergînd către clinică o zări pe Sabina, care ocolise, atentă și încruntată, o băltoacă. Purta pantofi cafenii, un model asemănător cu al asistentei sale de la salonul 3, de care se ocupa. El, pentru a nu face zgomot, atunci cînd mergea pe coridoarele lungi ale spitalului, purta pantofi cu talpa de crep. Trecu prin fața ei fără să-l observe.

Cînd intră în spital, zărindu-l Sabina îl strigă:

— Te-a căutat o femeie…

—Știu. M-a găsit.

— Te-a și găsit? întrebă Sabina. Asta e amorul tău?

— Nu vorbi prostii, îi tăie vorba Almășanu, este o bolnavă.

— Pare cam simplută, dar știi… obrazul, tăietura ochilor… și are, uite aici, la rădăcina nasului, lîngă sprîncene, ceva picant… Fă-mi cunoștință cu ea! De acord?

— Da, ți-o dau sub observație. Ești medic mai priceput decît mine.

— De ce nu o recomanzi Ralucăi, simpatia ta. Te topești după ea ca o luminare de ceară. Vrei să te răzbuni?

— Să mă răzbun? Greșești.

— Nu vezi că este iubita profesorului? Raluca fuge de tine. Dorește să se căsătorească cu el… să știi de la mine că ăsta e adevărul.

— Prea multe cunoști!

— Sînt atotcunoscătoare. Am vorbit cu gazda ei. Mi-a spus mai multe decît știi tu, cu capul tău mic de doctoraș.

— Așa sînteți voi femeile. Geloase una pe alta, mai cu seamă atunci cînd vedeți că una are succese mai mari și în meserie și în dragoste.

— Ha… ha… ha… rîse Sabina, ironică și răutăcioasă, invidioasă că el nu o băgă în seamă.

— Ai să te arzi rău! Mai las-o în pace pînă nu află profesorul… Să nu te arunce la mama dracului de aici.

— Împreună cu tine. N-ar fi rău. Să fim la un spital amîndoi… Ne-ar face cel mai mare bine!

Cînd își ieșea din fire, avea ochii răi, înguști, proptiți parcă în pomeții lați. Dar se stăpînea, nu-și da drumul și nu striga. Încleșta doar fălcile și buzele începeau să se miște încet, înțepenite ca după un ger năprasnic.

— Sabina, sîntem colegi, hai s-o lăsăm în pace; și dacă vrei să știi, eu o iubesc – este inteligentă, tenace și muncitoare. Acum cînd ți-am spus, du-te și pîrăște-mă la profesor, iar pe mine să mă lași în pace cu declarațiile tale răutăcioase. Sînteți femei, medici și printre voi singurul bărbat necăsătorit sînt eu. Ai să te măriți. Timpul nu e trecut.

— Va să zică rîzi de mine. Așa știi să-mi răsplătești dragostea?

— Ești colega mea, te apreciez și e destul.

— Și îmi spui în față că o iubești pe Raluca? Cel puțin taci. Și pe cine iubești? Pe amanta profesorului? pufni ea.

— Nu cred. Și parcă era vorba să nu mai pomenim despre acest subiect.

Sabina se înroși, parcă arsă de foc, îi întoarse spatele și plecă în salon.

În geamul salonului bătea soarele, contopindu-se cu așternutul alb al patului. Un miros de medicamente umplea aerul. Sabina ar fi vrut să fie în locul bolnavilor, mai bolnavă chiar decît ei, să plîngă, să se taie, să-i curgă sîngele. Regreta mărturisirea făcută la un moment nepotrivit. Primise un răspuns pe care l-ar fi putut evita. Stătu mult timp cu capul plecat peste masă, rănită ca un cerb într-o pădure necunoscută.

*

Profesorul nu discuta cu nimeni despre viața lui. Nu era locvace. Cînd era de față Raluca simțea nevoia să stea de vorbă, amintindu-și momente ce i se păreau semnificative din viața lui. Povestea sincer, fără cel mai mic ascunziș, fără să se cruțe. Simțea nevoia ca viața-i să-i fie cunoscută de cei din jur, spre a-și da seama în ce măsură a greșit sau cît de mare îi este greșala.

·— Naiba știe ce-o fi cu mine? își zise. Numai cînd o văd mă simt liniștit. Atunci cînd rămîn singur, aș vrea să fiu cu mine pentru totdeauna. Trebuie să-i mărturisesc adevărul: e

copilul meu. Trebuie să-i mărturisesc cu prima ocazie cele întîmplate. Mă voi simți ușurat. Nu știu cum să-mi repar greșala?

Chinuit de gînduri își dădu seama că-i scădea puterea de muncă, elanul, energia de altă dată.

Marea era liniștită. Zburau albatroși în văzduh cu aripile întinse, asemenea pînzelor de la bărcile ce pluteau tulburînd oglinda apei. Stăteam pe malul mării și aerul cald ne izbea obrajii.

— Victore, privește cît de frumos este totul în jurul nostru! Cîtă fericire ne aduc aceste clipe!

— Livia, nu ne vom despărți niciodată. Ne-am unit pentru totdeauna. Nimfa mării, zîna mării, minune de cleștar! Cît de frumoasă ești! Oare mai există altă fată mai frumoasă în lume? Nu… Nu…

Trecuse de mult de miezul nopții și nu putea dormi. Perna era grea ca o piatră sub capul lui, transpirase. Vedea cum în adîncul apei se ridicase chipul Liviei, înfășurat în voal albastru, iar din părul ei auriu cădeau picături de apă. Ce să fie? Sînt bolnav. A întors capul pe partea cealaltă. Aceeași mare din adîncul căreia se ridica chipul Liviei cu voal pe cap, din care cădeau picături de sînge. „Ce-i cu mine? Halucinație? Sînt somnambul sau ce?“ Își pipăi capul. „E teafăr.” Își puse termometrul, temperatura îi scăzuse sub normal. Sau era stricat? Posibil. Își șterse broboanele de sudoare de pe frunte. Vroia să doarmă cel puțin cîteva ore, dar nu reuși. De ce oare Livia nu-i spusese fetei toată povestea ei? De ce nu s-a recăsătorit? Era tînără, frumoasă. Tatăl Ralucăi era mort. Așa știa ea. Poate că așa a dorit Livia.

A doua zi avea o operație complicată. Trebuia să fie odihnit. Goni din față toți albatroșii ce roteau prin gîndul lui, marea cu care vorbea, stelele ce cădeau și spuse aproape cu glas tare: Fugiți vedenii, lăsați-mă în pace, trebuie să dorm! Oamenii au nevoie de mine, de ajutorul meu, am obligații morale față de ei.

Dimineața, toți erau în așteptarea profesorului. De data aceasta, contrar obiceiului, întîrziase zece minute. Profesorul își aruncă privirea și cercetă ținuta tuturor, mai ales a Ralucăi. Pe degetul ei nu mai exista nici un inel, deși încă nu venise timpul să intre în sala de operații.

— Domnule profesor, vă rugăm să ne explicați cazul bolnavei ce urmează a fi operată, zise Raluca. Profesorul o privi atent și în vocea ei recunoscu vocea Liviei. Tresări. Apoi, explică în cîteva cuvinte ce avea să facă și ce vor trebui să urmărească ei.

— Vezi, îi spuse Ion la ureche, tot timpul te tot legi de profesor! De ce n-ai lăsat pe altcineva să-l întrebe?

— Dacă a întrebat Raluca, ai văzut cum ne-a explicat, cu răbdare pînă la cel mai mic amănunt?

— Terminați odată! Nu vedeți ce palid este? Este mai bolnav decît cei pe care îi tratează.

Cei prezenți își aruncară privirea spre chipul lui și se convinseră că într-adevăr cele spuse de Raluca erau adevărate.

— Să fim atenți cînd operează, în caz de ceva să putem interveni ca să-l ajutăm. Este în joc viața unui om. Poate să-i vină rău, zise puțin speriat Ion Almășanu. Raluca, să fii aproape de el! Privindu-te va avea mai multă bărbăție, mai multă putere și stăpînire de sine.

— De data aceasta am să vă fac la toți în necaz, căci îl voi ajuta chiar eu. La nevoie chiar operez. Și voi reuși, vă asigur! Să nu credeți că femeia-medic nu poate fi și un bun chirurg!

Stăpînă pe meseria ei, curajoasă, plină de ambiție, se apropie de profesor și-i șopti la ureche:

— Am să vă ajut cînd operați, știu ce am de făcut.

Profesorul o privi zîmbind. Ochii i se luminară și simți cum o putere nevăzută îl trezește din amorțeală. Așa începu Raluca să-și desăvîrșească pasiunea și meseria de chirurg.

*

La spital, Raluca muncea cu multă conștiinciozitate, interesîndu-se de fiecare caz în parte, de fiecare bolnav, cercetînd și observînd cu atenție pacientul. Avînd multiple preocupări, timpul trecea foarte repede. Lucrînd la spital, alături de profesor și de alți medici pricepuți, cu o practică îndelungată în profesie se simțea tot mai atrasă de această meserie. Profesorul Victor Pătrașcu avea aceeași purtare față de ea, atentă, caldă, se interesa de viața ei, dar pe fața lui se putea citi o urmă de tristețe.

Doctorul Ion Almășanu căuta să se apropie tot mai mult de sufletul ei, în ciuda scenelor de gelozie provocate de Sabina. Trăia cu speranța că odată și odată va fi înțeles de ea și îi va accepta dragostea. Avea încredere în cele mărturisite că profesorul este pentru ea omul de știință, capabil, inteligent, tobă de carte, cum se zice, lucru pentru care Raluca îl respecta și-l iubea, dar nu se gîndise niciodată la căsătorie. Era oproape sigur că încă mai avea șansa de a-și realiza dorința arzătoare – aceea de a fi împreună permanent, de a lucra la același spital după terminarea stagiaturii și de a-și întemeia o căsnicie durabilă și frumoasă.

După o zi, destul de aglomerată venise acasă obosită. Nu putea să citească. Schimbă cu gazda cîteva cuvinte, cîteva impresii, îi povesti tot felul de întîmplări legate de munca ei de

la spital și se culcă, frămîntată de noile cazuri ale pacienților internați în salonul ei. Ațipise puțin, cînd soneria de la ușă o trezi. Veni gazda chemînd-o de urgență la un bolnav din blocul lor.

— Domnișoră doctor, zise, e un caz urgent, prietenul ziaristului Vasile Manea, care locuiește la etajul IV cere ajutor. Știind că aici locuiește un medic a sunat la noi.

— Dar ce are, întrebă buimăcită din somn. Să cheme salvarea, să-l ducă la spital·..

— Nu, vă roagă să-i dați un ajutor… pînă ce va veni salvarea.

Căută în grabă seringa, cîteva medicamente de care eventual ar avea nevoie ca prim ajutor, își puse capotul pe ea și urcă repede treptele scării.

În odaia modest mobilată Vasile Manea se zbătea urlînd de durere.

— Ce aveți domnule? îl întrebă pe tînărul a cărui față inundată de transpirație părea desfigurată de durerile trupului.

— Nu pot să mai suport, domnișoară.

— Unde vă doare?

Ziaristul arătă cu mîna locul. După un examen făcut în grabă își dădu seama că nu va putea să se descurce singură. Cazul era destul de grav. Chemă salvarea de la spitalul la care lucra și îl însoți pînă acolo, internîndu-l în salonul ei, după care ceru ajutorul medicului de gardă.

— Trebuie operat imediat, altfel poate muri după cîteva ore.

— Îl sun pe profesor și îl rog să vină, caz urgent.

— Pe profesor? întrebă mirat doctorul. Nu operează decît în zilele fixate și cazurile grave. în spital sînt destui chirurgi.

— Atunci pe cine chemăm?

— Cum pe cine? Operăm noi.

— Care noi, domnule doctor, întrebă Raluca.

— Cum care noi? Sînt și eu chirurg. Nu ai curaj?

Raluca pusă în fața unui caz urgent, obligată să salveze viața unui om, vorbea cu o febrilitate neobișnuită:

— Da. Am curaj. De ce nu? În doi ani de zile am putut învăța multe, asistînd la operații grele. Tînărul acesta trebuie salvat cu orice preț. Nu avem timp de pierdut, și privi fața muribundă a pacientului, care trebuia să trăiască.

Cînd se văzu în fața bolnavului, așezat pe masa de operație, îi pieri emoția ce o stăpînise cu cîteva clipe mai înainte.

— Domnule doctor, operez eu, zise cu hotărîre.

— Cum? Nu se poate. Dar eu ce sînt?

— Ceea ce sînt și eu și e destul.

Se pregăti fulgerător, cu multă energie. în fața ei nu-l vedea decît pe profesor operînd. El îmi dă curaj, el e totul, de la el am

învățat multe, își repeta în gînd ca să prindă curaj.

După terminarea operației ce reușise, spre surprinderea acelora ce nu aveau încredere în mîna ei, veghe toată noaptea la căpătîiul bolnavului, împreună cu medicul anestezist și cel de gardă, așteptînd ca să-și revină. La orele opt dimineața bolnavul era în afara oricărui pericol. Cînd deschise ochii o văzu pe Raluca, palidă la față și obosită. O privi blînd cu privirea unui om ce a trecut printr-o grea încercare, și pronunță un singur cuvînt:

— Mulțumesc. Apoi închise ochii.

Raluca se pregătea să plece acasă. Era ora zece. Trecu prin salonul bolnavilor, se convinse că nu e nici un caz grav, stătu de vorbă cu fiecare, prescrise medicamentele necesare și se liniști.

Nu se știe însă cum profesorul fu informat de dimineață despre cele petrecute în cursul nopții. Veni grăbit, la spital să vadă cazul pentru a-i da ajutor dacă s-ar fi ivit vreo complicație.

Examină bolnavul, constată evoluția postoperatorie și, mulțumit, o căută pe Raluca. Află că doctorița bea o cafea cu medicul de gardă în cabinet.

La apariția profesorului în ușă, Raluca tresări.

— Gata, gata cu mine, se gîndi tremurînd.

Se făcuse albă la față, mai palidă decît înaintea operației.

Profesorul o privi cu fața senină și cu un zîmbet de satisfacție pe buze. Se apropie, îi întinse mîna și simți cum mîna ei tremura, nu avea curaj să-l privească în ochi.

— Te simți prost? Te trimit acasă. Pari obosită.

— Nu e nevoie, mă simt bine, vă înșelați domnule profesor.

— Nu mă înșel, după o operație grea, o noapte nedormită, omul nu poate să se simtă bine. Chiar de nu-mi spui, constat eu singur.

— Poate aveți dreptate, răspunse ea, gîndindu-se mai mult la spaima provocată de apariția lui neașteptată.

— Pot să beau și eu o cafea cu doi medici curajoși? Acasă nu am avut timp. Cum am aflat, m-am grăbit să văd ce ispravă ați făcut și dacă nu cumva ați omorît bolnavul… Am totdeauna încredere în cei cu care lucrez și mă asistă, dar… Bine… bineeeee… poate chiar pot să vă spun foarte bine, dar nu e cazul.

În timpul acesta, privind-o, se gîndea la bietul ei tată, dat mort, fără să fie mort. Era cît pe aci să strige în gura mare cine este tatăl ei, dar se opri la timp. Ce greșală era să fac! se gîndi.

Ralucăi nu-i puse nici o întrebare despre cele petrecute pentru a nu o obosi mai mult cu greșelile lui.

Își trimise asistenta să-i cheme șoferul.

— Vei duce pe domnișoara doctor acasă. Deși în gîndul lui ar fi dorit să fie el acela care s-o ducă acasă, să-i mîngîie capul obosit. Dar cum putea să facă așa ceva? Nu avea nici un drept. Dreptul asupra acestui copil fusese pierdut de mult. Hotărîse să nu-i spună niciodată ceea ce-i ascunsese chiar mama ei.

— Nu, pot merge singură, răspunse cu mîndrie. Troleibuzul mă lasă chiar în fața blocului. De ce să vă deranjați pentru mine?

— Așa am hotărît eu. Ești obosită și nu te pot lăsa să mergi cu troleibuzul.

Raluca îl privi cu coada ochiului și înțelese că era o poruncă și trebuia să i se supună. Și poate era mai bine așa. Se simțea obosită și în aceste momente un om o proteja, îngrijorat de starea ei. Apoi îi oferea într-un mod așa de delicat ocrotirea sa.

Cazul lui Vasile Manea o preocupa în mod deosebit. Urmărea starea sănătății sale venind la spital de două ori pe zi, acordîndu-i mai multă atenție decît celorlalți bolnavi, care mergeau spre vindecare. Era primul pacient, operat de mîna ei… Avea datoria să-l ducă pînă la capăt, vindecîndu-l complet. Privea fața lui albă, grăsulie, cu adîncituri și cu umflături, ca de cocă proaspătă; ochii mari, negri, nepăsători.

Raluca uitase îngrijorarea pe care i-o pricinuise acest pacient, curajul cu care a pus pentru prima oară mîna pe bisturiu și sîngele care țîșnise la prima tăietură. Atunci avusese o secundă de emoție.

Dar toate acestea au fost uitate în clipa cînd profesorul i-a spus cîteva vorbe calde și încurajatoare. „Deci era mulțumit! se gîndea. Și ea care tremura de frică!“ Cu·această ocazie își dădu seama cîtă satisfacție are un medic, cînd salvează viața unui om, trăind din plin această mulțumire, alături de cel vindecat.

— Cît de frumoasă este profesia noastră! zise Raluca tare ca s-o audă și prietenii. Mama a avut dreptate, îmi vine să zbor de mulțumire, să strig „sînt medic, veniți la mine toți bolnavii, veniți să vă vindec, să vă alin suferințele”.

Luminile s-au aprins în salon. Vasile Manea se ridică din pat și porni de-a lungul pereților spre ușa ce dădea în coridorul ce se întindea de-a lungul saloanelor, își ținea pieptul țeapăn și privea înainte căutînd să recunoască culoarele, ușile, care stăteau aliniate, primind și petrecînd în tăcerea lor pacienții. Încă se mai simțea bolnav, făcea de aceea mișcări ușoare, avea mersul fricos, pasul nesigur. Pe coridor se întîlni cu Raluca, care venea să-și vadă bolnavii. Cînd dădu cu ochii de el, se miră:

— V-ați ridicat din pat? De ce faceți asemenea lucruri? Dacă apare vreo complicație? Faceți prea mult efort. Nu sînteți încă

restabilit.

Vasile Manea încremenise în fața ei.

— Mă simt bine domnișoară doctor. Mă simt perfect sănătos. Dimineața a fost domnul profesor, m-a consultat spunîndu-mi că-mi merge foarte bine. Operația e reușită.

— A fost chiar domnul profesor? întrebă mirată, știind că profesorul nu vizitează singur decît pacienții operați de el.

— Da. S-au mirat chiar bolnavii din salon cînd l-au văzut.

Vasile Manea îi datora Ralucăi mulțumiri dar nu putea să-i spună nici un cuvînt. Se gîndea însă că odată va ilustra și el munca medicilor în cartea pe care dorește s-o scrie, iar eroul principal va fi un doctor chirurg, probabil Raluca Prodan. Trebuie cunoscută munca oamenilor în halate albe din spitale, devotamentul lor pentru cei bolnavi.

După ieșirea din spital i-a adus un buchet de trandafiri îmbobociți, dar n-a găsit-o acasă. Florile au fost primite de gazdă.

— Vă mulțumesc din partea domnișoarei, de fapt dînsa primește multe flori.

— Și eu, personal, nu o pot vedea?

— Da, fără confirmarea dînsei, nu se poate. Pentru nimeni nu este acasă.

Vasile Manea plecă cu regretul că n-a putut să-i înmîneze personal florile.

*

Ajuns la revistă se apucă de scris. A scris cît a scris, dar către seară a văzut că nu scrisese titlul unei cărți, proiectate de el, ci o lungă scrisoare către Raluca. Acum și-a dat seama că mai presus de toate în centrul preocupărilor sale se află doctorița.

Putea oare uita primul moment al întîlnirii ei pe patul spitalului, cînd s-a trezit în fața acelei priviri ce vindecă orice durere, apoi pe scările spitalului cînd îl părăsea.

— Vezi să te îngrijești, încă te afli în convalescență.

— Da, voi ține seama de toate sfaturile date.

Și treptat ea a pus stăpînire pe gîndurile mele. Credeam că o voi uita după plecarea din spital. Dar așa văd în chipul ei fiecare clipă a fericirii, apropierea de gîndurile mele, pătrunzînd din ce în ce mai adînc și mai puternic în inima mea.

Într-o zi o aștepta în fața blocului. Întîlnire întîmplătoare. Venea grăbită. Zărindu-l se opri.

— Cum vă simțiți? întrebă conform obiceiului.

— Bine, așa cred, am început să lucrez, mă plimb, citesc și…

— Bine, însă pari palid, nu arăți prea bine? Muncești prea mult? Încă nu ai voie să faci eforturi mari.

— Acum mă simt ameţit şi tremur…

— Vă supără cumva inima? Vă este greaţă? îl întrebă Raluca cu un ton grav profesional.

— Nu ştiu ce am, îmi pierd echilibrul, nu am putere…

— Vă conduc pînă la apartament. Îi puse mîna pe frunte, îi luă pulsul, constatînd într-adevăr scăderea pulsului şi transpiraţia rece a frunţii… Îl conduse pînă la apartament. Prietenul lui văzîndu-l se sperie. Raluca stăpînă pe profesia sa îi dădu cîteva calmante. În cazul cînd se va simţi mai rău – mai adăugă ea – va fi internat din nou la spital.

După cele cîteva indicaţii, Raluca părăsi camera îngrijorată ca nu cumva bolnavul să facă vreo complicaţie, deşi trecuseră deja douăzeci şi cinci de zile. îşi punea diferite întrebări, dar răspunsul era acelaşi. Nu se poate. Complicaţia putea să survină imediat după operaţie sau în primele zece zile. Cine ştie ce efort a făcut?

Prietenul lui Vasile, Simion, îl certă pentru deranjul făcut doctoriţei. Nici el nu credea că Vasile este bolnav.

— Te prefaci ca s-o induci în eroare pe doctoriţă., Crezi că are timp de tine? Cînd ai văzut-o ţi s-a făcut rău.

— Ba mi s-a făcut rău de-a binelea. A constatat chiar ea. M-a dus de braţ pe scări ca să nu cad.

— Şi ţi-a făcut plăcere?

— Încă ce plăcere! Mi-a trecut orice boală. M-am vindecat privind-o.

— Taci domnule! Mai multă înţelepciune. Mă tem că este o mică nebunie din partea ta. Sau curiozitatea provocată de întîlnirea cu cineva sau ceva, la care nu poţi ajunge?

— Cum?… Cum?… zise repede. Mă acuzi de nişte lucruri neadevărate. Că îmi place de ea este cu totul altceva. Inimă slabă. Fuge cînd nici nu vrei şi unde nu trebuie.

— Nu, poţi s-o dirijezi. Noi vrem multe, alergăm să cucerim ceea ce nu ne aprţine. Regretăm, dar de vină sîntem noi, tot noi, căci alergăm atunci cînd ştim că nu vom ajunge niciodată la ţinta ce nu ne aprţine. Vrem să urcăm prea sus ştiind că nu vom putea niciodată.

— Să vezi, eu sînt foarte ambiţios cînd îmi pun ceva în gînd, trebuie să realizez.

— Dar nu dragostea, mai tîrziu ai să-ţi dai seama că ea nu te bagă în seamă, nu are nevoie de dragostea ta. Vino-ţi în fire, încă mai eşti bolnav.

— Pînă acum nu mă gîndeam la dragoste, o ascultam ca pe un medic, îmi plăcea să o privesc şi să-mi fie frică de cuţitul ei.

Vasile Manea era liniştit pînă acum. Lucra la o revistă, redactor modest, priceput, la locul lui, liniştit. În calea lui a apărut un nume: Raluca Prodan. Fără să vorbească cu cineva

despre frumusețea și inteligența și curajul profesional, o vedea demnă, trecînd printre bolnavi, eclipsînd totul cu micile ei raze care țîșneau de pe buzele trandafirii.

— Îți dai seama ce este aceasta? îl întrebă pe Simion Vlăsceanu.

— Eu, da, dar tu ți-ai pierdut mințile de cînd ai ieșit din spital. Și ea nici nu te bagă în seamă.

— Tacă-ți gura, invidiosule!

— Eu spun, tu nu auzi. Eu rîd și tu nu vezi…

— Este greu să vezi ceea ce nu vrei să vezi, să auzi ceea ce nu poți să auzi. Nu am pe nimeni decît pe ea și numai la pieptul ei îmi pot găsi odihna. Dar mi-e teamă că se căsătorește și se mută de aici, atunci nu am s-o mai pot vedea. Atît și e destul pentru mine. O privire poate fi hrana sufletului.

— Uite, ai ajuns și la suferință. Fii om serios, bărbat, nu cîrpă. Stai și îi pîndești calea, o aștepți pe scări și cîte altele… Ce-i asta? Te știam un om tare.

— Te rog să nu mă jignești.

Vasile Manea ieși din odaie fără să aștepte sfîrșitul conversației. Simion nici nu dorea să-l oprească în pornirea lui atît de neașteptată.

Coborî scara și ieși în stradă. Ziua era limpede, dar chinuitoare, se lupta între două anotimpuri și totul părea încremenit în așteptarea unei schimbări, plecarea unuia și venirea altuia. Cerul bătea în albastru, poate prea albastru la ora aceea, iar mestecenii se zugrăveau albi și nemișcați ca niște stîlpi retezați de vîntul toamnei. Vasile nu-și grăbea pasul, dar nici nu zăbovea pe drum. Își lăsase în urmă toate gîndurile. Se pomeni în fața unei scări ce ducea la bibliotecă. Se opri în fața ușii, puse mîna pe clanța nouă, strălucitoare și apăsă. I se părea că nu stă în fața ușii, ci a unei odăi cu două inimi cu totul deosebite una de cealaltă prin întreaga lor înfățișare. Și totuși păreau a-și căuta una în alta o asemănare ascunsă, mai importantă decît oricare.

— Ce caută la ora aceea acolo? se întrebă fără a-și da răspuns. Pe ea poate. Da, pe ea. își dădu fără să vrea răspunsul. Caut ceva să încep cartea și voi scrie despre ea, despre tot ce aș fi dorit să fie între noi și nu s-a putut. Așa au început primele pagini ale romanului.

*

— Domnișoara doctor. Ați văzut ce bolnav este tînărul de pe scara noastră?

— Care tînăr? întrebă Raluca preocupată.

— Acela pe care l-ați operat nu demult…

— A… pacientul meu. Uitasem de el, așa cum uit și de alții ce trec prin spital și pe care îi îngrijesc cu aceeași seriozitate,

așa cum cred eu că trebuie să facă un medic. Deși stăm pe aceeași scară ne întîlnim foarte rar, atunci cînd întîmplarea face să venim acasă pe la aceeași oră. Dar știu că de la spital a plecat refăcut, mai departe era obligat să se îngrijească după indicațiile primite de la medici.

— Așa spuneți, dar omul e bolnav de dragoste. Și asta e o boală și încă foarte gravă…

— Bravo! Nu sînt doctor să-i vindec și pe cei bolnavi de dragoste. Pînă în prezent nu există specialist care să vindece asemenea maladii…

— Nu te supăra, zic și eu așa. Poate s-ar găsi vreun leac și pentru boala lui – bietul om!

— Să mai vină pe la policlinică, să-l consulte un medic psihiatru. După mine cel mai bun medicament este timpul, răbdarea, ocupația, solicitările permanente și cîte și mai cîte… și totul se rezolvă.

Raluca obținea tot mai multe succese în profesia ei. Își dădea seama că avea un singur drum pe care trebuia să meargă. în față o aștepta un drum lung. Se simțea bine lîngă profesorul ce-i devenise model. Sabina, prietena ei „bună“, o informa despre toate discuțiile purtate de colegi în absența ei. Bineînțeles, numai acelea legate de ea și de profesor.

La spusele Sabinei, ridica din umeri, a nepăsare:

— Să știi, poarta casei o poți închide, gura lumii ba. Lasă-i în pace, invidia îi face pe oameni răi, căci nu acceptă ca unii să se situeze mai sus decît alții. Iar cei ce se străduiesc prin muncă să ajungă la țintă sînt invidiați…

— Stai să-ți mai spun ceva, ceea ce nu știi. Am auzit că se duce uneori la o persoană acasă, la o persoană cu care lucrează. L-am urmărit, așa din curiozitate. Știam ora cînd trebuie să se ducă acolo, i-am surprins discutînd. M-am ascuns după colț. Era noapte. Lumină puțină. A oprit mașina. O femeie a deschis portița și i-a sărit de gît sărutîndu-l. Profesorul o îmbrățișă, așa cum un părinte își îmbrățișează copilul după o lungă absență. Au urcat împreună treptele scării. în cameră era semiîntuneric și nu am reușit să disting ce se petrecea dincolo de perdelele, prin care trecea o lumină palidă și foarte discretă.

— Socot că nu este un fapt interesant. De ce îl urmărești? Pentru mine ceea ce faci este de-a dreptul josnic…

— Nu pe el îl urmăresc, pe ea. O doctoriță, am să ți-o arăt. Lucrează împreună cu el la chirurgie. Se duce la ea acasă în timpul liber. Știind unde locuiește, doream și eu să mă conving dacă este așa. Cînd am surprins-o spunînd că la ora cutare, seara îl așteaptă… Am dezlegat misterul.

— Chiar de e adevărat, omul e liber. în viața iui particulară de ce să ne amestecăm? Eu îl respect sincer, îl prețuiesc din toată inima, dar nu poate fi vorba de alte sentimente. Tu nu poți înțelege, cum nici colegii noștri nu pot să înțeleagă. îți pierzi timpul cu niște fleacuri.

*

La intrarea profesorului în sală s-a făcut liniște. În calitate de președinte al comisiei guvernamentale de repartizare a absolvenților facultății de medicină, trebuia să anunțe repartiția lor la posturi.

După ce își puse ochelarii cu rama aurie, ridică hîrtiile aflate pe masă, chiar în fața lui. Rămase cîteva minute cu tabelul în mînă așteptînd terminarea aplauzelor. Fiecare era nerăbdător să-și audă numele și locul repartiției. Rămase cîteva minute nehotărît, clipind din ochi, de parcă ar fi vrut să explice ceva, dar se gîndi că este mai bine să continue citirea listei. Repartizarea nu depinsese de el. Comisia ținea seama de unele criterii, bineînțeles și absolvenții aveau dreptul să-și exprime preferințele lor. Știa bine, din experiența anilor precedenți că se nasc și unele nemulțumiri, dar ele nu durează mult. Pe parcurs, totul se aranjează după dorințele lor. La urmă anunță și pe cei care obținuseră media zece la absolvirea facultății. Printre ei era și o fată, originară din Moldova. Aflînd că a primit un post de asistentă în cadrul facultății, tînăra se ridică și spuse:

— Domnule profesor, refuz postul. Doresc un post la dispensarul comunei unde m-am născut. Comuna mea are un dispensar nou, cu saloane multe, cu sală de consultație mare, cu sală de operație, cu maternitate… Comuna are lumină electrică, e asfaltată, case îngrijite… Școala are o clădire nouă, este și un cămin cultural, un complex comercial bine aprovizionat… Vreau să muncesc acolo…

— Bine, dorința ta va fi îndeplinită. Regret că nu vei lucra în clinica noastră. Aveai ce învăța și vedea, poate ceva mai mult aici decît în altă parte. Acolo însă oamenii au nevoie mai mult de ajutorul unui medic bine pregătit și cu experiență îndelungată. Sînt de acord să fii repartizată acolo, iar stagiatura s-o faci la noi.

*

După cele discutate, profesorul s-a retras în cabinetul său, unde îl așteptau medicii a căror stagiatură se apropia de sfîrșit. În cabinet au intrat tinerii absolvenți cu un buchet mare de flori ca să-i mulțumească. Profesorul se despărțea cu regret de cei ce i-au fost elevi timp îndelungat. îi prezentă cu mîndrie pe cei prezenți, printre care și pe Raluca, spunînd:

— Este un medic ce ne face cinste. Bineînțeles, alături de ceilalți. Dar Raluca a avut curaj, curaj să opereze un pacient, ajutată de medicul de gardă. „Urgență la miezul nopții.“

— Și bolnavul s-a făcut bine? întrebă unul dintre cei prezenți, care venise cu buchetul de flori.

— După cum vezi, da, nu-ți vine a crede? Credeți-mă, a lucrat frumos, repede și foarte atent. Era aproape de mîna mea.

Raluca se intimidă, dar nu răspunse nimic. își aduse aminte de Pavel, cînd venise cu un buchet de flori ca s-o felicite… Viața ei de studentă, logodna, plimbările lor, zilele fericite care au zburat, lăsînd un val de amintiri, pe care nici timpul nu le poate șterge. Toate acestea se pot oare uita? Vorbele calde, frumoase, florile – cum de s-au vestejit așa de repede? Dar totul s-a dus. Trebuie să mă obișnuiesc cu realitatea, cu adevărul. Să nu mai visezi sau să dorești ce nu se mai poate întoarce, să las frîu liber împrejurărilor și să nu omor noile sentimente ce se pot naște în suflet. Viața te cheamă la viață, cu reînnoiri născute pe temelia uitării.

Era palidă la față. O invidia pe Sabina, care uitase totul atît de repede: acum rîdea, glumea cu cei prezenți, mai cu seamă cu doctorul Almășanu. Cît o invidia! Cum poate fi o femeie așa de inconstantă și nepăsătoare. Este un actor, joacă teatru foarte bine!

— Domnișoară Raluca ești obosită? Te văd palidă, absentă, la ce te gîndești?

— Nu, răspunse emoționată de întrebarea pusă pe neașteptate.

Profesorul Victor Pătrașcu o urmărea de cum intrase în cabinet. Pe fruntea-i palidă jucau șuvițele de păr pe care le îndepărta din cînd în cînd cu mîna albă cu degete lungi, de pianistă. Profesorul căuta să zărească inelul, pe care fata îl purta în deget și pe care nu-l scotea decît atunci cînd se pregătea să intre în sala de operație. În restul timpului îl aveau mereu în deget. Surprins de lipsa inelului, lucru atît de neașteptat, căzu pe gînduri. Ce poate fi? Ce s-a întîmplat cu inelul? A fost furat? Vîndut? Pierdut? Sau poate îl văzuse în degetul ei ca într-un vis al remușcării, iar în realitate acest inel nu existase. I s-a părut? A fost o vedenie ce-l chinuise atîta?

— Nu… nu… a fost un vis. Nu-i nimic adevărat.

Nu îndrăznea s-o întrebe și pentru ce? Totul este inutil. A fost o iluzie, un vis frumos, un leac pentru singurătatea lui… Dar ce are de este așa de tristă? se întrebă nedumerit. Profesorul se apropie de scaunul ei, îi puse mîna pe frunte, îi luă pulsul: tremura, iar pe degetul ei nu se zărea decît urma inelului purtat. „Inelul, inelul” îi venea să strige atît de tare încît să-l audă și pietrele și oamenii și tot ceea ce îl înconjura

la ora aceea. A dispărut inelul. își scoase ochelarii, se șterse la ochi, șterse și lentilele, își puse ochelarii din nou… Nu. Am văzut bine, inelul lipsește. Mișcările lui erau urmărite de toți cei prezenți în cabinet. O, ce se întîmplase cu el, el care era un om liniștit…

— Domnișoara Raluca parc-ai avea și febră, pulsul e accelerat! Ce s-a întîmplat?

— Nu pot să-mi dau seama? răspunse cu vocea tremurată.

— Vă rog să mă scuzați cîteva minute se adresă celor prezenți, trebuie să o conduc acasă.

La auzul acestor cuvinte, Sabina făcu ochii mari, privi scena cu ură și gelozie, deși lîngă ea stătea doctorul Almășanu care-i mîngîia părul căzut pe spate în dezordine si revoltă. Prin el parcă trecuse vijelia unor sentimente ce nu se puteau exprima în cuvinte.

— Domnule profesor, de ce să vă deranjați, nu-i puteți părăsi pe cei prezenți, am să-l rog pe doctorul Almășanu să facă acest serviciu.

La care Ion se umflă în pene ca un curcan mîndru că îl preferă pe el și nu pe profesor.

— Da… da… sări Almășanu, tocmai voiam să mă ofer, îmi face multă plăcere să fac acest serviciu în locul dumneavoastră.

Profesorul sună, chemîndu-l pe șofer. Îi spuse ce are de făcut. Almășanu o ridică de braț de pe scaun, plecînd cu ea, în timp ce Sabina se zbătea ca un leu închis în cușcă, neputincios să iasă dintre gratiile urii, care-i săgeta toate sentimentele într-un singur punct – Almășanu.

— Raluca, te rog să-mi spui ce s-a întîmplat? Consideră-mă un prieten sincer și serios! Ai ceva nemărturisit pe suflet? Nu-i așa? Sau mă înșel? Ai un suflet prea închis.

— Dacă tu nu poți explica această stare, află atunci că nici eu nu pot.

— Trebuie să ne adresăm unui medic neurolog, psihiatru!

— Noi nu sîntem medici? Este necesar să apelăm la alții? Ar fi rușinos să ne consulte alții… Și apoi n-am nimic.

— Aici greșești Raluca. Noi cunoaștem corpul uman, îl disecăm în părțile componente, le punem la loc, aruncăm ce nu-i bun, dar sîntem departe de a cunoaște în aceeași măsură și psihicul omului.

— Să lăsăm discuțiile despre medicină, bolnavi! Să mai vorbim și despre altceva!

— Bietul profesor, m-a impresionat.

— Da, ai dreptate. Mîinile îi tremurau, parcă dorea să intre în sufletul tău, să te strîngă în brațe, să te răpească și să fugă cu

tine undeva departe, unde să fiți numai voi amîndoi. Săracul! E de-a dreptul îndrăgostit, suferă din cauza ta.

— Am observat ce grijă are față de mine. Privindu-mă s-a făcut mai palid decît mine. Dacă este așa cum credeți, atunci îmi pun și eu întrebarea. De ce nu mi-a spus că mă iubește, sau să mă ceară în căsătorie, sau ce intenții are cu mine. Nu am auzit din gura lui nici un cuvînt. Nu a făcut nici un apropo în legătură cu acest lucru. De ce mă bîrfiți fără temei?... Deși eu niciodată nu m-aș mărita cu el.

— Să nu te gîndești să te măriți cu el! Eu ce fac fără tine, nu-ți dai seama?

— Iată, altul! Ce v-a apucat? Vreau să-mi rămîi prieten și atît.

— Fie, pentru moment așa cum zici. Atunci de ce nu-mi mărturisești ce ai pe suflet? Dacă mă consideri prieten? De ce nu-mi spui ce te chinuie? Cînd îți întind mîna prietenește simt cum îți înflorește chipul. îmi vine atunci să mă las în voia dorinței și să te strîng în brațe.

— Discuțiile purtate cu tine îmi plac. Deși nu reușești să faci deosebirea între prietenie și iubire. Ești un om, care poate fi devotat soției, căminului său. Cred că sufletul tău este cinstit și curat.

— Dacă-ți spun sincer că te iubesc – te superi. Dacă-ți spun că-mi este greu să trăiesc fără tine – te superi. Ești bună, iubitoare, sensibilă, înzestrată cu multe calități nobile.

— E mai bine să nu-ți mărturisești sentimentele. Ele trebuie păstrate în suflet, fără a le mărturisi la fiecare pas, căci atunci își pierd valoarea.

— Fie și cum spui tu! Dar de ce să trăiești cu trecutul? Te-ai împotmolit în el și nu-l mai părăsești. Prezentul este frumos însă, sigur, iar viitorul tău poate fi mult mai bogat și mai frumos decît trecutul. Mi-am dat seama că este un trecut ce te chinuie. Părăsește-l odată De prezentul și viitorul, pe care atunci îl vei vedea frumos! Noi amîndoi vom fi fericiți.

— Tu să vorbești despre tine, nu despre noi doi! Eu acum sînt preocupată de profesor. Este prea bun cu mine fără a-mi cere ceva în schimb. De-ai ști cît de mult mă ajută?

Cînd sîntem împreună, în colectivul nostru, mă examinează, mă privește tot timpul de parcă ar vrea să-mi extragă sufletul și să citească în el, să-mi afle viața. Îți spun sincer, îmi este rușine de voi.

— Cum rușine? Care fată nu ar dori să fie în locul tău?

— Numai eu singură nu doresc să fiu, eu doresc să fiu în locul meu și numai al meu.

— Fiecare iubire e o istorie, poți să faci din ea un poem. Dar dacă o casă se prăbușește, se duce totul, se dărîmă pînă la cea

din urmă piatră și nu rămîne nimic. Bineînțeles, noi plutim undeva în vid. Tu, Raluca, habar n-ai ce înseamnă să te desprinzi lent din vîrful unui munte. Acest om poate fi distrus din cauza unei stări sufletești, mai bine zis din cauza ta. Nu poți să-ți dai seama ce înseamnă să cazi de pe muntele gloriei, fiindcă nu au căzut niciodată. La el nebunia asta echivalează cu moartea unei siguranțe de sine. Cred că e primul mare accident din viața lui. Aproape moartea unui echilibru.

— Ionele, te rog, eu cred în cele spuse de tine. Fiecare avem dreptate în felul nostru. Fiecare ne mîndrim cu noi înșine. Ne iubim mai mult pe noi, mai puțin pe alții. Știm și să urîm. Și așa mai departe. Acum sînt obosită, bolnavă… continuăm discuția altădată. Doresc să ajung mai repede în cameră, să pun capul pe pernă și să dorm… dacă somnul va fi darnic cu mine…

Zicînd acestea, Raluca îi întinse mîna lui Almășanu mulțumindu-i că a însoțit-o pînă acasă și-l rugă să-i transmită profesorului mulțumirile ei, să-i spună că se simte bine și să fie liniștit.

Ionel, surprins de această bruscă despărțire și de fuga ei, nu avu timp decît să-i strige în urmă:

— Raluca ne vedem mîine la spital. Dacă ai să te simți prost, să-mi telefonezi! Să nu stai singură!

A trimis mașina înapoi și a preferat să meargă pe jos, să meargă chiar toată noaptea, să ajungă acasă cît mai tîrziu. Își aținti ochii spre cerul cenușiu din care cădeau picături mici și reci de ploaie. Lui Almășanu nu-i plăcuse niciodată ploaia, nici toamna, nici… Zloata de stradă, goliciunea copacilor și cerul mohorît îl deprimau. Norii de umezeală îi pătrundeau pînă în măduva oaselor. Dar în seara aceea, picăturile de ploaie ce-i cădeau pe față aveau ceva vesel, jucăuș, nu cădeau cu tristețe, ci prevesteau bucuria și căldura unui cămin al său. Cît de plăcut e să asculți ploaia la geam cum plînge, iar tu să stai alături de iubita, împărțind singurătatea în doi! Era ferm hotărît să facă tot ce va fi posibil pe mai departe pentru a o cuceri pe Raluca, pentru ca ea să-i devină soție. Niciodată nu se îndoise de acest lucru! Trebuie – spunea el – să mă apropii de ea, în așa fel încît să accepte chiar fără voia ei. Deși mă îndoiesc că știe ce vrea cînd e vorba de iubire. Această senzație de fericire, imaginată de el, nu-l părăsi toată noaptea.

*

Profesorul Victor Pătrașcu ajunse acasă tîrziu și mai bolnav decît Raluca. Și ultima speranță de a privi inelul din mînă îi dispăruse. Era o amintire, vorbea de un trecui, al lui și acum… Ce se va mai întîmpla cu el? S-a plictisit de viață? De ce nu-l mai poartă? Era atît de frumos și în piatra lui sta ascunsă cartea

vieții. Putea să gîndească așa, deși vorbele sunau retoric. Cartea vieții… Ce viață, ce nebunie!

Singur, bolnav, fără nici un sprijin moral, se zbatea, trăia cele mai contradictorii sentimente. Speranța că își va regăsi copilul, după ce bănuise că Raluca este fiica lui, a început să dispară. Plutea numai imaginea acestei posibilități printr-o ceață cenușie și amarnic de dureroasă. În momentul cînd a văzut că inelul lipsește, certitudinea, cerul s-au prăbușit peste el.

Părea mult mai în vîrstă decît era în realitate. Speranțele au murit, l-au părăsit puterile. Totul i se părea iluzie, neputință, zădărnicie.

Prin fața lui trecea lumea, din care și el făcea parte, dar i se părea că această lume nu-l cunoaște și nici el n-o recunoștea. Era străin într-un oraș al nimănui și poate ar fi fost mai bine să fie un om al nimănui, să fie nimeni… nimeni… în orașul nimănui… Să treacă fără a lăsa vreo urmă, să plîngă fără lacrimi, să privească fără a vedea ceva, să asculte fără a auzi și tot așa mai departe, pe drumul vieții să treacă – dar trebuie să treacă, căci puhoiul acela în veșnica-i mișcare îl va duce înainte chiar fără voia lui.

În odaia încărcată de bibelouri, de candelabre superbe și reci, de cristale, de tablouri purtînd semnătura unor pictori cunoscuți români și străini, totul avea aerul de aglomerare de obiecte. Mobila barocă, biblioteca cu operele complete ale marilor scriitori și alte multe lucruri de valoare îi păreau așa de străine, iar el era un străin în mijlocul lor. Nimic parcă nu mai avea viață și pînă și frumosul era de prisos.

Năluca ce se plimba într-o casă rece, iluzia ce lovea de perdelele cenușii de la geamuri.

Va veni o zi și ploile și ele vor sta. Va veni o zi și furtunile se vor potoli. Va veni o zi și va fi liniște, soarele va răsări, își spuse tare, privind pe perete la pictura lui Tonitza, „Cap de copil”. Așa trebuie să fie. Nu se poate să trăiască o depresiune atît de adîncă, fără justificare.

Începu să-și revină. Se ridică drept, cu capul sus, deschise larg fereastra și aerul proaspăt venit din grădină îi înfioră fața. Se scutură ca după un somn cu vise urîte, ridică mîinile în sus, trase aer în piept, adînc și spuse? tare, dorind parcă să se audă pe el însuși în „vocea irnperativă“ a conștiinței: „La treabă, băiete! Mîine începe o nouă zi! Te așteaptă o operație complicată, gîndește-te la salvarea bolnavului! Asistă grupul întreg de medici stagiari!”

*

Venise toamna cea bogată, cu surprizele ei. Frumusețile acestui anotimp vorbeau la fiecare pas, cu fiecare om, și mai

ales cu iubitorii decorului ce se schimbă și revine iar. Raluca și ceilalți colegi își încheiau anii de stagiatură. Acest lucru îi bucura. Pe unii acest răstimp îi învățase multe, pe alții poate prea puține, căci timpul nu-ți ajunge să poți învăța cîte vrei, cît trebuie să înveți ca să mergi în pas cu programul omenirii, iar medicina îți oferă un cîmp vast de cercetare, de cunoaștere, de noi și noi descoperiri. Drumul fusese oricum deschis. Niciodată nu-i tîrziu să înveți. Și drumul spre noile descoperiri este permanent deschis tuturor.

Unii dispar, dar lasă temelia altora, care pot zidi și construi noi cetăți. Timpul, filozof priceput, cerne și iar cerne, separînd zgura de lucrurile valoroase și vorbele înțelepte de vorbele goale.

Profesorul Victor Pătrașcu împlinea vîrsta de cincizeci de ani. Colegii, personalul medical pregăteau sărbătorirea acestui eveniment atît de important. Cu această ocazie urma să i se decerneze și două medalii.

Medicii stagiari au pregătit un mic dar din partea lor. Au cumpărat o vază de cristal și un buchet de garoafe albe.

— Raluca, tu ai să-i oferi florile, noi vaza.

— De ce numai eu? Poate nici nu mă duc la el acasă.

— Se poate, tocmai tu? Care-i poți face cea mai mare plăcere? zise Sabina ironic și sfidător.

— Tocmai eu. Să știți veți merge fără mine, ca să vă fac plăcere să terminați odată și odată…

— Nu te lăsăm să faci cum vrei tu! Să mai faci și cum vrem noi, Sîntem împreună și e bine așa cum ne-am gîndit așa că te vei supune.

— Chiar de-ar fi să te ceară de soție și nu ai să accepți, tot o să te măriți cu el pînă la urmă, zise Sabina. Și să-l mai lași în pace pe Almășanu!

— O, mergi prea departe Sabina! Pentru asta are să se supere pe tine, căci o jignești!

— Ea nu merită asta, zise Ion, mulțumit în felul lui c-o iubește. Tot mai trăia cu speranța că odată și odată îi va fi soție. Nu se grăbea. Să se gîndească și Raluca asupra celor spuse de el. Însă ce luptă grea va trebui să ducă el pentru a-i cuceri inima. Va aștepta să i se vindece rana de care își amintește mereu și pe urmă îi va vorbi din nou. Dragostea lui o s-o vindece.

El și-a pierdut ambii părinți și frații în timpul cutremurului din 4 martie 1977. Cînd a venit acasă în orașul său natal ca să-i caute, nici urmă din strada pe care locuiau. Orașul era cuprins de fum, de praf și de cenușă. Ruinele lăcrimau, frunzele copacilor tremurau arse, sub trunchiurile căzute peste moloz. Într-o secundă dispăruseră părinții și casa cu flori și pomi.

Încremeni lîngă ruinele sub care zăceau ai lui. Oare rana aceasta este mai mică decît a ei? Nu ai cunoscut încă dureri mari și de aceea o mică zgîrietură pe inimă îți sîngerează mereu…

— La ora 17 ne întîlnim la clinică. Dimineața, îl vor sărbători oficialitățile, i se vor decerna medaliile, se vor ține discursuri. După masă va fi liber. Se va odihni, zise doctorul Avramescu.

— Cine știe adresa iui?

— Vă conduc eu sau vom lua un taxi!

— Într-un taxi nu putem încăpea chiar toți, dar putem merge și pe jos cîteva stații de troleibuz.

— Da, mai bine pe jos! Să nu cumva să lipsești, Raluca! Ai auzit? întrebă cu o voce poruncitoare doctorul Avramescu. Eu nu glumesc. Nu vreau să mă fac de rîs și să ne facem de rîs. Ce-are să zică dacă unul va lipsi?

— Nu va lipsi. O vom aduce legată și tot va fi cu noi.

— Așa să credeți voi! Ce sînt jucărie, lipsită de voință, să joc cum cîntă alții? Nu joc decît atunci cînd vreau eu și cînd este muzica mea.

— Lasă cîntecele tale! Lasă îngîmfarea! Nu te vom ruga prea mult! îți poruncim să vii cu noi! Pe urmă ne descurcăm noi între noi! Așa este frumos!…

— Da, mai bine e așa! zise unul din ei. Să nu cumva să lipsești, Raluca! Lasă-ți ambițiile! Nu are nici un rost!

— Ai să vii! Nu cumva să lipsești! zise un alt coleg.

Raluca nu mai spuse nimic. Se opri la un coafor să-și aranjeze părul. își puse rochia cea mai frumoasă, făcută de mama ei pentru logodnă și se gîndi cu emoție că va intra în casa lui.

La ora fixată se întîlniră cu toții și porniră către casa profesorului.

— Pe ce stradă locuiește? se întrebau între ei. Avramescu îi lămuri:

— Strada Rozelor, numărul 98

— Strada Rozelor? îmi pare un nume cunoscut. O stradă căutată o dată de mine.

Colegii o întîmpinară cu complimente: Ești așa de drăguță, cum nu te-am văzut niciodată!

— Cînd te va vedea profesorul…! Îl dai gata!… Se îmbolnăvește de-a binelea!

— Mă faceți să-mi crească emoția și să mă întorc lăsîndu-vă cu florile în brațe. Așa ați merita! Parcă era vorba să terminați odată!…

— Gata! zise Avramescu, încetați odată! Ați intimidat-o înainte de a intra în casa omului!

— Cine intră primul? se bîlbîiau între ei.

— Fetele cu florile. Așa se face! Un bărbat nu poate oferi flori altui bărbat.

Raluca prinse deodată curaj. Puse mîna pe sonerie și apăsă tare de tot. După cîteva clipe de așteptare ușa se deschise și în prag apăru o femeie tînără cu șorț alb și bonetă pe cap, o bonetă dantelată și bine apretată. Părea foarte elegantă și era așa de dulce. Dispăruseră toate crispările.

— Poftiți, cine sînteți, ca să-l anunț pe domnul profesor, care acum este ocupat cu niște musafiri?

— Spuneți-i că sîntem un grup de medici de la clinica dînsului!

— Poftiți.

Dar nu a apucat să-l mai cheme sau să-l anunțe, căci s-au trezit cu profesorul lîngă ei. Îi auzise și a venit să-i primească.

Raluca, plină de emoție, îi oferi buchetul de garoafe spunînd cîteva cuvinte de felicitare din partea tuturor celor de față.

Profesorul primi florile, mulțumindu-le, și o sărută pe Raluca.

Au fost invitați într-o sufragerie mare, unde mai erau și alți oaspeți. Musafirii ședeau la masă. Se așezară și ei stingheri, timizi și neîndemînatici, din cauza celor prezenți care le erau necunoscuți.

Li se acordă multă atenție, atît din partea musafirilor, cît și din partea celui sărbătorit. Pe pieptul iui străluceau medaliile primite în cursul dimineții, cînd fusese sărbătorit oficial. Părea foarte vesel, glumea cu ei, punea fel de fel de întrebări despre viața lor, le povestea întîmplări din tinerețe hazlii și plăcute. Niciodată nu fusese așa de bine dispus și nimeni din cei care lucraseră cu el ani de zile, nu-l mai văzuseră astfel.

Ochii lui erau ațintiți asupra Ralucăi. O urmăreau în gesturi, în priviri și văzu că pe degetul ei ardea din nou inelul cu piatra de ametist. Inelul era la locul lui ca și înainte. Privea piatra. Culoarea mov revărsa lumini jucăușe și strălucirea ei venea spre el valuri-valuri…

De pe masă nu lipsea nimic. Se deschideau sticle de șampanie, se goleau și paharele se umpleau din nou. Dar tineretul se apropia timid de pahare și le golea și mai timid.

— Ce băutură preferați? îi întrebă pe ultimii veniți.

— Nici una, se grăbi Raluca să-i dea răspuns.

— Chiar așa?

— Nu domnule profesor, s-a grăbit să răspundă un locul nostru, trebuia să vorbească numai în numele ei.

— Bem orice! Numai să fie bun, interveni Sabina care abia aștepta să ducă la gură cupa cu șampanie.

— Deci sînteți de acord să bem în continuare șampanie?

— Da, răspunseră toți în cor.

— Deschideți sticlele și umpleți cupele! Să ciocnim în cinstea anilor ce i-am împlinit, în cinstea vieții și a bucuriilor ei! Este o jumătate de veac și nu știu cum am adunat-o? învățînd și lucrînd s-au adunat anii singuri.

Raluca își plimba privirea distrată prin odaia plină de lucruri frumoase. Pe pereți erau tablouri ale unor pictori renumiți, mobila sculptată aranjată cu gust. Ușile erau deschise… Nu mai vorbim de biblioteca cu sute de volume, frumos legate… Ea nu putea să-și explice cum de erau aranjate toate cu atîta gust, deși băieții spuneau că nu este căsătorit?! Pretutindeni, se cunoștea mîna de femeie pricepută și cu mult gust. Chiar de la prima vedere, observă că vila avea multe camere. Ușile erau deschise de la o cameră la alta, în stînga și în dreapta. Interiorul nu se vedea clar, dar probabil undeva era biroul profesorului cu pereții acoperiți de rafturi supraîncărcate de cărți.

Cînd cupele s-au umplut din nou, mesenii s-au ridicat în picioare urîndu-i tradiționalul „La mulți ani!“, la care profesorul răspunse:

— Să ridicăm această cupă și să bem în cinstea acelora care trudesc pentru progresul medicinii și sînt slujitorii ei devotați.

Cupele se goliră repede, căci tinerii setoși cum erau nu au stat prea mult pe gînduri și nici nu au așteptat invitații speciale. Sticlele urmau unele după altele. De fiecare dată se rosteau urări de sănătate pentru cel sărbătorit, iar profesorul le răspundea cu mare satisfacție mulțumindu-le.

— Să ridicăm această cupă în sănătatea celui care și-a regăsit fiica!

Se făcu liniște. Ochii tuturor se îndreptară spre ușa camerei de unde credeau că trebuie să apară fiica. Tăcere. Nu apăru nimeni. Se destupară alte sticle și paharele se umplură din nou. După cîteva pahare băute, băieții prinseseră curaj. Lumea curioasă aștepta dar nu venea nimeni. Încă un rînd de pahare, o așteptare încordată și în cele din urmă profesorul prinse curaj și luă hotărîrea să dea totul pe față:

— Fiica mea se află printre noi.

Toți făcură ochii mari, uitîndu-se în toate părțile. Se uitau unii la alții. Ochi mari făcu și Raluca în așteptarea noii cunoștințe.

Dar tensiunea nu mai dură mult. Cînd cupele golite se umplură din nou, profesorul se ridică cu hotărîre și anunță:

— Să bem acest pahar în cinstea fiicei mele, Raluca! Să-mi trăiască! Să ne trăiască!

Cu paharul în mînă, încremeniți de cele auzite, de surpriza aceasta neașteptată, cu toții o priviră pe Raluca. Raluca se făcu

albă la față, se clătină. Ceilalți colegi o sprijiniră să nu cadă. Își reveni imediat, și alergă înspre ușa de ieșire. „Ce farsă se joacă? se gîndi fugind. De ce mă chinuie?“

—· Dacă mi-ești tată, strigă disperată să știi că n-am să te iubesc niciodată, nu pot să te numesc tată, nu mi-ești tată! Se opri în ușă și scoase inelul din deget aruncîndu-l pe masă și fugi afară urlînd:

— Nu, nu se poate!… Ce grozăvie!… Ion fugi după ea în stradă și roag-o să vină înapoi în casă!

— Plec! Nu fiți răi cu mine… Lăsați-mă, vă rog! Nu vreau să-l văd!

Profesorul luă inelul în mînă și zări gravat în interiorul lui cuvîntul „Victor” și data.

— Aceasta este enigma inelului cu piatra de ametist! Raluca țipă, și căzu din nou leșinată în brațele colegilor. Profesorul se apropie, îi luă capul în brațe, mîngîind-o cu ochii plini de lacrimi.

—Raluca, revino-ți, aceasta este realitatea… E adevărul… Da. Tu ești fiica mea, unica mea fiică…

Se trezi. Deodată îi apăru figura mamei și ea văzu atunci cu cîtă grijă a purtat în viața ei acest inel, aruncat acum. Își aminti de cele spuse de mama „să porți mereu inelul în deget, să nu te desparți de el niciodată!“

Profesorul luă inelul de pe masă, se apropie de ea și i-l puse forțat în deget, în timp ce ea se zbătea în brațele colegilor ca să fugă.

— Nu ai să fugi, îi strigă Ion, ținînd-o de mînă, nu te las! Potolește-te! Nu ai de ce să fugi!

— Raluca nu fugi, Raluca, ești singura bucurie a vieții mele, te rog iartă-mă! Rămîi cu mine! o ruga doctorul.

Plîngea, nu mai știa ce să facă și corpul îi tremura de parcă era cuprinsă de cele mai grozave friguri. Deodată sîngele îi încremeni în vine și ochii i se închiseră pentru a nu mai vedea nimic și pe nimeni.

Își reveni din amețeala aceea. Acum nu vedea decît albatroșii zburînd pe o mare liniștită. Deodată, parcă un val puternic, venit de undeva de departe, o trezi: se scutură, zăpăcită, era după un groaznic coșmar și strigă:

— Tată! Tatăăăă… De-ar ști mama?

Toți cei de față rămaseră înmărmuriți. Priveau și nu le venea să creadă. Profesorul o strînse în brațe. O ținea pentru prima oară în brațe așa cum ții un copil foarte mic, cu mîna sub creștet, dreapta puternică, să nu i se frîngă trupul cu oase încă moi, nepietrificate.

SFÎRȘIT

Colecția

ROMANUL DE DRAGOSTE

205

ULTIMELE APARIȚII :

199 C.P. Snow • Întoarcere acasă
200 Ionel Teodoreanu • La Medeleni
201 Emilia Pardo Bazán • Insolație • Dor
202 Daniil Granin • Tabloul
203 Giovanni Verga • Poveste de dragoste
204 Sarmiza Cretzianu • Cronica Stăicului

Adeseori, oamenii ne devin cunoscuți abia după ce dispar. Vedem sufletul lor deschis ca o foaie de hîrtie, citită de unii, de cei pe care persoana respectivă îi interesează. O viață ! Una dispare învăluită în ceața uitării și în locul ei apare alta cu acel început semănînd cu deschiderea unei flori. De ce să vorbim de eroinele romanelor lui Tolstoi, cînd întîlnim femei cu sentimente asemănătoare și altele despre care-ți vine să scrii, pe care le-ai picta, le-ai sculpta, ori le-ai face să se vadă în linia melodică a unei sonate. Căci nu s-au născut doi oameni la fel în lume, cu aceleași trăsături. Doar incidentele și întîmplările ivite în viață seamănă unele cu altele. Ce ciudat cum acești oameni atît de diferiți, cu firi atît de contradictorii, ce ciudat se adună ei ca să formeze societatea din care facem și noi parte. Ne acomodăm cu ei, împreună cu ei mergem înainte, venim, plecăm iar venim, iar plecăm. important e să știm să trăim frumos . . .

Lei 10,50